

CIP- katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i sveučilišna knjižnica, Zagreb

UDK 133.4

STARHAWK

Spiralni ples : preporod drevne religije Boginje
/ Starhawk ; <prevela i uredila Lidija Zafirović>. -
Zagreb : Liberata, 2000

Prijevod djela: Spiral Dance. -
Bibliografija: str. 219-232.

ISBN 953-6673-05-3

400531080

ISBN 953-6673-05-3

STARHAWK

*Spiralni
ples*

Preporod drevne religije Boginje

Liberata

Naslov izvornika
Starhawk
SPIRAL DANCE
Copyright © 1979, 1989 by Miriam Simos

Izdavač
Liberata

Za izdavača
Ninoslav Šafarić

Prevela i uredila
Lidija Zafirović

Grafičko uređenje
Liberata grafički studio

Slika na naslovnici
PLES VJEŠTICA, Krešimira Gojanović
Akrilik na platnu
90 x 70 cm, 1994. god.

Tisak
ZIB Mladost, 2000.

Sadržaj

<i>1. Vještičja religija kao religija Boginje</i>	<i>7</i>
<i>2. Svjetonazor vještičje religije</i>	<i>22</i>
<i>3. Koven</i>	<i>39</i>
<i>4. Stvaranje posvećenoga prostora</i>	<i>60</i>
<i>5. Boginja</i>	<i>80</i>
<i>6. Bog</i>	<i>97</i>
<i>7. Magijski simboli</i>	<i>110</i>
<i>8. Energija: stožac moći</i>	<i>127</i>
<i>9. Trans</i>	<i>138</i>
<i>10. Inicijacija</i>	<i>158</i>
<i>11. Mjesečevi rituali</i>	<i>164</i>
<i>12. Godišnji ciklus</i>	<i>167</i>
<i>13. Stvaranje religije: prema budućnosti</i>	<i>184</i>
 <i>Tabele korespondencija</i>	 <i>200</i>
 <i>Bilješke</i>	 <i>212</i>
 <i>Bibliografija</i>	 <i>219</i>

1

Vještičja religija (witchcraft) kao religija Boginje*

Između svjetova

Pun je Mjesec. Sastajemo se na vrhu brežuljka s kojega se prostire pogled na zaljev. Svjetlost se ispod nas prostire poput draguljnog polja, a udaljeni neboderi probijaju maglene vrtloge kao šiljci vilinskih kula. Noć je čarobna.

Svijeće su se ugasile, a naš privremeni oltar ne može izdržati silu vjetra koji pjeva granama velikoga eukaliptusa. Dižemo ruke u zrak i puštamo da nam vitla u lice. Ushićene smo, kosa nam leprša, a oči sjaje. Pomagala nisu važna; imamo sve što nam treba da radimo magiju: tijela, dah, glasove, jedne druge.

Krug je uspostavljen. Zaziv* počinju:*

Rosni, plodni Mjeseče što ploviš Nebom,
I sijaš svima.
Kroz sve tečeš...
Aradija, Dijana, Kibela, Makh...

Moreplovče zadnjega mora,
Čuvaru vrata,
Sjaju koji stalno umireš i iznova živiš...
Dioniz, Oziris, Pan, Artur, Hu...

Mjesečina zaobilazi vrhove drveća i obasjava krug. Pribijamo se jedna uz drugu da se ugrijemo. Žena odlazi u središte kruga. Pjevamo njezino ime:

»Diana...«

»Dii-aa-naa...«

Pjev se materijalizira, spiralno se krećući uvis. Glasovi se stapaju usklađujući se s beskrajem. Krug je obavijen svjetlosnim stošcem.

STARHAWK

I tad, u mahu – tišina.

*»Ti si Boginja«, kažemo Diani i ljubimo je dok se vraća
među nas. Ona se smiješi.*

Zna tko je.

*Jedna po jedna ćemo ući u središte kruga. Slušat ćemo
pjevanje svojeg imena i osjetiti uzdizanje stošca. Primit ćemo dar
i sjetiti se:*

*»Ja sam Boginja. Ti si Bog, Boginja. Sve je što živi, diše,
voli i pjeva u beskrajnom skladu postojanja božansko.«*

Primit ćemo se u krugu za ruke i plesati na mjesecini.

»Najveća je hereza ne vjerovati u vještice«.

Malleus Maleficarum (1486.)

Za svakoga punog Mjeseca slični se rituali održavaju na vrhovima brežuljaka, plažama, poljima i u običnim kućama. Književnice,* učiteljice, bolničarke, pravnice, pjesnikinje i umjetnice – žene i muškarci svih zanimanja okupljaju se da bi slavili misterije trojedine Boginje rođenja, ljubavi i smrti te njezinog pratitelja, Lovca, koji je Gospodar Plesa života. Njihova je religija vještija – *witchcraft*.

Vještija religija mnoge zastrašuje i zbunjuje. Vještice su u kolektivnoj svijesti ružne, stare žene koje jašu na metli i zle sotonistice koje sudjeluju u opscenim ritualima, a suvremene su vještice članice čudačkog kulta koji se prvenstveno bavi bacanjem čini na neprijatelje i nedostaje mu dubina i ozbiljnost ciljeva istinske religije.

No vještija je religija istinska, možda i najstarija postojeća religija na Zapadu. Njezino je podrijetlo puno starije od kršćanstva, židovstva, islama – starije od budizma i hinduizma i različito od svih tzv. velikih religija. Drevna religija, kako je mi nazivamo, svojim je duhom bliža tradiciji američkih starosjeditelja i arktičkom šamanizmu. Ne temelji se na dogmi, skupu vjerovanja, svetim spisima niti svetoj knjizi koju je obznanio neki velikan. Vještija religija uči od prirode i nadahnjuje se kretanjem Sunca, Mjeseca i zvijezda, letom ptica, rastom drveća i godišnjim ciklusima.

SPIRALNI PLES

Vještija je religija prema našim legendama počela prije više od 35 000 godina, kad je temperatura u Europi počela padati, a velike se ledene ploče polako povlačile prema jugu. Po plodnoj tundri, punoj životinjskoga života, male su grupe lovaca slijedile sjeverne sobove i goleme bizone. Imali su samo najprimitivnija oruđa, no neki su pojedinci bili posebice nadareni, mogli su »prizvati« stoku do litice i provalije, gdje se nekoliko životinja, voljnom žrtvom, dopustilo uloviti u zamku. Ovi su se nadareni šamani mogli uskladiti s duhom stada i tako osvjestiti pulsirajuće ritmove koji prožimaju sve živo, ples dvostruke spirale, vrtloženje u postojanje i vrtloženje van njega. Svoje uvide nisu izražavali intelektualno već u slikama: Majke Boginje, One koja rada i oživotvoruje sve postojeće; i Rogatoga Boga, lovca i lovine, koji vječno prolazi vratima smrti da bi se život nastavio.

Šamani su se da bi se poistovjetili sa božanstvom i standom ogrtali životinjskom kožom i stavljali rogove; svećenice su tijekom obreda bile nage, utjelotvorujući Boginjinu plodnost.¹ Život i smrt su bili jedan tijek; mrtve su pokapali kao da spavaju u maternici, zajedno s oružjem i nakitom, da bi se mogli probuditi u novom životu.² U udubinama alpskih špilja nadene su lubanje velikih medvjeda koje su donosile proročanstva koja su vodila pleme.³ U nizozemnim su vodama ženke soba, utrobe napunjene kamenjem koje je utjelovljivalo sobovske duše, potopljene u vode majčine maternice, tako da se žrtve lova ponovno rode.⁴

Na Istoku – u Sibiru i u Ukrajini – Boginja je bila Gospodarica mamuta; isklesana je od kamena s nabrekli oblinama koje su utjelovljivale njezine darove obilja.⁵ Na Zapadu, u velikim špiljskim hramovima južne Francuske i Španjolske, duboko u Zemljinoj maternici obavljali su se njezini rituali. Tu su velike polarne sile naslikane kao bizon i konji, jedni preko drugih, pojavljujući se na špiljskim zidovima kao duh iz sna.⁶

Spiralni je ples viden i na nebu: u Mjesecu koji mjesečno umire i preporada se; u Suncu, čija rastuća svjetlost donosi ljetnu toplinu a slabljenje zimsku hladnoću. Mjesečeva je putanja urezana na kost,⁷ a Boginja drži bizonski rog, koji je ujedno rastući Mjesec.⁸

Led se povukao. Neka su plemena slijedila bizone i sobove dalje na sjever. Druga su preko Aljaske prešla u Ameriku. Oni koji su ostali u Europi vratili su se ribolovu i skupljanju divljega bilja i

STARHAWK

školjki. Logore su čuvali psi i usavršena su nova oruđa. Oni koji su imali unutrašnju moć shvatili su da se pojačava zajedničkim radom. Prerastanjem izoliranih naselja u sela, šamani i svećenice združili su snage i podijelili znanje. Formirani su prvi koveni*. Duboko usklađeni s biljnim i životinjskim životom, krotili su životinje umjesto dotadašnjega lova i uzgajali ovce, koze, krave i svinje. Sjemenje nisu više samo skupljali nego i sijali, tako da izraste ondje gdje je bačeno. Lovac je postao Gospodar žita, u jesen nakon žetve žrtvovan, zakopan u Boginjinu maternicu i u proljeće preporođen. Gospodarica divljega života postala je Ječmenom majkom, a ciklusi Mjeseca i Sunca označavali su vrijeme za sjetvu i žetvu te ispašu.

Sela su prerasla u prve gradiće i gradove. Boginja je slikana na omaljanim zidovima svetišta, kako rađa Božansko dijete – svojeg pratitelja, sina i sjeme.⁹ Rasprostranjena trgovina donijela je kontakt s tajnama Afrike i Zapadne Azije.

U zemljama jednom pokrivenim ledom otkrivena je nova moć, sila koje poput proljetnih voda teče kroz samu zemlju. Otkriveno je da određeno kamenje povećava tijek moći. Postavljeno je na povoljnim mjestima u ogromnim redovima i krugovima koji označavaju vremenske cikluse. Godina je postala velikim kolom podijeljenim na osam dijelova: solsticije i ekvinoacije i četiri ravnomjerno raspoređena datuma između njih, kad su se održavale velike svetkovine i palile vatre. Sa svakim ritualom, sa svakom Sunčevom i Mjesečevom zrakom koja je dodirnula kamen u vrijeme moći, sila se povećala. Kamenje je postalo velikim spremnicima suptilne energije, prijelazima između svjetova vidljivoga i nevidljivoga. Unutar krugova, pokraj menhira i dolmena i grobnih prolaza, svećenice su mogle doživjeti tajne vremena i skrivenih kozmičkih struktura. Matematika, astronomija, poezija, muzika, medicina i razumijevanje djelovanja ljudskoga uma razvijali su se paralelno s učenjima dubljih misterija.¹⁰

No kasnije su se razvile kulture koje su se posvetile ratnoj umjetnosti. Indoeuropljani su nakon brončanoga doba u valovima osvajali Europu. Ratnički bogovi istjerali su Boginjin narod iz plodnih nizozemlja i krasnih hramova, na brežuljke i visoke planine gdje su postali poznati kao Sidhe, Picti ili Pixiji, vilinski narod.¹¹ Mitološki ciklus Boginje i Pratitelja, majke i božanskog djeteta,

SPIRALNI PLES

koji je vladao 30 000 godina, promijenjen je da bi se povinovao vrijednostima osvajačkih patrijarha. Boginja se u Grčkoj, u svojim brojnim oblicima, »udala« za nove bogove – rezultat je olimpski panteon. Pobjednički Kelti su na britanskim otocima usvojili mnoge značajke Drevne religije i uključili je u druidske misterije.

Vilinski je narod uzgajao stoku na kamenitim brežuljcima, živio u travom pokrivenim okruglim kućama i sačuvao Drevnu religiju. Koveni su vodile plemenske majke, nazvane »Kraljicama Elphama« tj. Elflanda, zajedno sa svećenikom, Svetim Kraljem, koji je utjelovljivao umirućeg Boga i na kraju svoje službe prolazio kroz ritualnu smrt. Slavili su osam svetkovina godišnjeg ciklusa divljim procesijama jahanja, pjevanjem i paljenjem ritualnih vatri. Došljaci su se često pridruživali; miješali su se i međusobno ženili i za mnoge se je seoske obitelji govorilo da imaju »vilinske krvi«. Druidske škole te poetske irske i velške škole sačuvale su mnoge drevne misterije.

Kršćanstvo je isprva donijelo malo promjena. Seljački je puk u pripovijesti o Kristu vidio samo novu inačicu drevne priče o Boginji Majci i njezinom božanskom djetetu koje se žrtvuje i preporuča. Svećenice su za Sabate ili velike svečanosti često predvodile plesove.¹² Koveni koji su čuvali znanje o suptilnim silama, nazvani su *Wicca** ili *Wicce*, od anglosaksonske korijenske riječi koja znači »svinuti ili oblikovati«. Oni su mogli nevidljivo oblikovati prema svojoj volji. Iscjeliteljice, učiteljice, pjesnice i babice bile su središnje figure svake zajednice.

Polagano su počeli progoni. Trubaduri su u XII. i XIII. stoljeću ponovno oživjeli neke aspekte Drevne religije, pišući pjesme Boginji pod krinkom plemenitih dama. U čast Marije, koja je vremenom preuzela mnoge aspekte drevne Boginje, izgrađene su veličanstvene katedrale. Vještichja su umijeća proglašena herezom – ossorski je biskup 1324. optužio irski koven predvođen Dame* Alicom Kyteler za štovanje nekršćanskoga Boga. Dame Kyteler spasio je njezin status, no druge su sljedbenice spaljene.

Ratovi, križarski ratovi, kuge i seljačke bune bjesnili su Europom sljedećih nekoliko stoljeća. Ivana Orleanska, »Djevica Orleanska«, predvodila je francusku vojsku do pobjede, no Englezi su je spalili kao vješticu. »Djevica« je u vještichjoj religiji vrlo cijenjen pojam i neki smatraju da je francuski puk obožavao Ivanu

STARHAWK

zato što je bila svećenica Drevne religije.¹³ Poljuljana je stabilnost srednjovjekovne Crkve, a feudalni se sustav počeo raspadati. Mesijanski pokreti i religijske pobune zapljusnuli su kršćanski svijet te Crkva više nije mogla mirno tolerirati protivnike.

Papinska je bula Inocenta VIII. 1484. usmjerila inkvizicijsku moć protiv Drevne religije. Izdavanjem *Malleusa Maleficaruma*, »Malja za uništavanje vještica«, dominikanaca Kramera i Sprengera 1486. godine, postavljen je temelj za vladavinu terora koja je u Europi trajala sve do XVII. stoljeća. Progon je najviše pogadao žene: od procijenjenih devet milijuna pogubljenih vještica, 80% je bilo žena, uključujući djecu i mlade djevojke, koje su zlo »naslijedile« od svojih majki. Asketizam ranoga kršćanstva koji je osuđivao tjelesnost, degenerirao je u nekim dijelovima Crkve u mržnju spram onih koje su rodile tijelo. Mizoginija, mržnja spram žena, postala je snažnim elementom srednjovjekovnog kršćanstva. Žene koje menstruiraju i rađaju poistovjećene su sa seksualnošću i zlom. »*Witchcraft* potječe od tjelesne požude, koja je u žena nezasićena«, tvrdio je *Malleus Maleficarum*.

Teror je bio neopisiv. Jednom optužena, bilo od pakosnog susjeda, bilo od razdražljivog djeteta, vještica je iznenada uhapšena, bez upozorenja, bez dopuštenja da se vrati kući. Ona je smatrana krivom dok nije dokazano suprotno. Uobičajena je praksa bila optuženu skinuti do gola, potpuno je obrijati u nadi pronalaženja vražjih »oznaka«, npr. pjega i madeža. Često su je boli dugim oštrim iglama; prema predanju na mjestima gdje ju je davao dirao nije osjećala bol. U Engleskoj »legalno mučenje« nije bila dopušteno, no osuđene nisu smjele spavati i podvrgnute su prije vješanja sporom izgladnjivanju. Na kontinentu se prakticirala svaka zamisliva grozota – sprave za mučenje, vijci za palce, »španjolska čizma« koja je lomila kosti noge, teška batinanja – pun spektar inkvizicijskih strahota. Optužene su mučene dok nisu potpisale priznanje druženja s đavlom, mračnih i opscenih praksi koje nikad nisu bile dijelom istinskih vještičjih učenja. Najokrutnije su mučene dok nisu odale druge, dok nije ispunjena puna kvota od trinaest članica kovena. Priznanje je donosilo blažu smrt; gušenje prije lomače. Tvrdo glave, koje su se smatrale nevinima do kraja, spaljene su žive.

Lovci na vještice i doušnici nagrađivani su za svjedočenja

SPIRALNI PLES

i mnogi su to shvatili kao profitabilan posao. Nov muški medicinski establishment sa zadovoljstvom je dočekaao mogućnost uništenja babica i mjesnih iscjeliteljica, glavnih ekonomskih suparnica. Drugima su suđenja vješticama bila mogućnost otklanjanja »drskih žena« i nepoželjnih susjeda. Same vještice smatraju da je samo nekolicina osuđenih stvarno pripadala kovenima ili prakticirala vještičja umijeća. Žrtve su bile starije, senilne, mentalno bolesne, žene neugodna izgleda ili one koje su imale neki hendikep, mjesne ljepotice koje su ugrozile nečiji ego odbijajući udvaranja, ili one koje su u svećenicima ili oženjenim muškarcima budile požudu. Homoseksualci i slobodni mislitelji uhvaćeni su u istu mrežu. Nekih je dana pogubljeno na stotine vještica. U biskupiji Trier, u Njemačkoj, nakon suđenja 1585. u dva je naselja ostala samo jedna žena.

Vještice i vile koje su uspjele pobjegle su u zemlje gdje ih inkvizicija nije mogla naći. Neke su možda dospjele do Amerike. Možda se je u Salemu prije suđenja, koja su označila kraj aktivnog progona u ovoj zemlji* sastajao istinski koven. Neki znanstvenici misle da je obitelj Samuela i Johna Quincyja Adamsa bila član megalitičkog kulta »zmaja«, koji je čuvao znanje o moći kamenih krugova.¹⁴ Neovisan duh vještičje religije zacijelo je vrlo sličan idealima »Founding Fathers«: primjerice, sloboda govora i štovanja, decentralizirana vlast te prava pojedinaca umjesto božanskih prava kraljeva.

Ovo je također bilo razdoblje vrhunaca trgovine afričkim robljem i osvajanja Amerikâ. Optužbe protiv vještica – za neobuzdanost i štovanje đavla – iskorištene su za opravdanje porobljavanja Afrikanaca (koji su navodno dovedeni u Novi svijet da bi bili pokršteni) i uništenje kulture i genocid američkih starosjeditelja. Afrička je religija navukla krinku katoličke nomenklature, nazivajući svoje *orische* sveticama, preživjevši u tradicijama *Macumba*, *Santeria*, *Lucumi* i *Voudoun*, religijama nepravedno ocrnjenima kao i vještičja.

Oralna nam tradicija kaže da su neki europski pagani, dovedeni kao najamna radna snaga ili osuđenici, pobjegli i pridružili se Indijancima čija je tradicija bila slična njihovoj. U nekim područjima, poput američkoga Juga, miješali su se crnci, bijeli pagani i starosjeditelji.

Vještičja je religija u Americi i u Europi postala

STARHAWK

zabranjenom i najtajnijom religijom. Tradicija se prenosila samo onima kojima se moglo apsolutno vjerovati, obično članovima obitelji. Komunikacija između koveni je prekinuta; više nije bilo sastanaka na velikim svetkovinama radi razmjene znanja i rezultata čini i rituala. Dijelovi su tradicije izgubljeni ili zaboravljeni. No ipak, tajno, u tišini i uz svjetlost žeravica, iza zatvorenih kapaka, kodirano u narodnim pjesama i bajkama ili skriveno u podsvjesnoj memoriji, sjeme se prenosilo.

Kad su u XVIII. stoljeću završili progoni nastupilo je razdoblje bezvjerja. Sjećanje na istinsku religiju je izbljedjelo; preostali stereotipi činili su se apsurdnima, smješnima i tragičnima. Vještice su tek u ovom stoljeću »izašle iz ormara za metle« i istinom se suprotstavile lošem imageu. Riječ »vještica« ima toliko negativnih konotacija da se mnogi pitaju zašto je uopće koristimo. No vratiti riječ »vještica« znači vratiti naše pravo, kao ženâ, da budemo moćne; a muškaraca da žensko u sebi shvate kao božansko. Biti vješticom znači poistovjetiti se s devet milijuna žrtava mržnje i bigotstva i preuzeti odgovornost za oblikovanje svijeta u kojem predrasude više neće zahtijevati žrtve. Vještica je »oblikovateljica«, stvarateljica koja nevidljivo materijalizira u oblik i stoga je jedna od Mudrih, ona čiji je život ispunjen magijom.

Vještičarstvo je oduvijek bio religijom poezije, ne teologijom. Mitovi, legende i učenja su metafore za »Ono-što-se-ne-može-reći«, apsolutnu stvrnost koju naši ograničeni umovi nikad ne mogu u cjelosti spoznati. Tajne apsolutnoga nikad se ne mogu objasniti – samo osjetiti i naslutiti. Simboli i ritualni činovi pobuđuju promijenjena stanja svijesti, u kojima se postižu uvidi koji su onkraj riječi. Kad govorimo o »tajnama koje se ne mogu izreći« ne mislimo samo da nas pravila priječe slobodno govoriti. Unutarnje se znanje doslovce *ne može* izreći riječima. Može se prenijeti iskustvom i nitko ne može odrediti koji će uvid druga osoba dobiti iz nekoga iskustva. Primjerice, nakon rituala koji sam opisala na početku ovoga poglavlja, jedna je žena kazala, »Kad smo pjevale osjetila sam da smo se spojile u jedno i postale jednim glasom; osjećala sam da sam jedno sa svima.« Druga je žena kazala, »Postala sam svjesnom kako je pjevanje drukčije zvučalo za svaku od nas, kako je svaka osoba jedinstvena.« Muškarac je jednostavno rekao, »Osjetio sam se voljen«. Za vješticu su sve ove tvrdnje

SPIRALNI PLES

jednakovrijedne i istinite. Nisu ništa kontradiktornije od izjava, »Oči su ti svijetle poput zvijezda« i »Oči su ti plave poput mora«.

Prvotni je simbol za »Ono-što-se-ne-može-reći« Boginja. Ona ima bezbrojne aspekte i tisuće imena – Ona je stvarnost iza mnogih metafora, ispoljeno božanstvo, sveprisutna u životu, u svakome od nas. Boginja nije odvojena od svijeta – ona je svijet i sve u njemu: Mjesec, Sunce, Zemlja, zvijezda, kamen, sjeme, rijeka, vjetar, val, list i grana, pupoljak i cvijet, očnjak i pandža, žena i muškarac. Tjelesno i duhovno su vješticama jedno.

Boginjina je religija nezamislivo stara, no suvremeno se vješticiarstvo može nazvati i Novom religijom. Vještija umijeća danas doživljavaju više od preporoda, ona doživljavaju renesansu, rekreaciju. Žene potiču ovo obnavljanje i aktivno bude Boginju, viziju »legitimnosti i dobrohotnosti ženske moći«.¹⁵

Nakon propasti Boginjine religije ženama su nedostajali religijski modeli i spiritualni sustavi koji se bave ženskim potrebama i iskustvom. Muški božanski likovi značajka su i zapadnih i istočnih religija. Neovisno o apstraktnosti koncepta Boga, simboli, avatari, propovjednici, proroci, gurui i bude su mahom muškarci. Žene u našem društvu nisu ohrabrene istražiti svoju snagu i kvalitete; njih se uči podvrgavanju muškom autoritetu, prepoznavanju muške percepcije kao spiritualnog ideala, nijekanju tijela i seksualnosti te prilagodbi muškom kalupu.

Mary Daly, autorica knjige *Beyond God the Father*, ističe da model svijeta u kojemu muško božanstvo izvana vlada kozmosom služi legitimaciji muške kontrole nad društvenim institucijama. »Simbol Boga Oca, rođen u ljudskoj mašti i ohrabren i održavan u patrijarhatu, služio je patrijarhalnom poretku prikazujući njegove mehanizme opresije nad ženama ispravnim i poželjnim.«¹⁶ Nesvjesni model nastavlja oblikovati percepciju i onih koji su svjesno odbili religijska učenja. Odbacuju se detalji dogme, no osnovna se struktura vjerovanja usvaja na toliko dubokoj razini da se rijetko preispituje. Umjesto toga nova dogma, paralelna struktura, zamjenjuje staru. Primjerice, mnogi su ljudi odbacili kršćanstvo ne preispitujući koncept istine kao skupa uvjerenja koji je otkrio »velikan« neuobičajene moći i inteligencije. Krista kao »velikana« mogu zamijeniti Buda, Marx, Freud, Jung i Maharaj Ji, no istinu i dalje donosi netko drugi. Kako kaže feministička znanstvenica Carol Christ, »simbolički se

STARHAWK

sustavi ne mogu samo odbaciti, oni se moraju zamijeniti jer će se um u vrijeme krize, poraza i zbunjenosti vratiti poznatim strukturama.«¹⁷

Simbolizam Boginje nije paralelna struktura simbolizmu Boga Oca. Boginja ne vlada svijetom; ona *jest* svijet. Ispoljena je u svakome, svatko je može iznutra spoznati, u svoj njezinoj veličanstvenoj raznovrsnosti. Ona ne legitimira pravila jednoga spola i ne ovjerava autoritet vladara temporalnih hijerarhija. U vještičjoj religiji svatko mora otkriti svoju istinu. Božanstvo sagledavamo u muškom i ženskom obliku, jer i Boginja ima muški aspekt. Seksualnost je otajstvo. Religija se bavi ponovnim povezivanjem, s božanskim iznutra i s njegovim vanjskim ispoljenjima u društvu i prirodi.

Anton Ehrenzweig smatra da je simbol Boginje *poemagogičan*, čime opisuje »posebnu funkciju pobuđivanja i simboliziranja kreativnosti ega.«¹⁸ Snolike je kvalitete, »skliske«, jer se aspekti pretapaju: Boginja stalno mijenja oblik i lice. Njezine metafore ne utvrđuju skup atributa; one potiču nadahnuće, stvaranje, plodnost uma i duha: »jedno se mijenja u drugo/u Majci ... u Majci...« (ritualna pjesma za zimski solsticij).

Važnost se simbola Boginje za žene ne može preneglasiti. Boginja nadahnjuje žene da se smatraju božanskima, da cijene svoje tijelo i različite faze života kao svete, svoj bijes kao zdrav i pročišćujući, a moć njegovanja i stvaranja te ograničavanja i uništavanja kao sile koje održavaju život. Pomoću Boginje otkrivamo svoju snagu, prosvjetljujemo um, posjedujemo tijelo i slavimo osjećaje. Nadilazimo uske, ograničavajuće uloge i postajemo cjelovite.

Boginja je važna i za muškarce. Opresija muškaraca u patrijarhatu u kojemu vlada Bog Otac možda je manje očita no nije ništa manje tragična. Muškarci se trebaju identificirati s modelom kojeg nitko ne može uspješno oponašati: biti minivladar univerzuma. Muškarci su iznutra rascjepljeni; »spiritualno« jastvo treba pobijediti nižu životinjsku i osjećajnu prirodu. Oni ratuju sami sa sobom: na Zapadu da bi pobijedili »grieh«; na Istoku, da bi »pobijedili« želju ili ego. Tek nekolicina iz rata izlazi neoštećena. Muškarci ne komuniciraju sa svojim osjećajima i tijelom; postaju »uspješni zombiji« kako kaže Herb Goldberg u knjizi *The Hazards of Being Male*: »opresirani kulturalnim pritiscima koji niječu

SPIRALNI PLES

njihove osjećaje, mitologijom i iskrivljenim i samodestruktivnim načinom poimanja žene i odnosa spram nje, nalogom da se ponašaju 'kao muškarci', koji osjećajno i psihološki blokira mogućnost odgovora na unutarnje poticaje i općom samomržnjom zbog koje se osjećaju dobro jedino kad rade, a ne kad su radosni i osobno rastu.«¹⁹

Budući da muškarce u našoj kulturi radaju, njeguju, hrane i odgajaju žene, »svaki muškarac koji je odrastao u tradicijskoj obitelji u ranoj se dobi intenzivno poistovjećuje s majkom i stoga nosi u sebi snažan ženski pečat.«²⁰ Simbol Boginje dopušta muškarcu doživjeti i integrirati žensku stranu svoje prirode, koju često smatramo najdubljim i najosjetljivijim aspektom jastva. Boginja ne isključuje muškarca; ona ga sadržuje, kao što trudnica sadržuje dijete. Njezin muški aspekt utjelovljuje i solarno svijetlo intelekta i divlju, neukročenu animalnu energiju.

Naš odnos spram Zemlje i drugih vrsta uvjetovan je religijskim modelima. Slika Boga izvan prirode dala je racionalnu podršku uništenju prirodnoga poretka i opravdala iscrpljivanje prirodnih zemljinih bogatstava. Pokušali smo »pobijediti« prirodu kao što smo pokušali pobijediti grijeh. Tek kad su posljedice zagađenja i ekološke destrukcije postale dovoljno ozbiljne da bi ugrozile i gradski život, spoznali smo važnost ekološke ravnoteže i međuzavisnosti svega živoga. Model Boginje, koja je imanentna prirodi, naglašava štovanje svetosti života. Vještija je religija ekološka; cilj je sklad s prirodom, tako da život može ne samo opstati nego i procvjetati.

Uspon Boginjine religije uzrokovao je nelagodu nekih politički usmjerenih feministkinja. One su se uplašile da će religija oduzeti energiju borbi za društvenu promjenu. No u područjima koja su tako duboko ukorijenjena kao odnosi među spolovima, istinska društvena promjena može se dogoditi samo kad se promijene kulturni mitovi i simboli. Simbol Boginje daje duhovnu moć potrebnu za izazivanje sustava opresije i za stvaranje novih kultura usmjerenih spram života.

Moderna je vještija religija bogati kaleidoskop tradicija i strujanja. Koveni, malene, čvrsto isprepletene skupine koje sačinjavaju kongregacije vještije religije su autonomni; nema središnjega autoriteta koji određuje liturgiju i rituale. Neki koveni slijede prakse koje se prenose u neprekinutom slijedu još od doba

STARHAWK

progona. Drugi imaju rituale koji potječu od predvodnica/ka modernog preporoda vješticijskih umijeća – najviše sljedbenika imaju Alex Sanders i Gerald Gardner, oba iz Velike Britanije. Feministički su kovani možda najbrže rastući dio vještice religije. Mnogi su dijanički – puno više naglašavaju žensko načelo. Neki su kovani otvoreno eklektični i stvaraju tradicije iz mnogih izvora; moji se kovani temelje na vilinskoj tradiciji koja potječe od malih ljudi Britanije kamenoga doba, premda vjerujem u stvaranje rituala koji odražavaju naše potrebe i današnje uvide.

Mitovi koji su u ovoj knjizi temelj filozofije i »tealogije« (riječ koju je skovala religijska znanstvenica Naomi Goldenburg od »thea«, grčke riječi za Boginju) temelje se na vilinskoj tradiciji. Premda se neke vještice možda ne slažu s detaljima, opće su vrijednosti i stavovi zajednički. Vilinski je materijal još uvijek uglavnom tajan, stoga su mnogi rituali, pjesme i zazivi naša djela. U vješticijskoj religiji pjesma nije a priori bolja zato što je starija. Boginja se neprestano otkriva i svatko od nas može napisati liturgiju.

Vještice unatoč raznovrsnosti imaju zajedničku etiku i vrijednosti koje se temelje na konceptu Boginje kao imanentne u svijetu i svim životnim oblicima, uključujući ljudska bića.

Teolozi upoznati s judeokršćanskim konceptima ponekad teško razumiju kako religija poput vještice može iznjedrili etički sustav ili koncept pravednosti. Ako nema rascjepa prirode i duha, nema koncepta grijeha, nema zavjeta niti zapovijedi spram kojih bi se moglo sagriješiti, kako ljudi mogu biti etični? Kad se izvanjski sudac ukloni sa svojeg mjesta vladara kozmosa, kojim standardima mogu procjenjivati svoje akcije? I ako je Boginja imanentna u svijetu, zašto se boriti za promjenu i ostvarenje ideala? Zašto ne uživati u savršenstvu božanskoga?

Osnovna etika vještice religije je ljubav prema životu u svim njegovim oblicima. Vještice štuju sva živa bića i služe životnoj sili. Premda shvaćaju da se život hrani životom i da moramo ubijati da bi preživjeli, život se nikad ne oduzima bez razloga. Služiti životnoj sili znači očuvati raznolikost prirodnoga života, spriječiti zagađivanje okoliša i uništenje vrsta.

Svijet je Boginjino ispoljenje, no ništa u tom konceptu ne nameće pasivnost. Mnoge istočne religije ohrabruju kvijetizam, ne zato što vjeruju da je božansko istinski imanentno, nego upravo

SPIRALNI PLES

suprotno. Za njih je svijet maya, iluzija, koja skriva savršenstvo božanske stvarnosti. Ono što se u takvom svijetu događa nije istinski bitno, to je igra sjenki koja skriva vječno svjetlo. U vještičjoj je religiji ono što se odvija u svijetu od vitalne važnosti. Boginja je imanentna, no da bi realizirala svoju punu ljepotu treba joj ljudska pomoć. Harmonična ravnoteža biljne/životinjske/ljudske/božanske svijesti nije automatska; mora se neprestano obnavljati i to se postiže ritualima. Unutarnji, spiritualni rad najučinkovitiji je kad je uspoređan s vanjskim radom. Meditacija na prirodni red može se smatrati spiritualnim činom, no ne koliko i čišćenje smeća na kampiralištu i protestni marš protiv neispravne nuklearne elektrane.

Za vještice pravda nije nešto što sprovodi izvanjski autoritet, temeljem napisanoga koda ili skupa pravila. Pravda je unutarnja spoznaja da svaki čin ima posljedice koje se moraju odgovorno prihvatiti. Vještičja religija ne nameće krivnju, hladan, propovjedajući, samomržeći unutarnji glas koji obogaljuje djelovanje. Ona umjesto toga zahtijeva odgovornost. »Što posiješ vraća ti se tri puta jače« – poslovice je, snažnija inačica izreke »čini drugima ono što želiš da čine tebi«. Primjerice, vještica ne krade, ne zbog upozorenja u svetoj knjizi, nego zbog tri puta veće štete koja je posljedica malih dobitaka. Krađa uništava kradljivčevu samopoštovanje i osjećaj časti; ona je priznanje nesposobnosti za čestito ispunjavanje želja i potreba. Krađa stvara klimu sumnje i straha u kojoj mora živjeti i kradljivac. I, budući da smo svi povezani u istom društvenom tkanju, oni koji krađu skuplje plaćaju namirnice, osiguranja i poreze. Vještičja religija snažno je prožeta uvjerenjem da je sve povezano i međuovisno i stoga uzajamno odgovorno. Čin koji nekome šteti svima šteti.

Glavno načelo vještičarstva je čast. Ona nije potreba odgovaranja na imaginarnu uvredu nečijoj muževnosti – ona je unutarnji osjećaj ponosa i samopoštovanja. Boginja se štuje u sebi i u drugima. Žene koje utjelovljuju Boginju štuju se, no ne stavljaju se na pijedestal niti smatraju eteričnima nego ih se cijeni zbog njihovih ljudskih kvaliteta. Jastvo, individualnost i jedinstveni način postojanja u svijetu visoko se cijene. Boginja, poput prirode, obožava raznolikost. Jedinstvo se ne postiže gubljenjem jastva, nego njegovim potpunim saznanjem. »Štuj Boginju u sebi, slavi sebe i vidjet ćeš da je jastvo svugdje«, kaže vilinski svećenik Victor

STARHAWK

Anderson.

U vještichjoj religiji, »Svi su činovi ljubavi i zadovoljstva moji rituali.« Seksualnost kao izravan izraz životne sile numinozna je i sveta. Sve dok je vodeće načelo ljubav može se slobodno izražavati. Brak je duboka predanost, magijska duhovna i psihička veza. No on je samo jedna od mogućnosti ljubavi i seksualnoga izražavanja.

Zlouporaba je seksualnosti, međutim, ogavna. Silovanje je primjerice neoprostivi zločin jer obeščlašćuje životnu silu pretvarajući seksualnost u izraz nasilja i neprijateljstva umjesto ljubavi. Žena ima sveto pravo kontrole vlastitoga tijela, kao i muškarac. Nitko nema pravo drugoga prisiljavati na nešto.

U vještichjoj se religiji štuje život kojemu se pristupa sa zadovoljstvom i čuđenjem te smislom za humor. Život je Boginjin dar. Ako patnja postoji, nije naš zadatak pomiriti se s njome nego je promijeniti.

Zajednički element svim tradicijama vješticharstva je Magija, umjetnost percipiranja i mijenjanja suptilnih, nevidljivih sila koje struje svijetom te buđenja dubljih razina svijesti ponad racionalnih. Ritualni su magijski: pobuđuju svijest skrivene strane stvarnosti i bude zaboravljene moći ljudskoga uma.

Magijski element vještichje religije mnoge uznemiruje. Veći dio ove knjige bavi se istraživanjem istinskoga značenja magije, no rekla bih nešto o strahu da vješticharstvo i okultizam imaju fašističke tendencije ili da su vezani s nacizmom. Postoje neki dokazi da su Hitler i drugi nacisti bili okultisti – tj. možda su prakticirali neke tehnike kao i drugi koji su željeli proširiti obzore uma. Magija je, poput kemije, skup tehnika koje mogu služiti svakoj filozofiji. Uspon III. Reicha iskoristio je razočaranje civiliziranih Nijemaca s racionalizmom i dodirnuo duboku čežnju za obnavljanjem nekih iskustava zapadne kulture koja su dugo zanemarena. Kao da smo od djetinjstva naučeni ne koristiti lijevu ruku: mišići su djelomično atrofirali, no žele biti upotrijebljeni. No Hitler je izopačio tu čežnju i pretvorio je u okrutnost i stravu. Nacisti nisu štovali Boginju; oni su obescjenjivali ženu, svodeći je na ulogu rasplodne ženke koja mora stvarati arijske ratnike. To je bio savršeni patrijarhat, krajnji ratnički kult – a ne služenje životnoj sili. U vješticharstvu nema ideala »natčovjeka« nauštrb inferiornih rasa; svi su ljudi manifestirani bogovi, a klasne, rasne

SPIRALNI PLES

i običajne razlike dobrodošle su kao znakovi obilja Boginjine ljepote. Izjednačiti vještice s nacistima jer nisu Judeokršćanke i dijele neke magijske elemente isto je kao reći da su labudovi škorpioni jer nisu konji i imaju repove.

Vještičja religija nije masovna; struktura je stanična, temelji se na kovenima, malim skupinama od trinaest članova/ica koje omogućuju zajedništvo i individualnost. »Osamljenice«, vještice koje više vole štovati same, iznimka su. Koveni su autonomni, slobodni upotrijebiti rituale, pjesme i zazive prema ukusu. Nema zadane knjige molitvi niti liturgije.

Elementi su promjenjivi, no rituali slijede iste obrasce. Magijske tehnike koje je okultistica Dion Fortune nazvala »umjetnošću voljnog mijenjanja svijesti« koriste se za postizanje ekstatičnog stanja, jedinstva s božanskim. Mogu se upotrijebiti i za postizanje materijalnih rezultata, poput iscjeljenja, jer u vještičjem svjetonazoru nema podjele na um i materiju.

Svaki ritual počinje stvaranjem svetoga prostora, »uspostavljanjem kruga« kojime se usred šume ili dnevnog boravka stvara hram. U svakoj/m učesnici/ku prizivaju se i bude Boginja i Bog koji se smatraju fizički prisutnima unutar kruga i tijela štovatelja. Moć, suptilna sila koja oblikuje stvarnost, povećava se pjevanjem, plesom i usmjerava se simbolima i vizualizacijom. Uzdizanjem stošca moći postiže se ekstaza koja može dovesti u stanje transa s vizijama i uvidima. Dijele se hrana i piće, članovi koveni »uzemljuju silu« i odmaraju se, uživajući u druženju. Prizvana se moć na kraju otpušta, krug se otvara i obavlja se formalni povratak u običnu svijest.

U koven se ulazi inicijacijom, ritualnim iskustvom prenošenja znanja i osobnog rasta. Svaki se inicirani smatra svećenikom ili svećenicom.

Knjigu sam strukturirala prema elementima koje smatram stalnima u svim tradicijama Crafta. Zanimanje za vještičja umijeća stalno raste. Sveučilišta na studijima religije počinju davati predavanja i radionice. Žene se u sve većem broju okreću Boginji. Postoji očajnička potreba za materijalom koji će ne-vješticama dovoljno duboko i inteligentno objasniti vještičju religiju da bi shvatile i teoriju i praksu. Budući da je ulazak u koven spor i delikatan proces, puno je više ljudi koji žele prakticirati Craft nego

STARHAWK

kovena koji bi ih primili. Tako knjiga sadrži vježbe i praktične savjete za osobnu praksu. Osoba blagoslovljena imaginacijom i umjerenom hrabrošću može je iskoristiti kao priručnik za osnivanje vlastitoga kovena. No ne treba je ropski slijediti; ona je poput osnovne muzičke ljestvice na kojoj možete improvizirati.

Boginja Majka se ponovno budi i možemo povratiti naše pravo koje nam pripada rođenjem – čisto opijajuće zadovoljstvo što smo živi. Možemo otvoriti oči i vidjeti da ne postoji ništa *od* čega se trebamo spasiti, nema životne borbe *protiv* univerzuma, nema Boga izvan svijeta kojeg se treba plašiti i kojemu se treba podvrgavati; postoji samo Boginja, Majka, rotirajuća spirala koja nas uvlači u postojanje i izvodi iz njega, čije je treperavo oko puls postojanja – rođenje, smrt, preporod – a smijeh joj odzvanja i juri kroz sve i nalazi se samo ljubavlju: ljubavlju za drveće, kamenje, nebo i oblake, mirišljave pupoljke i glasne valove; za sve ono što trči i leti, pliva i gmiže njezinim licem; ljubavlju spram sebe; orgazmičkom ljubavlju spram drugih koja razlaže život i stvara svijet; svaki od nas jedinstven i prirodan poput snježne pahulje, svaki zvijezda, njezino dijete, njezin ljubavnik, njezin ljubljeni i njezino jastvo.

2

Svjetonazor vještice religije

Između svjetova

STVARANJE²¹

Sama, strahovita, potpuna u sebi, Boginja, Ona čije se ime ne može izreći, lebdjela je u ponoru vanjske tame, prije Početka. Pogledavši se u zakrivljenom ogledalu crnoga prostora, u svojem je svjetlu vidjela svoj blješteći odraz i zaljubila se u njega. Povukla ga je u sebe s moći koja je bila u Njoj i vodila ljubav sa Sobom i nazvala Ju »Miria, čudesna«.

Ta je ekstaza buknuła u ujedinjenoj pjesmi svega što postoji, što je bilo i što će ikad biti i s pjesmom je počelo kretanje, valovi koji su se izlili van i postali sferama i krugovima svijeta. Boginja se ispunila ljubavlju, nabujala ljubavlju i iznjedrila kišu svijetlih duhova koji su ispunili svjetove i postali sva bića.

No u tom je velikom kretanju otplavljena Miria, koja je udaljavajući se od Boginje postajala muškijom. Prvo je postala Plavi Bog, nježni nasmiješeni bog ljubavi. Zatim je postala Zeleni Bog prekriven vinovom lozom, ukorijenjen u zemlju, duh svega što raste. Na posljetku je postala Rogato Božanstvo, Lovac čije je lice crveno sunce a istodobno tamno kao smrt. Njegova ga želja uvijek vraća Boginji te vječno kruži oko nje tražeći povratak u ljubavi.

Sve je počelo u ljubavi; sve se želi vratiti u ljubav. Ljubav je zakon, učiteljica mudrosti i velika otkrivačica tajni.

»Siouxi smatraju da su živa bića – drveće, bizoni i ljudi – nestalni energetska vrtlozi, obrasci turbulencije ... to je intuitivna spoznaja energije kao biti materije. No to je drevan uvid, znajte, krajnje drevan – vjerojatno uvid paleolitičkog šamana. Zabilježila su ga arhaična i primitivna učenja. Rekao bih da je to najtemeljniji uvid u prirodu

STARHAWK

stvari i da je naše uobičajeno, novije zapadnjačko poimanje svijeta kao sačinjenog od fiksnih objekata, izvan glavne struje misli, devijacija od osnovne ljudske percepcije«.

Gary Snyder²²

Mitologija i kozmologija vještice religije ukorijenjene su u »spoznaji paleolitskog šamana«: da sve postojeće jesu energetski vrtlozi, virovi sila u pokretu, struje u uvijek promjenjivom moru. Stvarnost je – iza pojavnosti odvojenosti i fiksnih objekata u linearnoj struji vremena – polje energija koje se privremeno skrutnjavaju u oblike. Svi se »fiksni« objekti vremenom razlažu, samo da bi se ponovno zgusnuli u nove oblike, nove objekte.

Ovaj pogled na svijet kao međuigru sila u pokretu – koji, uzgredno, zapanjujuće slični načelima moderne fizike – produkt je posebnoga oblika percepcije. Obična budna svijest vidi svijet kao fiksni; ona se usredotočuje na jedan objekt u vremenu, izolirajući ga od okruženja, poput gledanja tamne šume sa suženom svjetlosnom zrakom (*flashom*) koja obasjava usamljeni list ili kamen. Posebna svijest, drugi oblik percepcije koji je holističan, širok i nediferenciran, vidi obrasce i odnose a ne fiksne objekte. Ona je poput zvjezdane svjetlosti: mutna i srebrnasta, otkriva igru prepletenih grančica i ples sjenki, naslućujući putove kao praznine u cjelini.

Magijski i duhovni aspekti vještice religije bave se buđenjem zvjezdano-svjetlosne vizije i učenjem kako je korisno upotrijebiti. Magija nije natprirodna; ona je, prema definiciji Dion Fortune, »umjetnost voljnog mijenjanja svijesti« – paljenja i gašenja *flasha*, sagledavanja detalja i viđenja putem zvijezda.

U Craftu se svakidašnja svijest jako cijeni, no vještice su svjesne njezinih ograničenja. Ona je u nekom smislu mreža putem koje sagledavamo svijet, kulturno prenošen klasifikacijski sustav. Postoje neograničeni načini gledanja na svijet; »drukčija vizija« oslobađa nas naših kulturnih ograničenja.

»Naši su bližnji crni magovi«, kaže Yaki šaman Don Juan svom učeniku Castanedi u knjizi *Tales of Power*. »Promisli malo. Možeš li skrenuti od puta koji su ti drugi namijenili? Ne. Tvoje misli i djelovanje uvijek su fiskirani njihovim uvjetima. Ja sam ti, s druge strane, donio slobodu. Sloboda je skupocjena, no cijena nije nedostižna. Stoga strahuj od svojih zatočitelja, od svojih

SPIRALNI PLES

gospodara. Ne gubi vrijeme i snagu na strah od mene.«²³

U vještichjoj je religiji »cijena slobode«, prije svega, disciplina i odgovornost. Zvezdano-svjetlosna vizija je prirodni, svakome urođen potencijal, no potrebno je puno rada da se razvije i usavrši. Moći i sposobnosti dobivene povišenom sviješću moraju se odgovorno koristiti; inače, poput prstena Saurona (u Tolkienovom *Gospodaru prstenova*) uništavaju svojeg posjednika. Oni koji žele biti slobodni moraju, ako je potrebno, voljno ostati malo po strani od društva. Umjetnici, pjesnici i vizionari, a ne samo vještice, mistici i šamani u modernoj su zapadnoj kulturi često pomalo otuđeni od kulture, koja neopipljivo cijeni manje od čvrstih, novčanih plodova uspjeha.

No zaključna je cijena slobode voljnost suočenja s najstrašnijim bićem – svojim jastvom. Zvezdano-svjetlosna vizija, »drukčiji način spoznavanja«, je percepcija nesvjesnoga a ne svjesnoga uma. Dubine vlastitoga bića nisu obasjane suncem; da bi jasno vidjeli moramo duboko uroniti u tamni, unutarnji ponor i spoznati bića koja ondje možemo naći. Jer, kako objašnjava jungijanska analitičarka M. Esther Harding u knjizi *Woman's Mysteries*, »Ti su subjektivni faktori ... moćni psihički entiteti, oni pripadaju totalu našega bića i ne mogu se uništiti. Sve dok su neprepoznati prognanici iz našega svjesnog života, ispriječit će se između nas i objekata koje promatramo i cijeli će naš svijet biti iskrivljen ili osvjetljen.«²⁴

Možda je najuvjerljivije objasniti vještichje koncepcije jastva putem nekih novijih eksperimentalnih otkrića biologije i psihologije. Robert Ornstein u knjizi *The Psychology of Consciousness* opisuje pokuse s epileptičkim pacijentima oštećenoga mozga pokazujući da su dvije moždane hemisfere specijalizirane za dvije vrste svijesti o kojima sam upravo govorila. »Lijeva hemisfera (povezana s desnom stranom tijela) prvenstveno se bavi analitičkim, logičkim poimanjem, posebice verbalnim i matematičkim funkcijama. Ona djeluje prvenstveno linearno. Izgleda da informacije obrađuje sekvencijalno.«²⁵ Poput naše *flash* zrake fokusira se na jedan objekt, isključujući druge. Svijet percipira sačinjenim od odvojenih objekata, kojih se možemo bojati ili ih željeti, kojima možemo manipulirati da bi se zadovoljili. »Čini se da je razvijena prvenstveno zbog biološkog opstanka.«²⁶

STARHAWK

»Desna hemisfera (povezana s lijevom stranom tijela) specijalizirana je za holističko poimanje. Njezina je jezična sposobnost prilično ograničena. Ona je odgovorna za orijentaciju u prostoru, umjetnička postignuća, vještine, tjelesne predodžbe i prepoznavanje licâ. Podatke obrađuje difuznije od lijeve polutke i pritom istodobno integrira mnoge ulazne informacije.«²⁷ To je zvjezdano-svjetlosna vizija, koja svijet vidi kao ples vrtložnih energija i »ne pretpostavlja trajanje, budućnost ni prošlost, uzrok niti posljedicu, nego 'bezvremenu' cjelinu uobličenu obrascima.«²⁸

Ovaj je oblik svijesti presudan za stvaralaštvo. Kako kaže Anton Ehrenzweig u knjizi *The Hidden Order of Art*, »Složenost svakoga umjetničkog djela, ma kako jednostavnog, uvelike nadmašuje moć svjesne namjere koja se sa svojim usredotočenim fokusom može baviti samo s jednim objektom. Samo krajnja nediferencijacija nesvjesne vizije može poimati te složenosti i obuhvatiti ih jednim, nefokusiranim pogledom te jednako cjelovito pristupiti likovima i pozadini.«²⁹

Sljedeća vježba, koja služi umjetnicima za vježbu, pomaže iskusiti modove svijesti koje sam upravo opisala.

1. VJEŽBA: IGRA SJENKI

Treba vam prazan list papira i meka olovka ili štapić ugljena. Sjednite i promatrajte prizor koji vas zanima. Zaboravite objekte, imena i predmete, promatrajte samo igru svjetla i sjene na raznim oblicima. Skicirajte sjenke, ne crtama nego širokim potezima. Nemojte da vas ometa lokalna boja; ne brinite o reprodukciji »objekata«. Neka osjenčane površine stvaraju oblike. Vježbajte barem deset minuta. Sjetite se, poenta nije stvoriti »dobar« crtež niti dokazati umjetnički talent (ili njegov manjak); poenta je doživjeti drukčiji način gledanja, u kojem nestaju odvojeni objekti a ostaju samo obrasci.

Onima koji su manje vizualno orijentirani možda će se više svidjeti sljedeća vježba.

2. VJEŽBA: IGRA RITMA

Zatvorite oči. Slušajte zvukove oko sebe, zaboravljajući što znače. Budite svjesni samo njihova općeg ritma. Čak i u gradu zaboravite da su šumovi, udarci, škljocanje, cvrkutanje i klopotanje automobili u prolazu, čekići radnika, koraci, vrapci, kamioni i lupa vratiju – slušajte samo urođeni, organski obrazac čiji su to odvojeni otkucaji.

Kao što sam već kazala, vješticija religija cijeni oba oblika

SPIRALNI PLES

percepcije, no smatra da je holistička vizija desne polutke uskladenija sa stvarnošću od linearne vizije lijeve polutke. To je dokazano u pokusima s biofeedbackom, koji daje vizualni podatak o nevoljnim tjelesnim procesima, omogućujući sagledavanje i eventualnu kontrolu funkcija poput otkucaja srca i moždanih valova. Barbara Brown, u *New Mind, New Body* opisuje pokuse koji pokazuju da »tijelo i njegova podsvjesna podstruktura puno prije svjesnog saznanja prepoznaju i prosuđuju događaje u okruženju.«³⁰ Ispitanike se promatralo dok su im na ekranu prikazivali »nepristojne« riječi, prekratko da bi ih prepoznali. No njihova koža, otkucaji srca, moždani valovi i mišići pokazali su reakcije na »nevidene« riječi. Podsvjesno može ispravno odgovoriti na stvarnost čak i kad dobije neispravnu informaciju od svjesnoga uma. U drugome pokusu ispitanicima su rekli da će primiti niz šokova različitoga intenziteta. Svjesno su osjećali da šokovi slabe; u stvari, šokovi su stalno bili istoga intenziteta. Reakcija kože dokazala je da podsvjesno nije zavarano – monitori su zabilježili potpuno isti odgovor kože na svaki šok, čak i kad je svjesna reakcija bila različita.³¹

U vilinskoj tradiciji vješticearstva nesvjesni se um naziva Mladim jastvom; svjesni se um zove Jastvo koje govori. Budući da funkcioniraju putem različitih modova svijesti teško komuniciraju. Kao da govore različitim jezicima.

Mlade jastvo izravno doživljava svijet holističkom sviješću desne polutke. Njegove su funkcije osjeti, osjećaji, osnovni nagoni, pamćenje slika, intuicija i difuzna percepcija. Verbalno je razumijevanje Mladega jastva ograničeno; komunicira putem slika, osjećaja, osjeta, snova, vizija i fizičkih simptoma. Klasična psihoanaliza razvila se iz pokušaja tumačenja govora Mladega jastva. Vještice religija ne samo da tumači, nego i podučava kako odgovoriti Mladem jastvu.

Jastvo koje govori organizira dojmove Mladega jastva, daje im imena i klasificira ih u sustave. Kako ime kaže ono funkcionira putem verbalne analitičke svijesti lijeve polutke te sadrži skup propisa koji nas ohrabruju suditi o dobru i zlu. Jastvo koje govori priča putem riječi, apstraktnih koncepata i brojeva.

U vilinskoj tradiciji postoji i treće »jastvo«: Duboko jastvo ili Božansko jastvo, koje u potpunosti ne korespondira niti s jednim psihologijskim konceptom. Duboko jastvo je unutarnje božanstvo,

STARHAWK

krajnja i prvotna suština, duh koji postoji izvan vremena, prostora i materije. Ono je najdublja razina mudrosti i suosjećanja i ujedno je i muško i žensko, dvije čestice svijesti ujedinjene u jedno. Često se simbolički prikazuje kao dvije povezane spirale, ili kao znak beskonačnoga, polegnuta osmica. U vilinskoj tradiciji naziva se Dian Y Glas, Plavi bog. Plavo simbolizira duh; Duboko jastvo se »duhovnim okom« vidi kao plavo. Picti se prema našim tradicijama vrbovnikom premazuju u plavo, da bi se poistovjetili s Dubokim jastvom. »Dian« se odnosi i na Dianu i na Tanu, vilinsko ime za Boginju; također na Janicot, baskijski naziv za Rogatoga Boga i na imena Jean, Joan i Jonet, za koje Margaret Murray kaže da su popularna u vješticijima obiteljima.³²

Duboko se jastvo u ezoteričkom židovstvu kabale naziva Neshamah, od korijena Shmh, »čuti ili slušati«: Neshamah je Ona koja sluša, duša koja nas nadahnjuje i vodi. U modernom se okultizmu Duboko jastvo često naziva »duhovnim vodičem«. Ono je ponekad dvojnoga oblika, kao u LSD iskustvu Johna C. Lillyja u izolacijskom bazenu, kad je sreo dva blagonaklona bića: »kažu da su moji čuvari, da su već bili sa mnom u kritičnim trenucima i da su u stvari uvijek sa mnom, no da ih u običnom stanju ne mogu percipirati. Mogu ih percipirati samo kad sam blizu smrti. U tom stanju nema vremena, izravno se doživljava prošlost, sadašnjost i budućnost.«³³

Lilly opisuje holističku svijest desne polutke povezanu s Mladim jastvom. Vilinska tradicija uči da je Duboko jastvo spojeno s Mladim jastvom, a ne izravno s Jastvom koje govori. Na sreću, kad naučimo trik za komunikaciju, ne moramo biti blizu smrti da bi pojmlili Duboko jastvo. Svjesni um s apstraktnim konceptima ne komunicira s božanskim; nego nesvjesni um, Mlade jastvo, koje odgovara jedino slikama, osjetima, konkretnom. Za komunikaciju s Dubokim jastvom, Bogom/Boginjom iznutra, obraćamo se simbolima, umjetnosti, poeziji, muzici, mitu i ritualima koji apstraktne koncepte prevode u jezik nesvjesnoga.

Mlade jastvo – koje može biti tvrdoglavo i jogunasto kao trogodišnjaci – ne može se impresionirati riječima; njemu se sve mora doslovno *pokazati*. Da bi pobudili njegovo zanimanje moramo ga namamiti lijepim slikama i ugodnim osjetima – izvesti ga na večeru i ples. No jedino tako možemo doprijeti do Dubokoga jastva. Zato religijske istine nikad nisu izražene matematičkim

SPIRALNI PLES

formulama, nego umjetnošću, muzikom, plesom, dramom, poezijom, pričama i ritualima. Kako kaže Robert Graves, »Religijski moral u zdravom društvu najbolje se potiče bubnjevima, mjesečinom, svetkovinama, plesom, maskama, cvijećem i božanskim zaposjednućem.«³⁴

Vještice nemaju svete spise. One se ne pridržavaju »riječi« Evandelja po Ivanu, nego koriste moć simboličke akcije koja otključava zvjezdano-svjetlosnu viziju Mlađega jastva i stvara slobodan tijek komunikacije između sva tri jastva odjednom. Mitovi i priče koji su došli do nas nisu dogma koje se treba doslovno pridržavati, kao što doslovno ne shvaćamo niti »moja je draga poput crvene, crvene ruže.« Oni su poezija, ne teologija – namijenjena Mlađem jastvu; riječima Josepha Campbella »za doticanje i jačanje životnih središta izvan dosega rječnika razuma i prinude.«³⁵

Neki aspekti vještičjih rituala mogu izgledati smiješni vrlo ozbiljnim ljudima, koji ne shvaćaju da je ritual namijenjen Mlađem jastvu. Smisao za humor, za igru, često je ključ za otvaranje najdubljih stanja svijesti. Dio »cijene slobode« je spremnost na igru, otpuštanje našeg odraslog dostojanstva, biti luckast, smijati se bez razloga. Djevojčica umišlja da je kraljica; stolica joj je tron. Vještica vjeruje da njezin štap ima magijsku moć i on postaje kanalom energije.

Naravno, potreban je balans. Postoji razlika između magije i psihoze – u sposobnosti voljnog vraćanja u običnu svijest, u svijest da je, kako je govorila moja učiteljica iz srednje škole u jeku LSD razdoblja – stvarnost što ćete kad skočite s krova slomiti nogu. Narkotici mogu otvoriti holističku svijest Mlađega jastva, no često nauštrb svijesti preživljavanja Jastva koje govori: ako se »igramo« da letimo u tijelu, možemo smrskati bedrenu kost. No uvježbana svijest nije u prijeporu s običnom stvarnošću; ona duhom leti dalje, i postiže uvide i percepcije koje kasnije može ovjeriti Jastvo koje govori.

Humor i igra bude osjećaj čuđenja, osnovni stav vještičje religije spram svijeta. Primjerice, moj je koven prošle noći održavao svibanjski ritual, sa središnjim činom omotavanja »svibanjskoga stupa« i uplitanja u njega onoga što smo željele uplesti u naše živote. Umjesto stupa upotrijebile smo središnje uže, a umjesto vrpce uzice od konca u boji, obješene na središnju kuku na stropu

STARHAWK

prostorije. U krugu nas je bilo jedanaest. Naravno da smo savršeno znale da nije moguće ovijati svibanjski stup s neparnim brojem ljudi, no nismo željele nikoga izostaviti. Uz kavalirsko neštovanje svakodnevne stvarnosti nastavili smo s radom.

Rezultat je, na početku, bio kaos i konfuzija. Svi su se smijali dok smo se pomicali amo-tamo, stvarajući spetljani čvor konaca. To je teško bila scena mistične moći; ritualni bi mag probljedio i uperio na nas svoj ritualni štap. No počelo se događati nešto čudno. Smijeh je stvarao čudnu atmosferu, kao da je obična stvarnost blijedjela. Ništa više nije postojalo doli međuigra obojanih konaca i tijela u pokretu. Osmijesi na licima koja su ulazila i izlazila iz vidokruga ličili su na tajanstvene osmijehe drevnih grčkih skulptura, ukazujući na najvišu i najsmješniju Tajnu. Počeli smo pjevati; kretali smo se u ritmu i u plesu stvarali obrazac – ništa što bi se moglo mapirati ili racionalno prikazati; to je bio obrazac s posebnim elementom koji uvijek i neizbježno izbjegava objašnjenje. Zbrka konaca razriješila se u iznutra upleten konop. Soba je sjajila, a uže je pulsiralo snagom živoga bića, pupčane vrpce koja nas povezuje sa svime izvana i iznutra. Pjesma je na posljetku porasla i zamrla; ušli smo u trans. Kad smo se, svi zajedno, osvijestili u isti trenutak, pogledali smo se s čuđenjem.

Mit stvaranja s početka ovoga poglavlja jasno izražava stav čuđenja spram svijeta koji je božanski i spram božanstva koje je svijet.

Boginja je na početku sve, Djevica, što znači potpuna sama u sebi. Premda je nazivamo Boginjom mogla bi se zvati i Bogom – još nije nastao spol. Nema odvajanja, podjele, ničega osim prvotnoga jedinstva. Ženska je bit bića naglašena – jer je proces stvaranja koji će uslijediti proces rađanja. Svijet je rođen, ne načinjen i nije mu naređeno da postane.

Boginja vidi svoj odraz u zakrivljenom prostornom ogledalu, što je možda magijski uvid u oblik univerzuma, zakrivljeni prostor suvremene fizike. Ogledalo je drevni Boginjin atribut, prema Robertu Gravesu, u njezinom aspektu »drevne paganske morske boginje Marian ... Miriam, Mariamne (morsko janje), Myrrhine, Myrte, Myrrhe, Marie ili Marine, zaštitnice pjesnika i ljubavnika i ponosne majke ljubavnoga strijelca ... ista ova Marian je i merry-maid, kako se prije pisala 'mermaid' (sirena, op. prev.).

SPIRALNI PLES

Poznati lik sirene – prekrasne žene s okruglim ogledalom, zlatnim češljem i ribljim repom – izražava 'Boginju ljubavi koja se izdiže iz mora'. Svaki inicijant Eleuzinskih misterija, koje su pelazgijskog podrijetla (originalno, matrifokalno stanovništvo Grčke), prolazio je nakon kupke u kotlu kroz ljubavni ritual s njezinom predstavnicom ... ogledalo je dio svetoga pribora misterija i vjerojatno je služilo za 'spoznaj samoga sebe'.³⁶ Ista sirena/oceanska majka naziva se u zapadnoj Africi Yemaya i u Brazilu Iamanja.

Voda je prvotno ogledalo; nagovješta Mjesec koji pluta iznad tamnoga mora, gledajući svoj odraz u valovima. Blijeda jeka može se prepoznati na početku Postanka: »Zemlja bijaše pusta i prazna; tama se prostirala nad bezdanom i Duh Božji lebdio je nad vodama«. *

Ogledalo ima i drugi aspekt: odraz u ogledalu je obrnut odraz, isti no suprotan, obratna polarnost. Slika izražava paradoks; sve je jedno, no svaki je objekt odvojen, individualan, jedinstven. Istočne religije fokusiraju se na prvi dio paradoksa, uz stajalište da su u stvarnosti svi objekti jedno i da su odvajanje i individualnost iluzija. Zapadne religije naglašavaju individualnost i vide svijet kao sačinjen od fiksnih i odvojenih objekata. Zapadno stajalište želi potaknuti individualni napor i uključenost u svijet; istočni pogled ohrabruje povlačenje, kontemplaciju i suosjećanje. Vještici se religija drži paradoksalne istine i smatra oba pogleda istovrijednima. Oni se odražavaju i nadopunjuju; nisu u kontradikciji. Svijet odvojenih objekata odraz je Jednoga; Jedno je odraz mirijade odvojenih objekata. Svi smo vrtlozi iste energije, no svaki je vrtlog jedinstven u svojem obliku i obrascu.

Boginja se zaljubljuje u Sebe, izmamljujući vlastitu emanaciju koja zaživljuje svojim životom. Kreativna je sila u univerzumu ljubav jastva za jastvo. Želja je prvotna energija i ona je erotska: privlačnost objekta ljubavi zaljubljenome, planeta zvijezdi, požuda elektrona za protonom. Ljubav je ljepilo koje drži svijet na okupu.

Slijepi *eros*, međutim, postaje *amor*,³⁷ ljubav koja je terminologijom Josepha Campbella osobna, usmjerena spram individue, a ne univerzalna nespolna dobrota *agape*, ili nekritična seksualna želja. Boginjin odraz ostvaruje vlastito postojanje i dobiva ime. Ljubav nije samo energizirajuća sila, nego i

STARHAWK

individualizirajuća. Ona ukida odvojenost i stvara individualnost. Ona je, opet, prvotni paradoks.

Miria, »sjajna«, je naravno Marian, Miriam, Mariamne, koja je također Mari, Boginja punog Mjeseca u vilinskoj tradiciji. Osjećaj čuđenja, veselja i užitka u prirodi suština je vještije religije. Svijet nije drugorazredna kreacija, ne nešto od čega moramo pobjeći, ne treba ga spasiti niti otkupiti. Kako god izgledao iz dana u dan, začuđuje nas zbog prirode svojeg najdubljeg bića.

Božanska ekstaza postaje izvorom stvaranja, a stvaranje je orgazmički proces. Ekstaza je srce vještije religije – u ritualu preokrećemo paradokse i postajemo Boginjom, sudjelujući u prvotnom, pulsirajućem zadovoljstvu spajanja. »Temeljna značajka šamanizma je ekstaza«, smatra Mircea Eliade i premda je preusko opisuje kao »dušino napuštanje tijela«, priznaje da »ekstatično iskustvo u svojim raznim aspektima najvjerojatnije koegzistira s ljudskim stanjem, u smislu da je integralni dio onoga što se naziva rastom ljudske svijesti o svojem specifičnom načinu postojanja. Šamanizam nije samo tehnika ekstaze; njegova teologija i filozofija u krajnjem smislu ovise o spiritualnoj vrijednosti koja se pripisuje ekstazi.«³⁸ Vještija je religija šamanistička i dodjeljuje ekstazi veliku spiritualnu vrijednost. Ekstaza je izvor jedinstva, iscjeljenja, kreativnog nadahnuća i komunikacije s božanskim – bilo da ju se nalazi u središtu kruga koveni, u krevetu s voljenim ili usred šume, u čuđenju i zaprepaštenju prirodnim svijetom.

Ekstaza donosi sklad, »muziku sfera«. Muzika je simbolički izraz vibracije koja je kvaliteta svih živih bića. Fizičari nam kažu da su atomi i molekule, od nestabilnog plina do gibraltarske stijene, u konstantnom gibanju. Iza toga je kretanja red, harmonija koja je urođena bivanju. Materija po svojoj prirodi pjeva.

Pjesma se prenosi valovima koji postaju sferama. Valovi su orgazmički, svjetlosni, oceanski, pulsirajući elektroni, zvučni valovi. Valovi tvore sfere kao što vrtložni plinovi stvaraju zvijezde. Bazični je uvid vještije religije da se energija, bilo fizička, bilo psihička i emotivna, kreće u valovima, u ciklusima koji su spirale. (To se lako može predočiti pomoću dječje *Slinky* igračke – zavojite spirale vrlo tankog metala. Kad se istegne i pogleda sa strane, spirale se vrlo jasno vide kao valni oblici.)

SPIRALNI PLES

Boginja je nabujala ljubavlju i rada kišu svijetlih duhova, kišu koja u svijetu budi svijest kao što vlaga pobuđuje rast zelenila na Zemlji. Kiša je oplođujuća menstrualna krv, Mjesečeva krv koja njeguje život, kao i izbijajuće vode koje navješćuju rođenje, ekstatičnu najavu života.

Kretanje i vibracija postaju toliko snažnim da otpuhuju Miriu. Ona se udaljavajući od mjesta jedinstva polarizira, diferencira, postaje muškijom. Boginja se projicirala; njezino projicirano jastvo postalo je drugim, njezinom opozicijom, koja stalno želi ponovno spajanje. Različitost budi želju, koja vuče suprotno od centrifugalne projekcijske sile. Energetsko polje kozmosa se polarizira; postaje vodičem sila koje djeluju u suprotnim smjerovima.

Poimanje Svega što postoji kao energetskog polja polariziranog s dvije velike sile, muškom i ženskom, Boginjom i Bogom, koja su u svojoj krajnosti aspekti onoga drugoga, zajednički je svim tradicijama Crafta. Dijanička tradicija prihvaća muško načelo no dodjeljuje mu manju važnost no ženskom. Neke moderne, samouke tradicije, posebice one feminističko-separatističkog političkog usmjerenja, uopće ne priznaju muško. Ako i rade s polarnošću, vizualiziraju obje sile kao sadržane unutar ženskoga. Ovaj je eksperiment važan mnogim ženama, posebice kao suprotnost tisućama godina zapadne kulture isključivo koncentrirane na muško. Međutim, nikad nije dominirao Craftom. Osobno smatram da bi se, u duljem razdoblju, model univerzuma koji je usredotočen na žensko dokazao kao isto ograničavajući i opresivan, ženama i muškarcima, kao patrijarhalni model. Jedan od zadataka religije je voditi nas u odnos spram onoga što je poput nas i onoga što nije. Spol je najbazičnija razlika; ne možemo postati cjeloviti praveći se da razlike ne postoje, ili nijekajući bilo muško bilo žensko.

Važno je, međutim, odvojiti koncept polarnosti od naših kulturalno uvjetovanih pojmova muškoga i ženskoga. Muške i ženske sile predstavljaju razliku, no u biti nisu različite: one su ista sila koja teče između suprotnih, no ne suprotstavljenih, smjerova. Kineski koncept jina/janga je ponešto sličan, premda vještija religija različito opisuje sile. Niti jedna nije »aktivna« i »pasivna«, tamna i svijetla, suha i vlažna – umjesto toga obje sudjeluju u svim kvalitetama. Žensko je sila koja daje život, moć

STARHAWK

manifestacije, energija koja teče u svijet da bi postala oblikom. Muško je sila smrti, u pozitivnom, ne u negativnom smislu. Sila ograničenja koja je nužan balans nesputanom stvaranju, sila uništenja, povratak bezobličnosti. Svako načelo sadrži drugo: život nosi smrt, hrani se smrću; smrt održava život, omogućuje evoluciju i novo stvaranje. Oni su dio ciklusa, svaki ovisan o drugom.

Egzistencija se održava pulsiranjem između dvije krajnosti, izmjeničnom strujom dviju sila u savršenom balansu. Nekontrolirana životna sila je rak; razuzdana sila smrti je rat i genocid. Zajedno, održavaju jedna drugu u harmoniji koja održava život, u savršenoj orbiti koja se može vidjeti u promjenjivom ciklusu godišnjih doba, u ekološkoj ravnoteži prirodnoga svijeta i u progresiji ljudskoga života od rođenja kroz ispunjenje do propadanja i smrti – i zatim do ponovnog rođenja.

Smrt nije kraj; to je etapa u ciklusu koja vodi preporodu. Nakon smrti duša obitava u »Zemlji ljeta«, zemlji vječne mladosti, gdje se obnavlja, pomlađuje i sprema za ponovno rođenje. Preporod se ne smatra osudom na beskrajn, suh točak patnje, kao u nekim istočnim religijama, nego velikim Boginjinim poklonom, koji se ispoljava u materijalnom svijetu. Život i svijet nisu odvojeni od božanstva; oni su imanentno božanstvo.

Vještija religija ne smatra, poput prve budističke istine, da je »sav život patnja«. Upravo suprotno, život je nešto čemu se treba čuditi. Buda je prema predaji dobio ovaj uvid nakon susreta sa starošću, bolešću i smrću. U Craftu je starost prirodno i visoko cijenjeno životno doba, vrijeme najveće mudrosti i razumijevanja. Bolest uzrokuje patnju, no ona nije neumitna: prakse u Craftu uvijek su povezane s iscjeljujućim umijećima, s biljkama i poroditeljstvom. Ne treba se bojati ni smrti: ona je samo razlaganje fizičkog oblika koje duhu dopušta pripremiti se za novi život. U životu postoji patnja – ona je dio učenja. No bijeg od ciklusa umiranja i rađanja nije optimalni lijek, kao što ni hara-kiri nije najbolji lijek za menstrualne grčeve. Kad je patnja rezultat društvenoga reda ili ljudske nepravde, Craft ohrabruje aktivni rad da bi je umanjio. Gdje je patnja prirodni dio ciklusa rođenja i propadanja, olakšava se razumijevanjem i prihvaćanjem, voljnim predavanjem i tami i svjetlu.

Polarnost ženskog i muškog načela ne mora biti obrazac

SPIRALNI PLES

za pojedina muška i ženska bića. Svi sadržimo oba načela. Biti cjelovit znači kontaktirati s obje sile – stvaranjem i disolucijom, rastom i ograničenjem. Energija koju stvaraju nasuprotne sile teče svima od nas. Može se dosegnuti individualno u ritualima ili meditaciji i može se prilagoditi da rezonira s drugima. Seks je, primjerice, više od fizičkog čina; to je polarizirani tijek moći između dvaju ljudskih bića.

Muško se načelo prvo sagledava kao gotovo androgina figura: dijete, Plavi Bog ljubavi koji svira frulu. On je povezan s osobnim Plavim Bogom, Dubokim jastvom, koje je također androgino. Nježni mladić, voljeni sin, nikad nije žrtvovan.

Zeleni je aspekt Bog vegetacije – duh kukuruza, žito koje se žanje i ponovno sadi; sjeme koje svakom žetvom umire i svakoga se proljeća ponovno rađa.

Rogati Bog, »najmuškiji« od Boginjinih projekcija u konvencionalnom smislu, vječni je Lovac i životinja koju se lovi. On je životinja žrtvovana da bi se ljudski život mogao nastaviti, kao i žrtvovatelj, onaj koji proljeva krv. On je i Sunce, koje vječno lovi Mjesec po Nebu. Jačanje i slabljenje Sunca kroz godišnja doba ispoljava ciklus rođenja i smrti, stvaranja i razlaganja, odvajanja i povratka.

Boginja i Bog, muško i žensko, Mjesec i Sunce, rođenje i smrt kreću se u svojim orbitama – vječni, premda promjenjivi. Ljubav je polarnost, sila koja kozmos drži na okupu, erotska, transcendentna i individualna. Stvaranje se ne dešava jednom u fiksnom trenutku vremena; vječno se nastavlja, odvija se u svakom trenutku i otkriva u godišnjem ciklusu.

Godišnji ciklus³⁹

Rogati Bog u ljubavi, mijenjajući oblik i lice, uvijek traži Boginju. U svijetu se potraga odvija u godišnjem ciklusu.

Ona je Velika Majka koja ga rađa kao božansko dijete Sunce za zimskog solsticija. On je u proljeće sijač i sjeme koje raste s jačanjem svjetla, zelen kao nove mladice. Ona je inicijatorica koja ga uči tajnama. On je mladi bik; ona je nimfa, zavodnica. Ljeti, kad je svjetlo najduže, sjedinjuju se, a snaga njihove strasti održava svijet. No slabljenjem sunca Božje lice

STARHAWK

tamni, sve dok se na koncu kad se žito žanje ne žrtvuje Jastvu da bi sve drugo bilo zbrinuto. Ona je žetelica, zemljani grob kojem se svi moraju vratiti. U dugim noćima i sve tamnijim danima on spava u njezinoj maternici; on je u snovima Gospodar smrti koji vlada zemljom mladosti iza vrata noći i dana. Njegov tamni grob postaje maternicom ponovnog rođenja jer ga sredinom zime ona ponovno rađa. Krug završava i ponovno počinje, a godišnji se ciklus nastavlja.

Ritualni osam solarnih svetkovina, ili Sabata, potječu od mita godišnjega ciklusa. Boginja otkriva tri svoja aspekta: kao Djevica ona je djevičanska zaštitnica radanja i inicijacije; kao Nimfa, ona je seksualna zavodnica, ljubavnica i sirena; kao Starica, ona je tamno lice života, koje zahtijeva smrt i žrtvu. Bog je sin, brat, ljubavnik koji postaje svojim ocem: vječna žrtva ponovno rođena u novi život.

James Frazer u *Zlatnoj grani* opisuje mnoge inačice ovoga mita. U većini, poput inačice koju je izložio Robert Graves u *The White Goddess*, Bog se razdvaja u suprotstavljene blizance koji utjelovljuju dva Božja aspekta. Zvezdani sin, gospodar rastuće godine, nadmeće se sa svojim bratom zmijom za Boginjinu ljubav. Za ljetnoga se solsticija bore i tamna zmija pobjeđuje svjetlo te mu otima Boginjinu naklonost, samo da bi i sama bila pobijedena za zimskoga solsticija, kad se rađa rastuća godina.

Ova inačica u biti nije različita od one koju sam predstavila ukoliko se taman i svijetao blizanac shvate kao dijelovi istoga božanstva. No kad Boga vidimo kao podijeljenog na dva, izlažemo se riziku da patimo od podjele u sebi: ili da se potpuno identificiramo sa svjetlom pripisujući tamnome da je agent zla. Zvezdani sin i zmija previše lako postaju likovi Krista i Sotone. U vješticijoj religiji tamni opadajući aspekt božanstva nije zao – on je vitalni dio prirodnoga ciklusa.

Esencijalno učenje mita povezano je sa žrtvom. Vješticama, kao i drugim ljudima koji žive blizu prirodi, sve što postoji – biljke, životinje, stijene i zvijezde – živo je i na nekoj razini svjesno. Sve što postoji je božansko – manifestacija je Boginje. Smrt žita pri žetvi i smrt jelena u lovu smatraju se božanskom žrtvom, voljnom iz ljubavi. Ritualna i mitska identifikacija sa žrtvujućim bogom štuje životnu iskru, čak i u

SPIRALNI PLES

smrti i priprema nas za novi život, kad nam dođe vrijeme umrijeti. Rast i opadanje, rođenje i smrt, odvijaju se u ljudskoj psihi i u životu. Sve treba pozdraviti u odgovarajućem vremenu i godišnjem dobu, jer je život proces neprestane promjene.

Bog bira žrtvu da bi ostao unutar Boginjine orbite, unutar ciklusa prirodnoga svijeta i unutar ekstatične, prvotne unije koja stvara svijet. Kad bi se u bilo kojem dijelu ciklusa previše vezao za njega i odbio se prepustiti promjeni, ciklus bi se zaustavio; On bi ispao iz orbite i izgubio sve. Sklad bi bio uništen; jedinstvo prekinuto. On Sebe ne bi sačuvao; zanijekao bi svoje istinsko jastvo, svoju najdublju strast, svoju prirodu.

Od vitalne je važnosti ne zamijeniti koncept žrtve sa mazohističnim samožrtvovanjem koje se često zagovara kao ideal patrijarhalnih religija. U Craftu se nikad ne zahtijeva žrtvovanje nečije prirode ili individualnosti. Umjesto toga žrtvuje se prirodi. U vještichjoj religiji nema konflikta između spiritualnoga i materijalnoga; ne moramo se odreći jednoga radi drugoga. Duh se manifestira u materiji; Boginja nam daje obilje. No iza najrodnijega ljeta dolazi zima, a najdulji dan završava noći. Život se nastavlja samo kad se jedno preda drugome.

Žrtvovanje u vještichjoj religiji nikako nije podvrgavanje izvanjskoj moći osobe ili institucije. Niti je odustajanje od svoje volje i samopoštovanja. Duh koji ju prožima nije samosažaljenje, nego ponos: to je žrtva Mettusa Curtiusa koji je, nakon što su mu auguri* rekli da je bezdana pukotina koja se iznenada otvorila u Forumu znak da Bog zahtijeva žrtvovanje najboljih Rimljana, bez oklijevanja potpuno naoružan na konjskim ledima skočio u ponor. Niti na trenutak nije posumnjao u svoju vrijednost; znao je tko su najbolji Rimljani i sljedno postupio, iz unutarnjeg osjećaja za dobro.

Vještichja religija ne propovijeda siromaštvo, čednost niti podređenost, ona nije »potraga za Prvom filozofijom«. Razvila se u povezanom klanovskom društvu, gdje su se dobra dijelila a zemlja bila zajedničkom. »Milosrđe« je bilo nepoznat koncept, jer je dioba bila integralan dio društva, osnovno očekivanje. »Prvenstvo« je postojalo jedino unutar društvenoga tkanja i mreže života. Vještichja religija shvaća da smo svi međuzavisni, a čak i najpohlepniji član »ja generacije« mora na kraju služiti životnoj sili, barem kao kompost.

STARHAWK

Žrtvovanoga Boga predstavljao je »sveti kralj« ili svećenik, a povremeno ratni vođa klana. Nakon što je Fraser napisao *Zlatnu granu*, klasično djelo s područja folklora i antropologije prvi put tiskano 1900., autori o »primitivnim religijama«, posebice oni orijentirani spram Boginje, generalno su prihvatili njegovu tezu da je ljudska žrtva bitna i uobičajena institucija u matrifokalnoj kulturi. Čak i dobronamjerni, senzitivni i intelektualni muškarci – uključujući Roberta Gravesa, koji je bio vjerojatno najveća snaga preporoda zanimanja za Boginju u ovom stoljeću – ponavljaju mitove. Joseph Campbell, autor ciklusa knjiga *The Masks of God*, ide dotle da kaže da je »ljudska žrtva ... posvuda značajka štovanja Boginje«. ⁴⁰

Vještija tradicija i arheološki dokazi ne podržavaju sliku štovanja Boginje kao krvavoga i barbarskog. Mnoga paleolitička nalazišta povezana s Boginjom – Laussel, Angles-Sur-Anglin, Cogul, La Magdaleine, Malta, da navedem samo nekoliko – nemaju dokaza o ljudskim žrtvama. U neolitičkom Catal Hüyük, jednom od najstarijih (oko 6500.-5700.g.p.n.e.) i najočitije matrijarhalnih iskopanih nalazišta, mnoga svetišta ukrašena figurama Boginje Majke i njezinog sina ljubavnika ne pokazuju žrtvovanje niti ljudi niti životinja; nema oltara, nema tragova krvi niti spremišta za kosti. Tako ni Boginjini hramovi na Malti i Sardiniji, grobni prolazi i kameni krugovi megalitskih graditelja, niti iskopana nalazišta na Kreti ne pokazuju dokaz da su ljudi ikad bili ritualno ubijani. Ondje gdje je ljudska žrtva jasno vidljiva – primjerice, Royal Tombs sumerskoga grada Ura, gdje je cijeli dvor slijedio kralja u smrt – radi se o kulturama koje su već napravile prijelaz u patrijarhat.

Rekonstrukcija kulture iz zakopanih kostiju i ostataka je, naravno, teška; rekonstrukcija iz preživjelih narodnih običaja, što Frazer često pokušava, može biti pogrešna. Ako seljaci pale lutke od žita u žrtvenoj vatri, to nužno ne znači da su nekoć palili živoga čovjeka. Mladem jastvu je lutka od žita savršeno učinkovit simbol žrtvovanja; nije potrebna živa žrtva.

Povijesni dokazi o matrifokalnim kulturama najčešće potječu od njihovih neprijatelja i osvajača, koji će rado ostaviti negativnu sliku religijskih običaja svojih neprijatelja. Da je naše znanje o srednjovjekovnom židovstvu ograničeno na povijesne dokaze katoličkih svećenika, morali bi zaključiti da je kršćanska krv bila potrebna za pečenje ritualnoga macesa* . Danas ovu fikciju

SPIRALNI PLES

vidimo kao laž, no blaćenje matrifokalnih religija duboko je ukorijenjeno u religiju i mitologiju i često ga je teško prepoznati. Primjerice, smatralo se da grčki mit o Tezeju i minotauru predstavlja kretska žrtvovanje zarobljenika njihovom Bogu-biku. No freske iskopane u Palači na Minosu umjesto toga otkrivaju praksu preskakivanja bika; nesumnjivo opasnoga sporta, no koji se teško može nazvati ljudskom žrtvom više no njegov nasljednik, korida.

Usmena predaja vilinske tradicije kažu da je u davnim vremenima sveti kralj ili svećenik vladao devet mjeseci, nakon čega je prolazio ritualnu smrt, abdicirao i pridruživao se Vijeću starijih. Ritualna hinjena smrt može biti podrijetlom mnogih narodnih običaja koji uključuju simboličke žrtve. Kralj se mogao u vremenima velikih potreba i nedaća, ako je njegovo unutarnje biće nalagalo, žrtvovati. Voljnost odricanja od vlastite egzistencije u službi naroda bio je istinski test kraljevanja, a taj je zahtjev smanjio privlačnost moći iskvaćenim i sebičnim ljudima. Kraljevstvo prvotno nije bilo mogućnost bogaćenja niti sakupljanja robova; bilo je ritualna, mistična identifikacija sa silama života i smrti.

Žene u vješticiarstvu nikad nisu bile žrtvovane. One su mjesečno krvarile i svakom trudnoćom i porodom riskirale smrt u službi životne sile. Stoga su njihova tijela bila sveta i nisu povređivana.

Na nesreću, novine, filmovi i televizija danas naglašavaju povezanost vještice i Boginjine religije sa strahom i ljudskom žrtvom. Svaki ubica nalik Mansonu nazvan je »vještacom«. Psihopati tvrde da u sramotnim ritualima prakticiraju vještica umijeća i ponekad mogu lakovjerne ljude navesti da im povjeruju. Vještica religija možda nema univerzalna učenja ili liturgiju, no u nekom smislu postoji jednoglasnost. Niti jedna istinska vještica danas ne primjenjuje ljudsku žrtvu, mučenje niti bilo kakvo ritualno ubojstvo. Oni koji to čine nisu vještice nego psihopati.

Vještiji svjetonazor, ponad svega, štuje život. Kozmos je polarizirano polje sila koje su neprestano u procesu vrtloženja u oblike i njihova razlaganja u čistu energiju. Polarnost, koju nazivamo Bogom ili Boginjom, stvara ciklus koji je osnova kretanja zvijezda i promjene godišnjih doba, sklada prirode i evolucije u

STARHAWK

ljudskom životu. Mi poimamo međuigru sila na dva osnovna načina, holistički, intuitivni »zvjezdano-svjetlosni« način desne hemsifere i nesvjesnoga; i linearni, analitički, svjesni model lijeve polutke. Komunikacija između svjesnoga i nesvjesnoga, između Jastva koje govori i Mladega jastva i putem Mladega između Jastva koje govori i Dubokoga jastva tj. duha, ovisi o otvorenosti spram oba moda svijesti. Verbalni koncepti moraju se prevesti u simbole i slike; nesvjesne slike moraju se osvijestiti. Kroz otvorenu komunikaciju možemo se podesiti spram prirodnih ciklusa, spram prvotnoga ekstatičnog jedinstva koje je sila stvaranja. To podešavanje zahtijeva žrtvu, voljnost za promjenu, napuštanje statičnoga mjesta u ciklusu i nastavljanje dalje. No žrtva nije patnja, a život je u svim svojim aspektima, svjetlim i tamnim, rastućim i propadajućim, veliki dar. U svijetu u kojemu vječno mijenjajući, erotski ples Boga i Boginje blistajući isprepliće sve živo, mi koji koračamo u njegovu ritmu ushićeni smo čudom i tajnom postojanja.

3

Koven

Između svjetova

MLADI MJESEĆ

»Noćas smo se sastali u iznajmljenom skladištu. Dugo smo samo pričali – o strahovima i sumnjama u magiju i nas same: da nije stvarna, da jest stvarna, da će prestati, da je to ego-trip, da smo ljudi, da u stvari želimo moć, da ćemo izgubiti smisao za humor i napuhati se, da je ne shvaćamo ozbiljno, da neće djelovati, da hoće djelovati...

U jednom smo se trenutku primili za ruke i počeli usklađeno disati. Shvatili smo da je krug uspostavljen. Poslali smo uokolo ulje za pomazanje i poljubili se. Netko je počeo tiho mrmljati, a Pat je počela bubnjati ritam. Pjevali smo, miješajući glasove i melodije, kao da izgovaramo različite riječi:

Izida ... Astarta ... Ištar
Zora i tama ... zora i tama...
Mjee-seec, mladi Mjee-seec...
Prospi po nama svoju svjetlost i sjaj...
Blistaj! Blistaj! Blistaj! Blistaj! Blistaj!

A Beth je kroz to i iza toga naricala na svojem kazoo-u i to je zvučalo kao čudna arapska melodija, ili jecavi jazz saksofon, a mi smo se smijali komičnosti situacije...

U istom smo trenutku svi zašutjeli. Zatim smo podijelili voće, smijali se i pričali o humoru situacije. Razmišljali smo o imenu koven-a i netko je predložio Kompost. Savršeno! Zemljano, organsko, njegujuće – i obeshrabrujuće za samonapuhivanje. Postali smo koven Kompost!

Ritual je funkcionirao. Što god da magija donese, neće nam oduzeti sposobnost da se nasmijemo na svoj račun. I takvi

STARHAWK

strahovi vremenom slabe.«

Iz moje *Knjige sjenki*

Koven je vještija grupa podrške, grupa za osvještavanje, centar za duhovne studije, program obučavanja svećenika/ca, škola misterija, zamjenski klan i religijska kongregacija, sve u jednom. Povezanost je u jakom kovenu prema tradiciji »jača od obiteljske«: koven je zajednica po duhu, osjećajima i imaginaciji. Cilj su »savršena ljubav i savršeno povjerenje«.

Kovenska struktura čini organizaciju vještije religije različitom od većine drugih religija. Craft se ne temelji na velikim, amorfnim, površno povezanim masama; niti na individualnim guruima sa štovateljima i učenicima. Nema hijerarhijskog autoriteta, nema Dalaj Lame niti Pape. Struktura *vještije religije* je stanična, temelji se na malim krugovima čiji su članovi duboko predani jedni drugima i vještichjoj religiji.

Vještija religija privlači ljude koji, po svojoj prirodi, ne vole grupu. Kovenska struktura omogućuje fanatičnim individualcima da dožive duboki osjećaj povezanosti bez gubitka nezavisnosti duha. Tajna je u ograničenom broju članova. Koven prema tradiciji nikad nema više od trinaest članova. U maloj grupi svačija prisutnost i odsutnost utječe na ostale. Grupa je obilježena osobnim sklonostima, averzijama, vjerovanjima i ukusom.

Koven je istodobno entitet s osobnošću. On stvara *raith* oblik, energetski vrtlog koji postoji putem svojega članstva i ponad njega. Snažan je koven sinergičan. On je više od zbroja dijelova; on je energetski vrtlog na koji se članovi mogu osloniti.

Vještica da bi postala članicom kovena mora biti inicirana, mora proći kroz ritual posvećenja u kojemu se otkrivaju unutrašnja učenja i grupne tajne. Inicijacija slijedi nakon dugoga razdoblja obučavanja, tijekom kojega se polagano izgrađuju povjerenje i grupna sigurnost. Kad je timing dobar ritual postaje i ritual prijelaza koji označava novu etapu u osobnom razvoju. Vještija se religija polagano širi; nikad neće biti masovna religija, koja se širi na uglu ulice ili na aerodromu između letova. Vještice ne pokušavaju preobratiti. Potencijalni članovi trebaju potražiti koven i pokazati snažan interes. Snaga Crafta je u kvaliteti, ne u kvantiteti.

SPIRALNI PLES

Prvotno su članovi/ice koveni bili učitelji/ce i svećenice/ i velike paganske populacije neiniciranih. Oni su u svakom klanu bili Vijeće starijih, mudre žene i muškarci koji su zaranjali ispod površine svojih rituala i tražili dublja značenja. Na velikim solarnim svetkovinama, Sabatima, predvodili su rituale, organizirali okupljanja i objašnjavali značenje ceremonija. Svaki je koven imao svoje područje, koje se prema tradiciji proširivalo u Savez. Susjedni su se koveni sastajali za velikih Sabata, da bi podijelili znanje, biljke, čini i naravno, tračeve. Federacije koveni ponekad su se povezivale pod vješticom »kraljicom« ili velikom učiteljicom. Koveni su se za punoga Mjeseca sami sastajali na Esbate, kad su primjenjivali unutarnja učenja i prakticirali magiju.

Za vrijeme progona vještica velike su svetkovine iskorijenjene i pokrštene. Progoni su bili najsnažnije usmjereni spram članova koveni, jer ih se smatralo istinskim nastavljateljima religije. Postala je nužnom najstriktnija tajnost. Svaki je član koveni mogao izdati ostale i osuditi ih na mučenje i smrt tako da su »savršena ljubav i savršena vjera« bile više od praznih riječi. Koveni su bili izolirani jedan od drugoga, tradicije su se fragmentirale, a učenja zaboravila.

Danas u kovenima raste volja za podjelom znanja i ponovnom komunikacijom. No mnoge individualne vještice još ne mogu »izaći iz ormara za metle«. Javno priznanje može značiti gubitak posla i sredstava za život. Javne vještice su laka meta nasilnih čudaka: par u južnoj Kaliforniji bio je bombom istjeren iz kuće nakon pojavljivanja u televizijskoj emisiji. Neke se vještice suočavaju s uznemiravanjem od strane autoriteta zbog tradicijskih praksi poput proricanja ili postaju žrtvene koze za lokalne zločine. Na nesreću, predrasude su još uvijek raširene. Osjetljivi ljudi nikad nikoga ne poistovjećuju s vješticom bez da prvo pitaju za dozvolu. U knjizi sam prijatelje i sučlanove koveni nazivala kovenskim imenima da bi sačuvala njihovu privatnost.

Svaki je koveni autonoman autoritet po pitanju rituala, teologije i obučavanja. Skupine koveni koje imaju iste rituale mogu se smatrati dijelovima iste tradicije. Mnogi se koveni radi osiguranja legalne zaštite svojih članova povezuju i inkorporiraju kao Crkva, no prava pojedinih koveni uvijek se ljubomorno čuvaju.

Koveni obično razvijaju specifičnu orijentaciju i fokus. Postoje koveni koji se koncentriraju na iscjeljivanje i podučavanje;

STARHAWK

drugi možda naginju psihičkom radu, stanju transa, socijalnim akcijama ili kreativnosti i nadahnuću. Neki jednostavno pružaju dobru zabavu; na poslijetku, »svi činovi ljubavi i zadovoljstva« su Boginjini rituali. Koveni mogu uključivati i muškarce i žene ili biti ograničeni samo na žene. (Ima vrlo malo koveni koji uključuju samo muškarce, zbog razloga o kojima ću govoriti u šestom poglavlju).

Koven je skupina ravnopravnih ljudi, no nije grupa bez vođe. Autoritet i moć se temelje na vrlo različitom načelu od onih koji prevladavaju u običnom svijetu. Moć, u kovenu, nikad nije moć *nad*. To je moć koja dolazi iznutra.

Moć je u vješticarstvu drugo ime za energiju, za suptilne tekuće sile koje oblikuju stvarnost. Snažna osoba je ona koja grupi daje energiju. Sposobnost kanaliziranja moći ovisi o integritetu, hrabrosti i cjelovitosti. Moć se ne može simulirati, naslijediti, dodijeliti ili uzeti zdravo za gotovo i ne daje pravo kontroliranja drugih. Moć iznutra dolazi od mogućnosti samokontrole, suočavanja s vlastitim strahovima i ograničenjima, održavanja riječi i poštenja. Izvori su unutarnje moći neograničeni. Moć neke osobe ne umanjuje tuđu moć; kad svaki član koveni ostvaruje svoju moć, moć grupe raste.

Koven je u idealnom smislu mjesto poduke u kojemu svaki član razvija osobnu moć. Podrška i sigurnost skupine osnažuju vjeru svakoga člana u sebe. Duhovni trening otvara novu svijest i moći, a feedback od grupe postaje sveprisutno ogledalo u kojemu »sebe vidimo onako kako nas drugi vide«. Cilj koveni nije funkcionirati bez vođe, nego svaku vješticu naučiti da bude voditeljica, svećenica ili svećenik.

Vođenje je problem feminističkog pokreta i nove ljevice. Na američkoj političkoj sceni jako nedostaju lideri/ce s moći iznutra. Moć nad drugima s pravom se smatra opresivnom, no »ideal kolektiva« prečesto se zloupotrebljava da bi se uništila snaga jakoga a ne potaknula jakost slaboga. Snažne žene se napadaju umjesto da se podrže: »Da li sam izdajica? Trebaju me upucati. Učinile su me voditeljicom. Ne bi trebali imati voditeljicu. Bit ću odstrijeljena u nekom podzemnom dokumentu, a moj karakter ocrnjen.«⁴¹

Koncept moći iznutra podržava zdravi ponos, ne samouništavajuću anonimnost; podržava zadovoljstvo zbog snage,

SPIRALNI PLES

ne krivnju i sram. Autoritet znači odgovornost. Voda/diteljica koveni mora imati unutarnju moć i senzitivnost za kanaliziranje grupne energije, za iniciranje i završavanje svake faze rituala, podešavajući timing raspoloženju u krugu. Ritual, poput kazališne predstave, treba režiju.

Vodstvo se u potpuno razvijenom koveni prenosi među članovima. Štap koji predstavlja autoritet vodstva može se prepustiti svakom članu. Različite dijelove rituala mogu voditi različiti ljudi.

Primjerice, naš zadnji ritual za jesenskoga ekvinocija nadahnua je Alan, koji je novak i još uvijek nije iniciran kao član Kompost koveni. Alan je vrlo aktivan u pokretu za muško oslobođenje i želio je ritual za promjenu uvjetovanih spolnih uloga. Nas osam, iz Komposta, Honeysucklea*, mog ženskog koveni i iz Alanove muške grupe zajedno smo planirali ritual. Evo bilješke:

Jesenski ekvinocij, 1978.

Vruća noć. Nas sedamnaest sastalo se kod Guidota, devet žena i osam muškaraca. Nakon druženja popeli smo se stubištem u ritualnu sobu.

Alan uz pomoć Guidota i Paula uspostavlja krug, prekrasnim zazivom, koji je čini mi se improvizirao na mjestu. Tri ili četiri nas objasnilo je ritual ostalima, tako da smo spremni. Vodila sam zaziv Boginje, koristeći Korinu pjesmu. Kad sam je počela pjevati kao da mi je netko otraga prišao i podigao me iz moje kože. Moj se glas fizički promijenio, postao dubok, pulsirajući, pun moći koja se izlivala u krug i zatim se, kad je svatko prihvatio pjesmu, prelila kroz sve nas – tamna tužna žalopojka za ljetom koje je prošlo, tužna no prekrasna...

Promjena je ... dodir je...

Dodirni nas ... promijeni nas...

Alan, Paul i Guidot zazvali su Boga, Alan ga je nazvao nježnim bratom, borcem protiv silovanja. Napisao je snažan zaziv (nalazi se u šestom poglavlju).

Počeli smo ples za protjerivanje, krećući se *widdershins* u krug. Netko bi rekao nešto a grupa bi ponovila, pjevajući ritmički, jače, slabije, zatim puštajući da zamre sve dok moć kontrole izrečenoga ne bi iščeznula. Alan je počeo:

STARHAWK

»Moraš biti uspješan!«

»Moraš biti uspješan!« »Moraš biti uspješan!« »Moraš biti! Moraš biti! Moraš biti!« »Moraš!«

»Dobre djevojke to ne *rade!* Dobre djevojke to ne *rade!*« »Veliki dečki ne plaću!« »Nisi prava žena!« »Plačljivica! Plačljivica!«

Šesnaest zavijajućih odjeka popratilo je svaki povik, suludi, ismijavajući glasovi koji su mutnome svjetlu postali furije naših umova, izazivajući, smijući se, vrišteći – zatim nestajući, poput dimnih oblačića. Na kraju smo tabanali, vikali – sedamnaest potpuno golih odraslih ljudi, skaćući gore-dolje, vičući »Ne! Ne! Ne! Ne! Ne!«

Mlađe jastvo bilo je potpuno budno, u svojoj prvotnoj slavi.

Val je došla do izražaja u kronovskoj moći. Ona je napravila misteriju (koja je tajna), uz pomoć, čini mi se Alana i Paula. Nisam vidjela. Laurel, Brook i ja vodili smo trans, nježnu, tihu, troglasnu indukciju:

Tvoji se prsti razlažu u...

Duboko snuj i spavaj magičnim snom...

Razloži se u vodu, a tvoji su nožni prsti...

Valerie nas je probudila. Formirali smo dvije skupine, za muške i ženske Misterije. Muškarcima je trebalo puno vremena – mislim da su se upleli u povijesnu raspravu o dionizijskim ritualima. Kad su završili, jedan po jedan smo se vratili natrag u krug, unakrsno sjedajući muškarac pa žena. Išli smo u krug, svatko je rekao kako postajemo snažni.

»Postajem snažan suočavajući se sa svojim strahovima.«

»Postajem snažan putem svojih prijatelja.«

»Postajem snažan putem svojih pogrešaka.«

»Postajem snažan odlukama.«

»Postajem snažan snovima.«

Zatim smo pjevali, budeći moć da bi ostvarili vizije koje smo vidjeli u transu, vizije našega istinskog, slobodnog jastva. Pjesma se nastavila, bilo je fizički ugodno osjećati tijek moći, nisku rezonanciju dubokih muških glasova, visoke, zvonke ženske tonove – sve se to vrtložilo oko nas poput velikoga, toplog vala.

Poslije smo Alan i ja blagoslovili vino i kolače. Dok je pehar kružio po krugu govorili smo zašto smo zahvalni. Pehar je kružio puno puta. Zatim smo se opustili, jeli, smijali se, pričali. Alan je završio ritual i otvorio krug.

Poslije me zapanjilo kako je sve išlo glatko, kako je svatko

SPIRALNI PLES

preuzeo neki dio. Dobar je osjećaj odstupiti i prepustiti drugima da dođu u središte, vidjeti ih kako razvijaju svoju moć.

Danas su i Kompost i ženski koven, nazvan Honeysuckle, koveni Starijih. Svaki inicirani može voditi ritual, usmjeravati energije i obučavati pridošle. Proces razvoja u grupama je, međutim, vrlo različit.

Kompost je tipičan za mnoge nove, samopotaknute kovene koji izniču bez dobrobiti formalnog obučavanja u Craft. Kao studenticu su me podučavale vještice, no nikad nisam uistinu inicirana. Većina mojega znanja potječe od snolikih figura i iskustava transa. Nisam mogla naći koven koji bi mi se činio dobar i mnoge sam godine radila sama. Na poslijetku sam odlučila vidjeti da li mogu pokrenuti vlastiti koven, neovisno o tome da li sam »autorizirana« za to. Počela sam podučavati vještičja umijeća putem Centra za alternativno obrazovanje u Području zaljeva.

Nakon nekoliko tjedana jednom se tjedno počela okupljati grupa zainteresiranih. Rituali su bili kolektivni i spontani, poput onih sa početka ovoga poglavlja. Opirali smo se etabliranim oblicima i etabliranim riječima.

Nakon nekoliko mjeseci razvila se snažna jezgrena grupa i napravili smo formalnu inicijaciju. Naši su rituali poprimili regularni obrazac i odlučili smo se za strukturu rituala u kojoj imamo kolektivni okvir, u kojemu možemo biti spontani i otvoreni. Voditelj bi – obično ja – prije rituala odlučio što će se događati u određenim trenucima, a drugi su slijedili.

Susreli smo se s vješticama iz drugih kovena i počela sam učiti kod vještice iz vilinske tradicije. Osvještavala sam svoju moć. Kao grupa shvatili smo da su energije koje smo potaknuli *stvarne*, a ne samo simboličke. Grupa je osjećala potrebu za priznatim vođom; istodobno, osjećala sam potrebu da se moja nova moć prizna. Koven me je potvrdio kao svećenicu.

Poput velike većine ljudi čiji se osjećaj moći brzo razvija, povremeno sam naginjala ekstremima. Od kolektivu okrenute nevoditeljice povremeno bih postala prilično tiranska svećenica. Ima dana kad su moje bilješke o ritualima bile različite od dosad navedenih: »Uspostavljam krug ... pozivam Boginju ... vodim pjesmu ... usmjeravam stožac moći...« Na sreću, članovi su bili dovoljno tolerantni da bi mi dopustili da radim greške i dovoljno poštteni da bi mi rekli kad im se ne sviđa što radim. Počeli smo

STARHAWK

dijeliti odgovornost: jedan član bi donio sol i vodu i pročistio krug, drugi bi donio incens i napunio prostor. Muškarci su prizivali Rogatoga Boga, a mi smo napreskokce prizivale Boginju i usmjeravale stožac moći. Opuštala sam se u ulozi voditeljice.

Kad su drugi članovi razvili svoju snagu odlučili smo prepuštati »štap«. Diana, posebno topla osoba koja zrači brigom, bila je naš anonimni izbor. Njoj su se uvijek sviđali jednostavni, spontani rituali i pod njezinim vodstvom odrekli smo se dobrog dijela strukture i eksperimentirali. »Noćas mi se ne uspostavlja formalno krug«, rekla bi, »dodirimo četiri zida i pjevajmo. Zašto pjevamo tuđa imena?« i tako bi pjevali – ponekad satima, stvarajući neke od najjednostavnijih i najljepših rituala koje koristimo i danas.

Diana je u ljeto otišla. Štap smo dali Amber, najmlađoj članici koveni. Diana je zagrijavala krug postojanim žarom; Amber ga je palila raketama, vatrometima i plamenovima u boji. Talentirana, šarmantna, simpatična i lakoumna ona je talentirana glazbenica s operetnim glasom i talentom za dramu. Nadahnula nas je za stvaranje teatralnijih rituala, poput mnogih iz dvanaestog poglavlja. No Amber je teško funkcionirala na visokoj razini odgovornosti koju je zahtijevalo vođenje koveni. Ona je u osobnom životu prolazila kroz napeto razdoblje i premda je uspijevala obaviti svoja zaduženja, to ju je koštalo puno nervoze i stresa. U retrospektivi učinili smo joj medvjedu uslugu ne dopustivši joj dulje razdoblje vježbe.

Honeysuckle je imao drukčiji proces nastanka. Počeo je kao predavanje o velikoj Boginji kad sam već nekoliko mjeseci bila svećenica Komposta i već bila inicirana u vilinsku tradiciju. Dolazila sam sa snažnije pozicije voditeljice i trebalo je puno više vremena dok su počeli propitivati moj autoritet. Odlučila sam ne požurivati obučavanje ove grupe i prošla je skoro godina dana prije no što sam spomenula riječ *inicijacija*. Kad se svaka žena osjetila spremnijom preuzeti više odgovornosti, kad je mogla propitati moj autoritet i maknuti se iz učeničke uloge, bila je inicirana. Za svaku je članicu kreiran novi ritual i svaki je ritual kristalizirao razdoblje rasta.

Pronaći koven nije lako. Vještice se ne nalaze u oglasniku i rijetko se oglašavaju. Ponekad daju predavanja na otvorenim

SPIRALNI PLES

sveučilištima ili u metafizičkim knjižarama. Neka sveučilišta počinju davati tečajeve vještice religije u odjelima za religijske studije. Okultni dućani ponekad omogućuju vodstvo. Najbolji je način, naravno, osobni kontakt. Vještice smatraju da kad je netko iznutra spreman pridružiti se Craftu bit će privučen pravim ljudima.

Na nesreću, mnogi su ljudi koji se izdaju za vještice nedolični karakteri. Kad upoznate nekoga tko kaže da je vještica, dobro poslušajte intuiciju. Mnogi su kovenski rituali tajni, no moraju vam reći ili pokazati dovoljno da možete izgraditi odgovarajuću sliku. Istinski vas koven nikad neće tražiti da radite nešto što ne smatrate ispravnim. Svaka sila, nametanje ili jaki pritisak suprotni su duhu vještičarstva. Istinske će vam vještice dopustiti inicijativu da ih nađete.

Vještičja se znanja ne prodaju. Inicijacija nema cijene i smatra se povredom etike tražiti novce za kovensko podučavanje. Naravno, vještice koje daju javna predavanja ili rade kao duhovne savjetnice smiju naplatiti odgovarajuću sumu novca za svoje vrijeme i rad. No neće prodavati »blagoslovljene« svijeće za velike sume novca niti tražiti životnu ušteđevinu da bi vas oslobodile čini: to su omiljene varke varalica koji varaju lakovjernu publiku. Koven može naplatiti članarinu radi plaćanja svijeća, incensa i drugih troškova, ali svećenica *neće* voziti mercedes koji je kupljen prilozima sljedbenika.

U jakom će se kovenu članovi osjećati bliskima i prirodno se okretati jedni drugima u vremenu stresa. Oni se većinom druže povrh grupnih sastanaka i uživaju u međusobnom društvu. No uvijek imaju raznolike i zanimljive izvanjske prijatelje i živote i ne provode svo vrijeme skupa. Koven ne treba biti sklonište od svijeta, nego struktura podrške koja pomaže članovima da potpunije funkcioniraju u svijetu.

U sadašnjosti postoji puno više ljudi koji se žele pridružiti kovenu nego što ima grupa spremnih prihvatiti nove članove. Ako ne možete pronaći srodan koven, možete sami prakticirati vještičarstvo ili pokrenuti svoj koven.

Samotan rad nije idealan. Otvaranje zvjezdano-svjetlosne vizije teže je bez grupne podrške. Oni koji bez zemljovida putuju putovima uma lako mogu postati žrtvama subjektivnosti. Rad s drugim ljudima je osim toga zabavniji.

STARHAWK

No kako je rekla vještica koja je dugi niz godina samotno radila, »Samotni rad ima svojih vrлина i mana. Obuka je prilično hirovita – no takva je ionako u mnogim kovenima, prednost je da naučite ovisiti o sebi i naučite svoja ograničenja. Kad se pridružite kovenу, znadete što želite i što je najbolje za vas.«

Samotna meditacija i praksa vizualizacije dio su svake vještije obuke. Mnoge vježbe iz ove knjige možete raditi sami, a čak se i rituali mogu promijeniti. Samotno štovanje puno je bolje no pridružiti se krivoj grupi.

Ne morate biti nasljednom niti čak iniciranom vješticom da bi pokrenuli koven. Poduka je dobra, no i škola pokušaja i pogreške je dobra.

Kad se skupi grupa zainteresiranih no neiskusnih ljudi prvi je zadatak stvoriti osjećaj sigurnosti. Otvorenost i povjerenje se polagano razvijaju, kroz verbalno i neverbalno druženje. Ljudima treba vremena da se socijaliziraju i da rade magiju. Uvijek počinjem grupu s običnim zajedničkim obrokom, tako da svi podijelimo vrlo opipljivu energiju: hranu. Tehnike za podizanje svijesti također mogu biti učinkovite. Možemo krenuti ukруг, tako da svatko kaže zašto je došao u grupu i što želi dobiti od nje. Svatko može govoriti ograničeno vrijeme bez prekida tako da se oni tiši ohrabre izraziti a da oni nametljiviji ne dominiraju razgovorom. Pitanja i komentari slijede nakon što je svatko imao pravo govoriti.

Za stvaranje grupnog povjerenja bitno je i neverbalno druženje. Sljedeće vježbe uče percepciju i dijeljenje energije, što je osnova rituala Crafta. Mogu se raditi pojedinačno ili se pretočiti u jedan tijek. Napisala sam što govorim kad vodim grupu kroz vježbe. Pritom nisu toliko bitne riječi nego ritam glasa i raspored stanki. Jedini način da se to nauči je praksa. Pročitajte vježbe, upoznajte se s njima i improvizirajte.

3. VJEŽBA: PERCEPCIJA GRUPNE ENERGIJE

»Energija o kojoj govorimo je stvarna, suptilna sila koju svi možemo naučiti percipirati. Sada, kad sjedimo u krugu, budite svjesni energetske razine u grupi. Da li se osjećate budnima? Svjesnima? Uzbuđenima? Smirenima ili nervoznima? Napetima ili relaksiranima? (stanka)

»Energija putuje gore-dolje duž kičme. Sjednite, koliko god možete uspravno bez napetosti. Dobro. Zamijetite kako se energetska razina promijenila. Da li se osjećate budnijima? Svjesnijima? (stanka)

SPIRALNI PLES

»Dah pokreće energiju u tijelu i izvan njega. On budi tjelesne centre moći. Zato duboko udahnite. Duboko udišite ... i izdišite. Dišite iz dijafragme ... iz trbuha ... iz maternice. Trbuh neka pulsira dok dišete ... olabavite hlače ako treba. Napunite trbuh zrakom. Osjetite kako se opuštate, punite. Primijetite kako se promijenila energetska razina u grupi. (stanka)

»Uhvatite se za ruke, povezujući se u krug. Nastavite duboko disati. Osjetite kako se energija kreće u krugu. Može se doimati kao fino vibriranje, blaga toplina ili osjet hladnoga. Neki je mogu vidjeti – kao iskre u središtu kruga. (dugačka stanica)

(ovdje završetak): »sad duboko udahnite i uvucite moć, kao da vučete kroz slamku. Osjetite kako po kičmi putuje prema dolje i teče u zemlju. Opustite se.«

(ili idite na sljedeću vježbu)

4. VJEŽBA: GRUPNO DISANJE

(Ako ovdje počinjete recite:) »Primimo se za ruke u krugu i uspravno sjednimo (ili stanimo).

»Zatvorite oči, dišimo zajedno ... duboko dišite iz trbuha ili maternice. Udahnite ... (polagano), izdahnite ... udahnite ... izdahnite ... udahnite ... izdahnite ... osjećajte se opuštenom/im, dok dišete. Osjetite kako postajete snažni ... sa svakim dahom ... osvježavate se ... sa svakim dahom ... napuštaju vas brige ... sa svakim se dahom ... revitalizirate ... i dok dišemo zajedno ... udahnite ... izdahnite ... udahnite ... izdahnite...

i osjetite kako se naš dah sastaje u središtu kruga ... kad dišemo kao jedan ... dišemo jedan dah ... udišemo ... izdišemo ... dišemo jedan krug ... dišemo kao jedan, živi organizam ... sa svakim dahom ... postajemo jedan krug ... sa svakim dahom ... postajemo jedno... (duga stanica).

(i kao u 3. vježbi, ili idite dalje.)

5. VJEŽBA: DRVO ŽIVOTA

(Ovo je jedna od najvažnijih meditacija koja se prakticira individualno i u grupi. Kod individualne prakse počnite tako da uspravno sjednete ili stanete i dišete duboko i ritmično.)

»i dok dišemo, ne zaboravite biti uspravni i dok vam se kičma ispravlja osjetite kako energija ide uvis... (stanka).

»Sad zamislite da je vaša kičma trup drveta ... a iz njegove osnove korijenje prodire duboko u zemlju ... u samo središte Zemlje... (stanka).

»Možete iz zemlje uzeti moć, sa svakim dahom ... osjetite kako se energija diže ... poput soka koji se diže kroz trup stabla...

Osjetite kako se moć diže uz kičmu ... osjetite kako svakim dahom oživljavate...

A iz kruništa glave, grančice koje se svijaju prema gore i dolje da dodirnu zemlju ... i osjetite moć koja šiklja iz vašega kruništa ... osjetite kako protiče grančicama dok ne ode u zemlju ... zaokružuje krug ... zaokružuje krug ... vraća se

STARHAWK

svojem izvoru...

(U grupi:) Dišite duboko, osjetite kako se naše grančice isprepliću ... a moć prolazi kroz njih ... i pleše u njima, poput vjetra ... osjetite kako se kreće... (duga stanka).

(i kao u 3. vježbi, ili nastavite dalje.)

6. VJEŽBA: PJESMA MOĆI

(Trebalo bi je početi s grupnim disanjem – 4. vježba)

Neka vaše disanje postane glasnijim ... zvuk koji želite ... stenjanje ... uzdah ... cerekanje ... tihi mrmor ... pjev ... pjevajte bez riječi ...«

(Čekajte. U novoj grupi na trenutak može biti muk. Netko će polagano početi uzdisati ili tiho mrmoriti. Ostali će se postepeno pridružiti. Pjesma može prerasti u jaki mrmor ili nabujali val otvoreno-grlenih tonova. Ljudi mogu ako žele hihotati, lajati ili zavijati poput životinja. Pjesma može iznenada doseći vrhunac i prerasti u muk, ili može rasti i padati u nekoliko valova moći. Neka sama sebe vodi.

Kad svi zamuknu tiho se opustite. Prije no što grupa postane nestrpljivom uzemljite energiju kao u 7. vježbi.

7. VJEŽBA: UZEMLJENJE MOĆI

(Uzemljenje je jedna od najbazičnijih magijskih tehnika. Moć se svaki put kad se probudi mora uzemljiti. Inače sila koju osjećamo kao vitalizirajuću energiju degenerira u nervoznu napetost i pritisak. U prijašnjim smo vježbama uzemljili energiju uvlačeći ju i dopuštajući joj da teče kroz nas u zemlju. Ta je tehnika korisna kad radite sami.

Spustite se na zemlju i opustite. Stavite dlanove na tlo ili legnite. Neka moć teče kroz vas u zemlju. (Čak i ako se sastajete u stanu na petnaestom katu vizualizirajte da energija teče u istinsko tlo.) »Opustite se i pustite sili da teče kroz vas ... neka teče duboko u zemlju ... gdje će biti pročišćena i obnovljena. Opustite se i budite nepokretni.«

Ove vježbe sadrže suštinu rituala Crafta. Krug se uspostavlja držanjem za ruke; moć se pobuđuje, dijeli i uzemljuje. Većinom slijede hrana i piće – magija izgadnjuje! Tijekom kruženja pehara po krugu drže se zdravice i ljudi zahvaljuju Boginji na svemu što su dobili. Ovaj je dio druženja neobavezan i opušten i dobro vrijeme da se zajedno promotri što se događalo. Sad se može izaći iz kruga no sastanak se *mora* formalno završiti prije odlaska kući. Susret koji se na kraju rasprši ostavlja ljude bez osjećaja završetka i cjelovitosti. Ako se radila magija apsorbirana će se

SPIRALNI PLES

energija pretvoriti u iritaciju i nervozu, umjesto u mir i vitalnost. Susret se može jednostavno završiti tako da se svi uhvate za ruke i zajedno kažu:

Krug je otvoren, no neprekinut,
neka Boginjin mir uđe u naša srca;
sretni se našli, sretni se rastali.
I sretni se opet sastali. Blagoslovljeni bili.

Šaljite poljubac ukrug (u smjeru kazaljke na satu).

Dijeljenje pjesama, napjeva, priča, slika i kreativnoga rada u krugu također stvara osjećaj bliskosti. Kad u Honeysuckleu u grupu primamo nove članice, jedno veče razmjenjujemo životne priče. Također zajedno džogiramo. Kompost povremeno radi »izlete« – primjerice na paradu u čast Festivala kineskoga mjeseca. Jedan smo susret posvetili gledanju *Čarobnjaka iz Oza* na televiziji nakon čega smo poskakivali po ulici pjevajući »Follow the Yellow Brick Road«.

Ujedinjavanjem grupe neumitno će se javiti stanoviti međuosobni konflikti. Sama kohezija grupe učinit će da neki članovi odu. Svatko je dio cjeline, no i individua, djelomično odvojena od ostalih. Neki ljudi vide grupu kao čvrsti entitet koji svakoga potpuno obuhvaća, a samo njih djelomice izuzima. Između članova se često javlja seksualna privlačnost i premda će prvi nagovještaji ljubavi povećati moć grupe, par koji se svađa uzrokovat će prekid. Ako oni prekinu vezu i smatraju da više ne mogu zajedno boraviti u grupi, evo pravog problema. Voditeljica kovala koja je snažna i karizmatična često postaje fokus projekcija drugih članova. Može se doimati kao zemljana majka koja sve daje, vječno-poželjna-no-nikad-dostižna žena ili mudra proročica. Njoj godi vjerovati u te laskave slike i psihički se hraniti energijom koju sadrže, no time zaustavlja svoj rast kao istinskog ljudskog bića. Prije ili kasnije ona će posrnuti i slika će se razbiti; rezultati mogu biti eksplozivni.

Određeno grupno vrijeme i energiju treba posvetiti rješavanju međuosobnih konflikata – to je dio procesa rasta koji se odvija u zdravom kovenu. No grupa lako degenerira u svojevrsnu amatersku neprijateljsku seansu ili međusobno

STARHAWK

prepucavanje. Koven ne može funkcionirati kao terapijska grupa. Problemi između članova mogu se ponekad učinkovitije riješiti putem magije nego beskrajnom raspravom. Primjerice, umjesto verbalnog uvjeravanja nesigurnog člana, stavite ga u središte kruga i pjevajte njegovo ime. Ako dva člana koveni ne mogu zajedno raditi, no niti jedan ne želi otići, možda valja vući ždrijeb, ostavljajući odluku Boginji. Ako svećenica bude zavedena svojom *public relations* kampanjom, manje zvjezdani članovi trebaju joj to nježno saopćiti. Objektivna, konstruktivna kritika jedna je od najvećih dobrobiti kovenske strukture.

Koven postaje siguran prostor u kojemu se članovi osjećaju slobodnima opustiti svoje inhibicije: smijati se, plesati, smiješno ponašati, propjevati, spontano recitirati poeziju i dopustiti Mladem jastvu da se ispolji i igra. Tek se tada mogu doseći viša stanja svijesti. Razvijene su mnoge tehnike da bi se izostavila »cenzura« Jastva koje govori i dopustilo unutarnjem glasu da se slobodno izrazi.

Takva je tehnika nagost. Kad skinemo odjeću skidamo društvene maske, naše pažljivo sazdane pojavnosti. Otvaramo se. Mistično značenje nagoga ljudskog tijela je »istina«. Ljudi trebaju različite razine privatnoga prostora; dok neki sretno odlaze na nudističke plaže, drugi se ne mogu nagi osjećati sigurnima sve dok se ne izgradi povjerenje. U našim su kovenima javni rituali uvijek s odjećom. Ako gosti koji su pozvani na privatne nage ceremonije osjećaju nelagodu da se skinu, mogu nositi što god žele. Nikoga ne treba prisiljavati na ranjivost, jer je to destruktivno.

Evo vježbe za otvaranje unutarnjeg glasa i otpuštanje izražajnih blokada:

8. VJEŽBA

(Neka svatko legne i udobno se smjesti. Ugasite svjetla. Počnite s grupnim dahom – 4. vježba. Kad se svi opuste nastavite:

»Sad ćemo ići u krug u smjeru kazaljke na satu. Ja ću početi tako da kažem riječ, a sljedeća će osoba reći prvu riječ koja joj padne na pamet. Zatim će sljedeća osoba odgovoriti na to i tako dalje ukруг. Nemojte misliti, samo se opustite, duboko dišite i budite spontani.«

(Počinjemo. Niz može izgledati ovako:)

»Zeleno/grašak/juha/vruće/hladno/led/snijeg/bijelo/crno/ptica/let/nebo/zvijezda/noć/tamno.«

SPIRALNI PLES

(Nakon nekoliko krugova):

»Sad će svatko prije no što doda svoju riječ ponoviti zadnju riječ.«

(Niz može izgledati ovako:)

»Tamna spilja/spiljski ukop/ukopati duboko/duboko more/morski val/
valovita zastava/zastava sa zvijezdom/zvjezdano svijetlo/svijetla zraka/zraka sunca.«

(Nakon nekoliko krugova):

»Sad će svatko ponoviti zadnje dvije riječi prije no što doda svoju.«

»Zraka sunčev sjaj/sunčev sjaj dan/sjaj dan zauvijek/dan zauvijek noć/
zauvijek noćno nebo/noćno nebo zvijezda/nebo zvijezda svjetlo.«

(Ovo je zaziv koji koristimo, koji je grupa stvorila tijekom ove vježbe. Nastavljanjem transa riječi postaju entitetima. Kombinacije tvore stalno mijenjajuće scene, koje vidljivo bljeskaju ispred unutarnjeg oka. Postepeno ciklus može jenjati i ljudi će spontano opisivati što vide:

»Vidim tamno nebo, istočkano milijunima zvijezda – jedna od njih pada...«

»Vidim kometu, sa zlatnim repom koji se vuče za njom...«

»Vidim puzajući pijetlov rep koji se prelijeva u duginim bojama...«

»Vidim oko koje me gleda...«

»Vidim lice, tamno lice prekrasne žene...«

(Opisi mogu biti opsežni ili jednostavni. Neki će vidjeti zapanjujuće vizije, drugi čuti glasove ili doživjeti nove osjete. Neki će zaspati. Grupa će se nakon nekog vremena utišati, svatko će plutati u svojoj viziji. Omogućite dovoljno vremena da svatko potpuno doživi svoj unutarnji svijet i onda recite:

Duboko dišite i oprostite se od svojih vizija. Za trenutak ćemo otvoriti oči i probuditi se, potpuno osvježeni i obnovljeni. Kad nabrojim do tri, otvorit ćemo oči i probuditi se. Sad duboko dišite ... udahnite ... izdahnite ... jedan ... dva ... tri ... Otvorite oči i probudite se, osvježeni i obnovljeni.«

Krajnje je važno svakoga potpuno vratiti u običnu svijest. Upalite svjetlo i potpuno ćete promijeniti atmosferu. Podijelite hranu i piće (no ne alkohol); šćite uokolo i pričajte. Inače učesnici mogu ostati u blagom transu, što postaje iscrpljujuće i depresivno.

Ovo je posebno dobro za otvaranje kreativne imaginacije i može se osim u kovenima upotrijebiti u podučavanju umjetnosti i pisanja.

Ritual je djelomično stvar izvedbe, teatra. Neki ljudi uživaju u ovom aspektu Crafta; drugi postaju stidljivi i smrzavaju se ispred grupe. Tiši članovi mogu kanalizirati moć na druge načine. Brook, primjerice, rijetko želi uspostavljati krug ili prizivati Boginju, no kad recitira, njezin glas, obično ugodan no nezamjetan, postaje tajanstven, više od ljudskoga kanala moći.

Magijska obuka se od koveni do koveni jako razlikuje, no namjena joj je uvijek ista: otvoriti zvjezdano-svjetlosnu svijest, drugi način poimanja koji pripada desnoj polutki i omogućuje nam kontakt s božanskim u nama. Početnik mora razviti četiri

STARHAWK

osnovne sposobnosti: relaksaciju, koncentraciju, vizualizaciju i projekciju.

Relaksacija je bitna jer svaki oblik napetosti blokira energiju. Mišićna napetost se osjeća kao mentalni i emotivni stres, a emotivni stresovi uzrokuju fizičku i mišićnu napetost i nelagodnu. Moć koja se pokušava probiti kroz napeto tijelo je poput električne struje koja se pokušava probiti kroz otpornike. Putem se izgubi puno soka. Fizička relaksacija također mijenja obrasce moždanih valova i aktivira središta koja se obično ne koriste.

9. VJEŽBA: RELAKSACIJA

Ovo se može raditi u grupi, nasamo, ili s partnerom. Počnite tako da legnete na leđa. Nemojte prekriziti noge. Opustite usku odjeću.)

»Da bi znali kako izgleda relaksacija morate prvo doživjeti napetost. Napet ćemo sve mišiće na tijelu, jedan po jedan i držati ih napetima dok jednim dahom ne opustimo cijelo tijelo. Ne napinjite mišiće toliko da se zgrče, samo ih jednostavno stegnite.

Počnite s prstima na nogama. Napnite prste desnoga stopala ... zatim lijevoga stopala. Opustite desno stopalo ... i lijevo stopalo. Desni gležanj ... i lijevi gležanj...

Nastavite s cijelim tijelom, dio po dio. Povremeno podsjetite grupu da napnu svaki mišić koji je ostao labav. Napnite kožu na glavi. Cijelo vam je tijelo napeto ... osjetite napetost u svakome dijelu. Napnite sve mišiće koji su se opustili. Sad duboko udahnite ... (stanka) ... izdahnite ... i opustite se!

Potpuno se opustite. Potpuno ste i totalno opušteni.« (u pjevnom tonu):
»Prsti su vam opušteni i nožni prsti također. Ruke su vam opuštene i stopala također. Zglavci su vam opušteni i gležnjevi također.«

(i tako dalje, kroz cijelo tijelo. Periodično se zaustavite i recite:)
»Potpuno ste opušteni. Potpuno i totalno opušteni. Tijelo vam je lagano; osjećate ga poput vode, kao da se pretapa u zemlju.

Mirno otplovite u stanje opuštenosti. Ako imate bilo kakvih briga ili nervozu zamislite da istječu iz vašega tijela poput vode i pretapaju se u zemlju. Osjetite se iscjeljenim i obnovljenim.

Ostanite duboko opušteni deset ili petnaest minuta. Dobro je svakodnevno raditi ovu vježbu, sve dok se ne možete potpuno opustiti tako da legnete i opustite se, bez potrebe da prodete cijeli proces. Ljudi koji imaju probleme s nesanicom ovo će smatrati vrlo korisnim. No nemojte si dopustiti da zaspate. Učite um da ostane relaksiran no budan. Kasnije ćete upotrijebiti ovo stanje za postizanje transa, koje će biti mnogo teže ako nemate naviku da ostanete budni. Ako ovo prakticirate noću prije sna, sjednite, otvorite oči i svjesno završite vježbu prije no što zadržimate.

Mnoge druge vježbe mogu se najučinkovitije prakticirati u stanju duboke opuštenosti. Eksperimentirajte što dobro funkcionira za vas.

SPIRALNI PLES

Vizualizacija je mogućnost gledanja, slušanja, dodira i okusa unutarnjim čulima. Naše fizičke oči ne vide; one samo prenose nervne impulse koje nadražuje svjetlosni impuls iz mozga. Mozak vidi i on može vidjeti unutarnje slike kao one u vanjskom svijetu. U snovima su sva čula živa. S praksom većina ljudi može razviti sposobnost uporabe unutarnjih čula kao dok su budna.

Neki ljudi prirodno vide slike; drugi čuju ili im dolaze impresije. Samo nekolicina smatra teškim ili nemogućim vizualizirati, no svi vide da se mogućnost poboljšava putem vježbe.

Vizualizacija je važna jer putem unutarnjih slika i osjeta komuniciramo s Mladim jastvom i Dubokim jastvom. Kad su unutarnja čula potpuno budna, možemo vidjeti vizije nadnaravne ljepote, mirisati cvijeće, okusiti ambroziju i slušati božanske pjesme.

10. VJEŽBA: UZEMLJENJE I USREDIŠTENJE

Prije početka vizualizacije treba se uzemljiti i usrediti. To su bazične magijske tehnike. Uzemljenje znači uspostaviti energetska povezanost sa zemljom. Vježba drvo života je metoda uzemljenja. Druga je vizualizirati uže ili stup koji se proteže od osnove kičme u središte zemlje. Usredite se tako da tijelo uskladite sa njegovim središtem gravitacije. Dišite iz svojega središta – iz dijafragme i abdomena. Osjetite energiju koja teče iz zemlje prema gore i ispunjava vas.

Uzemljenje je važno jer njime možete crpiti zemljinu vitalnost, a ne iscrpljivati vlastitu. Kod kanaliziranja energije to djeluje kao duhovni svjetleći štapić – sile teku kroz vas u zemlju, a ne »sagorijevaju« vaš um i tijelo.

11. VJEŽBA: JEDNOSTAVNE VIZUALIZACIJE

Ova je vježba za one koji imaju problema s vizualizacijom. Usredite se i uzemljite. Zatvorite oči i zamislite da gledate u bijeli zid ili prazni ekran. Probajte vizualizirati jednostavne geometrijske oblike: crtu, točku, krug, trokut, elipsu i tako dalje.

Kad jasno vidite oblike, vizualizirajte ekran u boji: crven, žut, plav, narančast, zelen, ljubičast i crn. Možda vam je lakše isprva gledati u obojani objekt s otvorenim očima – a zatim zatvoriti oči i mentalno vidjeti boju.

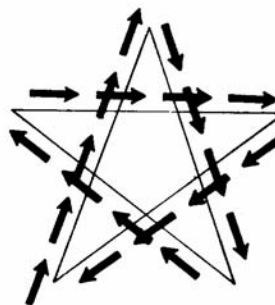
Na posljetku prakticirajte vizualiziranje geometrijskih oblika u raznim bojama. Mijenjajte boje i oblike sve dok ih ne možete voljno mentalno nacrtati.

STARHAWK

ZAZIVAJUĆI PENTAGRAM

OTPUŠTAJUĆI PENTAGRAM

12. VJEŽBA: JABUKA

Vizualizirajte jabuku. Držite je u rukama; okrenite je; osjetite. Osjetite oblik, veličinu, težinu i teksturu. Primijetite boju, odsjaj svjetla na njezinoj kori. Prinesite je nosu i pomirišite. Zagrizite je, okusite; čujte zagriz kad zubi utonu u nju. Jedite jabuku; osjetite kako vam klizi niz grlo. Vidite kako se smanjuje. Kad ste je pojeli do srži, neka nestane.

Ponovite s drugom hranom. Također su dobri korneti sa sladoledom.

13. VJEŽBA: PENTAGRAM

Vizualizirajte crtu drhtavog plavog plamena, poput plinskog plamena iz Bunsen upaljača. Mentalno nacrtajte pentagram, petokraku zvijezdu s jednim vrhom prema gore, u smjeru invokacije, počevši na vrhu i spuštajući se ulijevo. (Vidi ilustraciju na sljedećoj strani.) Pogledajte je izvana iz plavoga plamena. Zadržite sliku u umu nekoliko trenutaka.

Sad to učinite u smjeru raščinavanja, počevši u donjem lijevom uglu i prema gore. Kad to činite promatrajte kako nestaje.

Practicirajte sve dok vam ne bude lagano. Ova je vizualizacija dio uspostavljanja kruga.

14. VJEŽBA: ČVOR

Vizualizirajte kako vežete čvor – bilo koji čvor koji u stvarnosti možete lagano zavezati. Pokušajte tako da se ne vidite izvana; postanite dio slike. Vidite kako vam se ruke kreću i osjetite užu. Osjetite svaki pokret koji ćete učiniti, zatim vizualizirajte zatezanje čvora.

Ova se vizualizacija koristi kod bacanja čini.

Složenije vizualizacije nalaze se u kasnijim poglavljima.

SPIRALNI PLES

Koncentracija je mogućnost fokusiranja na sliku, misao ili zadatak, ograničavanje polja svijesti i isključenje svih smetnji. Poput mišića, jača s vježbom.

Danas mnogi prakticiraju istočnjačke oblike meditacije – yogu, zen, transcendentalnu meditaciju – koje izvrsno razvijaju koncentraciju. Što više praktikirate vizualizaciju, lakše ćete se koncentrirati na slike. Sljedeće tri vježbe poboljšat će vaš unutarnji fokus:

15. VJEŽBA: GLEDANJE U SVIJEĆU

U tihoj, tamnoj sobi upalite svijeću. Uzemljite se i usredite i mirno gledajte u svijeću. Duboko dišite i osjetite kako se ugrijavate od svijetlosti svijeće. Dopustite da vas njezin mirni sjaj potpuno ispuni. Dok misli izlaze na površinu vaše svijesti doživite ih kao da gledate izvana. Ne dopustite da se plamen razdvoji na dvije slike: neka vam oči budu fokusirane. Ostanite tako barem pet do deset minuta, onda se opustite.

16. VJEŽBA: DIJAMANT

Ponovno upalite svijeću u mračnoj mirnoj prostoriji. Usredite se i uzemljite. Gledajte u svijeću i vizualizirajte dijamant u središtu svojeg čela, između obrva i malo iznad. Dijamant odražava svjetlo svijeće a svijeća odražava svjetlost dijamanta. Osjetite odbijanje energije. Držite barem pet do deset minuta, zatim se opustite.

17. VJEŽBA: OGLEDALO, OGLEDALO

Usredite se i uzemljite. U ogledalu gledajte svoje oči. Fokusirajte pozornost na prostor između njih. Ponovite nekoliko puta u sebi svoje ime. Dok misli dolaze, doživite ih kao da su izvan vas. Nakon pet do deset minuta se opustite.

Projekcija je sposobnost slanja energije. Većini dolazi prirodno, jednom kad su svjesni njezina »osjeta«. Projekcija se također koristi i u drugom smislu i znači mogućnost putovanja »izvan tijela«: to ću pobliže opisati u devetom poglavlju. U vježbi drvo života i tijekom grupnoga disanja i pjesme moći, već smo doživjeli kako slati energiju. Evo još dvije vježbe:

18. VJEŽBA: KAMEN

Usredite se i uzemljite. Zamislite da stojite na morskoj obali, gledajući iznad valova. U jačoj ruci držite težak kamen. Podignite ga, udahnite i kad budete izdisali bacite ga! Pogledajte kako pada u more točno ispod horizonta.

Sad pogledajte ponovno. Shvatite da možete vidjeti horizont na dva puta većoj udaljenosti. Mentalno se protegnite da ga vidite. U ruci držite dvostruko veći kamen. Ponovno duboko udahnite i dok izdišete bacite ga svom snagom. Pogledajte kako pada u daleke valove.

Još jednom, pogledajte i shvatite da horizont možete vidjeti dvostruko

STARHAWK

dalje. U ruci držite dvostruko težak kamen. Još jednom duboko udahnite i dok izdišete bacite ga daleko! Gledajte kako pada.

Vježbajte ovu vježbu sve dok ne vidite otpuštanje moći koja odlazi s kamenom.

19. VJEŽBA: ČEKIĆ

Uzemljite se i usredite. Vizualizirajte u ruci teški čekić. Pred vama iz drveta strši tvrdojavni čavao. Iz sve snage zabite čavao u drvo. Ponovite tri puta.

Koveni primaju nove članove na različite načine. Neki drže otvorena predavanja ili studijske grupe. Mi volimo individualna tutorstva. Svaki novopridošli dobiva instrukcije, koje su podređene individualnim potrebama. A svaki član koveni može postati autoritet i prisiljen je konceptualizirati svoje znanje Crafta da bi ga podučavao. Inicijanti i njihovi učitelji stvaraju snažnu vezu, tako da novopridošli osjeća da ima poseban odnos spram jednoga člana grupe. Novaštvo također razvija vezu s drugima kao grupom. Oni zajedno pohađaju rituale, tako da nitko ne mora biti »novi u školi«.

Kad nekoga podučavam volim gledati na sebe kao učiteljicu plesa. Predlažem disciplinu, uključujući mnoge vježbe iz ovoga poglavlja, »osnovni magijski rad«. Također pokušavam prepoznati slabosti i neravnoteže i predložiti korektivne vježbe. Primjerice, za jednog je studenta čiji um stalno luta, dobra vježba koncentracije. Za Paula, s druge strane, koji je godinama učio kod budista i koji može po vlastitim riječima »bušiti rupe na zidu« predlažem dnevni džoging. Tijekom rituala, novaci mogu kombinirati vještine koje su naučili u samotnoj praksi u isprepleteni ples moći s kovenom i jedni s drugima.

Kao bazičnu svakodnevnu disciplinu predlažem tri stvari. Prva je regularna fizička vježba. Važnost ovoga ne može se previše naglasiti. Na nesreću ljude je najteže navesti na to. Craft ima tendenciju privući mentalne i spiritualne tipove a ne sportaše. No za magiju i psihički rad potrebna je izuzetna vitalnost – doslovce, *raith* energija Mlađega jastva. Ta se vitalnost obnavlja i osnažuje fizičkom aktivnošću – baš kao što kretanje automobilskih točkova pokreće generator, koji ponovno puni baterije. Previše mentalnog i spiritualnog rada koji nije balansiran fizičkim vježbama troši eteričnu energiju. Yoga je ponekad dobra, no obično

SPIRALNI PLES

se podučava kao spiritualna disciplina koja otvara psihičke centre, a ne povećava fizičku vitalnost. Za našu su namjenu bolji džoging, plivanje, bicikliranje, tenis ili vožnja na skate-boardu – nešto aktivno i ugodno što nas dovodi u formu. Vještice koje su fizički hendikepirane mogu naći režim podesan njihovim potrebama i sposobnostima. Ako možete provoditi vrijeme na otvorenom, na travi ili ispod drveta gdje možete uvući elementalne energije, imat ćete istu korist kao i trkači maratona.

Drugo što preporučam studentima je dnevno opuštanje i dnevna meditacija, vježbe vizualizacije i koncentracije. One se obično mijenjaju studentovim razvojem. Neki odjednom vježbaju nekoliko njih, no jedna je dovoljna. U jednom trenutku moga vježbanja probudila sam se ujutro i radila vježbu transa za pisačom mašinom skoro jedan sat, zatim dvadeset minuta yoge, uključujući meditaciju na četiri elementa i vizualizaciju kruga iz četvrtoga poglavlja. Kasnije sam vježbala duboko opuštanje i trans. Noću sam gledala u svijeću, radila pročišćenje vodom i razne osobne čini. Na nesreću imala sam malo vremena za stvarni život. Nakon nekoliko tjedana shvatila sam da je umjerenost suština mudrosti, u magiji kao i u ostalom.

Treća je praksa vođenje magijskog dnevnika, zvanog Knjiga sjenki. Ovo je tradicionalno bila knjiga naputaka za rituale, čini, pjesme i zazive, koju je vještica vlastoručno prepisivala od učitelja. U današnje vrijeme, premda me je sram priznati, takve se informacije za koven redovno fotokopiraju. Knjiga sjenki je više osoban dnevnik. Može sadržavati opis rituala, zapise snova, reakcije na vježbe, pjesme, priče i trans. Samotne vještice mogu putem Knjige sjenki postići dio objektivnosti koja se postiže radom u kovenu. U dnevnik možete zapisati transove i meditacije. Tristine Rainer u *The New Diary*, opisuje tehnike korištenja dnevnika za prisjećanje prošlih života.⁴²

Maternica, grupa podrške, magijski kolegij za obuku i prijateljska zajednica – koven je srce Crafta. Svaku se vješticu unutar kruga uči razviti unutarnje moći, integritet uma, tijela i duha. Poput obitelji, koveni ponekad imaju problema. No kad se uspostavi krug, kad se stožac uzdigne i zajedno prizovu Bogovi, članovi u drugima vide Boginju i Boga, životni duh koji prožima sve živo. I stoga, kad je inicijant izazvan na ulazu u krug, izgovara jedinu lozinku: »Savršena ljubav i savršena vjera«.

4

Stvaranje posvećenoga prostora

Između svjetova

USPOSTAVLJANJE KRUGA

Prostorija je osvijetljena samo treperavim svijećama na kardinalnim točkama. Članovi kovena stoje u krugu držeći se za ruke. Sa svojim athameom, posvećenim nožem izvađenim iz korica, svećenica prilazi oltaru i pozdravlja Nebo i Zemlju. Okreće se i prilazi Istočnom uglu, slijede je dvije članice, jedna nosi pehar sa slanom vodom, druga upaljeni incens. Okreću se prema Istoku. Svećenica podiže nož i zaziva:

Pozdrav, čuvari Istočnih promatračnica,
moći Zraka!
Prizivamo vas i zovemo,
zlatni orlu zore,
ti koji tražiš zvijezde,
vihoru,
izlazeće Sunce,
Dodite!
Putem zraka koji je Njezin dah,
pošaljite svoje svjetlo,
budite sada ovdje!⁴³

I dok govori nožem u zraku crta zazivajući pentagram. Vidi ga kako bliješti svjetloplavim plamenom i kroz njega osjeća snažan nalet vjetra, koji puše preko visoke ravnice osvijetljene prvim zrakama zore. Duboko diše, uvlači moć, zatim je uzemljuje putem noža koji usmjerava spram zemlje.

I dok tri puta škropi vodom, prvi član viče, »Solju i vodom pročišćujem Istok!«

SPIRALNI PLES

Svećenica, držeći nož prema van, označava granice kruga. Unutarnjim okom vidi kako poprima oblik, a drugi rade s ostalim smjerovima, ponavljajući zaziv, pročišćenje i nabijanje energijom:

Pozdrav, čuvari Južnih promatračnica,
moći Vatre!
Pozivamo vas i zovemo,
crveni lavu podnevne vrućine,
plameni!
Ljetna vrućina,
životna iskro,
dođite!
Putem vatre koja je Njezin duh,
pošaljite svoj plamen,
budite ovdje sada!

Pozdrav, čuvari Zapadnih promatračnica,
moći Vode!
Pozivamo vas i zovemo,
zmijoj vodenoga bezdana,
stvoriteljice kiše,
sumračje u sivo obučeni,
večernja zvijezdo!
Putem vodâ Njezine živuće maternice,
pošaljite svoj tijek,
budite ovdje sada!

Pozdrav, čuvari Sjevernih promatračnica,
moći Zemlje,
kamenu temeljcu sve Moći.
Pozivamo vas i zovemo,
Gospodarico izvanjske tame,
crni biče ponoći,
Sjevernjačo,
Središte vrtložnog neba.
Stijeno,
Planino,
Plodna zemljo,
Dođite!
Putem zemlje koja je Njezino tijelo,
pošaljite svoju snagu,

STARHAWK

budite ovdje sada!

*Svećenica iscrtava zadnji dio kruga, završavajući na Istoku.
Opet pozdravlja Nebo i Zemlju, okreće se i dodiruje vrhom svojeg
athamea središnji kotao i kaže,*

Krug je uspostavljen.
Sad smo između svjetova,
Onkraj vremenskih granica,
gdje su noć i dan,
rođenje i smrt,
tuga i zadovoljstvo,
jedno.

*Član kovena nosi tanku voštanu svijeću do svijeće na
južnoj točki i njome pali svijeće u središnjem kotlu i one na oltaru,
govoreći,*

Vatra je upaljena,
Ritual je počeo.

Vraćaju se u krug. Prvi član ljubi osobu s lijeve strane i
kaže,

»U savršenoj ljubavi i savršenoj vjeri.«
Poljubac se prenosi krugom.

»Razvoj Boga ... znači stvaranje novoga prostora u
kojemu mi žene slobodno postajemo ono što jesmo ...
Njegovo je središte na margini patrijarhalnih institucija
... ono je ženski život koji se počinje oslobađati prema
cjelovitosti.«⁴⁴

»Ulazak u novi prostor ... također znači ulazak u novo
vrijeme ... središte novoga vremena je na granici
patrijarhalnoga vremena ... to je naše životno vrijeme.
Ono je kad živimo svoje poimanje stvarnosti, kad
odbijamo da nas posjeduju, osvoje i otuđe linearna,
mjerljiva, kvantitativna vremena patrijarhalnoga
sustava.«⁴⁵

Mary Daly

SPIRALNI PLES

U vješticiarstvu definiramo novi prostor i novo vrijeme kad god uspostavimo krug i počnemo ritual. Krug postoji na granicama običnoga vremena i prostora; on je »između svjetova« vidljivoga i nevidljivoga, između bljeskovite i zvjezdano-svjetlosne vizije, prostor u kojemu se sreću naizmjenične stvarnosti, u kojemu su nam otvorene prošlost i budućnost. Vrijeme se više ne mjeri; ono postaje elastično, fluidno, vrtložno jezero u kojemu ronimo i plivamo. Restrikcije i razlikovanja naših društveno definiranih uloga više ne vrijede; vlada jedino prirodni zakon, zakon Izide koja kaže, »Ono što sam učinila zakonom ne može rastočiti niti jedan čovjek.«⁴⁶ U krugu se otkrivaju moći u nama, Boginja i drevni bogovi.

Uspostavljanje kruga je živa meditacija. Svaki čin, svako oruđe, svaka moć koju prizovemo, odjekuju kroz slojeve značenja da bi probudilo neki naš aspekt. Vanjski su oblici krinka za unutarnje vizualizacije te krug postaje živa mandala, u kojoj smo usredišteni.

Kad uspostavimo krug stvaramo energetski oblik, granicu koja ograničava kretanja suptilnih sila. Funkcija kruga u vješticiarstvu nije toliko držati negativne energije *izvan* koliko držati moć *unutra* tako da može rasti do svojeg vrhunca. Ne možete zakuhati vodu ako ju ne stavite u kotlić i ne možete učinkovito pobuditi moć ako ona nije u nečemu sadržana. Napuštanje kruga tijekom rituala nije preporučljivo jer se energija osipa, premda mala djeca i mačke prolaskom kroz krug ne narušavaju energetsko polje. Ako odrasli trebaju napustiti krug prije kraja rituala obično *athameom* pantomimom izrežu »vrata«.

Uspostavljanje kruga je formalni početak rituala, kompleksna uputa koja nam kaže da svijest prebacimo u dublji mod. U ritualu »obustavljamo nevjericu« kao i gledajući predstavu: kritičkim i analitičkim funkcijama Jastva koje govori omogućujemo da se opuste tako da Mlade jastvo može potpuno i emotivno odgovoriti na ono što se događa. Mlade jastvo, kao što smo vidjeli, najbolje odgovara na akciju, simbole, konkretno – tako da ovu promjenu svijesti izvršavamo bogatim spektrom oruđa i simbola.

U trajnim kamenim krugovima megalitičke ere, gdje su se rituali odvijali stotinama godina, stvorena su velika spremišta moći. Budući da je kamenje definiralo sveti prostor, nije bilo potrebno uspostavljati krug. Oblik uspostavljanja kruga koji većina

STARHAWK

vještica danas koristi vjerojatno potiče iz vremena progona, kad su sastanci bili tajni, iza zatvorenih vrata, a bilo je nužnim stvoriti hram u jednostavnoj kolibi. Možda su vještice neke tehnike preuzele od Kabale. Kaže se da su vještice čuvale židove od kršćanskih progona i da su razmjenjivali znanja. (Moram priznati da premda vještice općenito uzevši vjeruju da je ovo istina, židovi izgleda nisu čuli za to – a ako i jesu ne šire činjenicu dalje.)

Prije svakog rituala potrebno je razdoblje pročišćenja, u kojemu učesnici odbacuju sve brige, napetosti i nervozu koje mogu omesti koncentraciju. Neki koveni dok uspostavljaju krug jednostavno poprskaju svakog člana slanom vodom. Kod vrlo velikih rituala ovo je jedina praktična metoda. No za malene grupe i bitne rituale koristimo intenzivnije meditativne vježbe koje se zovu pročišćenje slanom vodom.

I sol i voda su pročišćujući elementi. Voda ispire i čisti. Sol čuva od propadanja i prirodni je dezinfikator. Ocean, maternica života, slana je voda, a to su i suze, koje pomažu pročistiti tužno srce.

20. VJEŽBA: PROČIŠĆENJE SLANOM VODOM

(Ovo je jedna od najosnovnijih individualnih meditacija koju treba redovito raditi. Tijekom razdoblja velike tjeskobe i depresije ili kad imate veliku odgovornost, korisno je raditi je svaki dan.)

Napunite čašu ili pehar vodom. (Upotrijebite ritualni pehar, ako ga imate.) S *athameom* (ili njegovom zamjenom) dodajte tri hrpice soli i promiješajte suprotno od smjera kazaljke na satu.

Sjednite s čašom na krilu. Pustite da vam u um izrone sve brige, strahovi, sumnje, mržnja i razočaranje. Vidite ih kao mutnu struju, koja disanjem izlazi iz vas a slana voda iz čaše je razlaže. Radite dovoljno dugo da se potpuno pročistite.

Sad podignite čašu. Duboko dišite i osjetite kako iz zemlje izvlačite moć (kao u vježbi drvo života). Neka moć teče u slanu vodu, sve dok ne vidite kako voda isijava svjetlost.

Popijte vodu. Kad je osjetite na jeziku, znajte da ste u sebe unijeli moć pročišćenja i iscjeljenja. Strah i nesreća promijenili su se u moć promjene.

Ispraznite ostatak vode u vodotok. (Nažalost u ovim dekadentnim vremenima najbliži je vodotok obično onaj iz kuhinjskoga sudopera u odvod.)

21. VJEŽBA: GRUPNO PROČIŠĆENJE SLANOM VODOM

Članovi se kovena okupe u krugu, uz upaljene incense i svijeće na

SPIRALNI PLES

kardinalnim točkama. Svećenica odlazi do oltara, usredišti se i uzemlji. Uzima čašu vode u desnu ruku i kaže, »Blagoslovljeno budi vodeno stvorenje.« Uzima posudu sa solju u lijevu ruku i kaže, »Blagoslovljeno budi zemljano stvorenje.« Diže ih obje prema nebu s ispruženim rukama i dopušta moći da teče kroz njih govoreći

Sol i voda,
unutarnje i vanjsko,
duša i tijelo
očistite se!
Izbacite sve što je štetno!
Usvojite sve što je dobro i iscjeljujuće!
Putem moći života, smrti i preporoda
tako mora biti!

Stavlja ih na oltar i uzima *athame* u jaču ruku, govoreći, »Blagoslovljena budite stvorenja umjetnosti.« Stavlja tri hrpice soli u vodu i miješa je suprotno od kazaljke na satu, govoreći,

Neka se ovaj *athame* pročisti,
i neka se ova oruđa na oltaru pročiste,

i poprska nekoliko kapljica po oltaru, zatim pozdravlja Nebo i Zemlju:

U ime života i smrti tako mora biti!

Zatim prinosi čašu srcu i nabija vodu sa moći. Kad vidi da voda isijava svjetlost vraća se u krug. Čaša se šalje uokolo i svatko radi svoje pročišćenje. Dok čaša kruži drugi mogu tiho pjevati. U velikoj se grupi istodobno pune tri ili četiri čaše vode; inače bi čaši trebali sati da obide krug.

Kad se čaša vrati svećenici ona šalje poljubac po krugu. Zatim počinje uspostavljati krug. Ako mjestu susreta treba posebno čišćenje, može se izvršiti sljedeće otpuštanje.

22. VJEŽBA: OTPUŠTANJE

Nakon pročišćenja svećenica uzima mač ili *athame* i odlazi u središte kruga. Usmerava oštricu spram zemlje i neba i kaže, **glasno**,

Zli duhovi,
neprijateljska bića,

STARHAWK

neželjeni gosti,
odlazite!
Ostavite nas, ostavite ovo mjesto, ostavite ovaj krug,
da mogu ući bogovi.
Odlazite, ili budite otjerani u vanjsku tamu!
Odlazite, ili se potopite u vodenim bezdanima!
Odlazite, ili se spalite u vatri!
Odlazite, ili neka vas vjetar rasturi!
Putem moći života, smrti i preporoda,

Svi viču, udaraju rukama, zvone zvonima i rade buku da uplaše negativne sile. Cijeli koven viče:

Otpuštamo vas! Otpuštamo vas! Otpuštamo vas!
Odlazite!

Vodu možete »nabiti« i dodati nekoliko kristala soli, a članovi se mogu ritualno okupati prije no što uđu u krug. Ovo je detaljnije opisano u desetom poglavlju ili inicijaciji. Zbog ograničenja vremena i tople vode, bolje da se napravi kod kuće.

Koncept kruga razdijeljenog na četiri dijela temelj je vještije religije, kao i mnogih drugih kultura i religija. Četiri smjera i peti, središte, odgovaraju kvaliteti jastva, elementima, dijelovima dana i godine, oruđima Crafta, simboličnim životinjama i oblicima osobne moći. Kontinuirana vizualizacija ovih povezanosti stvara duboke unutarnje veze, tako da fizička energija pobuđuje unutarnja stanja. Uspostavljanje kruga budi dijelove jastva i dovodi nas u kontakt s umom, energijom, osjećajima, tijelom i duhom, tako da stalno postajemo cijelima.

»Čuvari promatračnica« su energetske oblici, *raiths* ili duhovi četiri elementa. Oni donose elementalnu energiju zemlje, zraka, vatre i vode, da bi povećali ljudsku moć. Vrtlog moći stvoren njihovim zazivanjem čuva krug od uljeza i unosi u njega moć Boginje i Boga.

Svaki pokret u ritualu ima svoje značenje. Kad se krećemo »u smjeru Sunca« ili u smjeru kazaljke na satu, »deosil«, slijedimo smjer Sunčeva kretanja u sjevernoj hemisferi i uvlačimo moć. Deosil je smjer rasta, sreće, blagoslova i naklonosti. Kad se krećemo »widdershins« ili u suprotnom smjeru od kazaljke na

SPIRALNI PLES

satu, idemo protiv Sunca i ovaj se smjer koristi za opadanje i otpuštanje.

Oruđa, fizički objekti koje koristimo u Craftu, su materijalni predstavnici nevidljivih sila. Magiju izvodi um i niti jedan pomno iskovan nož niti elegantan štap ne mogu više doli povećati moć obučenoga uma. Oruđa su jednostavno pomagala za komuniciranje s Mladim jastvom, koje bolje odgovara na materijalno nego apstraktno.

O oruđima u Craftu postoje dvije osnovne misaone škole: ceremonijalna magijska škola i ono što nazivam kuhinjskom magijskom školom. Ceremonijalisti su puristi i smatraju da magijska oruđa nikad ne bi trebali koristiti drugi niti za bilo koju drugu doli magijsku svrhu. Objekti mogu postati spremišta psihičke moći, koja se može rasuti npr. rezanjem voća pomoću *athame*. Vještice kuhinjske magije, s druge strane, smatraju da se Boginja ispoljava pri običnim zadacima kao i u magijskim krugovima. Kad *athameom* prerežete voće posvećujete ga, a kuhinjski posao postaje sveti zadatak. Koju god misaonu školu slijedili, nije dopušteno uzimati oruđa druge vještice bez dopuštenja.

Oruđa se mogu kupiti, izraditi, pokloniti, pronaći, ponekad u neobičnim okolnostima. Majka Moth iz Komposta našla je svoj *athame* na bijeloj crti ceste dok se jedne noći kasno vozila kući. Ponekad inicijant dobije skup oruđa od koveni. Kad kupujete magijsko oruđe nikad se nemojte cjenkati.

Korespondencije se u tradicijama mogu razlikovati, kao i tumačenje simbola. Ovo što slijedi su korespondencije koje se koriste u vilinskoj tradiciji (potpune tabele dane su na strani [251.](#)).

Istok

Istok odgovara elementu Zraka, umu, zori, proljeću, svijetlim zračnim bojama, bijeloj i ljubičastoj, orlu i pticama koje visoko lete i moći *saznavanja*. Oruđa su *athame* i mač, koja se naizmjenično koriste. *Athame* je tradicionalno nož crne drške s dvije oštrice, no ljudi koriste svakojake noževe, od švicarskog vojničkog noža s raznoraznim otvaračima koji je koristan za otvaranje ritualnih pića, do kuhinjskoga noža. Mnoge vještice ne

STARHAWK

posjeduju mač; oni su dramatični na velikim, otvorenim ritualima no nezgodni u malim krugovima.

23. VJEŽBA: MEDITACIJA NA ZRAK

Okrenite se prema Istoku. Usredite se i uzemljite. Duboko dišite i budite svjesni zraka koji teče unutra i van iz vaših pluća. Osjetite ga kao Boginjin dah i unesite u sebe životnu silu, nadahnuće, kozmos. Neka vam se dah pomiješa s vjetrovima, oblacima, velikim strujama koje putuju iznad zemlje i oceana i vraćaju se zemlji. Recite »Pozdrav Arida, svijetla gospodarice Zraka!«

24. VJEŽBA: MEDITACIJA NA *ATHAME* ILI MAČ

Usredite se i uzemljite. Držite svoj *athame* u jačoj ruci. Duboko dišite i uvucite moć Zraka, moć uma. Moć ovoga oruđa je moć diskriminacije, iscertavanja crta, uspostavljanja granica, izabiranja i izvršenja odluka. Sjetite se onoga što ste izabrali i sproveli unatoč svih teškoća. Osjetite svoju moć utjecanja na druge i snagu odgovornosti da ne zloupotrijebite moć. Imate snagu da etično djelujete, u skladu s onim što vjerujete da je dobro. Neka moć vaše inteligencije, vaše znanje, vaša moralna hrabrost, uđe u vaše oruđe.

Jug

Jug odgovara elementu Vatre, energiji ili duhu, podnevu, ljetu, vatreno crvenom i narančastom, solarnom lavu i kvaliteti *volje*. Oruđe je štap, koji može biti tanka lješnjakova grančica, čvrsti hrastov štap ili magijski oblikovan komad naplavljenog drveta. Štap kanalizira energiju, usmjerava stožac moći i priziva Boga i Boginju.

25. VJEŽBA: MEDITACIJA NA VATRU

Okrenite se prema Jugu. Usredite se i uzemljite. Budite svjesni električne iskre u svakom živcu koja pulsira od sinapse do sinapse. Budite svjesni izgaranja unutar svake stanice, sagorijevanja hrane koje oslobađa energije. Neka vaša vatra postane jedno s plamenom svijeće, vatrom krijesa, srčanom vatrom, munjom, sunčanim svjetlom i zvjezdanim svjetlom, jedno sa svijetlim Boginjinim duhom. Recite »Pozdrav Tana, Boginjo Vatre!«

SPIRALNI PLES

26. VJEŽBA: MEDITACIJA NA ŠTAP

Uzemljite se i usredištite. Držite štap u jačoj ruci. Duboko dišite i osjetite moć Vatre, moć energije. Budite svjesni sebe kao kanala energije. Možete promijeniti duh u materiju, ideju u stvarnost, koncept u oblik. Osjetite svoju moć stvaranja, činjenja, bivanja čimbenikom promjene. Budite povezani sa svojom *voljom* – vašom moći da učinite što se mora učiniti, odredite cilj i izvršite ga. Neka vaša volje teče u štap.

Zapad

Zapad odgovara elementu Vode, osjećajima, sumraku, jeseni, plavoj boji, sivoj, tamnogrimiznoj i morski zelenoj, morskim zmijama, delfinima, ribama i moći *usuditi* se. Od Zapada dolazi hrabrost suočavanja s najdubljim osjećajima. Oruđe je čaša ili pehar, koji sadrže slanu vodu ili ritualno piće.

27. VJEŽBA: MEDITACIJA NA VODU

Okrenite se prema Zapadu. Usredištite se i uzemljite. Osjetite krv koja teče rijekama vaših vena, tekuće plime unutar svake vaše stanice. Vi ste tekućina, kapljica koja se koagulirala iz prvotnoga oceana koji je maternica Velike Majke. U sebi nadite jezerca mira, rijeke osjećaja, plime moći. Duboko utonite u izvor unutaršnjeg uma, ispod svijesnoga. Recite, »Pozdrav Tiamat, zmijo vodenih bezdana!«

28. VJEŽBA: MEDITACIJA NA ČAŠU

Usredištite se i uzemljite. Držite čašu objema rukama. Duboko dišite i osjećajte moć Vode, moć osjećaja. Povežite se s tijekom svojih osjećaja: ljubavlju, bijesom, tugom i radošću. Čaša je simbol njege, prepuna dojka Boginje koja njeguje sve živo. Budite svjesni kako ste njegovani, kako njegujete druge. Moć osjećaja je moć bivanja čovjekom, stvarnim, cjelovitim. Neka snaga vaših emocija ispuni čašu.

Sjever

Sjever se smatra najsnažnijim smjerom. Sunce nikad ne doseže sjevernu hemisferu te je ovo smjer tajne, nevidljivoga. Sjevernjača je središte oko koje se Nebo okreće. Oltari su u

STARHAWK

vještichjoj religiji okrenuti prema Sjeveru. Sjever odgovara zemlji, tijelu, ponoći, zimi, smeđem, crnom i zelenom vegetacije. Od Sjevera dolazi moć tišine, slušanja i govorenja, čuvanja tajni, znanja što treba reći. Boginja kao Tamna Djevica, mladi Mjesec koji još nije vidljiv i Bog kao sveti bik totemi su Sjevera, a oruđe je pentagram, primarni simbol Crafta. Petokraka zvijezda s vrhom prema gore, unutar kruga punoga Mjeseca, može se ugravirati na pločicu, glazirati na keramičku pliticu ili izvajati iz »pekarske gline« – tijesta napravljenog od brašna i soli. Koristi se za uzemljenje energije ili kao plitica za posluživanje posvećenih kolačića.

29. VJEŽBA: MEDITACIJA NA ZEMLJU

Okrenite se prema Sjeveru. Usredite se i uzemljite. Osjetite svoje kosti, svoj kostur, čvrstinu svojeg tijela. Budite svjesni mesa, svega što se može dodirnuti i osjetiti. Osjetite silu gravitacije, vlastitu težinu, privlačnost prema zemlji koja je Boginjino tijelo. Vi ste prirodni oblik, planina koja se kreće. Stopite se sa svime što dolazi od zemlje: travom, drvećem, žitom, voćem, cvijećem, životinjama, metalima i dragim kamenjem. Vratite se prašini, kompostu, blatu. Recite, »Pozdrav Belili, Majko planinâ!«

30. VJEŽBA: MEDITACIJA NA PENTAGRAM – PET ŽIVOTNIH RAZDOBLJA

Uzemljite se i usredite. Držite pentagram objema rukama. Duboko dišite i osjetite moć zemlje, tijela. Pentagram je vaše tijelo, četiri ekstremiteta i glava. On je pet osjetila, unutarnjih i vanjskih. Osjetite moć vida, sluha, mirisa, okusa i dodira. Pentagram su četiri elementa plus peti – suština. On je i pet životnih razdoblja, svako jedan Boginjin aspekt:

1. *Rodenje*: početak, vrijeme postajanja
2. *Inicijacija*: adolescencija, vrijeme individuacije
3. *Ljubav*: vrijeme sjedinjavanja s drugime, pune zrelosti, seksualnosti, odgovornosti
4. *Povlačenje*: starije doba, refleksija, integracija, mudrost
5. *Smrt*: vrijeme završetaka, kretanja prema preporodu

Pogledajte svoj pentagram ili ga nacrtajte na papiru. Imenujte pet vrhova krećući se u smjeru kazaljke na satu i doživite svako razdoblje, unutar životnoga vijeka i vijeka svake nove aktivnosti i odnosa. Sagledajte crte koje se križaju i promislite o njihovu značenju. Ljubav je povezana s rođenjem i smrću. Smrt je povezana s ljubavlju i inicijacijom.

U *Goidelic*⁶⁷ abecedi drveta svako od ovih pet razdoblja simbolizirano je

SPIRALNI PLES

drvetom, čije ime počinje s jednim od pet samoglasnika:⁴⁸

A: Rođenje – *ailm*, srebrna jela
O: Inicijacija – *onn*, kleka ili žutilovka
U: Ljubav – *ura*, bršljan
E: Povlačenje – *eadha*, jasika
I: Smrt – *idho*, tisa

Pjevajte samoglasnike i osjetite moć svakoga razdoblja. Privinite pentagram uz tijelo i dopustite životnoj sili vašega mesa da teče u nj.

31. VJEŽBA: ŽELJEZNI PENTAGRAM

(Pentagram se nacrti ili napiše. Ovo je meditativno sredstvo vilinske tradicije i bitna vježba)

Usredite se i uzemljite. U vašoj Knjizi sjenki nacrtajte pentagram s prekrizanim crtama i označite vrhove, redom, u smjeru kazaljke na satu: »Seks«, »Jastvo«, »Strast«, »Ponos« i »Moć«.

Seks je manifestacija pogonske životne energije kozmosa. On je polarnost, privlačnost između Boga i Boginje, puls koji održava kozmos, orgazmički ekstatični sklad koji pjeva unutar svakoga bića.

Jastvo je identitet, individualnost. Svatko je od nas jedinstven izraz Boginje i ta se individualnost u Craftu jako cijeni. Ljubav prema sebi je temelj sve ljubavi. »Slavi sebe i vidjet ćeš da je jastvo svugdje.«

Strast je sila osjećaja koja životu daje boju, dubinu i vitalnost. Zadovoljstvo, tuga, ekstaza, ljutnja, strah, bol, ljubav – Boginja se manifestira u svim ljudskim osjećajima. Ne možemo intenzivno osjetiti niti jedan od njih ako nismo spremni suočiti se sa svima.

Ponos nas ohrabruje stvarati, činiti, dijeliti, rasti i uživati u zasluženim plodovima svojeg rada. Istinski se ponos ne temelji na usporedbi ili kompeticiji; on je aspolutni osjećaj vlastite unutarnje vrijednosti. Ponos znači odgovornost djelovanja u skladu sa poštivanjem sebe i drugih.

Moć je energija, ona je unutarnja moć, a ne moć nad drugima. Kad je pet krakova uravnoteženo, životna sila slobodno teče i ispunjava nas vitalnošću. Moć je integritet, kreativnost, hrabrost: značajka cjelovitoga čovjeka.

Meditirajte posebno na svaki vrh i zatim istražite veze i povezanosti: »Seks – strast«, »jastvo – ponos«, »strast – moć« i dr. Legnite raširenih ruku i nogu tako da tvorite zvijezdu. Neka vam glava i udovi budu krakovi pentagrama. Kad ste u »krakovima« oni će biti u ravnoteži. Ako vam je neki krak slab, radite na razvijanju tih kvaliteta. Upijte moć željeznoga pentagrama.

32. VJEŽBA: BISERNI PENTAGRAM

Biserni pentagram je meditacijska vježba, kao i željezni pentagram. Njegovi su krakovi ljubav, mudrost, znanje, zakon i moć.

Počnite kao kod željeznoga pentagrama.

STARHAWK

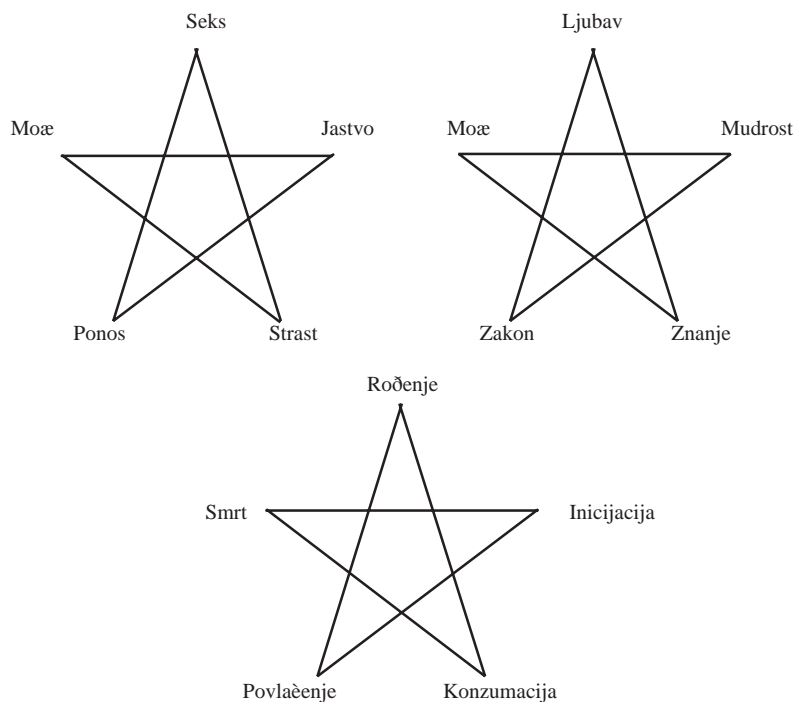
Ljubav je energija koja pokreće život. Ona je istodobno slijepo erotična i duboko osobna, strastvena, ponosna, snažna briga za druge i za sebe. Ona je Boginjin zakon i esenca magije.

Mudrost i znanje najbolje se mogu razumjeti zajedno. Znanje je učenje, moć uma da shvati i opiše svijet. Mudrost je vještina uporabe znanja – i kako ga ne upotrijebiti. Znanje je znati što reći; mudrost je znati da li reći ili ne. Znanje daje odgovore; mudrost postavlja pitanja. Znanje se može naučiti; mudrost izrasta iz iskustva, iz činjenja pogrešaka.

Zakon je prirodni zakon, ne ljudski. Kad prekršimo prirodne zakone patimo od posljedica kao prirodnih rezultata naših djelovanja, a ne kao kazne. Ako prekršite zakon gravitacije past ćete. Magija djeluje po prirodnim zakonima, a ne izvan njih. No prirodni zakoni mogu biti širi i kompleksniji no što mislimo.

Moć je moć koja dolazi iznutra, kad su ujedinjeni ljubav, znanje i mudrost. Moć ukorijenjena u ljubavi i ukročena znanjem, zakonom i mudročuću donosi rast i iscjeljenje.

Meditirajte na krakove i veze između njih. Legnite u položaj pentagrama, osjetite krakove kao dio sebe i postanite svjesni svojih neravnoteža. Upijte ljepotu bisernoga pentagrama.

SPIRALNI PLES

Središte

Središte je kruga mjesto preobrazbe. Ono odgovara čistoj suštini, bezvremenosti, transparentnom svjetlu, moći da se *krene*, promijeni, preobrazi. Magijsko je oruđe kotao, koji može biti tradicionalan tronožni kotao od lijevanog željeza ili glinena ili metalna zdjela. Kotao sadrži vatru: svijeću, incens, biljke za kađenje ili krijes (lomaču). To može biti i posuda za kuhanje u kojoj vatra transformira hranu koju ćemo jesti.

33. VJEŽBA: MEDITACIJA NA PREOBRAZBU

Usredite se i uzemljite. Tiho šapćući ponavljajte, »Ona mijenja sve što dodirne i sve što Ona dodirne mijenja se.« Osjetite stalan proces promjene u sebi, u svojem tijelu, idejama i osjećajima, odnosima i poslu. U svakom nepokretnom kamenu atomi su u neprekinutom tijeku. Osjetite promjene svugdje oko sebe, promjene koje ste učinili, one koje ćete učiniti. Čak je i završetak meditacije dio procesa promjene koji je život. Recite, »Pozdrav Kori, čije se ime ne može izreći, uvijek promjenjivoj!«

34. VJEŽBA: MEDITACIJA NA KOTAO

Usredite se i uzemljite. Držite kotao objema rukama. Duboko dišite i osjećajte moć transformacije. U rukama držite kotao Ceridwen u kojemu mrtvi oživljavaju; kotao u kojemu je pripravljena juha koja daje znanje i razumijevanje. Kotao je Boginjina maternica, inkubator svega što se rađa. Razmislite o transformaciji koju svakodnevno prolazite. U trenutku umirete i preporučate se tisuću puta. Osjetite svoju moć da završite i iznova počnete, moć trudnoće, stvaranja, rađanja novih stvari i dopustite moći da teče u kotao.

Meditacije na elemente dio su obuke svake vještice. Nakon što je odvojeno doživjela duh svakoga magijskog elementa, novakinja se potiče da ih kombinira, kao pripremu za učenje uspostavljanja kruga.

35. VJEŽBA: VJEŽBA VIZUALIZACIJE U KRUGU

(Možete leći, udobno sjesti ili stajati. Okrenite se spram svakoga smjera bilo fizički bilo mentalno.)

Usredite se i uzemljite. Okrenite se prema Istoku. Vizualizirajte *athame* u jačoj ruci i nacrtajte zazivajući pentagram (kao u 13. vježbi). Vidite ga kako sjaji

STARHAWK

svijetlim, plavim plamenom. Recite, »Pozdrav čuvari Istočnih promatračnica, moći Zraka.«

Udite kroz pentagram i vidite jaki vjetar koji puše po širokoj ravnici ustalasane trave. Duboko dišite i osjetite zrak na licu, u plućima, u kosi. Sunce izlazi, a zlatni orao blješti u njegovim zrakama dok leti prema vama. Kad ste ispunjeni moći Zraka recite, »Pozdrav i zbogom, Vi koji sijate.« Vratite se natrag kroz pentagram.

Okrenite se prema Jugu. Ponovno nacrtajte zazivajući pentagram. Recite, »Zdravo čuvari Južnih promatračnica, moći Vatre.«

Udite kroz pentagram. Nalazite se na plamtećem afričkom travnjaku pod vrelin suncem. Upravo je podne. Osjetite sunčevu vrelinu na svojoj koži i upijte moć. U daljini se sunčaju crveno-zlatni lavovi. Kad osjetite da ste se uskladili s Vatom, recite, »Pozdrav i zbogom, Vi koji zračite!« Vratite se natrag kroz pentagram.

Okrenite se prema Zapadu i ponovno nacrtajte pentagram. Recite, »Pozdrav, čuvari Zapadnih promatračnica, moći Vode.«

Udite kroz pentagram. Nalazite se na litici iznad zapjenjenog mora. Osjetite maglu i silu valova. Sumrak je a plavozeleni su valovi pri zalazu sunca obrubljeni ljubičastim. Delfini i morske zmije rone i igraju se u pjeni. Kad osjetite da ste se uskladili s moći Vode, recite »Pozdrav i zbogom Vi koji tečete!« i izađite kroz pentagram.

Okrenite se prema Sjeveru. Nacrtajte pentagram i recite, »Pozdrav čuvari Sjevernih promatračnica, moći Zemlje.«

Udite kroz pentagram. Nalazite se usred bujnog, plodnog krajolika, na obroncima planine. Oko vas raste zelenilo koje hrane svježi izvori, a visoko tiho drveće hrani se mineralima i hranivom iz zemlje. U daljini se na plodnim poljima njiše žito. Divokoze se iznad vas penju na litičaste visine, a divlja stada ispod tutnjaju po ravnici. Ponoć je; Mjesec se skriva no zvijezde sjaje. Veliki medvjed i Mali medvjed okružuju Sjevernjaču, mirno središte zakovitlanog nebeskog svoda. Recite, »Pozdrav i zbogom, Vi tihi!«

Oko sebe vizualizirajte sva četiri pentagrama u krugu plavoga plamena. Iznad vaše glave je osmokraka zvijezda. Duboko dišite i uvlačite moć sa zvijezda. Neka vas ispuni; osjetite kako svjetlo ispunjava svaku stanicu vašega tijela, stožac svijetla koji se širi duboko oko vas u zemlju. Zahvalite zvijezdi, a svjetlo neka se vrati svojem izvoru. Otvorite krug vizualizirajući pentagrame koji lete u prostor.

Dodatna oruđa koja se koriste u većini kovena su uže, ogrlica, kadionik i Knjiga sjenki o kojoj sam govorila u 3. poglavlju. Uže je simbol vezanja, pripadanja kovenu. U nekim tradicijama boja užeta odražava stupanj napretka u Craftu onoga koji ga nosi. Kadionik se koristi za držanje incensa i odgovara Istoku i Jugu, Zraku i Vatri. Ogrlica je krug preporoda, znak Boginje. Dizajn može biti proizvoljan, ovisno o ukusu.

Vještice također koriste svijeće, biljke, ulja i incense. Knjiga bi bila preopširna da se upustim u detaljniju raspravu o njihovoj

SPIRALNI PLES

uporabi i korespondencijama, posebice jer te informacije dajem u tabeli korespondencija i mogu se dobiti iz drugih izvora.⁴⁹ Vještice općenito uzevši manje ovise o tradicijskoj povezanosti bilja, mirisa, boja nego o svojoj intuiciji. Ako nema »dobrih« materijala mi improviziramo.

Oruđa se obično drže na oltaru, koji može biti sve od ručno izrezbarene antikne ploče do kutije pokrivena tkaninom. Kad se koristi za svakodnevnu meditaciju i magijsku praksu oltar se vremenom napuni energijom, on postaje vrtlog moći. Vještiči oltar općenito gleda na Sjever, a oruđa se stavljaju u odgovarajućim smjerovima. Slike Boginje i Boga – statue, školjke, sjemenje, cvijeće – imaju središnje mjesto.

36. VJEŽBA: POSVEĆIVANJE ORUĐA

(Oruđa se mogu nabiti – psihičkom energijom – i posvetiti u grupnom ritualu, tijekom inicijacije ili pojedinačno. Opisat ću ritual za *athame*: za druga oruđa jednostavno napravite potrebne preinake.)

Postavite oltar prema ukusu i upalite svijeće i incense. Izvršite pročišćenje slanom vodom i uspostavite krug putem vizualizacije u krugu. Zamolite Boginju da bude s vama.

Primite svoj *athame* u jaču ruku, govoreći, » Budi blagoslovljen.« Napravite meditaciju na *athame* ili mač.

Dodirnite simbol svakoga od četiri elementa: incens za Zrak, štap za Vatra, pehar za Vodu i pentagram za Zemlju. Meditirajte na moć svakoga elementa i vizualizirajte kako moć teče u *athame*. Recite, »Napuni se moći (Zraka, Vatre, itd.) i dobro mi služi na (Istoku, Jugu, itd.), između svjetova, u svim svjetovima. Tako mora biti.«

Prođite *athameom* kroz plamen svijeće i dodirnite središnji kotao. Vizualizirajte kako ga ispunjava i nabija bijelo svjetlo. Recite, »Napuni se iz središta svega postojećega, iznad i ispod, u sebi i oko sebe, unutar i izvan, da bi mi dobro služio između svjetova, u svim svjetovima. Tako mora biti.«

Nacrtajte ili upišite po oštrici svoje simbole. Pomažite ih pljuvačkom, znojem, menstrualnom krvlju ili drugim izlučevinama, da bi stvorili vezu s oruđem. Dišite po njemu i zamislite vlastitu moć koja teče u nj.

Dodirnite njime svoje srce i usta. Uzdignite ga prema nebu i usmjerite prema zemlji. Omotajte uže oko njega (ili zamislite da to činite ako nemate uže) i vizualizirajte svjetlosni omotač kako privezuje moć. Recite, »Uže omotaj se, moći sveži se, svjetlo otkri se i zapečati se.«

Uzemljite moć, zahvalite Boginji i otvorite krug zahvaljujući svakom smjeru i vizualizirajte pentagrame kako se razlažu.

Vanjski oblici koji se koriste pri uspostavljanju kruga manje su važni od snage unutarnje vizualizacije. Kad primjerice

STARHAWK

svećenica priziva čuvare Istoka ona osjeća vjetar i vidi izlazeće Sunce svojim unutarnjim okom. Ona vizualizira i goruće pentagrame i krug svjetla koji okružuje koven. U snažnom kovenu jedna osoba može izvršiti izvanjske akcije, ali svi će iznutra vizualizirati krug i podesiti se prema elementima.

Vanjski oblici mogu biti vrlo jednostavni. Kad ste sami možete jednostavno vizualizirati prsten bijelog svjetla oko prostorije, ili se okrenuti u svakom smjeru i dodirnuti zid. Grupa se može uhvatiti za ruke i naslikati krug, ili neki član može hodati oko drugih. Krug se može unaprijed označiti kredom, kamenjem, cvijećem, lišćem i školjkama, ili pri uspostavljanju nevidljivo iscrtati s *athameom*.

Ovo poglavlje počinje opisom formalnog uspostavljanja kruga. Isprva će vam biti teže sjetiti se riječi i činova, vizualizirati elemente i osjetiti moć nego istodobno gladiti glavu i trljati želudac. No s praksom će se koncentracija poboljšati sve dok sve neće biti lako i prirodno. Možda umjesto navedenih zaziva stvorite svoje. Evo primjera:

KRUG ZA ISCJELJENJE TIJEKOM BORBE

Alan Acacia

pozdrav čuvari istočnih promatračnica, moći zraka:

otpušite nam ustajalost, napunite pluća.

Pomognite osvježiti

naše živote.

Neka nebesa budu čista, umovi čisti

da bi vidjeli svoje pute.

Neka naše riječi stvore siguran prostor.

Blagoslovljeni bili.

pozdrav čuvari južnih promatračnica, moći vatre:

uđite nam u srca, ugrijte nas.

Pomognite nam izaći iz zimskoga sna, izolacije,

pozdraviti jedni druge.

Neka strast bude naše pravo po rođenju

dok se borimo protiv nepravde.

SPIRALNI PLES

Nek' nam osjećaji izađu
iz svih skrivenih mjesta.
Blagoslovljeni bili.

pozdrav čuvari zapadnih promatračnica, moći vode:

kišite po nama, utažite nam žeđ.
Pomognite nam sjetiti se
oceanske maternice iz koje dolazimo.
I neka svi budemo povezani.
Neka naša raspoloženja teku amo-tamo
sve dok sve ne bude jedno.
Nek svrši žeđ odvojenosti.
Blagoslovljeni bili.

pozdrav čuvari sjevernih promatračnica, moći zemlje:

osnažite naše odluke, održavajte nas usredištenim.
Pomognite nam biti ovdje, sada.
Nek nam tijela budu jaka
da bi voljeli jedni druge.
Nek vrtoglavica radnog dana prođe,
i svi se nademo zajedno
na jednom planetu.
Radi naših borbi i magije
nek se uspostavi širi krug
ljubavi i društvenog sklada.
Blagoslovljeni bili.

ZAZIVI S RITUALA LJETNOGA SOLSTICIJA (STARHAWK)

(Počnite s ovim na sjeveru)
Zemljo moje kosti, moje tijelo,
planino moje grudi
zelena travo i lisnato drveće
moja puzava koso,
bogata tamna prašino, vlažni mulju
sjemenje koje duboko šalje bijelo korijenje,
sagu od pljesnjivog lišća,

STARHAWK

budite naš krevet!
Putem zemlje koja je Njezino tijelo,
moći Sjevera pošaljite svoju snagu.

Provjetrite moj dah, jutarnji povjetarcu,
pastuše zvijezde Danice,
vihoru, koji nosiš sve što lebdi zrakom,
pčelo i ptico,
slatki mirisu,
tužni glasu oluje
nosite nas!
Putem zraka koji je Njezin dah
moći Istoka pošaljite svoje svjetlo.

Upalite moje srce, razgorite ga!
Moj je duh plamen,
mojim očima ništa ne promiče.
Plamen žari od žile do žile
iskra Sunčeve vatre!
Vrućina kao odgovor raste, nepodnošljivi užitak!
Vatre pjevaju, proždrite nas!
Putem vatre koja je Njezin duh,
moći Juga, pošaljite svoj plamen!

Isperite moju maternicu, moju krv,
isplahnite nas, ohladite nas.
Valovi na bijelim krilima oplahuju obalu,
Prodor, siktanje, tutnjava stijena
kad se plima povlači,
taj ritam, moj puls,
poplava, nabujalo vrelo,
izljevamo se van,
otplahni nas!
Putem vode njezine žive maternice,
moći Zapada, pošaljite svoje bujice.

Energetsko polje koje se stvori u krugu može se
jednostavno upotrijebiti i za zaštitu:

SPIRALNI PLES

37. VJEŽBA: ZAŠTITNI KRUG

Vizualizirajte oko sebe krug ili balon svjetla, s kretanjem energije u smjeru kazaljke na satu. Recite si da je to neprobojna barijera koju ne mogu proći štetne sile. Ako imate vremena napravite vizualizaciju u krugu ili brzo prizovite sva četiri elementa.

38. VJEŽBA: TRAJNI ZAŠTITNI KRUG

(Trajni zaštitni krug možete uspostaviti oko doma ili radnoga mjesta. Ritual možete raditi nasamo ili u grupi pri čemu svatko donosi po jedan objekt.)

Usredite se i uzemljite. Obidite kuću *widdershins* sa zvonom, metlom i nabijenom slanom vodom. Pozvonite da odagnate negativne energije. Odagnajte neželjene sile metlom – ili ih istjerajte štapom. Poškropite svaki ulaz – svaki prozor, vrata, ogledalo i glavne izlaze vode – solju i vodom. Također poškopite uglove svake prostorije. Ako je potrebno, napravite otpuštanje kao u 22. vježbi. Pročistite slanom vodom.

Sad krenite oko kuće u smjeru kazaljke na satu, sa slanom vodom, *athameom* i incensom. Nacrtajte *athameom* na svakom ulazu pentagram i zatim slanom vodom. Koncentrirajte se na oblikovanje zaštitnog pečata koji se ne može slomiti. Na poslijetku, sa incensom, napunite svaki ulaz i ugao, pozivajući dobre sile da uđu. Recite,

Sol i more,
Oslobodite od zla,
vatra i zrak,
donesite sve što je dobro.
Okolo i okolo,
krug je uspostavljen.

Formalno uspostavite krug u prostoriji koju ćete koristiti za rituale. Pjevajte i pobudite moć da kuću napuni zaštitom. Zatim zahvalite Boginji, uzemljite moć i otvorite krug.

Možete pojačati zaštitni krug vizualizirajući ga. Napravite tako prije magijskoga rada ili sna.

Krug je uspostavljen; ritual je počeo. Stvorili smo posvećeni prostor, prostor podesan za ulazak bogova. Očistili smo se i usredistili; naše su mentalne veze oslabile. Slobodni od straha, možemo se otvoriti zvjezdanom svjetlu. U savršenoj ljubavi i savršenoj vjeri, spremni smo prizvati Boginju.

5

Boginja

Između svjetova

BOGINJIN POZIV⁵⁰

Poslušajte riječi Velike Majke, koju su Stari nazivali Artemidom, Astartom, Didonom, Meluzinom, Afroditom, Ceridwen, Dijanom, Arionrhod, Brigid i mnogim drugim imenima:

Kad god nešto trebate, jednom mjesečno i bolje kad je Mjesec pun, sastanite se na tajnom mjestu i štujte moj duh, Mene koja sam Kraljica svih Mudrih. Oslobodite se ropstva i kao znak slobode budite u ritualima nage. Pjevajte, plešite, slavite, svirajte i vodite ljubav, sve u Mojoj prisutnosti, jer je Moja ekstaza duha no i zemaljsko zadovoljstvo. Moj je zakon ljubav svim živim bićima. Moja je tajna koja se otvara iza vrata mladosti i Moj je pehar vina života koji je kotao Ceridwen – Sveti Gral besmrtnosti. Dajem znanje duha vječnoga i besmrtnoga i dajem mir i slobodu te ponovni sastanak s onima koji su već otišli. Ne zahtijevam nikakvu žrtvu, jer znajte, ja sam Majka svega što postoji i moja se ljubav izljuje na zemlju.«

Počujte riječi zvjezdane Boginje, s čijih je nogu prašina nebeska vojska, a čije tijelo okružuje cijeli univerzum:

»Ja koja sam ljepota zelene zemlje i bijeli Mjesec među zvijezdama i tajne voda, pozivam tvoju dušu da se uzdigne i dođe meni. Jer ja sam duša prirode koja univerzumu daje život. Od mene potječu sve stvari i u mene se moraju vratiti. Nek' se moje štovanje odvija u srcima koja slave, jer znajte – svi su činovi ljubavi i zadovoljstva moji rituali. Nek' u vama bude ljepote i snage, moći i saučesća, časti i poniznosti, veselja i štovanja. I vi koji me želite spoznati, znajte da vaša čežnja i potraga neće donijeti ploda dok ne spoznate Tajnu: ako to što tražite ne nađete u sebi, nikad ga nećete naći izvana. Znajte, bila sam s vama od početka i ono sam što se postiže na kraju želje.«

SPIRALNI PLES

Simbolizam Boginje oduševljava suvremene žene. Ponovno otkriće drevnih matrifokalnih civilizacija probudilo je duboki ponos na žensku moć stvaranja i održavanja kulture. Prokazane su laži patrijarhalne povijesti i imamo modele ženske snage i autoriteta. U današnjem svijetu ponovno prepoznajemo Boginju – drevnu i prvotnu; prvu od božanstava; zaštitnicu lova u kamenom dobu i prvu sijačicu sjemena; pod čijim su vodstvom pripitomljena stada, prvi put otkrivene ljekovite biljke; po čijoj su slici stvorena prva umjetnička djela; zbog koje su podignuta kamena svetišta; koja je bila nadahnuće poezije i glazbe. Ona je most kojim prelazimo ponore u sebi, stvorene društvenim uvjetovanjem i spajamo se sa svojim izgubljenim potencijalom. Ona je brod, kojim preplovljavamo vode Dubokoga jastva, istražujući nemapirana unutarnja mora. Ona je vrata, kroz koja prelazimo u budućnost. Ona je kotao, u kojemu mi koji smo bili rastrgnuti tiho ključamo dok ponovno ne postanemo cijeli. Ona je vaginalni prolaz kroz koji se preporučamo.

Povijesni i/ili interkulturalni pogled na Boginju i njezine simbole zahtijevao bi nekoliko tomova i neću to ni pokušati učiniti u ograničenom obujmu ove knjige, jer je ionako dostupno puno dobroga materijala.⁵¹ Umjesto toga ograničit ću se na raspravu o Boginji kroz očište Crafta i usredotočiti na njezinu funkciju i značenje za današnje žene i muškace.

Ljudi me često pitaju da li *vjerujem* u Boginju. Ja odgovaram, »Vjerujete li u kamenje?« Većini je zapadnjaka teško shvatiti koncept ispoljenoga božanstva. Izraz »vjerovati u« implicira da Boginju ne možemo *spoznati*, da je ona nematerijalna, nedokučiva. No mi ne *vjerujemo* u kamenje – možemo ga vidjeti, dodirnuti, iskopati iz vrta i spriječiti djecu da se njime nabacuje. Mi ih znamo; spajamo se s njima. Vještice ne *vjeruju* u Boginju – spajamo se s njome; putem Mjeseca, zvijezda, oceana, zemlje, drveća, životinja, putem drugih ljudi, putem nas samih. Ona je ovdje. Ona je u nama. Ona je pun krug: zemlja, zrak, vatra, voda i suština – tijelo, um, duh, osjećaji, promjena.

Boginja je prije svega zemlja, tamna njegujuća majka od koje potječe život. Ona je plodnost i stvaranje; maternica i receptivni grob, moć smrti. Sve proistječe od nje; sve se vraća njoj. Kao zemlja ona je i biljni život; drveće, biljke i žito koje održava sve živo. Ona je tijelo, a tijelo je sveto. Maternica, nabrekli

STARHAWK

trbuh, usta, vagina, penis, kost i krv – niti jedan dio tijela nije nečist, niti jedan aspekt životnog procesa nije griješan. Rođenje, smrt i propadanje jednako su sveti dijelovi ciklusa. Bilo da spavamo, jedemo, vodimo ljubav ili eliminiramo tjelesne otpatke, manifestiramo Boginju.

Zemljana je Boginja također zrak i nebo, nebeska Kraljica, zvjezdana Boginja, vladarica onoga što se osjeća no što se ne vidi: znanja, uma i intuicije. Ona je Muza koja nadahnjuje sve kreacije ljudskoga duha. Ona je kozmička ljubavnica, zvijezda Danica i zvijezda večernjica, Venera, koja se javlja u vrijeme vođenja ljubavi. Prekrasna i sjajna, nikad ju se ne može dokučiti ili u nju penetrirati; um je uvijek usmjeren dalje prema saznavanju nespoznatljivog, prema izražavanju neizrazivog. Ona je nadahnuće koje unosimo udisanjem.

Nebeska je Boginja Mjesec, povezan sa ženskim mjesečnim ciklusima krvarenja i plodnosti. Žena je zemaljski Mjesec; Mjesec je nebesko jaje koje pluta nebeskom maternicom, a njegova su menstrualna krv oplodujuća kiša i hladna rosa; on vlada oceanskim plimama, prvom maternicom života na Zemlji. Stoga je Mjesec ljubavnica voda: morskih valova, struja, izvora, rijeka koje su arterije Majke Zemlje; jezera, dubokih vrela i skrivenih izvora, osjećaja i emocija, koji nas zapljuskuju poput valova.

Mjesečeva Boginja ima tri aspekta: kad raste je Djevica; puna, ona je Majka; kad pada je Crone. Dio obuke svakoga iniciranoga uključuje razdoblja inicijacije na Boginju u njezinim brojnim aspektima. Nemam prostora da ih sve navedem, no podijelit ću s vama meditacije na tri aspekta Mjeseca:

39. VJEŽBA: MEDITACIJA NA BOGINJU RASTUĆEGA MJESECA

Usredištite se i uzemljite. Vizualizirajte srebrni rastući Mjesec, zakrivljen udesno. Boginja rastućega Mjeseca je moć započinjanja, rasta i stvaranja. Ona je divlja i neukročena, poput ideja i planova prije no što ih je uozbiljila stvarnost. Ona je prazan papir, neuzorano polje. Osjetite svoje skrivene mogućnosti i latentne potencijale; svoju moć započinjanja i rasta. Vidite ju kao djevojku srebrne kose koja slobodno trči kroz šumu za mladoga Mjeseca. Ona je Djevica, uvijek nepenetrirana, ne pripada nikome osim sebi samoj. Zazovite njezino ime »Nimuë!« i osjetite u sebi njezinu moć.

SPIRALNI PLES

40. VJEŽBA: MEDITACIJA NA BOGINJU PUNOGA MJESECA

Usredite se i uzemljite i vizualizirajte okrugli puni Mjesec. Ona je majka, moć ispunjenja i moć svih aspekata kreativnosti. Ona njeguje ono što je mladi Mjesec započeo. Vidite njezine otvorene ruke, njezine pune grudi, njezinu maternicu koja buja životom. Osjetite svoju moć njegovanja, davanja, manifestiranja mogućega. Ona je seksualna žena; njezino zadovoljstvo u spajanju je sila koja pokreće sve što živi. Osjetite moć vlastitoga zadovoljstva, orgazma. Njezina je boja crvena boja krvi, koja je život. Zazovite njezino ime »Mary!« i osjetite svoju moć da volite.

41. VJEŽBA: MEDITACIJA NA BOGINJU PADAJUĆEGA MJESECA

Usredite se i uzemljite. Vizualizirajte padajući Mjesec, zakrivljen ulijevo, okružen crnim nebom. Ona je *crone*, stara žena koja je ušla u menopauzu, moć svršavanja, smrti. Sve mora završiti i ispuniti svoje početke. Posijano se zno mora požnjati. Da bi rad bio napisan prazna strana mora biti uništena. Život se hrani smrću – smrt vodi životu i u tom se znanju skriva mudrost. *Crone* je mudra žena, beskonačno stara. Osjetite vlastite godine, mudrost evolucije pohranjenu u svakoj stanici vašega tijela. Spoznajte svoju moć završavanja, gubitka i dobivanja, uništavanja onoga što je ustajalo i propalo. Vidite *crone* okruženu crnim ispod padajućega Mjeseca; zazovite njezino ime »Anu!« i osjetite njezinu moć u vlastitoj smrti.

Mjesečeva trijada postaje pentadom, petokrakom zvijezdom rođenja, inicijacije, ljubavi, povlačenja i smrti. Boginja je ispoljena u cijelom životnom ciklusu. Žene se štuju u staroj dobi i u mladosti.

Rođenje i djetinjstvo su, naravno, zajednički svim kulturama, no naše društvo nije sve donedavno konceptualiziralo etape inicijacije, osobnoga istraživanja i samootkrića za žene. Od djevojčica se očekivalo da će izravno iz djetinjstva prijeći u brak i majčinstvo – od očeve kontrole muževoj. Za inicijaciju su potrebne hrabrost i samopouzdanje, osobine koje djevojčice nisu razvijale. Danas inicijacija može značiti građenje karijere, istraživanje odnosa i razvijanje kreativnosti. Žene koje su u mladosti propustile ovu fazu često joj se vraćaju u kasnijoj dobi. Kasnije faze života mogu se potpuno iskusiti kad se završi inicijacija i oformi individualizirano jastvo.

Etapu se ljubavi naziva *konzumacija* – to je etapa potpune kreativnosti. Odnosi se produbljuju i postaju odgovorniji. Žena

STARHAWK

može biti majkom ili graditi karijeru, raditi na projektu ili nekom cilju. Umjetnica i spisateljica dosiže zreli stil.

Kreacije – djeca, pjesme ili organizacije – dobivaju vlastiti život. Njihovim osamostaljivanjem i smanjivanjem zahtjeva nastupa etapa povlačenja. S godinama dolazi nova inicijacija, ona refleksivna, manje fizički aktivna no produbljena uvidima iskustva. Staro se doba u vješticiarstvu smatra vrlo pozitivnim, vremenom kad je aktivnost prerasla u mudrost. Ono donosi posljednju inicijaciju, smrt.

Ovih pet etapa tvore naš život, no može ih se vidjeti i u svakom novom poduhvatu i kreativnom projektu. Svaka se knjiga, svaka slika, svaki novi posao prvo stvara kao ideja. Prolazi kroz inicijativni period istraživanja, koji s vremena na vrijeme može biti zastrašujući, jer smo prisiljeni učiti nove stvari. Kad se priviknemo na novu vještinu ili koncept, projekt se može konzimirati. On neovisno postoji; dok se odmaramo od njega drugi ljudi čitaju knjigu, gledaju sliku, jedu hranu ili primjenjuju znanje koje smo ih podučili. Na koncu je sve gotovo; umire i prelazimo na nešto novo.

Pentagram, sve lišće s pet reski i cvijeće s pet latica posvećeno je Boginji kao pentada. Njezin je znak posebice jabuka, jer unutarnje sjemenke kad se jabuku vodoravno prereže tvore pentagram.

Priroda Boginje nikad nije jednostrana. Gdje god se pojavi Ona utjelovljuje oba pola dualnosti – život u smrti, smrt u životu. Ima tisuću imena i tisuću aspekata. Ona je krava muzara, pauk koji plete mrežu, pčela sa žalcem. Ona je ptica duha i krmača koja jede svoje mlade. Zmija koja mijenja svoju kožu i obnavlja se; mačka koja vidi u mraku; pas koji laje na Mjesec – sve je to Ona. Ona je svjetlost i tama, zaštitnica ljubavi i smrti, koja ispoljava sve mogućnosti. Ona donosi i utjehu i bol.

Lako je shvatiti koncept Boginje kao Muze i majke, koja nadahnjuje, njeguje i iscjeljuje. Teže je shvatiti Boginju kao uništavateljicu. Judeokršćanski dualizam uslovio nas je da mislimo da je destrukcija isto što i zlo. (Premda je Jehova iz Staroga zavjeta bio daleko od toga da bude samo drag i svijetao.) Mi mahom živimo daleko od prirode, odsječeni od iskustva koja »primitivne« ljude stalno podsjećaju da je svaki čin stvaranja čin agresije. Da bi posijali vrt, morate iščupati korov, ubiti puževe, oplijeviti

SPIRALNI PLES

mladice koje izbijaju prema svjetlu. Da bi napisale knjigu, morate uništiti pokušaje i pokušaje vlastitoga rada, razdvajajući odlomke i izbacujući riječi i rečenice. Stvaranje znači promjenu; a svaka promjena uništava ono što je bilo prije.

Stvoriteljica-uništavateljica se ispoljava u vatri koja uništava sve čime se hrani da bi dala toplinu i svjetlost. Vatra je brižno srce, kreativna vatra talionice, radosni krijes proslave. No Boginja je i bijesna vatra ljutnje.

Teško se suočiti s moći ljutnje. Ljutnju poistovjećujemo s nasiljem a žene su naučene da je njihova ljutnja pogrešna i neprihvatljiva. No bijes je manifestacija životne sile. To je emocija preživljavanja, upozoravajući signal da nas nešto u okolini ugrožava. Opasnost uzrokuje fizički, psihički i emotivni odgovor koji nas mobilizira da promijenimo situaciju. Verbalne i emotivne napade smatramo ugrozama i odgovaramo bijesom. No kad ne priznajemo svoj bijes, umjesto da shvatimo prijetnju u okolini mi smatramo da smo u krivu. Umjesto da djelujemo prema van i promijenimo okolinu, zaključavamo energiju u unutarnjem naporu represije i kontrole.

Boginja oslobađa energiju bijesa. Bijes se smatra svetim, njegova moć pročišćuje. Kao šumski požar u potpunoj divljini, on čisti šikaru da bi klice naše kreativnosti mogle doprijeti do blagotvornoga sunčanoga svjetla. Mi kontroliramo *akcije*; ne pokušavamo kontrolirati *osjećaje*. Bijes postaje spajajuća sila koja potiče iskrenu konfrontaciju i komunikaciju s drugima.

Govorila sam o Boginji kao psihološkom simbolu i kao manifestiranoj stvarnosti. Ona je oboje. Ona postoji i mi je stvaramo. Simboli i atributi koji su povezani s Boginjom govore Mladem jastvu i kroz njega Dubokom jastvu. Oni nas emotivno angažiraju. Mi znamo da Boginja nije Mjesec – no ipak smo uzbuđene kad njegova svjetlost prodire kroz grančice. Znamo da Boginja nije žena, no odgovaramo ljubavlju kao da jest i tako se emotivno spajamo sa svim apstraktnim kvalitetama simbola.

Mnogi oblici i simboli predstavljaju Boginju. Oči, koje su shematski i grudi, simboliziraju njezine njegovateljske moći i dar unutarnjeg vida. Mlađak predstavlja Mjesec: padajući i rastući Mjesec međusobno okrenuti ledima predstavljaju *labrys* ili duplu sjekiru, oružje Boginjine kulture. Trokuti, ovali i rombovi, oblici ženskih genitalija, također su njezini simboli. Inicirane se kao dio

STARHAWK

poduke uči vizualizirati simbol, meditirati na njega i igrati se s njime u mašti sve dok izravno ne otkrije svoje značenje. Svaki simbol ili aspekt Boginje može biti osnovom za meditaciju, no kako imam prostora samo za jedan primjer, izabrat ću dvostruku spiralu:

42. VJEŽBA: DUPLA SPIRALA

Usredite se i uzemljite. Vizualizirajte duplu spiralu. Kad je vidite jasno neka raste sve dok ne budete mogli stajati unutar nje. Slijedite je iznutra, krećući se suprotno od kazaljke na satu. Ona postaje labirint visoke, očišane živice, zatim labirint kamenih zidova; njezini zavijuci su prolazi prema skrivenim tajnama. Kako se krećete kroz spiralu, svijet se razlaže, oblici se razlažu, sve dok se ne nadete u skrivenom srcu gdje su rođenje i smrt jedno. Središte spirale sjaji; to je Sjevernjača a krakovi spirale su Mliječni put, mirijada zvijezda koje se sporo okreću oko mirne središnje točke. Vi ste u spiralnom dvorcu, na leđima sjevernog vjetra. Istražite ga u svojoj mašti. Vidite koga ćete sresti, što ćete naučiti. Vi ste u maternici Boginje, slobodno plutate. Sad osjetite kako vas guraju i stišću, kako izlazite kroz spiralu koja je vaginalni prolaz preporoda. Krećite se u smjeru kazaljke na satu kroz duplu spiralu DNK. Sad postaje vjhor – letite s njime. Neka postane vitica biljke – kristal – školjka – elektron u orbiti. Vrijeme je spirala – ciklusi koji se beskonačno ponavljaju, no uvijek u pokretu. Znajte da je spirala oblik sve energije. Kad izlazite iz nje neka se vrati u svoj maleni, apstraktni, simbolički oblik. Zahvalite joj i neka nestane.

Boginjin poziv, na početku ovoga dijela, pokazuje kako Craft poima Boginju. On počinje dugačkim popisom Boginjinih imena, uzetih iz mnogih kultura. Njih se ne smatra odvojenim božanstvima nego različitim aspektima istoga bića koje je sva bića. Imena se mijenjaju sa godišnjim dobima ili preferencijama govornika: na primjer, Boginju se u proljeće naziva Korom, prema djevičjem aspektu grčke Boginje. Vještica judejske tradicije može pozvati drevnu hebrejsku Boginju kao Ashimah ili Asherah; Afroamerička vještica preferira Yemaju, zapadnoafričku Boginju mora i ljubavi.⁵² U većini tradicija Crafta unutarne ime Boginje utjelovljuje veliku moć i drži se tajnim te se otkriva samo iniciranima. Vanjska imena koja se često koriste su Dijana, za Boginju Mjeseca, ili Aradija, njezina kćer, za koju legende kažu da je poslana na zemlju da bi ljude oslobodila podučavajući ih umjetnost magije.⁵³

»Potreba« se odnosi i na spiritualne i materijalne potrebe. U vješticijoj religiji nema odvajanja. Boginja je manifestirana u

SPIRALNI PLES

hrani koju jedemo, ljudima koje volimo, radu koji radimo, kućama u kojima živimo. Ne smatra se nečasnim tražiti za potrebne predmete i ugodu. »Radite za sebe i vidjet ćete da je vaše jastvo svugdje«, kaže izreka vilinske tradicije. Kroz materijalni svijet se otvaramo Boginji. No vještice su svjesne da kad su materijalne potrebe zadovoljene mogu preostati dublje potrebe i čežnje. One se mogu zadovoljiti samo kroz spajanje sa njegovućim, životodajnim unutarnjim silama, koje nazivamo *Boginjom*.

Koven se sastaje za punog Mjeseca, u čast Boginje na vrhuncu njezine moći. Kad je Mjesec pun smatra se da su struje suptilne moći najjače. Boginja se poistovjećuje s ispunjavajućom lunarnom energijom koja osvjetljava tajnu tamu; ženskim, plimnim, pulsirajućom moći koja raste i pada u skladu sa ženskim menstrualnim ciklusom. Sunce se poistovjećuje sa njezinim muškim, polarnim jastvom, Bogom, čiji se festivali slave na osam mjesta moći u solarnom ciklusu.

Boginja je osloboditeljica i kaže se da je »njoj služiti savršena sloboda«. ⁵⁴ Ona je osloboditeljica zato što se ispoljava u našim najdubljim nagonima i osjećajima, koji uvijek i neizbježno ugrožavaju sustave koji su stvoreni da bi ih sadržali. Ona je ljubav i bijes, koji odbijaju ugodno se smjestiti u društveni poredak. Biti »slobodan od ropstva« nekoć je značilo da su, unutar ritualnoga kruga, svi jednaki, bilo seljaci, robovi ili plemići u vanjskom svijetu. Danas ropstvo može biti mentalno, emotivno ali i fizičko: ropstvo čvrstih percepcija, uslovljenih ideja, slijepih uvjerenja ili straha. Vješticiarstvo zahtijeva intelektualnu slobodu i hrabrost suočavanja s vlastitim pretpostavkama. On nije sustav vjerovanja nego stalno obnavljani stav veselja i čuđenja spram svijeta.

Nago tijelo znači istinu, istinu koja seže dublje od društvenih običaja. Vještice štiju nage iz nekoliko razloga: kao način uspostavljanja bliskosti i odbacivanja društvenih maski, zato što se moć na ovaj način najlakše budi i zato što je ljudsko tijelo sveto. Nagost je znak da je vještica odana istini a ne iluziji ili utješnoj laži.

Rituali su ugodni i veseli. Vještice tijekom rituala pjevaju, slave, plešu, smiju se i zabavljaju. Vještija je religija ozbiljna – no nije pompozna ni svečana. Kao i u hasidićkom židovstvu ili bhakti jogi, zadovoljstvo i ekstaza su putovi prema božanskom. »Ekstaza duha« nije odvojena od »zadovoljstva na zemlji«. Jedno

STARHAWK

vodi drugome – i niti jedno se ne može potpuno realizirati bez drugoga. Zemaljska zadovoljstva nepovezana s dubokom, osjećajnom moći Boginje, postaju mehaničkim, besmislenim – samo osjeti koji brzo gube svoju privlačnost. No spiritualne ekstaze koje pokušavaju pobjeći osjetima i tijelu postaju isto tako jalovim i bez korijena, uzimajući vitalnost umjesto da ju daju.

Boginjin je zakon ljubav: strastvena seksualna ljubav, topla prijateljska naklonost, snažna zaštitnička briga majke za dijete, duboka kolegijalnost u kovenu. Nema ničega amorfnoga ili površnoga u ljubavi u Boginjinoj religiji; ona je uvijek specifična, usmjerena spram stvarnih pojedinaca, a ne spram nejasnog koncepta čovječanstva. Ljubav uključuje životinje, biljke, samu zemlju – »sva bića«, ne samo ljudska bića. Ona uključuje nas i sve naše pogrešive ljudske značajke.

Ceridwen je jedan od oblika keltske Boginje i njezin kotao je kotao-maternica preporoda i nadahnuća. U ranim keltskim mitovima kotao Boginje vraćao je pogubljene ratnike u život. Bio je ukraden i odnešen u podzemlje, a junaci koji su se borili za njegov povratak bili su prauzori kralja Artura i njegovih vitezova, koji su tražili njegovu kasniju inkarnaciju, Sveti Gral. Keltski zagrobni svijet naziva se Zemljom mladosti, a tajna koja otvara vrata nalazi se u kotlu: tajna besmrtnosti sastoji se od sagledavanja smrti kao integralnog dijela životnoga ciklusa. Iz univerzuma nikad nije ništa izgubljeno: preporod se može vidjeti u samom životu u kojemu svaki završetak donosi novi početak. Većina vještica vjeruje u neki oblik reinkarnacije. To nije doktrina koliko instinkt koji izrasta iz svjetonazora koji sve događaje vidi kao procese koji se nastavljaju. Smrt je točka na kolu koje se vječno okreće, ne krajnji svršetak. Mi se stalno obnavljamo i preporučamo kad god potpuno i bez straha pijemo iz »pehara vina života«.

Boginjina je ljubav bezuvjetna. Njoj ne treba žrtva – bilo ljudska bilo životinjska – niti želi da žrtvujemo normalne ljudske potrebe i želje. Vještičja je religija afirmativna, ne samozatajna. Žrtva je *urođena* životu, u stalnoj promjeni koja donosi gubitke. Ponude: pjesma, slika, žitarice mogu izraziti zahvalnost na Njezinim darovima, ali jedino kad ih prinesemo slobodno, a ne iz osjećaja dužnosti.

U prolazu zvjezdane Boginje vidimo imageriju nebeskog okruživača, Mjeseca, vodâ, zelene zemlje iz koje sve dolazi i kojoj

SPIRALNI PLES

se sve mora vratiti. Ona je »duša prirode«, koja oživljuje sve živo.

Svaki je čin koji se temelji na ljubavi i zadovoljstvu Boginjin ritual. Njezino štovanje može biti svih oblika i može se svugdje odvijati; nije potrebna liturgija, katedrale niti konfesije. Bit je usred zadovoljstva spoznati njegovo najdublje podrijetlo. Ono tada nije površno nego postaje dubok izraz životne sile; moć koja nas spaja s drugima, a ne samo zadovoljenje naših izoliranih potreba.

Vještice znaju da svaka vrlina postaje porokom ako nije uravnotežena svojom suprotnošću. Ljepota, kad je ne podržava snaga, plitka je i beživotna. Moć je nepodnošljiva kad nije ublažena saučešćem. Čast, ako nije balansirana poniznošću, postaje arogancijom; a veselje, kad nije produbljeno štovanjem, postaje samo površnost.

Na koncu učimo Tajnu – ako Boginju ne nađemo u sebi nikad je nećemo naći izvan. Ona je i unutarinja i izvanjska; čvrsta kao stijena i promjenjiva kao njezine unutarne slike. Ona je ispoljena u svakome od nas – stoga, gdje drugdje da tražimo?

Boginja je »kraj želje«, njezin cilj i ispunjenje. Želja je u vješticiarstvu Boginjino ispoljenje. Ne želimo pobijediti želje niti pobjeći od njih – želimo ih zadovoljiti. Želja je lijepak svijeta; ona povezuje elektron s jezgrom, planet sa Suncem – i tako stvara oblik, stvara svijet. Slijediti želju do njezina cilja znači spojiti se s onim što je željeno, postati jedno s time, s Boginjom. Mi već jesmo jedno sa Boginjom – ona je s nama od početka. Tako ispunjenje postaje ne stvar samopopuštanja nego samo-*svijesnosti*.

Boginja je za žene simbol najunutarnijeg jastva te blagotvorna, njegujuća, oslobađajuća moć. Kozmos je oblikovan prema ženskom tijelu koje je sveto. Sve su životne etape svete: godine su blagoslov, a ne prokletstvo. Boginja ne ograničava žene na tijelo; ona budi um, duh i emocije. Putem nje znamo moć naše ljutnje i agresije te moć naše ljubavi.

Za muškarca je Boginja, koliko i univerzalna životna sila, njegovo skriveno žensko jastvo. Ona utjelovljuje sve kvalitete koje ga je društvo učilo ne prepoznati u sebi. Prva muška iskustva Boginje mogu biti pomalo stereotipna: ona će biti kozmička ljubavnica, nježna njegovateljica, vječno željena, Muza, sve što on nije. Kako postaje cjelovitiji i svjesniji svojih »ženskih« kvaliteta, ona se mijenja, da bi mu pokazala nova lica, uvijek držeći ogledalo koje mu pokazuje što mu je još uvijek nedostupno. On je može

STARHAWK

zauvijek proganjati i Ona će mu izmicati, no kroz taj će pokušaj rasti, sve dok ne nauči naći je u sebi.

Prizvati Boginju znači probuditi Boginju iznutra, postati na neko vrijeme to što prizivamo. Zaziv kanalizira moć kroz vizualizirani lik božanstva. U nekim kovenima izabire se svećenica koja za druge ispoljava božanstvo. U našim kovenima ona se priziva u svakog člana kruga.

Zaziv može biti pjesma ili glazba, koju pjeva ili izgovara pojedinac ili grupa. U našim kovenima obično pjevamo kao grupa, ponekad bez riječi i spontano, ponekad ponavljajući određene fraze. U višeglasnoj pjesmi svećenica ponekad ponavlja jednostavan »bas« stih – »sve što je divlje i slobodno«, primjerice – dok drugi pjevaju ponavljajući niz – »zeleno pupoljak list/pupoljak list svijetlo« i tako dalje (vidi ispod) – a treći pjevaju dugačku pjesmu, a cijeli koven tiho pjeva samoglasnike. Nije moguće reproducirati učinak u pisanom obliku pa slijede gole riječi. Kad koristite ove zazive poigrajte se s njima, eksperimentirajte s melodijama i jednostavnim pjesmama, prekombinirajte ih, kombinirajte, isprepletite, promijenite i uzmite nadahnuće iz njih da bi stvorili svoje

PJESME KOJE SE PONAVLJAJU (BOGINJI)

MJESEC Majko svijetla svjetlosti svega Zemlja Nebo
Prizivamo te.

LUNA Mama sjajna sjaj DOĐI.

Pozdrav stari Mjeseče tajno MUDRA Pozdrav stari Mjeseče
tajno MUDRA.

Ona SIJA za sve Ona TEČE kroz sve.

Sve što je DIVLJE i slobodno Sve što je DIVLJE i slobodno.

REFREN: »ZELENI PUPOLJAK LIST«

(Ovo potječe od transa putem asocijacije riječima, kao u 8. vježbi. Riječi se trebaju jednako naglašavati, bez stanke između nizova, koji su odvojeni radi lakšega pamćenja. Cijeli se refren stalno ponavlja.)

Zeleni Pupoljak List/Pupoljak List Svijetlo/List Svijetlo Cvijet/
Svijetli Cvijet Raste/Cvijet Raste Plod/Raste Plod Zreo

SPIRALNI PLES

Plod Zreo Sjeme/ Zreo Sjeme Umire/Sjeme Umire Zemlja/
Umire Zemlja Tama/Zemlja Tama Probuditi se/Tama
Probuditi se Zeleno/
Probuditi Zeleno Pupaljak...

SUMERSKA PJESMA

(Napola pjevno na dva tri tona – ponovite čitavu pjesmu)
NAMmu NAMmu O NamMU AE EE AE EE O NamMU
NINmah NINmah O NinMAH AE EE AE EE O NinMAH
MAMi MAMi O MaMI AE EE AE EE O MaMI
Mama MAMA O MaMA AE EE AE EE O MaMA
MAH MAH O MAH MAH AE EE AE EE O MAH MAH...

ZAIV ROSNE

Rosni, plodni Mjeseče što ploviš Nebom,
i sijaš svima.
Kroz sve tečeš...
Svjetlo svijeta koji si ti.
Djevico, Majko, Starico,
Tkalja
Zelena
Izida Astarte Ištar
Aradija Dijana Kibela
Kora Ceridwen Levanah
Luna Mari Anna
Rhiannon Selena Demeter Mah
Vidi našim očima, slušaj našim ušima,
dodiruj našim rukama, diši kroz naše nosnice,
ljubi našim usnama, otvori naša srca,
uđi u nas!
Dodirni nas, promijeni nas, učini nas cijelima.

STARHAWK

U ČAST BOGINJE, GOSPE S MNOGIM IMENIMA
DEMETRI, NEMJERLJIVOJ, DJEVICI
KAREN LYND CUSHEN

»Uzmite, jedite, ovo je moje tijelo
koje će se u vama uzdići
i postati cijelim«.

»Uzmite, pijte, ovo je moja krv
Ispražnjena se šalica treba napuniti.«

Boginjo žetve,
plod čijega nas zadovoljstva zbog povratka kćeri,
održava premda zemlju činiš neplodnom
za njezinoga odlaska

Zemlja je opustošena
A Perzefonu
Djevicu čije se ime ne može izreći
progutala je zemlja mrtvih

Ona, na čijim tragovima raste cvijeće i žito
će se vratiti
noseći sa sobom
tamna sjećanja na mjesto s kojega je došla
Demetro
bliska u našem bolu
jer svake godine vidimo Tvoju patnju
opustoši lice zemlje
a tvoja kćer
bliska u času smrti
jer je svake godine smrt poziva
poznajemo nadu jer se sjećamo
ponovno i ponovno
Perzefone koja sebe iscjeljuje
i tebe sa njom, uzdižuću

Demetra, Majko
Mi koji smo kleknuli pred tobom
i zaspali u tvom zagrljaju, štovali te,
pomogni nam i noću nas smjesti

SPIRALNI PLES

u crveno srce tvoje vatre;
mi nećemo ustuknuti
i nitko neka nas ne
otrgne od toga srca.
Istopi nas u neizrecivoj vatri
i polagano nas ohladi
da se podatni možemo vratiti
zimzeleni sa proljećem

Mi tvoje sveto zrnevlje
ne štujemo te krvoprolicem
nego dok oremo, posadi naša stopala, razbacaj svoje sjeme
u tragove tvoje kćerke koja se vraća
i žanje

Mi razgranata zemlja
temelj tvog bića
na kojoj stojiš smijući se s makovima i koloturom u rukama
promatrajući žetvu

U jarosti se jutro budimo
naša osušena grla žedna pehara Eleusisa
koji hladi grlo onoga koji žanje
Naši udovi čeznu da se ponovno njišu na vjetru
u tvojim drevnim plesovima
Iz naših snova, naših mitova, naših priča
tih getoa u kojima preživljava sjećanje na tebe
čuvamo klas žita
znamo pjesmu koju si pjevala,
pjesmu svetoga tijela
tvojega i našega
i štujemo te, Gospo mnogih imena,
Djevice i Nemjerljiva.

KORINA PJESMA: JESENSKI I PROLJETNI EKVINOCIJ

Njezino se ime ne može izreći,
Njezino se lice ne zaboravlja,
Njezina je moć otvaranja,
Njezino se obećanje ne može skršiti.

STARHAWK

(Proljeće)

Ona budi svo uspavano sjemenje,
Duga je njezin poklon,
Moć je zime savladana,
U ljubavi, svi su lanci polomljeni.

(Jesen)

Ona duboko zakapa svo sjemenje,
Ona tka uzicu godišnjih doba.
Njezina tajna nosi tamu,
Ona voli van svakoga razuma.

Ona mijenja sve što dotakne, i
Sve što dotakne, mijenja se. (Ponovite pjesmu)
Promjena je, dodir je; Dodir je, promjena je.
Promijeni nas! Dodirni nas! Dodirni nas! Promijeni nas!

Sve izgubljeno ponovno je nađeno,
U novom obliku, na novi način.
Sve povrijeđeno ponovno je iscjeljeno,
U novom životu, u novom danu.
(Ponovite neki i sve stihove).

ZAZIV BOGINJE KAO MAJKE SUSAN STERN

Mama!
Iz moga srca,
Iz moje krvi, Mama
zovem te...

Moje srce tvoje topline
Udo tvog Sjeverca
Voda tvoje vode
Trava tvog obronka
pijetao tvog proljeća
Oči tvojih zvijezda,
Mama
Oči tvog sunca,
Mama

SPIRALNI PLES

Moja duša tvojeg Sunca
Mama
Dodi mama!
Dođi u naš krug
Našu maternicu
Budi sada s nama, Mama
Budi sada s nama!

MJESEČEVA MAJKA
LAUREL

mjesečeva majko
ja sam tvoje nevino dijete
samo me tvoji zakoni mogu ukrotiti
samo tvoja ljubav

vječna
uvijek mijenjajuća
u tisuću oblika
tvoje su oči patke na vjetru
tvoje je stopalo plesna pjena
ja sam tvoja plesačica
ti si ples
pjesma bez granica
bubnjar i zvuk
cijeli orkestar
tvoje ljubavi
mogla bih hodati
tvojim zlatnim putom
ravno do sunca
dva koraka
do tvojeg srca

pošalji me odavde
da se njišem na tvojoj zvijezdi
nestalni val
vodotok jezero lokva
ocean
vrtlog
veliki koji udara

STARHAWK

onaj koji isisava zemlju
jedina i istinska ljubavi
ostavljaš blago posvuda
šalješ dolare
glatki kamen
tvoju jestivu zelenu kosu

ovo je mama naš život
tvoj i moj
sve treperave moći
sva sjajna svjetla
struje se izmjenjuju
i usmjeravaju
mogla bih držati čep
no ti si tijek
krug
slomiteljica
oskudna suha stanica
ludost u ponoć
molitve u zoru
ekstaza podnevne vrućine
ogledalo koje pokazuje
na istinski sjaj
zlata i šafrana
rubin-crvene i crvene
zora
izlazak Mjeseca
ujedinjena pjesma svega
koja jest
bila je
i uvijek će biti

Blagoslovljeni bili.

SPIRALNI PLES

ZAZIV SUMERSKE KRALJICE

Sumerska kraljico
Kraljice pčelo
miomirisna
cvjetna
medni nektaru
nabujalo vrelo
rascvjetana ružo
opojna plesačice
vjetru što šapuće
pjevačico
ona koji baca čini
cvat i trn
Rhiannon
Arianrhod
Afrodita
Ištar
Cibela
Uđite u nas
Odnosite nas!

6

Bog

Između svjetova

ZAZIV BOGA

Svećenik ulazi u središte kruga i uzima bubanj. Udarajući snažan, koračnički ritam, počinje pjevati:

Sijaču sjemena, preporođeno žito,
Rogati dođi!

Glasovi se pridružuju. Ruke udaraju ritam po golim stegnima; stopala tabanaju po podu. Evo jednog glasnog povika:

»Io! Evohe!«

Tišina. Topli tenor počinje pjevati:

Svjetlo Sunce, tamna smrti,
gospodaru vjetrova, gospodaru plesa,
Sunčevo dijete, zimi rođen kralju, obješeni,
Neukroćeni! Neukroćeni!
Jelene i pastuše, kozo i biče,
moreplovče krajnjega mora, čuvaru vrata,
Gospodaru dviju zemalja,
uvijek umirući, uvijek živući, sjajni!
Dioniz, Oziris, Pan, Dumuzi, Artur,
Robin, Janicot, Hu!
Pokreni nas! Dodirni nas! Protresi nas!

Sve je tiho. Svećenik odlaže bubanj i jednostavno kaže, »On je ovdje«. Koven odgovara, »On je ovdje!« »Blagoslovljen bio«.

SPIRALNI PLES

Starim ... starim ... godine mi lete...
nositi ću hlače na manžete.

Na razdjeljak da kosu nosim? Da usudim se jesti
breskvu?

Nositi ću bijele hlače pa se šetati po pijesku.
Čuo sam sirene morske, jedna drugoj pjevale su.

Meni zacijelo neće pjevati.

T. S. Eliot⁵⁵ *

»Danas je u modi muškarca prisiljavati da osjeća. No,
to malo podsjeća na nagovaranje bogalja da trči.«

*Herb Goldberg*⁵⁶

Lik Rogatoga u vještichjoj religiji je radikalno drukčiji od ideja o muškosti u našoj kulturi. Teško ga je shvatiti jer ne pristaje ni jednom stereotipu, niti »mač« muškarca niti onih koji svjesno traže mekušnost.⁵⁷ On je nježan, blag i utješan no također lovac. On je Bog koji umire – no njegova je smrt uvijek u službi životne sile. On je neukročena seksualnost – ali seksualnost kao duboka, sveta, spajajuća moć. On je moć osjećaja i slika onoga što bi muškarac mogao biti, oslobođen od ograničenja patrijarhalne kulture.

Sliku Rogatoga Boga srednjovjekovna je Crkva namjerno izopačila u sliku kršćanskoga đavla. Vještice ne vjeruju u đavla niti ga štiju – one smatraju da taj koncept pripada kršćanstvu. Vještiji je Bog seksualan – ali seksualnost je sveta a ne opscena i bogohulna. Naš Bog ima rogove – no oni su padajući i rastući srpovi Boginjinog Mjeseca i simbol životinjske vitalnosti. On je u nekim aspektima crn, ne zato što je strahovit i negativan, nego zato što su tama i noć vrijeme moći i dio vremenskih ciklusa.⁵⁸

Uvijek su u Craftu postojale tradicije koje Bogu pridaju malo pozornosti.⁵⁹ U Craftu se mogu raditi odvojene ženske i muške misterije.⁶⁰ No u većini vještichjih tradicija Bog se smatra drugom polovicom Boginje i mnogi rituali i praznici posvećeni su i njemu i njoj.

U srednjovjekovnom vještichjem kultu Bog je neko vrijeme imao veće značenje od Boginje. Mnoge vještichje konfesije govore o »Đavlu«, kako su kršćanski svećenici preveli vještichje izraze za

STARHAWK

njihova nekršćanskog Boga. Manje ih spominje Boginju koju se obično naziva »kraljicom Elphamea«. No ispitivači vještica su tražili dokaze štovanja đavla, a ne štovanja Boginje. Zabilježili su dokaze koji su podržali njihovu optužbu za sotonizam a ignorirali ili izopačili druge dokaze. Optuženi koji su mučenjem dovedeni do kraja izdržljivosti obično su trebali potpisati već pripremljene izjave, što je izražavalo ono što su kršćanski svećenici željeli vjerovati, a ne istinu.

Uobičajena je praksa u srednjovjekovnom Craftu bila da svećenik i svećenica preuzmu uloge Boga i Boginje, koji su se prema vjerovanju tijekom rituala fizički inkarnirali. Jedan stari prikaz koji je citirala Margaret Murray izražava važnost ovoga običaja nepismenim seljacima, za koje je vidjeti značilo vjerovati: Svećenik je izrugivao one »koji su ponudili vjeru u Boga koji ih je ostavio bijednima na svijetu, a niti On niti Njegov sin Isus Krist nikad im se nisu pojavili kad su ih zvali, kao što on jest, koji ih ne bi prevario.«⁶¹ Za većinu vještica »taj zemaljski Sabat bio je njihov istinski raj, u kojemu je bilo više zadovoljstva no što su mogle izraziti i vjerovala su da je zadovoljstvo koje dobivaju od toga samo preludij za mnogo veću slavu, jer je njihov Bog tako držao njihova srca da niti jedna druga želja nije mogla u njega ući.«⁶²

U ženskom je pokretu nova moda dijaničko/separatističko vješticiarstvo⁶³, a neke žene teško shvaćaju zašto bi se feministkinje uopće bavile Rogatim božanstvom. No jako je malo žena, ako ih uopće ima, čiji životi nisu vezani s muškarcima, ako ne seksualno i emotivno, onda ekonomski. Rogato božanstvo predstavlja moćne, pozitivne muške kvalitete koje potječu iz dubljeg izvora nego stereotipi, nasilje i emotivno obogaljivanje muškaraca u našoj kulturi. Da je muškarac načinjen po slici Rogatoga božanstva bio bi divlji bez okrutnosti, ljut bez nasilnosti, seksualan bez prisile, spiritualan bez aseksualnosti i sposoban istinski voljeti. Sirene, koje su Boginja, bi mu pjevale.

Boginja je ona koja zaokružuje, temelj postojanja; Bog je ono-što-je-stvoreno, njezin odraz u ogledalu, njezin drugi pol. Ona je zemlja; on je zrno. Ona je sveobuhvatno Nebo; On je Sunce, Njezina vatrena kugla. Ona je kolo; On je putnik. Njegova žrtva je žrtva života prema smrti da bi se život nastavio. Ona je majka i uništavateljica; On je sve što je rođeno i uništeno.

Bog je za muškarce slika unutarnje moći i potencije koja

SPIRALNI PLES

je više no seksualna. On je nepodijeljeno jastvo, u kojemu um nije odvojen od tijela, niti duh od mesa. Spojeni, oba mogu funkcionirati na najvišoj razini kreativne i emotivne moći.

Muškarce se u našoj kulturi uči da muževnost znači manjak osjećaja. Oni su uslovljeni funkcionirati u vojničkom modu; odcijepiti se od svojih emocija i zanemariti poruke tijela; nijekati fizičku neugodu, bol, strah, da bi se učinkovitije borili i pobijedili. Ovo je istina bilo da je polje bitke bojno polje, spavaća soba ili poslovni ured.

Postalo je klišejom reći da su muškarci odgojeni da budu agresivni i dominantni a žene pasivne i podložne, da se muškarcima dopušta da budu ljuti a ženama ne. U patrijarhalnoj kulturi i muškarci i žene uče funkcionirati unutar hijerarhije, u kojoj oni na vrhu dominiraju onima ispod. Jedan aspekt dominacije je privilegija izražavanja gnjeva. General se izviče na pomoćnika; novak ne može. Šef se može slobodno ispuhati no njegov pomoćnik ne može. Šefova supruga više na služavku, ne obratno. Kako su žene obično bile na dnu hijerarhija, od poslovnog svijeta do tradicionalne obitelji, bile su izložene glavnom udarcu muškoga bijesa i bile krajnje žrtve nasilja. Ljutnja se može smatrati odgovorom na napad; samo nekolicina muškaraca su u poziciji gdje si mogu priuštiti izravnu konfrontaciju s napadačima.

Muški bijes tako postaje iskrivljen i izopačen. Zastrašujuće je shvatiti istinski izvor toga bijesa, jer bi muškarac tada morao prihvatiti bespomoćnost, nemoć i poniženje svoje pozicije. Umjesto toga bijes okreće spram sigurnije mete – žena, djece i još nemoćnijih muškaraca. Ili ga živi kroz samodestrukciju: bolest, depresiju, alkoholizam i neku od već dostupnih ovisnosti.

Patrijarhat doslovce znači »vladavinu očeva« ali u patrijarhatu samo nekoliko muškaraca može ispunjavati ulogu »oca« izvan ograničene obiteljske sfere. Struktura hijerarhičnih institucija je piramidalna: jedan čovjek na vrhu kontrolira mnoge ispod. Muškarci se nadmeću za novac i moć nad drugima; većina, koja ne dosegne vrhunac zapovjednog lanca prisiljena je ostati nezrela, igrajući ulogu bilo vjernih bilo pobunjenih sinova. Dobri sinovi žele poslušnošću udovoljiti ocu; zločesti ga sinovi žele zbaciti i zauzeti njegovo mjesto. U svakom slučaju odvojeni su od svojih istinskih želja i osjećaja.

Stoga naše religije odražavaju kozmos u kojemu bog otac

STARHAWK

potiče svoju »djecu« da se pridržavaju pravila i učine ono što im se naredi, kako se ne bi svrstali u buntovnike. Naša psihologija je psihologija rata između očeva i sinova koji se vječno natječu za ekskluzivno posjedovanje majke, koja je, poput svih žena u patrijarhatu krajnja nagrada za uspjeh. A progresivna se politika svodi na svrstavanje u red pobunjenih sinova, koji zbacuju oca samo da bi nametnuli svoje hijerarhije.

Rogato je božanstvo rodila Djevica majka. Ono je model muške moći slobodne od rivalstva otac-sin i edipovskih sukoba. Rogati Bog nema oca; on je sam sebi otac. Dok raste i prolazi kroz promjene u ciklusu, On ostaje u odnosu s prvotnom njegujućom silom. Njegova moć dolazi izravno od Boginje: on participira u Njoj.

Bog utjelovljuje moć osjećaja. Njegovi životinjski rogovi predstavljaju istinu neskrivenih emocija koje se ne žele potčiniti niti jednom gospodararu. On je nepripitomljen. No nepripitomljeni osjećaji nisu isto što i nasilje. Bog je životna sila, životni ciklus. On ostaje u Boginjinoj orbiti; njegova moć uvijek služi životu.

Vještiji Bog je bog ljubavi. Ona uključuje seksualnost, koja je i divlja i nepripitomljena i nježna i blaga. Njegova se seksualnost u cijelosti *osjeća*, u kontekstu u kojemu je seksualna želja sveta, ne samo zato što je ona sredstvo kojim se stvara život nego i zato što se putem nje naši životi najdublje i ekstatično realiziraju. Seks je u vještiji religiji sakrament, vanjski znak unutarnje milosti. Ta milost je duboka povezanost i spoznaja cjelovitosti druge osobe. U svojoj suštini nije ograničena na fizički čin – to je razmjena energije, suptilna njega među ljudima. Kroz vezu s drugim spajamo se sa svime.

U Craftu se muško tijelo, poput ženskoga, smatra svetim, ne treba ga narušavati. Povreda muškoga tijela je koristiti ga kao oružje, upravo kao što je povreda ženskoga tijela koristiti ga kao objekt ili za dokazivanje muževnosti. Hiniti želju kad je nema znači narušiti istinu tijela, kao i represirati želju, koju se može u cijelosti doživjeti čak i kad se ne može zadovoljiti. No *osjećati* želju i čežnju znači priznati potrebu, što mnoge muškarce zastrašuje.

U patrijarhatu su muškarci, premda ohrabreni da očekuju puno njege od žena, učeni ne priznati potrebu za njegom, potrebu da povremeno budu pasivni, slabi, da se oslone na drugoga. Bog

SPIRALNI PLES

u vješticiarstvu utjelovljuje čežnju i želju za ujedinjenjem s prvotnom, njegujućom silom. Umjesto traženja neograničenog majčinstva od stvarne, žive žene, muškarci se trebaju poistovjetiti s Bogom i tako postići jedinstvo s Boginjom, čija majčinska ljubav ne zna za granice. Boginja je i vanjska i unutarnja sila: kad postoji u muškome umu i srcu, postaje dio njega. On se može spojiti s njegovom u sebi, s unutarnjom Muzom koja je izvor vječne inspiracije.

Bog je Eros ali i Logos, moć uma; između njih nema opozicije. Tjelesna želja za jedinstvom i emotivna želja za spajanjem pretvaraju se u intelektualnu želju za znanjem, koja je također oblik jedinstva. Znanje može biti analitičko i sintetičko; može razdvajati i gledati razlike, ili iz neintegriranih djelova stvarati obrazac i vidjeti cjelinu.

Bog je za žene odgojene u našoj kulturi isprva simbol svih kvaliteta koje se smatraju muškima a koje nismo ohrabrivale kao svoje. Simbol Boga kao i Boginje, unutarnji je i vanjski. Žena koja priziva božanstvo putem meditacije i rituala stvara njegovu sliku u sebi i spaja se s onim kvalitetama koje joj nedostaju. Kako se njezino razumijevanje širi dalje od kulturalno nametnutih granica, slika se Boga mijenja, produbljuje. On je stvoreno, što nije jednostavno replika nečega, nego nešto drukčije, drukčiji red. Istinska kreacija znači separaciju, kao što je čin rađanja otpuštanje, napuštanje. Žena putem Boga zna tu moć u sebi. Njegova ljubav i želja protežu se preko ponora odvajanja, napete poput strune na harfi, brujeći jedan ton koji postaje ujedinjenom pjesmom, universe*, svega što postoji. Ta je vibracija energija, istinski izvor unutarnje moći. Tako i Bog osnažuje ženu.

Bog je i za žene i za muškarce umirući Bog. Kao takav predstavlja predaju koja održava život: smrt u službi životne sile. Život donosi mnoge gubitke i ako se bol potpuno ne doživi i ne riješi, ostaje zakopana u psihi gdje kao gnojna rana koja nikad potpuno ne zacjeljuje, luči emotivni otrov.⁶⁴ Umirući Bog utjelovljuje koncept gubitka. U ritualima u kojima njegovu smrt iznova i iznova proživljava-vamo oslobađamo se emocija vezanih uz gubitke, režemo rane i dolazimo do iscjeljenja koje obećava njegov preporod. Ovo psihološko pročišćenje bilo je pravom svrhom dramatske tragedije, koja je potjecala, u Grčkoj, iz rituala umirućeg boga Dioniza.

STARHAWK

U vješticiarstvu nakon smrti uvijek slijedi preporod, nakon gubitka nadomjestak. Nakon tamnoga Mjeseca javlja se mladi Mjesec. Proljeće slijedi nakon zime; dan nakon noći. Ne vjeruju sve vještice u doslovnu reinkarnaciju; mnoge je, poput Robin Morgan, smatraju »*metaforom* za tu mističnu staničnu tranziciju u kojoj se plesači DNK i RNK besmrtno prepliću.«⁶⁵ No u svjetonazoru koji sve vidi kao ciklično, smrt ne može biti konačni kraj, nego nepoznata transformacija prema novom obliku bivanja. U predstavljanju i insceniranju Božje smrti, pripremamo se suočiti s tom transformacijom, proživjeti zadnju etapu života. Bog postaje onaj koji tješi i utočište srca, koji nas uči shvatiti smrt kroz svoj primjer. On utjelovljuje toplinu, nježnost i saučešće koji su istinski komplement muškoj agresiji.

Bog koji umire stavlja rogove i postaje lovac, dodjeljuje smrt i patnju. Samo nekolicina nas danas izravno participira u životnim procesima; više ne lovimo niti uzgajamo meso, nego ga kupujemo u samoposluživanju zamotano u foliju. Teško nam je shvatiti koncept božanskoga lovca. No u kulturi lovaca lov je značio život, a lovac je svojem plemenu bio životodavatelj. Pleme se poistovjećivalo sa životinjama koje su im bila hrana; lov je zahtijevao znatnu vještinu i znanje o navikama i psihologiji plijena. Životinje nikad nisu ubijane bez potrebe, niti jedan dio ubijenoga nije bio neupotrijebljen. Život se nije oduzimao bez spoznaje i štovanja duha lovine.

Danas većina nas lovi jedino mjesto za parkiranje. No lovac ima drugi aspekt: onaj potrage, traženja. On utjelovljuje sve potrage, bilo fizičke, spiritualne, umjetničke, znanstvene ili društvene. Njegov je lik poemagogičan: simbolizira i potiče kreativni proces, koji je potraga. Bog traži Boginju, kao što kralj Artur traži Gral, kao što svatko od nas traži ono što smo izgubili i ono što nikad nije bilo nađeno.

Bog poput Boginje objedinjuje sve opozicije. Kao u zazivu koji otvara ovo poglavlje, on je i svijetlo Sunce, životodajna energizi-rajuća sila i tama noći i smrti. Dva su aspekta, kao što sam već spomenula, komplementarna a ne kontradiktorna. Ne mogu se odrediti kao »dobri« i »zli«: oba su dio ciklusa, nužan balans života.

Bog se kao gospodar vjetrova poistovjećuje s elementima i prirodnim svijetom. Kao gospodar plesa simbolizira spiralni ples

SPIRALNI PLES

života, vrtložne energije koje održavaju egzistenciju u vječnom kre-tanju. On utjelovljuje kretanje i promjenu.

Sunčevo se dijete rađa za zimskoga solsticija, kad se Sunce, nakon trijumfa tame u najdužoj noći godine, ponovno rađa. U vještichjoj religiji su praznici Boginje lunarni; praznici Boga slijede mitološki obrazac godišnjega ciklusa.

Bog se za zimskoga solsticija rađa kao utjelovljenje nevinosti i radosti, djetinjega oduševljenja svime što postoji. Njegov trijumf je trijumf svjetla koje se vraća. Tijekom Brigid ili Svijećnice (2. veljače)⁶⁶ slavi se njegov rast jer dani postaju dužima. On je za proljetnoga ekvinocija zelena, njegujuća mladost koja pleše s Boginjom u aspektu Djevice. Za Beltane (1. svibanj) slavi se njihovo vjenčanje uz svibanj-ski stup i krijesove, a brak se za ljetnoga solsticija konzumira, u jedinstvu toliko potpunom da ono postaje smrt. Naziva ga se ljeti-okrunjenim kraljem umjesto zimi-rođenim i nosi krunu od ruža: cvijet kulminacije zajedno s ubodom trna. Za Lughnasad (1. kolovoz) ga oplakujemo, a za jesenjega ekvinocija spava u Boginjinoj utrobi, brodeći preko mora koje je njezina maternica. Za Samhain (veće uoči blagdana Svisveta, 31. listopada) dolazi u Zemlju mladosti, sjajnu zemlju u kojoj duše mrtvih postaju ponovno mladima, čekajući rođe-nje. Otvara vrata da bi se oni mogli vratiti i posjetiti one koje vole i vlada u Zemlji snova gdje se i sam pomlađuje, sve dok se za zimskoga solsticija ponovno ne rodi.⁶⁷

Ovo je mit: poetski prikaz procesa koji je sezonski, nebeski i psihološki. Oživljujući mit tijekom rituala mi doživljavamo naše transformacije, stalno rođenje, rast, kulminaciju i kraj ideja, planova, rada i odnosa. Svaki gubitak, svaka promjena, čak i sretna, okreće život naopako. Svi mi postajemo Obješeni: biljka okrenuta naopako da se osuši, meso obješeno da bi se osušilo, Obješeni čovjek u Tarotu, koji znači žrtvu koja dozvoljava prijelaz na novu razinu postojanja.

Povezivanje ljubavi i smrti naglašeno je u mitologijama mnogih kultura. Vještice ljubav nikad ne povezuju s fizičkim nasiljem i ništa ne bi moglo biti suprotnije duhu vješticharstva od sadašnje nasilne pornografije. Bog ne primjenjuje sadomazohizam na Boginji niti joj propovijeda moć »seksualne predaje«. On se predaje, moći vlastitih osjećaja. Nigdje doli u ljubavi ne živimo toliko potpuno u sveispunjujućoj sadašnjosti; i nikad osim kad

STARHAWK

volimo nismo toliko svjesni svoje smrtnosti. Jer čak i ako ljubav traje – a popularne pjesme i osobno iskustvo nas ubjeđuju da nije tako – ili postane slađa i dublja, možda manje vatrena, prije ili kasnije jedan će ljubavnik umrijeti i drugi će ostati sam. Craft ne pokušava riješiti tu dilemu, nego je pojačati, jer jedino kroz tu gorko-slatku istinu, kroz zagrljaj Pana čija nas dlakava bedra stružu iako nam donose i ekstazu, možemo naučiti biti potpuno budni.

I tako je Bog ponosan jelen koji obilazi srce najdublje šume, one jastva. On je pastuh, brz kao misao, čiji srpoliki papci imaju lunarnu značajku iako su zrake Sunčeve vatre. On je koza-Pan, požuda i strah, animalni osjećaji koji su ujedno osnažujuće sile ljudskoga života; on je Mjesec-bik, sa srpolikim rogovima, snagom i kopitima koja tutnje po zemlji. To su samo neki njegovi animalni aspekti.

No on je ipak neukroćen. On je sve ono u nama što nikad neće biti ukroćeno, što odbija kompromis, odbija biti ublaženo, osigurano, ukalupljeno i porobljeno. On je slobodan.

Kao Bog padajuće godine on jedri zadnjim morem u Zemlju snova, Drugi svijet, unutarnji prostor u kojemu nastaje kreativnost. Mitski sjajni otoci naš su unutarnji izvor inspiracije. On je jastvo koje putuje kroz tamne vode nesvjesnoga uma. Vrata koja On čuva prag su koji dijeli nesvjesno od svjesnoga, vrata noći i dana kroz koja prolazimo da bi nadišli iluziju dualnosti, vrata oblika kroz koja ulazimo i izlazimo iz života.

Premda On umire, uvijek se preporuča, uvijek živi. U trenutku transformacije on postaje besmrtnan, besmrtnan je kao ljubav premda objekti ljubavi mogu iščeznuti. On sjaji sjajem koji stvara život.

Bog, poput Boginje, ima mnoga imena. Pojavljuje se od paleolitskih špilja, bikova drevne Krete do srednjovjekovnih priča o Robinu Hoodu i njegovu pomoćniku.⁶⁸ Svako ime može biti fokusom za meditaciju.

Iako suvremeni *witchcraft* uključuje mnoge muškarce, općenito uzevši nisu tako brzo privučeni Craftu kao žene. Kako god da se vješticearstvo jednostavno shvati, ono ženama nudi model ženske snage i kreativne moći; u tome mu druge religije vrlo malo konkuriraju. No od muškaraca zahtijeva da se odreknu tradicionalnih oblika moći i tradicionalnih koncepata religije. Ono

SPIRALNI PLES

što muškarcima nudi je suptilnije i ne uvijek lako shvatljivo.

Muškarci u vješticiarstvu nisu podređeni niti građani drugoga reda.⁶⁹ No nisu niti automatski uzdignuti na viši status od žena, kao što je slučaj u drugim religijama. Muškarci u Craftu moraju korespondirati sa snažnim ženama koje se ne prave manjima od onoga što stvarno jesu. Za mnoge je muškarce to uznemirujuće.

Craft također zahtijeva novi odnos spram ženskoga tijela. Ono nije objekt i ne smije ga se ponižavati kao nešto prljavo. Žensko tijelo, njegovi mirisi, izlučevine i menstrualna krv su sveti, vrijedni štovanja i slavljenja. Ženska tijela pripadaju samo njima; niti jedan spiritualni autoritet neće podržati muški pokušaj da ga posjeduje i kontrolira.

Tijelo ne treba slaviti u izolaciji. Muškarci u Craftu moraju se pomiriti sa ženskom moći: moći cjelovite žene, završene žene, čiji su um, duh i osjećaji potpuno probuđeni. Muškarac također mora znati i prihvatiti moć svojega, unutarnjeg, ženskog jastva; stvoriti unutarnji izvor njege i inspiracije, a ne zahtijevati ga isključivo izvana.

Vještija religija također znači odustajanje od modela spiritualnosti »velikana«. Isus, Buda, Krišna, Mojsije i cijela horda propovjednika, proroka, gurua i vođa grupa koji tvrde da podučavaju u njihovo ime, ili u ime njihovih svjetovnih nasljednika, gube svoju karizmu. U vješticiarstvu nema utješnih sveznajućih očinskih figura koje obećavaju odgovor pod cijenu nečije autonomije. Craft zahtijeva od svakog od nas da budemo sebi autoritet a to može biti neugodna pozicija.

U stvari, više nema Boga Oca. Kozmos više nije oblikovan vanjskom muškom kontrolom. Hijerarhija je rastočena; nebeski zapovjedni lanac je prekinut; od Boga otkriveni tekstovi smatraju se poezijom, ne istinom. Muškarac se umjesto toga mora spojiti s Boginjom, koja je imanentna svijetu, prirodi, ženi, osjećajima – svemu što su ga religije učile da mora nadići, pobijediti da bi ga Bog volio.

No aspekti vješticiarstva koji se čine zastrašujućima također sadrže nove vibrantne spiritualne mogućnosti: cjelovitost, povezanost, slobodu. Hrabri muškarci smatraju da je prijateljstvo sa snažnim, moćnim ženama, oduševljavajuće. Oni se raduju mogućnosti da saznaju žensko iznutra, da nadržastu kulturalno

STARHAWK

nametnuta ograničenja i postanu cjelovitima.

Pokušaji da žive model Boga oca muškarce izoliraju u osjećajno paralizirane životne situacije. Mnogi muškarci se žele osloboditi vječnoga patrijarhalnog konflikta otac-sin. Oni uživaju u modelu muške moći koji nije hijerarhičan, u kojem nema roba i gospodara. Iako pojedinci katkad možda ne uspiju izbjeći vanjski autoritet, vide ga onakvim kakav jest: proizvoljan skup pravila kompleksne igre. Oni mogu igrati ili se povući, no njihovi identiteti i samopoštovanje više ne ovise o mjestu u piramidi moći.

Craft iscjeljuje podjelu uma i tijela, tijela i duha. Muškarci mogu biti spiritualni i seksualni, jer Bog i Boginja utjelovljuju duboke strastvene seksualne sile. Oni mogu korespondirati sa svojim istinskim osjećajima, potrebama, slabošću i snagom. Rituali su aktivni, fizički, energetski i katarktički. Ekstaza i divlja neukročena energija imaju spiritualnu moć koju se ne delegira nogometnoj utakmici ili baru.

Nije ugodno biti svoj autoritet, no to je jedino stanje u kojemu se može razviti istinska osobna moć. Žene i muškarci ne žele više životne odluke staviti u ruke »vođa bez straha«, Pape i Jima Jonesa. Osobni autoritet znači integritet i odgovornost, no bez njega ne možemo biti slobodni.

Muškarci u kovenu dobivaju grupnu podršku i ljubav drugih muškaraca i žena. Mogu zajedno s drugim muškarcima djelovati u situacijama koje nisu kompetitivne i antagonistične. Muškarci u kovenima mogu postati prijatelji.

Vještičja je religija na posljetku zabavna. Muškarci se mogu igrati, luckasto ponašati, iznesti na vidjelo unutarnje dijete. Nema imperativa kojih se treba držati niti muškog digniteta koji se ne smije povrijediti. Iz luckastosti i igre rađa se kreativnost.

Bog je unutra i vani. Priziva ga se kao i Boginju na mnogo načina: pjevanjem, bubnjanjem, plesanjem, tihom poezijom i divljim krikom. Kako ga god pozvali On se budi u nama:

SPIRALNI PLES

PJESME KOJE SE PONAVLJAJU (BOGU)

Sijaču SJEMENA preporođeno ŽITO ROGATI DOĐI!

SVIJETLO sunce TAMNA smrti Gospodaru vjetrova DOĐI!

HAR HAR HOU HOU
PLEŠI Ici PLEŠI La!
JOUE Ici JOUE La!
HAR HAR HOU HOU
PLEŠI Ovdje PLEŠI Ondje!
IGRAJ se ovdje IGRAJ se ondje!⁷⁰

SUNČEVO dijete zimi rođen KRALJU
(ili) SUNČEVO dijete ljeti rođen KRALJU

IO! EVOHE! IO! EVOHE!
(Izgovara se Yoh! Ay-VOH-hay!)

Evohe je jedno od božjih imena koje potječe od drevnoga Dionizova imena i navodi se kao vještičji poziv u vremenima velikih progona.⁷¹

CIKLUS KOJI SE PONAVLJA

Sunce Sjajan Dan/Sjajan Dan Zauvijek/Dan Zauvijek Noć/
Zauvijek Noć Nebo/Noć Nebo Zvijezda/ Nebo Zvijezda Svjetlo
Zvijezda Svjetlo Sunce/Svjetlo Sunce Sjaji/

EKVINOCIJSKI ZAZIV MUŠKOGA NAČELA
ALAN ACACIA

rogati bože, ukroćen ljubavlju, divlji i strastven
pridruži nam se

nježni, koji dijeliš, onaj bez posjeda
budi ovdje sada

STARHAWK

ljubavnik muškarcima i ženama, dijete, starče
pridruži nam se

jak u borbi, ponosan na zemlju iz koje izvireš,
i u koju ponireš
budi ovdje sada

odani sine, brižni oče, brate, borče protiv silovanja
pridruži nam se

buntovniče, sijaču sjemena, mekušni, ti koji nas
podržavaš
treba nam tvoja energija, tvoja prisutnost
budi ovdje sada

ZAZIV BOGA LJETA

Gospodaru danjih boja
Neukroćeni buditelju srdaca
Utješitelju
Imenovatelju
Plesaču jasne vizije
jutarnji sine
požnjeveno žito
višedraguljni
Lovče divlja životinjo
Vodi nas
Dođi k nama!
Ti si naše suho piće!
Mi smo cvijeće puno rose
koje se otvara tvojoj zlatnoj streli
ZAZIV BOGINJE I BOGA
Valerie

Couros sijaču sjemena, Koro podzemna
Svjetlo lišće, krvavo korijenje, preporođeno žito
Okrećući kolo mislimo na tebe,
Ljubavno svjetlo, sjaju sperme, cvijete i trnu.

Pletući mrežu zovemo te,

SPIRALNI PLES

okrećući kolo s ljubavi bez dobi.

Zemlja Njezino tijelo, Zrak Njezin dah,
Vatra Njezin duh, Voda Njezin tijek,
Promijenjena u odajama smrti,
Život u životu dolazimo i odlazimo.

Pletući mrežu zovemo te,
okrećući kolo s ljubavi bez dobi.

Kouros Rogati, Kora iznad,
Zvezdano svjetlo, zadovoljstvo srca, drevno veselje,
Pletući mrežu zovemo te,
okrećući kolo s ljubavi bez dobi.

7

Magijski simboli

Između svjetova

IGRA RIJEČIMA

i/mage mag/ic magician imagination mage mag/net imagic imagetic imagenetic imagenesis

Imagic – slika (*image*) je srce magije koja se radi imaginacijom – ono što vidimo u oku uma čini magiju – čini nas magičnima – mag – onaj koji uspostavlja mrežu – *magenet* – magični magnet – mreža suptilne moći koja uranja u životnu struju – sjaj u tami – mreža koja okružuje zemlju Njezino tijelo – magnetsko polje – *imagnetic* – kako smo privučeni magiji – ona nas uvlači unutra – mi smo ribe uhvaćene u magijsku mrežu – *imagenetic* – zato što naši geni pamte, naše stanice pamte, izvor, podrijetlo, početak – *imagenesis* – stvaranje iz slike – iz slike je sve rođeno – sve je magija – *imagnosis* – ovo, kroz što zamišljamo, znamo.

Gladak kamen sa rupom u sredini / plave, zelene, zlatne svijeće / musk / srebro / okruglo ogledalo / mirisna smola / zvijezda sa sedam vrhova / srebrno užo / kolo sa osam paočnica / broj rasta / oblici slova / oblici očiju / oblik srca / oblik zvuka / oblik magije.

»Da li znaš drevni jezik?
Ne znam drevni jezik.
Da li znaš jezik starih vjerovanja?«

Robert Duncan⁷²

»Da li vjeruješ u nevidljivu stvarnost iza pojavnosti?«

Dion Fortune⁷³

»Bez ideja, ali u stvarima.«

William Carlos Williams

»Bijela je magija poezija, crna je magija sve što u stvari funkcionira.«
Victor Anderson (svećenik vilinske tradicije)

SPIRALNI PLES

»Crno je lijepo«.

Aforizam pokreta Crna moć

»Naša nas ograničenja čine zdravima«.

Dr. Bertha Simos (majka Starhawk)

Magija je umijeće vještica i malo je stvari koje su istodobno tako privlačne, zastrašujuće i tako krivo shvaćene. Raditi magiju znači iskati nevidljive sile u oblik; vinuti se iza pogleda; istražiti nemapirano snovito područje skrivene stvarnosti; ispuniti život bojom, kretanjem i čudnim mirisima koji opijaju; skočiti iznad imaginacije u prostor između svjetova gdje fantazija postaje stvarnost; biti odjednom životinja i Bog. Magija je umjetnost oblikovanja, umjetnost mudroga, oduševljavajućega, opasnoga – krajnja avantura.

Moć magije ne valja potcjenjivati. Ona djeluje, često neočekivano i na način koji je teško kontrolirati. Ali moć magije ne treba niti precjenjivati. Ona ne funkcionira jednostavno ni bez napora; ona ne daje svemoć. »Umjetnost voljne promjene svijesti« je zahtijevna, traži dugo i disciplinirano učenje. Mahanje štapom, paljenje svijeće i pjevušenje rimovanoga zaziva nije dosta. No kad njima rukovodi snaga uvježbane svijesti više su od praznih gesti.

Učenje magije je proces neurološkoga stvaranja i promjene obrazaca, promjena načina uporabe mozga. Slični sviranju klavira – oba procesa stvaraju nove neuronske putove, i za oba je potrebno vrijeme i praksa, a mogu, kad ih se savlada, biti osjećajni i spiritualni kanali velike ljepote. Magija zahtijeva prvo razvoj a onda integraciju desne hemisfere, prostorne, intuitivne, holističke svijesti koja stvara obrasce. Ona otvara vrata između nesvjesnoga i svjesnoga uma, između zvjezdano-svjetlosne vizije i bljeskovitog svjetla. Tako duboko utječe na osobni rast, kreativnost i osobnost.

Jezik starih vjerovanja, jezik magije, izražava se u simbolima i slikama. Slike premošćuju ponor između verbalnih i neverbalnih modova svijesti; one dopuštaju dvjema stranama mozga funkcionirati, pobuđujući emocije i intelekt. Poezija je oblik magije, ona je slikovni govor. Čini i čarolije vještica su istinska poezija.

Bacati čini je simboličko djelovanje učinjeno u promijenjenom stanju svijesti, da bi se uzrokovala željena

STARHAWK

promjena. Baciti čin znači projicirati energiju kroz simbol. Ali simboli se previše često zamjenjuju za čini. »Zapali zelenu svijeću da bi privukao novac«, kaže nam se. Sama svijeća, međutim, ne čini ništa – ona je leća, objekt fokusa, mnemonički uređaj, »stvar« koja utjelovljuje našu ideju. Rekviziti su korisni, ali magiju radi um.

Određeni objekti, oblici, boje, mirisi i slike bolje od drugih utjelovljuju određene ideje. Korespondencije između boja, planeta, metala, brojeva, biljaka i minerala sačinjavaju veliki dio magijskih predaja. Ja sam navela neke skupove korespondencija počevši sa 200. stranom. Ali najjače se čini često improviziraju, iz materijala koji izgledaju podesni ili jednostavno dođu u ruku.

Čini su bitan dio magijske obuke. Za njih je potrebna kombinacija relaksacije, vizualizacije, koncentracije i projekcije (vidi vježbe u trećem poglavlju) te omogućuju praksu koordinacije tih vještina i njihovo usavršavanje.

Bacanje čini nas prisiljava da se sporazumijemo s materijalnim svijetom. Mnogi ljudi privučeni spiritualnom putu vještice imaju nelagodu zbog korištenja magije za praktične i materijalne ciljeve. Nekako im se doima pogrešnim raditi za sebe, željeti nešto i dobiti to. No ovaj je stav ostatak svjetonazora koji materiju i duh vidi kao odvojene i poistovjećuje materiju sa zlom i korupcijom. Tjelesnost i materijalni svijet u vještice nisu odijeljeni od Boginje; oni su manifestacija božanskoga. Jedinstvo sa Boginjom postiže se obuhvaćanjem materijalnoga svijeta. U vještice se ne borimo protiv osobnih interesa; slijedimo ih, ali sa svijesnošću koja ih pretvara u nešto sveto.

»Radi za sebe i uskoro ćeš vidjeti da je jastvo svugdje«, izreka je vilinske tradicije. Paradoks je da u bacanju čini možemo početi od osobnog jastva, no da bi radili magiju moramo proširiti i spoznati jastvo koje prolazi kroz sva živa bića. Magija znači svjesnu samoidentifikaciju s drugim objektima i ljudima. Da bi iscijelili moramo *postati* iscjelitelj, onaj koji je iscjeljen i iscjeliteljska energija. Da bi privukli ljubav, moramo postati ljubav.

Bacanje čini je manja, ne veća magija; no veća se magija gradi na manjoj. Činovi su krajnje sofisticirani psihološki alati koji imaju suptilne ali važne učinke na osobni unutarnji rast.

Čin može otkriti inače skrivene komplekse. Osoba koja ima konflikte oko uspjeha, primjerice, imat će velikih problema

SPIRALNI PLES

u koncentriranju na bacanje čini za novce. Praktični rezultati mogu biti manje važni od psiholoških uvida koji se javljaju tijekom magijskoga rada. Otkrivanje unutarnjih blokada i strahova prvi je korak u njihovu nadilaženju.

Čini su također dublje od većine oblika psihoterapije. Njima slušamo nesvjesno i tumačimo ga te razgovaramo s njime, jezikom koji razumije. Simboli, slike i objekti koji se koriste u činima izravno komuniciraju sa Mlađim jastvom, koje je sjedište emocija i koje jedva da je dodirnuo intelektom. Često razumijemo naše osjećaje i ponašanje no ne možemo ih promijeniti. Pomoću čini možemo postići najvažniju moć – moć da se promijenimo.

Praksa magije također traži razvoj onoga što se naziva magijskom voljom. Volja vrlo sličí »karakteru« viktorijskih učitelja: poštenju, samodisciplini, predanosti i uvjerenju.

Oni koji žele prakticirati magiju moraju u osobnom životu biti skrupulozno iskreni. Magija u jednom smislu funkcionira na načelu »to je tako jer kažem da je tako«. Vrećica bilja ima moć iscjeljenja jer ja tako kažem. Da bi moja riječ imala takvu moć moram biti duboko i potpuno ubjeđena da je ono što govorim istina. Ako iz navike lažem ljubavnicima, potkradam šefove, kradem u samoposluživanju i ne izvršavam obećanja, ne mogu imati tu vjeru.

Nemam li dovoljno osobne moći da izvršim obaveze u svakodnevnom životu, neću moći vladati magijskom moći. Da bi se bavili magijom morate imati osnovnu vjeru u sposobnost činjenja stvari i uzrokovanja događaja koja ovisi o dnevnim aktivnostima. Ako kažem da ću do četvrtka dovršiti izvještaj i tako i učinim, pojačala sam vjeru u sebe kao osobu koja može učiniti ono što je odlučila. Ako napravim izvještaj tjedan dana kasnije narušila sam to saznanje. Život je, naravno, pun grešaka i krivih proračuna. No osobi koja je iskrena i održava obećanja, »Kako želim tako mora biti« nije samo zgodna fraza; to je izricanje činjenice.

Čini djeluju na dva osnovna načina. Prvi, koji čak i najuvjereniji skeptici bez problema prihvaćaju je, putem sugestije. Simboli i slike ugrađuju određene ideje Mlađem jastvu, podsvjesnom umu, nakon čega smo potaknuti aktualizirati te ideje. Očito psihološki činovi i mnoge čini za iscjeljenje rade po tom načelu. To funkcionira i s drugim činima. Primjerice, žena baca

STARHAWK

čini da bi našla posao. Poslije je puna novoga samopouzdanja, pristupa osobi koja ju intervjuira sa sigurnošću i stvara dobar dojam te dobija posao.

Međutim čini mogu utjecati i na izvanjski svijet. Možda onaj koji traži posao »upravo slučajno« ulazi u pravi ured u pravi čas. Bolesnik od raka bez znanja da je bačen čin za iscjeljenje ima spontanu remisiju. Ovaj aspekt magije teže je prihvatiti. Teorijski model koji vještice koriste za objašnjavanje djelovanja magije čist je i poklapa se na mnogo načina s »novom« fizikom. No ja to ne nudim kao »dokaz« da magija funkcionira – niti želim bilo koga ubijediti da odbaci svoje sumnje. (Skeptici su bolji magovi). To je jednostavno elaborirana – no krajnje korisna – metafora.

Ova se metafora temelji na svjetonazoru koji objekte vidi ne kao fiksne nego kao vrtloge energije. Fizički svijet je oblikovan tom energijom kao što su stalaktiti oblikovani vodom koja kapa. Ako uzrokuje promjenu u energetske obrascima oni će uzrokovati promjenu u fizičkom svijetu – upravo kao što će se ako promijenimo tijek podzemne rijeke stvoriti novi stalaktiti u novim tijekovima stijene.

Kad je naša energija koncentrirana i kanalizirana može pokrenuti šire energetske struje. Slike i objekti koji se koriste u činima jesu kanali, sredstva kroz koja se naša moć izliva i kojima se oblikuje. Kad je energija usmjerena u slike koje vizualiziramo, ona postepeno manifestira fizički oblik i uzima oblik u materijalnom svijetu.

Usmjeravanje energije nije stvar jednostavnog afekta. U nekim je okultnim krugovima moderno tvrditi da su »misliti stvari i stoga moramo misliti samo pozitivne misli, jer će se negativne stvari koje mislimo ostvariti.« Teško je zamisliti filozofiju koja bi mogla spremnije prouzročiti paranoju. Da je to istina rata smrtnosti bi se fenomenalno povisila. Prenaseljenost bi bila najmanja naša briga – a niti jedan izabrani političar ne bi poživio dovoljno dugo da bi bio inauguriran. Da misli i emocije mogu uzrokovati događaje, tisuće mojih suvremenica bi se 1964. godine udalo za Beatlese. A ja ne bih pisala za stolom – sunčala bi se na Tahitiju.

Emocija je rasuto svjetlo; usmjerena energija je laserska zraka i bez obzira koliko mržnje, zavisti i bijesa usmjerimo na poslovnu konkurenciju i bivše ljubavnike te ljude s kojima smo u bliskim odnosima, nećemo ezoterijski utjecati na njihovo fizičko

SPIRALNI PLES

ili mentalno zdravlje – iako možemo utjecati na svoje.

U usporedbi sa širokim morem energije koja nas okružuje, čak je i koncentrirana moć mala struja. Ni najuvježbanija vještica ne može biti uspješna u svim činima; suprotne su struje često previše jake. Kako kaže John C. Lilly, »Lako je propovjedati 'prepusti se struji'«. Glavni je problem prepoznati gdje je tijek, ovdje i sada.«⁷⁴ Vještica nas religija uči prvo prepoznati tijek i onda odlučiti da li ide ondje gdje želimo. Ako ne, možemo ga pokušati skrenuti ili ćemo morati promijeniti naš smjer.

Da metaforu malo okrenemo, bacanje čini je poput jedrenja u čamcu. Moramo uzeti u obzir struje – koje su naše podsvjesne motivacije, želje i emocije, naši obrasci djelovanja i kumulativni rezultati prošlih akcija. Struje su također i šire društvene, ekonomske i političke sile koje nas okružuju. Vjetrovi koji pune naša jedra su sile vremena, klime i sezona; plime planeta, Mjeseca i Sunca. Ponekad su sve sile s nama; jednostavno otvaramo naše jedro i jedrimo na vjetru. U druga vremena vjetar može puhati protiv struje ili su oba suprotna od našeg smjera i možda ćemo morati ševrdati naprijed-nazad ili smotati jedro i čekati.

Osjećanje je energetske klime stvar intuicije i iskustva. Neke vještice pomno proučavaju astrologiju da bi planirale optimalno vrijeme za svoj magijski rad. Osobno preferiram raditi kad osjećam da bih trebala. Od svih planeta Mjesečev je utjecaj na suptilne energije najjači. Suptilna moć raste kako Mjesec raste, tako da je vrijeme rastućeg Mjeseca najbolje za čini za rast i prosperitet, poput čini za novac. Moć je najveća za punoga Mjeseca i to je najbolje vrijeme za djela kulminacije i ljubavi. Za vrijeme padajućega Mjeseca moć se smanjuje i okreće unutra: padajuće razdoblje koristi se za raščinjavanje, povezivanje i otkrivanje skrivenih tajni.

Čini se mogu prilagoditi. Primjerice, ako ste opsesivni potrebom da napravite čin za novce tijekom padajućega Mjeseca, fokusirajte se na odagnanje siromaštva. Moj prijatelj čiji je posao šepao dvije godine učinio je upravo tako i uskoro shvatio da većina njegovih problema potječe od krivih proračuna njegovog partnera i nedostatka upravljanja. Istodobno je partner odlučio otići. Padajući Mjesec je učinio svoje. Do sljedećega punog Mjeseca posao se počeo mijenjati nabolje.

STARHAWK

Energija slijedi put najmanjeg otpora. Materijalni rezultati lakše se postižu putem fizičkih akcija nego putem magije. Lakše je zaključati vrata nego zaštititi kuću psihičkim pečatima. Niti jedan magijski čin neće donijeti rezultat sve dok nisu otvoreni kanali u materijalnom svijetu. Bacanje čini za posao je beskorisno ako ne potražite posao. Čin za iscjeljivanje nije zamjena za medicinsku njegu.

Vizualizacija u čini mora biti ona željenoga cilja – a ne nužno sredstvo kojim će se izvršiti. Vizualiziramo žrtvu nesreće kako trči po plaži – a ne srastanje kostiju. Držimo fokus na našem odredištu bez pokušaja iscrtavanja svakog koraka koji ćemo napraviti. Čini obično djeluju na neočekivane načine. Da bi osigurali da moć slučajno ne napravi štetu, vežemo čin. »Uspostavljamo« oblik koji smo stvorili tako da se energija fiksira u obrascu koji želimo.

43. VJEŽBA: UČVRŠĆIVANJE ČINI

Nakon bacanja čini, vizualizirajte se kako uže omotano oko simbola ili slike na koju ste se fokusirali, vežete u čvor. Recite si da utvrđujete oblik čini kao što se glinena posuda učvršćuje pečenjem. Izgovorite,

Svom moći
tri puta tri,
neka se ovaj čin
zaveže.
Da ne radi štetu.
Niti vrati meni.
I kako želim
tako mora biti.

Čini koje utječu na drugu osobu ovise o psihičkoj vezi. Moć se kroz vas ulijeva prema drugoj osobi – no da bi veza bila napravljena morate barem djelomično biti poistovjeđeni s tom drugom osobom. Vi *postajete* drugi, kao i energija koju šaljete. Iz tog razloga »Ono što šaljete vraća vam se tri puta jače«. Energija koju projicirate drugome utiče na *vas* još snažnije nego na drugu osobu – jer ste je vi stvorili, vi ste postali ona i postali ste njezin objekt. Ako pošaljete iscjeljujuću energiju zauzvrat ste iscjeljeni.

SPIRALNI PLES

Ako proklinjete sami ste prokleti.

Vještice su stoga krajnje oprezne s kletvama i urocima.⁷⁵ Neke tradicije izraženo zabranjuju proklinjanje a neke i iscjeljivanje bez pristanka. Druge smatraju da »vještica koja ne može proklinjati ne može ni iscjeljivati«. Time se misli da upotrijebiti magiju za destrukciju nije isto što i upotrijebiti je na zao način. Da bi došlo do iscjeljenja rak se mora uništiti. Osoba koja ugrožava tuđu sigurnost mora biti zaustavljena. To se najsigurnije radi s činom vezivanja, fokusiranim na sprečavanje njega/nje da učini štetu. Povratna energija će u osnovi biti zaštitna. Ako sputate silovatelja možda ćete biti spriječeni počinuti silovanje, no ako imate nešto protiv toga najbolje niti ne prakticirajte vješticarstvo. Čin može djelovati na različite načine: silovatelj može biti uhvaćen i osuđen, postati impotentan ili se religijski preobratiti. *Kako* to djeluje nije vaša briga, sve dok postiže cilj.

Čak ni čini sputavanja ne treba olako raditi. Najbolje ih je u kovenu podrobno prodiskutirati i nastaviti samo kad su svi složni. *Nikad* ne proklinjite nekoga zato što vam smeta, zato što vam se ne sviđa ili vam je neugodan, ili da bi profitirali na načiji račun. Takva zlouporaba magije je ponižavajuća, opasna i samoporažavajuća. Više će štete napraviti vama nego ikom drugome.

Magija se ne smije koristiti radi zadobivanja moći nad drugima – mora ju se vidjeti kao dio discipline razvijanja »moći iznutra«. Čini koje pokušavaju kontrolirati drugu osobu valja izbjegavati što se posebno odnosi na ljubavne čini koje se odnose na određenu osobu. Više od svih drugih čini ove više djeluju na osobu koja ih baca nego na namjeravani objekt. One se neizbježno vraćaju upravo nevjerovatno komplicirajući život. Naravno ako osjećate da ste odrasli previše emotivno samozadovoljni i mislite da vas treba iz temelja protresti ... samo naprijed. Gledajte na to kao na »iskustvo učenja«.

Opće su čini za privlačenje ljubavi manje problematične, premda učinkovitije privlače seks no samu ljubav. Ljubav je disciplina, za koju je potrebna unutarnja spremnost. Ako niste otvoreni za ljubav nijedan je čin neće dovesti u vaš život. No može vam donijeti mnogo zabave.

Ljudi se često boje da su magijski napadnuti. U stvari, psihički se napadi rijetko događaju i još su rjeđe učinkoviti.

STARHAWK

Paranoja je puno realnija od psihičkoga rata. Međutim ljude se može napasti na puno suptilnih načina. Zavist i neprijateljstvo ne trebaju se fokusirati u čini da bi stvorili neugodnu emocionalnu klimu. Zaštitne meditacije i čini mogu pomoći u mnogim svakodnevnim situacijama (vidi 4. poglavlje). Sljedeća meditacija je učinkovita kad god je oko vas negativna energija:

44. VJEŽBA: ZAŠTITNI FILTER

Usredištite se i uzemljite. Vizualizirajte se okruženom mrežom sjajnoga bijelog svjetla, koja je u stvari polupropusno energetska polje. Svaka sila koja udari u ovu barijeru transformira se u čistu kreativnu energiju. Bijes i neprijateljstvo koji su usmjereni prema vama samo hrane vašu moć. Uzmite tu moć; apsorbirajte je; sjajite sa njom. Održavajte filter oko sebe tijekom dana.

U sljedećim činima uzdignite moć putem disanja i pjevanja, kao u prethodnim vježbama. Možete formalno uspostaviti krug ili ga jednostavno vizualizirati. Nemojte zaboraviti uzemljiti moć i na kraju otvoriti krug. Materijali koje sam koristila napisani su velikim slovima radi lakšeg snalaženja.

Bacanje čini je manja magija, no imagerija i simboli koriste se i u većim magijskim ritualima, gdje postaju ključevi samotransformacije i veze koje nas povezuju s božanskim, unutra i vani.

ČINI ZA BIJES

Vizualizirajte oko sebe krug svjetla.

Uzmite u ruke CRNI KAMEN i podignite ga do čela.

Koncentrirajte se na svoj bijes i projicirajte ga u kamen.

Bacite ga iz sve snage izvan kruga u potok, rijeku, jezero ili ocean.

Recite:

S ovim kamenom
bijes neka izađe.
Vodo čuvaj ga
da ga nitko ne nađe.

Uzemljite moć.

Otpustite krug.

(Valja raditi uz vodotok).

SPIRALNI PLES

ČIN ZA UPIJANJE

(Da prihvatite sami sebe nakon što ste pogriješili ili onda kad ste puni krivnje i kajanja).

Uspostavite krug.

Sjednite okrenuti spram sjevera i upalite CRNU ili BIJELU SVIJEĆU.

Držite u rukama PEHAR, pun ČISTE VODE. Ispred vas neka bude SLIKA BOGINJE i lončanica sa ZELENOM BILJKOM.

Vizualizirajte negativne misli o sebi i učinjene greške. Pričajte sa sobom i priznajte da se loše osjećate. Recite si glasno što ste krivo učinili i zašto. Fokusirajte osjećaje u energiju i projicirajte ih u čašu. Izdahnite nekoliko puta u vodu. Pobudite moć.

Vizualizirajte Boginju kao majku koja sve oprašta. Neka rukama prekrije vaše ruke. Čujte kako vam kaže,

Ja sam majka svega,
moja se ljubav izljuje na zemlju.
Upijam te savršenom ljubavlju,
Budi čista. Budi iscjeljena. Budi promijenjena.

Izlijte vodu na biljku i osjetite kako samomržnja izlazi iz vas. (Moguće je da će ovaj ritual ubiti biljku).

Naspite u PEHAR MLIJEKO ili SOK.

Pobudite još moći i vizualizirajte se kakvi biste željeli biti, bez krivnje i tuge, promijenjeni tako da ne ponavljate iste greške. Napunite pehar s moći da postanete osoba kakva želite.

Ponovno vizualizirajte Boginju. Njezine su ruke na vašima i govori vam,

Moj pehar, moje vode života.
Duboko pij!

Popijte mlijeko ili sok. Osjetite kako se punite snagom. Znajte da ste se promijenili i da ste od ovog trenutka nova osoba, bez obrazaca i grešaka prošlosti.

Učvrstite čin.
Uzemljite moć.
Otvorite krug.

STARHAWK

ČINI ZA USAMLJENOST

Uspostavite krug.

Pobudite energiju.

Sjednite s licem prema Sjeveru i upalite SIVU SVIJEĆU.

U MUŽARU BATIĆEM smrvite AJKULIN ZUB (ili drugu ajkulinu kost) u prah. Recite,

Ti
nemaš kostiju
i nikad ne spavaš.

Ti
uvijek plivaš
u meni.

Dopustite usamljenosti da vas ispuni i projicirajte je u prah. Pjevajte,

Vatra nek te uzme!
Vatra nek te ima!
Vatra nek te oslobodi!

Viknite, »Sad idi!« i oslobodite osjećaj u prah.

Pljunite tri puta u prah i spalite ga u MJEDENOJ POSUDI, s ALOJOM, KOPRIVOM i TRNJEM.

Polite vatru SLANOM VODOM.

Uzemljite moć.

Učvrstite čin.

Otvorite krug.

Osjetit ćete da vam je srce lako i da više nema usamljenosti.

ČINI ZA JALOVA RAZDOBLJA

Prvoga dana tamnoga Mjeseca zasijte sjemenke pšenice, ječma, zobi ili alfalfe.

Držite ih u tami tri dana i zatim tri dana na svjetlu.

Ujutro sedmoga dana ustanite u zoru i okupajte se u vodi u koju ste stavili DJETELINU, BOSILJAK i LATICE RUŽE.

Obucite se u bijelo ili budite nage.

Uspostavite krug.

Pobudite energiju.

Sjednite prema Istoku i upalite BIJELU SVIJEĆU. Recite,

Kako žito raste,

SPIRALNI PLES

Kako Sunce raste
Kako Mjesec raste.
Pjevajte,

Ja rastem,
Ja žanjem,
Ja primam.

Vizualizirajte svaki korak koncentrirajući se i projicirajući sliku na sjemenje.

Pojedite sjemenje. Recite,

Propupaj u meni,
Procvjetaj u meni,
Sazori u meni.

Recite svaki stih tri puta, vizualizirajući i koncentrirajući se.

Sačuvajte SEDAM SJEMENKI i omotajte ih u CRNU SVILU.

Učvrstite čin.

Uzemljite moć.

Otvorite krug.

Zakopajte sjemenje te noći sa SREBRNIM NOVČIĆEM (kovanicom).

ČINI ZA SIGURAN PROSTOR

(Može se raditi nedjeljom, ponedjeljkom ili petkom)

Uspostavite krug.

Podignite energiju.

Sjednite okrenuti spram Juga i upalite ZELENU, PLAVU ili ŽUTU SVIJEĆU.

Držite objema rukama PEHAR MLIJEKA pomiješanog sa ŠEĆEROM i ŠAFRANOM.

Vizualizirajte, jedne za drugima, sve ljude i mjesta zbog kojih ste se osjećali sigurnima. Koncentrirajte se i projicirajte osjećaj u mlijeko.

Podignite pehar do usta i izdahnite sigurnost u njega.

Gledajte u plamen svijeće i vizualizirajte tri žene, jednu odjevenu u crno, drugu u bijelo i treću u crveno. One idu prema vama i stapaju se u jednu figuru. Zamislite da prima vaše ruke i podiže pehar do vaših usta.

Kaže, »Bila sam s tobom od početka«.

Popijte mlijeko.

Uzemljite moć i osjetite sigurno mjesto u sebi.

STARHAWK

Učvrstite čin.
Otvorite krug.

ČINI ZA SPOZNAVANJE DJETETA U VAMA

Uspostavite krug.

Sjednite okrenuti prema Jugu i upalite ZELENU ili PLAVU SVIJEĆU. Treba vam dječja LUTKA ili PUNJENA ŽIVOTINJA. Uzmite je u ruke i poškopite SLANOM VODOM.

Recite, »Nazivam te _____.« (Upotrijebite svoje ime iz djetinjstva ili nadimak.)

Držite je, pjevajte joj, ljuljajte je i pričajte. Recite joj sve što ste voljeli čuti kao dijete. Neka vam kaže kako se osjeća i što želi. Neka vam se glas promijeni. Igrajte se.

Pobudite energiju i vizualizirajte kako se ulijeva u lutku, koja je vaše djetinje jastvo. Vizualizirajte ga kakvo biste željeli da bude i projicirajte ga na lutku. Nastavite sve dok lutka ne bude sjajila bijelom svjetlošću i ljubavlju.

Poljubite lutku. Zamotajte je u BIJELU ODJEĆU i polegnite na oltar.

Učvrstite čin.

Uzemljite moć.

Otvorite krug.

(Ponavljajte onoliko koliko vam treba ili koliko želite.)

ČINI DA SE SPRIJATELJITE SA MATERNICOM

(Treba raditi prve noći menstruacije. Pomaže posebice ženama koje pate od grčeva, neredovitog ili prekomjernog krvarenja.)

Uspostavite krug.

Upalite CRVENU SVIJEĆU. Okrenite se prema Jugu.

S trećim prstom lijeve ruke poškopite svijeću s nekoliko kapljica vaše menstrualne krvi.

Pobudite moć. Osjetite kako esenca krvi ulazi u plamen. Neka vas svjetlost ugrije i ispuni. Osjetite vlastitu krv kao esencu životne sile.

Svjetlo svijeće uvucite u maternicu. Neka vas ispuni i polagano se iz materničnog središta proširi kroz cijelo tijelo, ispunjavajući vas energijom i toplinom.

Učvrstite čin.

Uzemljite moć.

Otvorite krug.

SPIRALNI PLES

Biljni talismani

Biljni talismani, kako ih ja radim, malene su vrećice napunjene biljem i drugim simboličkim predmetima. Napravljeni su od jednostavnoga četvrtastog ili okruglog komada tkanine odgovarajuće boje, povezanog s odgovarajućom uzicom te zatim napunjeni energijom. Da privučete ono što želite, možete ih nositi sa sobom ili ih držati u kući. Napravite ih od svile ili baršuna i izvezite po njima simbole – ili od jednostavnoga pamuka i zavežite gumicom. Evo nekih kombinacija:

ZA PRIVLAČENJE NOVACA

Uzmite četvrtasti komad zelene tkanine, napunite ga boražinom, lavandom, korijenom *High John the Conqueror* i šafranom (ili četiri druge odgovarajuće biljke), stavite nekoliko kristala kamene soli i tri srebrna novčića. Zavežite zlatnim i srebrnim koncem s osam čvorova.

ZA PRIVLAČENJE LJUBAVI

Upotrijebite okrugli komad roza ili crvene tkanine (za seksualno strasniju ljubav). Napunite ga s cvijetovima bagrema, mirtom, laticama ili pupoljcima ruže, cvijetovima jasmina i lavandom. Dodajte crveno pusteno srce i bakreni novčić ili prsten. Povežite plavim koncem ili vrpcom sa sedam čvorova.

ZA ISCJELJENJE SLOMLJENA SRCA

Uzmite okrugli komad plave tkanine, ispunite je s All-Heal, ružom Utjeha Gileada, rumencvijetom, mirtom i laticama ruže (bijeje). Uzmite bijelo pusteno srce i prerežite ga na dva dijela, zašijte ih s plavim koncem i dodajte ga bilju. Dodajte bakreni novčić da privučete novu ljubav. Zavežite bijelim koncem.

ZA ZAŠTITU

Uzmite okrugli komad plave tkanine, napunite ga s devet zaštitnih biljaka. Dodajte srebrni novčić ili još bolje srebrni mladač (možda naušnicu). Povežite bijelim ili srebrnim koncem.

ZA NALAŽENJE ZAPOSLENJA

Uzmite četvrtasti komad zelene tkanine. Napunite je s

STARHAWK

lovorom, lavandom i korijenom High John the Conqueror. Dodajte još četiri biljke koje odgovaraju –

- *Merkuru* – za posao koji uključuje komunikacije
- *Mjesecu* – za posao koji uključuje iscjeljivanje, ženski rad i zdravlje, ili psihologiju
- *Jupiteru* – za posao koji uključuje vodstvo i odgovornost, ili zakon
- *Marsu* – za posao koji zahtijeva agresivnu akciju
- *Suncu* – za posao koji se radi na otvorenom, u poljoprivredi ili prirodi ili za lagani, ugodan posao
- *Saturnu* – za arhitekturu, povijest ili posao u kojem ćete ograničavati tuđe akcije ili slobodu (npr. policijski posao)

Dodajte srebrni novčić za bogatstvo i slike važnih oruđa koja možete upotrijebiti u vašem poslu. Povežite ljubičastim koncem.

ZA UNUTARNJU MOĆ

Uzmite četvrtasti komad kraljevski ljubičaste tkanine, napunite je lovorom, zmajevom krvlju, cvijetovima bazge, korijenom High John the Conqueror, ružmarinom, sporišem, hrastovim lišćem, listovima ili bobicama božikovine te imelom. Povežite plavim koncem i izvezite ili nacrtajte svoj osobni simbol.

ZA ELOKVENCIJU

Uzmite okrugli komad žute tkanine ili one koja se prelijeva u duginim bojama. Napunite je s anisom, lijeskom, mandragorom i macinom travom. Dodajte srebrni novčić i vežite narančastom ili ljubičastom vrpcom.

ZA POBJEDU NA SUDU

Uzmite četvrtastu plavu tkaninu, napunite je lovorom, korijenom High John the Conqueror, travom St. Johna i sporišem. Ako vas neprijatelj tuži, dodajte češer ili dio češera, duhan i malo gorušice. Stavite u malu sliku otvorenoga oka tako da vas pravda blagonaklono gleda. Povežite ljubičastom vrpcom.

Slobodno improvizirajte s talismanima i dodajte svoje simbole ili probajte neku drugu kombinaciju biljaka. Ono što osjećate kao najbolje tako će i djelovati.

PUNJENJE BILJNOG TALISMANA

Poslažite sve materijale na oltar.

Uspostavite krug.

Upalite SVIJEĆU odgovarajuće boje. Po želji upalite INCENS.

Podignite energiju.

U mužaru s tučkom izmrvite bilje potrebno za talisman. Vizualizirajte sliku ili emociju koju želite i projicirajte je u biljke dok ih zajedno mrvite. Nacrtajte ili stvorite neki simbol koji želite.

Stavite zajedno bilje i druge objekte u tkaninu. Stisnite vrhove i zavežite s vrpcom.

Izdahnite u talisman i napunite ga zrakom.

Provucite ga kroz plamen svijeće i napunite ga vatrom.

Poškropite ga sa nekoliko kapi VODE i napunite ga vodom.

Uronite ga u SOL, ili ga dodirnite pentagramom te ga napunite zemljom.

Držite ga u rukama, izdišite u njega i potpuno ga napunite svom energijom koju možete pobuditi, koncentrirajući se na vizualizaciju.

Spustite se na zemlju, relaksirajte se i uzemljite moć.

Učvrstite čin, vežući talisman.

Otvorite krug.

ČIN ZA ISCJELJENJE

Napravite lutku (od voska ili tkanine) koja predstavlja osobu kojoj želite pomoći iscjeljenu i cjelovitu. Nemojte predstavljati problem; napravite sliku rješenja. Koncentrirajte se dok radite lutku.

Uspostavite krug.

Upalite PLAVU SVIJEĆU.

Poškropite LUTKU sa SLANOM VODOM. Recite, »Blagoslovljeno budi ti stvorenje stvoreno umijećem. Umijećem stvoreno, umijećem promijenjeno. Ti nisi vosak (odjeća, drvo, itd.) nego krv i meso, nazivam te _____ (navedite osobu koju želite iscijeliti). Ti si on/ona između svjetova, u svim svjetovima.

STARHAWK

Blagoslovljeno budi.«

Držite lutku. Izdahnite nekoliko puta na nju i napunite je energijom. Vizualizirajte prijatelja potpuno iscjeljenog, potpuno zdravog. Posebno snažno napunite dijelove lutke koji odgovaraju ozlijeđenim dijelovima tijela.

Vizualizirajte prijatelja potpuno ispunjenog bijelim svjetlom, zdravog, sretnog i punog energije.

Učvrstite čin.

Uzemljite moć.

Otvorite krug.

Držite lutku na oltaru sve dok vam prijatelj ne bude iscjeljen, zatim uspostavite novi krug, ponovno uzmite lutku, pošćropite je vodom i recite, »Blagoslovljena budi dijete svjetla. Umijećem promijenjena, umijećem rastavljena. Uzimam od tebe tvoje ime _____ (ime vašeg prijatelja) i imenujem te lutkom, stvorenjem od voska (ili tkanine, ili bilo čega). Između svjetova, u svim svjetovima, tako mora biti. Veza je prekinuta. Blagoslovljena budi.«

Otvorite krug. Ako lutka zadrži fizičke veze spalite je na otvorenom plamenu. Ako ne, riješite je se na bilo koji način, ili ju dajte prijatelju kao uspomenu.

ZA VEZANJE NEPRIJATELJA

Uspostavite krug.

Upalite CRNU SVIJEĆU. Upalite INCENS Saturna.

Pošćropite lutku SLANOM VODOM. Recite, »Blagoslovljena budi ti stvorenje načinjeno umijećem. Umijećem načinjeno, umijećem promijenjeno. Ti nisi vosak (tkanina, itd.) nego meso i krv. Nazivam te _____ (osoba koju vežete). Ti si on/ona, između svjetova, u svim svjetovima, tako mora biti.«

Držite lutku u rukama. Vizualizirajte srebrnu mrežu koja pada preko nje i veže osobu koju lutka predstavlja.

Uzmite CRVENU VRPCU i omotajte ju oko lutke, čvrsto je vežući i stežući sve dijelove tijela koji bi mogli povrijediti druge. Napunite vezanje sa moći.

Recite,

Putem zraka i zemlje,

Putem vode i vatre,

SPIRALNI PLES

Budi vezana
kako želim.
S tri i devet,
tvoju moć vežem.
Mjesecom i suncem,
moja će volja biti izvršena.
Nebo i more
udaljite štetu od mene.
Uže idi okolo,
Moć neka bude svezana,
svjetlost otkrivena,
sada zapečaćena.

Uzemljite moć.
Otvorite krug.
Zakopajte lutku tijekom padajućega Mjeseca, daleko od
kuće, ispod teškoga kamena.

8

Energija: stožac moći

Između svjetova

Pjesma počinje kao niska, duboka jedva čujna vibracija. Jedan po jedan glasovi se pridružuju:

»Aaaaaaaaaah...«

»Ooooooooooooo...«

»Eeeeeeeeeeee...«

Podiže se, u zastrašujućem neskladu. Zrak se zgušnjava, električne iskre plešu i počinju letjeti, kružiti, okretati se, ludo se nagnjući u središte kruga.

»Eeeeeooooooh...«

Zrak svjetluca, sjajni oblak koji pulsira, gori crnom vrućinom. Pjesma se otvara, iz punoga grla, odzvanjajući akord...

Svjetlost se počinje okretati, sjajni točak daha, okreće se i okreće. Glasovi se podižu. Svjetlo se spiralno diže uvis, brže, brže, dok se sužava prema vrhu. Zvuk je neopisiv; glasovi su kreštavi vjetar, zavijanje vukova, visoko kriještanje tropskih ptica, zujanje pčela, uzdah valova koji se povlače. Stožac izgrađuje pulsirajuću spiralnu, jednorogov rog, čudan i divan. Vrh mu se ne može vidjeti. Preplavljen je bojom: crvenom, plavom, zelenom, sunčevom, mjesečastom. Podiže se.

»Sada!« više glas. Konačni krik. Stožac odljeće, strijela otpuštena da bi obavila zadatak, ostavljajući zrak čistim. Koven kolapsira, mlitave lutke, ispružene po podu. Smijemo se prekrasno opušteni.

Poslali smo stožac moći.

»Četiri zakona ekologije: (1) sve je spojeno, (2) sve mora nekuda otići, (3) priroda zna najbolje i (4) nema besplatnoga objeda.«

Barry Commoner⁷⁶

Prvotno je načelo magije povezanost. Svijet je fluid,

SPIRALNI PLES

promjenjivi energetski obrazac, a ne skup fiksnih i odvojenih objekata. Ono što utječe na jedan objekt utječe na sve: sve je isprepletano u neprekidnom tkanju bivanja. Njegove su osnove i potke energija, koja je suština magije.

Energija je ekstaza. Kad odbacimo barijere i pustimo moći da teče kroz nas, ona plavi tijelo, pulsira kroz svaki živac, puni arterije, teče poput rijeke koja svojim tijekom sve čisti. U centru ciklona uzdižu nas vjetrovi koji huje kroz um i tijelo, udarajući vedre note dok zvuk izljevava svjetlucavi med u valovima zlatnoga svjetla, koji kad prođu ostavljaju mir. Niti jedna nas droga ne može toliko uzdići, niti nas uzbuđenje može toliko duboko uzbuditi jer smo osjetili suštinu svog zadovoljstva, srce radosti, kraj želje. Energija je ljubav, a ljubav je magija.

Umjetnost pokretanja energije je najjednostavnija i najprirodnija od svih magijskih disciplina. Laka je poput disanja, poput zvuka. Zamislite silu u kretanju i ona se pokreće. Osjetite da teče i ona teče, čisti, iscjeljuje, obnavlja i revitalizira.

Vještice poimaju suptilne energije kao obučenoj svjesnosti stvarne, vidljive i rastezljive. One su, kako kaže Dion Fortune, »stvarnije od osjećaja – manje stvarne od protoplazme«. Možemo naučiti kako ih osjetiti i modelirati u oblik.

Zakoni ekologije su zakoni energije. Sve je međusobno povezano; svaka akcija, svako kretanje sila mijenja kozmos. »Ne smijete promijeniti niti jednu stvar, oblutak, zrno pijeska, dok ne znate dobro i loše koje će iz toga čina slijediti. Svijet je u ravnoteži, u ekvilibrijumu. Čarobnjakova moć mijenjanja i materijaliziranja može narušiti balans u svijetu. Ta je moć opasna. Ona je najpogibelnija. Mora slijediti znanje i služiti potrebi. Upaliti svijeću znači stvoriti sjenu.«⁷⁷

No ekvilibrijum u kozmosu nije statičan nego dinamičan. Energija se stalno kreće. Ne može se zaustaviti. Ona je poput vode – ako zaustavimo njezin tijek postaje ustajala i smrdljiva. Kad slobodno teče čisti i pročišćuje. Rituali, čini i meditacije Crafta temelje se na pomaganju energiji da teče.

Energija teče u spiralama. Njezino je kretanje uvijek kružno, ciklično i valovito. Spiralno se kretanje otkriva u obliku galaksija, školjki, vrtloga i DNK. Zvuk, svjetlo i zračenje putuju u valovima – koji su spirale kad ih se gleda u ravnini.⁷⁸ Mjesec pada i raste, a tako i plima, ekonomija i naša vitalnost.

STARHAWK

Implikacije spiralnog modela su množtvne. Esencijalno to znači da se niti jedan oblik energije ne može beskonačno pružati u jednom smjeru. Uvijek će doseći vrhunac, točku klimaksa i vratiti se. Aktivnost se drugim riječima balansira s pasivnošću. Nakon djelovanja slijedi aktivnost; nakon stvaranja mir. Muškarci ne mogu uvijek živjeti aktivno niti žene pasivno – što očekuje patrijarhalna kultura – i biti cjeloviti. Nitko ne može stalno biti kreativan, seksualan, ljut – niti *bilo što* za što je potrebna energija. Ako shvatimo ovu izmjenu možemo održati dinamički, zdravi balans.

Društveno i politički kretanje prema većoj slobodi obično prati kretanje prema većoj sigurnosti. Nakon ekspanzije slijedi kontrakcija. Mudri mogu naučiti kako iskoristiti ovu izmjenu, umjesto da se s njome bore i proigraju postignuća tijekom razdoblja reakcije. Sloboda i sigurnost nisu međusobno isključivi ciljevi.

Političke akcije mogu biti učinkovitije ako ih se svjesno shvati kao energetska djelovanja. Moć se može kretati grupom kao što može i pojedincima, obnavljajući i revitalizirajući grupnu energiju. Važno je pritom uzemljiti energiju nakon njezina pobuđivanja, svjesno percipirati njezin pad i vrhunac te je vratiti zemlji, njezinom elementalnom izvoru. Kad se energija ne uzemlji, grupa ostaje »nabijena« – kao prostorija puna statičkoga elektriciteta, što stvara osjećaj napetosti i nerveze. Umjesto stvaranja korisne struje takve grupe same sebe dovedu do kratkoga spoja a njihovi članovi »izgore«.

Skupovi, susreti, konferencije i demonstracije pobuđuju moć – no organizatori rijetko misle o tome da je poslije moraju uzemljiti. Uzemljenje ne mora biti ništa posebno – treba se jednostavno sjetiti formalno završiti svaki radni skup; to će uzemljiti moć. Članovi grupe mogu se u krugu uhvatiti za ruke i tiho na trenutak sjesti. Nedavno se u feminističkom pokretu javila tendencija uključivanja rituala u konferencije i demonstracije zbog uzemljenja i kanaliziranja probuđene moći. Ovo što slijedi je prikaz rituala koji sam sa nekoliko žena⁷⁹ osmislila u studenom 1978. kao dio konferencije o nasilju i pornografiji, na temu »Uzmite natrag noć!« Vrhunac vikenda bio je marš kroz North Beach dio San Francisca, srce prostitucije i seksualne industrije. Ritual se odvijao u Washington Squaare Parku, na kraju marša.*

SPIRALNI PLES

Žene se slijevaju iz ulica. Čekamo puno dulje no što smo očekivale. Nisam zamišljala masu od 3 000 žena...

Vještice, na početku marša, pročišćuju North Beach sa slanom vodom. Pjevaju Laurelin kuplet:

Oslobodite se obaveza,
sanjajte novi san!

Umjetnici oko svoje platforme na Broadwayu i Columbusu rade mini-ritual – sprijeda ogromna Madonna osvijetljena svijećama; otraga, komadi mrtvoga mesa i pornografski časopisi. Snažni simboli i slike koje guraju žene u ograničene, bolne uloge. Iznose platformu, pjevaju, trgaju pornografske materijale na komadiće. Holly Near pjeva.

Čekamo u parku, previše nervozne da bi otišle i ne vratile se na vrijeme. Vještice dolaze do ulaza u park, formiraju dvostruki red, porođajni kanal. Drže upaljene svijeće i incens i škrope žene dok ulaze sa slanom vodom:

Žena vas je rodila u ovaj svijet,
žena vas rađa u ovaj krug.

Mi smo na pozornici (zadnji dio Anninog kamiončića). Naša je pozadina osvijetljena fasada crkve: ironija. Lennie Schwendinger iz »Lighten Up« stvorila je za nas prekrasnu rasvjetu – ovo je prvi put da sam ritual radila tako teatarski, svjetla nas odvajaju od mase, koja postaje »publikom«. Naš krug svjetla čini se jedinim svijetom – nisam sigurna da mi se to sviđa. Iza nas, u drveću, ženska akrobatska trupa »Fly By Night« polagano pleše.

Nina vodi pjesmu:

Uzimamo natrag noć,
noć je naša!

Žene ne plešu, što nam se ne sviđa. Arhetip publike i izvođača previše je snažan – one nas gledaju. Osjećam se čudno, nisam sigurna što valja učiniti. Pjesma prestaje – mirno je, mase ulaze u park...

Toni Marcus počinje svirati na violini. Zvuk nosi preko parka, električan, magnetičan...

Ne možemo više odgađati početak. Uzimam mikrofona i kažem da se na trenutak trebamo okrenuti i pogledati jedne druge, kako smo prekrasne, kako smo stvarne...

STARHAWK

Kažem, »Učili su nas da su ženska tijela nečista, da nas naša seksualnost degradira, da moramo biti ili djevice ili kurve. No mi ne prihvaćamo takve vizije! Umjesto toga podižemo stijeg nage Boginje, čije je tijelo istina i koja je ljudski duh u nama.

»Kažemo da su naša tijela sveta, jer rađaju život, jer jesu život, jer nam daju zadovoljstvo, jer njima stvaramo, gradimo, mislimo, smijemo se i činimo...«

Lee i ja vodimo odgovarajuću pjesmu:

Naša su tijela sveta,
naše su grudi svete,
naše su maternice svete,
naše su ruke svete...

Pjesma se širi i širi.

Naši su glasovi sveti,
naši glasovi nose moć!
Moć stvaranja!
Moć mijenjanja svijeta!
Neka – neka postanu zvukovi –
Pjesma bez riječi – nek' ih se čuje!

Glasovi odzvanjaju u noći! To nije stožac – previše je snažno, previše amorfno – plimni val koji odlazi iz parka.

Zaustavlja se. Mirno vodim blagu, duboku pjesmu. Brujanje – zujanje dvije tisuće pčela, duboko bubnjanje...

Hallie istodobno vodi meditaciju:

»Nježno, dok Ona pleše s nama osjetite zemljinu energiju ispod svojih nogu...

»Zatvorite oči ... osjetite snagu kako iskri po vašem tijelu i u ženama oko vas. Ona je stvorena našim marširanjem, pjesmom, plesom, uništenjem simbola nasilja ... Znajte da svatko od nas i svi mi zajedno imamo moć mijenjanja svijeta. Osjetite kako učinci naše akcije odlaze u svijet ... pogledajte kako vam je život promijenjen...

»Otvorite oči i pogledajte oko sebe ... vidite našu snagu u tuđem licu ... znajte da smo snažne. Znajte što su drevne žene znale ... Da noć mora pripasti nama. Znajte da smo mi žene koje vraćaju noć. Znajte da je noć naša!«

Veselje, smijeh, krici, poljupci. Neke od nas dotiču zemlju. Druge žene slijede. Ritual je gotov.

SPIRALNI PLES

Priroda zna najbolje. Magija je dio prirode; ona se ne suprotstavlja prirodnim zakonima. Putem proučavanja i promatranja prirode, vidljivoga, učimo shvatiti djelovanje dublje stvarnosti.

Magija nas uči pristupiti izvorima energije koji su neograničeni i beskrajni. Ipak, nema »besplatnoga objeda«. Da bi pobudili energiju moramo je potrošiti. Ne možemo dobiti bez davanja. Radeći magiju trošimo našu fizičku i emotivnu energiju i moramo se brinuti da je nadoknadimo. Magija je umjetnost i disciplina, koja prije no što se usavrši zahtijeva rad, praksu i napor. Svaka promjena donosi posljedice; neke vidljive i neke nepredviđene.

Pobuđena energija se u kovenskim ritualima najčešće modelira u oblik stošca, Stošca moći. Osnovica stošca je krug članova kovenā; vrh se može fokusirati na osobu, objekt ili kolektivno vizualiziranu sliku. Povremeno se stožac može podići i prirodno pasti, kao u pjesmi moći opisanoj u trećem poglavlju. Može ga se također poslati u eksploziji energije, koju usmjerava jedna osoba, članica kruga, ili ona koja stoji u središtu kruga. Nakon što se grupa upozna s vježbama iz trećega poglavlja, vježbe koje slijede pripremit će članove za napredniji rad s energijom:

45. VJEŽBA: STOŽAC MOĆI*

Svi se uzemljite i usredištite. Stanite ili sjednite u krugu, primite se za ruke. Počnite s grupnim disanjem i postepeno radite pjesmu moći bez riječi.

Rastuću energiju vizualizirajte kao vrtlog u smjeru kazaljke na satu koji se vrtloži oko kruga. Vizualizirajte ga kao plavo-bijelo svjetlo. Spiralno se penje u oblik stošca – uspravnu školjku, rog. Vizualizirajte dok ne počne sijati.

Energetski oblici koje smo izgradili imaju svoju stvarnost. Dok se moć diže ljudi će intuitivno pojmiti oblik koji poprima. Pjesma nakon postizanja vrhunca postaje fokusirana. Ako imate sliku koja predstavlja cilj vašega rada fokusirajte se na nju. Ponekad nadolaze riječi ili fraze. Neka se moć kreće sve dok ne padne, iznenada ili postepeno.

Pustite energiju da ode, spustite se na tlo i potpuno opustite, a stožac neka odleti k svojem cilju. Duboko dišite, ostatak moći neka se vrati zemlji, za iscjeljenje.

Pri izradi stošca koristite ritam, bubnjeve, udaranje rukama i plesne pokrete. Koveni trebaju eksperimentirati i slobodno

STARHAWK

pokušati razne metode; koristite druge riječi, imena, imena Boga i Boginje ili jednostavne zazive. Energija se može oblikovati i u druge oblike: primjerice, vodoskok, koji se diže i natrag slijeva na članove kovena, val, sjajnu sferu. Mogućnosti su beskonačne.

46. VJEŽBA: PJESMA MATERNICE

(Članovi kovena leže u krugu, s glavama u središtu.)

Ispružite ruke i dodirnite maternicu osobe do vas. Ako je to muškarac, stavite ruku na mjesto gdje bi maternica trebala biti, maternično središte njegova energetskog tijela. Stavite ruke drugome na trbuh.

Uzemljite se i usredištite. Počnite s grupnim disanjem i pjesmom moći. Zamislite da dišete kroz maternicu. Dok udišete moć vidite kako sjaji bijelim svjetlom, poput Mjeseca. Vidite kako crveno sjaji s krvlju, s kreativnom vatrom. Osjetite materničinu moć stvaranja – ne samo fizičke maternice nego i one unutarnje u kojoj se stvaraju ideje i vizije. Neka vaš dah postane zvuk koji odzvanja u maternici.

Sa svakim dahom – osjetite njegovu moć – osjetite muškarca ili ženu pokraj vas – osjetite njezinu moć – osjetite kako smo povezani – kako smo jaki kad smo povezani – dišite moć vizije – dišite materničnu moć stvaranja – i neka vaš glas nosi tu moć...

Pjesma će prirodno narasti i umrijeti. Uzemljite moć i završite.

47. VJEŽBA: FORMALNO UZEMLJENJE

(Ovo se koristi u ritualima i grupnom radu.)

Svi se drže za ruke ili po želji svi drže kovenski štap. Podignite ruke visoko i vizualizirajte moć koja teče prema dolje kroz njih. Uzemljite se i usredištite, vođa govori stihove, a članovi kovena ponavljaju:

Izvor izvoru
teci kroz mene
Iznad i ispod,
okreni se da se vratiš,
jasno
prestani rasti.
Kako želim,
tako mora biti.
Čini učini tako!

Spustite ruke dok govorite, sve dok (štap) ne dotaknu zemlju. Izdahnite i osjetite kako moć pada.

SPIRALNI PLES

Vještice smatraju da postoje tri vrste suptilne energije. Ponovno, ovo je konceptualni model, ne doktrina. Svaka je osoba i energetsko polje, sa suptilnim tijelima koja okružuju fizičko tijelo i prožimaju se s njim.

Prvi tip energije je »elementalna« ili *raith* energija, koju neki okultisti zovu i *eteričkom supstancom* i *ektoplazmom*. To je suptilna sila elemenata; zemlje, zraka, vode i vatre, biljaka i životinja. Elementalna vitalnost održava fizičko tijelo. Njome se hranimo a ona svojim kretanjem kroz tijela »pokreće pumpu«, uzimajući više oblike moći.

Raith, elementalna tjelesna energija, naziva se i eteričkim i vitalnim tijelom, jer kroz nju dobivamo vitalnost, fizičku i emotivnu energiju. To je tijelo Mlađega jastva i ono percipira putem zvjezdane svijesti desne hemisfere. Njegove percepcije su često točnije nego svjesne percepcije – no slabo se izražava riječima. *Raith* se širi izvan fizičkoga tijela samo za centimetar i većina ga vidovnjaka vidi kao plavo-sivi sjaj.

Životinje, biljke, čisti zrak i voda, fizičke vježbe i seks jačaju vitalnu energiju. Kad je *raith* energija niska, ljudi postanu fizički bolesnima, umornima i emocionalno depresivnima. Magija korsiti jako puno vitalne energije i svatko tko se redovito bavi magijom mora paziti da se ne iscrpi. Redovite fizičke vježbe najbolji su način podizanja energije. Boravak na otvorenom, svjestan kontakt s prirodom i elementima također vraćaju vitalnost. Vještice tradicionalno drže posebne ljubimce, »familijare«⁸⁰ kao izvor elementalne energije.

Uzemljenje prije svakoga magijskog rada ili duhovne vježbe spriječava iscrpljenje. Umjesto iscrpljivanja svoje vitalnosti izravno pristupamo neograničenim izvorima elementalne energije zemlje. Moć teče kroz nas, ne od nas.

Druga vrsta energije može se smatrati energijom svijesti, misli, snova, fantazija i uma – auričkom ili astralnom energijom. Astralno tijelo, kako ga zovu okultisti, može se smatrati tijelom Jastva koje govori. To je sila koja sačinjava »astralnu razinu«, skrivenu stvarnost iza pojavnosti, razinu snova, ponekad nazvanu nadsvijetom ili onostranim. *Raith* i astralno tijelo zajedno sačinjavaju osobnu auru⁸¹ ili energetsko polje. Astralno tijelo je manje gusto od *raitha* i širi se prema van oko dvadesetak centimetara od fizičkoga tijela. Vjerujem da će ga svaki vidovnjak

STARHAWK

vidjeti malo različito. Meni se čini kao sjajni, magleni oblak, ponekad skrivajući osobne značajke. Boje u auri se, za razliku od svih viđenih fizičkim okom, pomiču i igraju. Najjače su oko glave i najbolje vidljive u dimnom svjetlu, naspram jednostavne pozadine, posebice kad sam ja ili subjekt u blagom transu.

Astralno se tijelo može projicirati van iz fizičkoga tijela. Svijest nije ograničena granicama fizičkih čula. Iskustva izvan tijela mogu biti živo senzualna, ili mogu jednostavno uključivati svijest bez vida ili zvuka. Područje putovanja može biti astralno ili materijalno; čisto subjektivno, čisto objektivno ili mješavina.

Treći tip energije je ona Dubokoga jastva ili bogova. To je najfinija vibracija, no najsnažnija. Kad u ritualu prizovemo Boginju i Boga kontaktiramo s tom energijom. Ta je veza srce uzvišenije magije, mistične ekstaze.

Općenito, Mlađe je jastvo svjesnije suptilne energije nego Jastvo koje govori. Svi smo nesvjesno vidoviti. Problem je kako prevesti tu svijest u pojmove koje razumije svjesni um. Jogiji i istočni okultisti pričaju o otvaranju »trećega oka«, psihičkog središta smještenog u pinealnoj žlijezdi, u središtu čela. Za mene je to sekundarno spram otvaranja energetskih središta u maternici i solarnom pleksusu, koja izravno komuniciraju s Mlađim jastvom. Manje ezoterično, kad svjesni i nesvjesni um slobodno komuniciraju u zdravom, vrlo vitalnom fizičkom tijelu, viša svijest će se prirodno probuditi, prema vlastitom timingu. Korisno sredstvo uspostavljanja te komunikacije je visak.

48. VJEŽBA VISKA

(Visak može biti ogrlica, prsten, ključ, sat ili kristal na uzici ili lancu – sve što će se slobodno njihati i emotivno je privlačno).

Uzemljite se, usredite i duboko dišite, iz dijafragme i trbuha. Držite lagano visak pri vrhu uzice tako da visi pet centimetara iznad otvorenoga dlana druge ruke.

Opustite se i recite si da će se visak početi okretati u smjeru Sunca, odražavajući energiju u vašoj ruci. Tiho čekajte. Kod većine ljudi uskoro će početi kružiti. (Iako se čini da se kreće svojevolumeno, kretanje u stvari uzrokuju nevoljni pokreti ruke. Nemojte ga svjesno kontrolirati – cilj je dopustiti nesvjesnom da govori kroz mišićne pokrete odražene u visku.

Ako se ne kreće svjesno ga zavrtite nekoliko puta, pokazujući Mlađem jastvu što želite. Čekajte. Nekim će ljudima trebati nekoliko seansi prije no što visak profunkcionira.)

SPIRALNI PLES

49. VJEŽBA: PERCEPCIJA AURE – METODA VISKA

(Za ovu vježbu potrebno je dvoje ljudi, pošiljatelj i primatelj. Oboje trebaju ovladati 48. vježbom.)

Pošiljatelj sjedi u relaksiranom položaju, duboko dišući iz trbuha. Primatelj drži visak tako da se njiše pedesetak centimetara iznad pošiljateljjeve glave. Oba se usredište i uzemlje.

Primatelj polagano spušta visak, govoreći sebi da će se početi njihat kad udari u pošiljateljjevu auru. Vježbajte dok ne osjetite rub ili koronu aure. Kad visak konzistentno reagira, istražite astralno tijelo. Potražite područja napetosti i primijetite vrtloge energije.

Promijenite pozicije i ponovite.

50. VJEŽBA: PERCEPCIJA AURE: IZRAVNA METODA

Pošiljatelj sjedi u relaksiranom položaju, duboko dišući. Oba se usredište i uzemlje. Primatelj spusti ruku, dlanom prema pošiljatelju, u polje aure. Prestanite kad možete osjetiti vanjski, zračeci rub astralnoga tijela. »Osjećaj« će isprva biti krajnje blag – lagano drhtanje, toplina, gotovo nezamjetna razlika, možda samo nagli poriv da se zaustavite. Skanirajte astralno tijelo svojim rukama – ponovno osjećaj za područja napetosti, koja možete registrirati kao hladna, kao odsutnost energije ili jednostavno nelagodu. Osjetite središta tjelesne moći. Podijelite utiske s pošiljateljem i usporedite rezultate s metodom viska.

Promijenite položaje i ponovite.

51. VJEŽBA: SMANJENJE I PROJICIRANJE ENERGIJE

(Pošiljatelj sjedi u opušenom položaju. Primatelj koristi visak ili izravnu metodu percepcije aure).

Usredištite se i uzemljite. Primatelj locira pošiljateljjevu auru, iznad vrha glave. Tražite pošiljatelja da napravi meditaciju Drveta života i dok se energija diže da je vizualizira i osjeti kao snažnu struju tekuće vode, koja istječe iz njegove glave poput vodoskoka. Primatelj promatra njihaj viska koji jača i ubrzava kako energija raste – ili osjeća razliku u rukama.

Tražite pošiljatelja da smanji energiju – vizualizirajte ga umotana u vunu ili uronjena u pire krumpir. Osjetite promjenu – vidite kako kretanje viska jenjava.

Prakticirajte sve dok pošiljatelj ne postane vješt u projiciranju i zaustavljanju energije a primatelj u osjećaju promjene. Testirajte se tako da pošiljatelj smanji ili projicira moć bez da prvo kaže primatelju, koji bi trebao osjetiti što se događa. Zamijenite mjesta i također prakticirajte projiciranje i smanjenje energije kroz središta moći koja ste otkrili.

STARHAWK

52. VJEŽBA: VIĐENJE AURE

(Ovu je vježbu najbolje raditi u grupi. Svaki član može postati subjekt. Svi bi trebali biti vješti u percepciji aure).

Napravite jednostavnu pozadinu – crnu tkaninu ili bijeli papir. Subjekt bi trebao stajati ispred nje ili ležati na njoj, ako je moguće, gol. Svatko bi se trebao usrediti i uzemljiti i opustiti putem neke vježbe iz trećega poglavlja, što će proizvesti blago stanje transa. Svjetlost treba biti zamagljena.

Duboko dišite iz dijafragme i opustite oči. Lagano skanirajte prostor oko subjekta. Možda ćete vidjeti usku, sjajnu crtu oko njezinog tijela – *raith*. Potražite astralno tijelo poput oblaka, koje može naizgled sjajiti, ili može izgledati poput sjene, čudno svjetlije od pozadine. Nekima će astralno tijelo jednostavno biti suptilna razlika između pozadine i prednjega dijela – drhturenje, kao valovi topline iznad radijatora. Može se pojaviti i iščeznuti, pomaknuti, kretati, mijenjati, no postepeno će postati stabilnije dok se naviknete na astralnu viziju.

Boje u auri imaju mnoga tumačenja. Umjesto da ih se pridržavate bolje ih sami »osjetite«. Kvaliteta boje je najbitnija – da li je čista i svijetla ili muljevita i dosadna? Na što vas inspirira? Što osjećate? Da li ste njome privučeni ili vas odbija? Koje su vam asocijacije? Podijelite percepcije i feedback i s vremenom i iskustvom moći ćete protumačiti što vidite.

Subjekt može prakticirati projiciranje i zaustavljanje energije a promatrači mogu naučiti vidjeti kretanje energije. U kasnijim sesijama subjekti mogu također prakticirati projiciranje boja i energetskih oblika. Što više članovi grupe vježbaju, to će im percepcije biti točnije.

Kad ste naučili osjetiti ili vidjeti energiju pojedinaca, bit ćete senzitivniji na oblike i razine moći u ritualima. Neživi objekti mogu također pohraniti naboj suptilne moći. (Vidi četvrto poglavlje). Ispitajte svoja magijska oruđa i osjetite auru moći.

Svjesnost energije je svjesnost velikog plesa univerzuma. Naizgled nestvarna, ona je suština svega što dotičemo. Ona je jedina konstanta, premda je stalna promjena, vječni tijek. Svjesnost vlastite energije je svjesnost da su tijelo i duh jedno, da ste vi Boginja, vječno spojena, sjedinjena s mijenjajućim duhom Svega.

9

Trans

Između svjetova

Kažem, »Opusti se, duboko diši i pogledaj u izvor – izvor iza kraja svijeta... Pozovi sjenu koju si vidjela u snu.«

Valerie tone dublje u trans. Aura joj sjaji – lice se gubi iza nje. Ona uzdiše; sjena zastire sjaj.

»Ona je ovdje ... sad je vidim – ista sjena koju sam vidjela prije nekoliko mjeseci – to je žena koja mi se prošle noći pojavila u snu i ukrala moj rad.«

»Kako izgleda?«

»Visoka, hladna – lice joj je načinjeno od noževa, koji se sudaraju i okreću.«

»Kako se osjećaš?«

»Uplašeno.«

»Što moraš učiniti?«

»Boriti se protiv nje – poraziti ju.«

»Pitaj je kako se zove.«

Čekamo. Sjena tamni.

»Ne želi mi reći.«

»Zahtijevaj od nje.«

»Ne mogu – ne mogu saznati.«

»Što ti treba da saznaš?«

»Moć.«

»Gdje je moć?«

»U mojem štapu.«

Tiho prelazim prostoriju, uzimam štap s oltara i stavljam ga u njezinu ruku. Prstima stišće štap. Iskre unutarnje borbe plešu oko glave.

»Njezino je ime bijes«, kaže Valerie tiho.

»Tko je ona?«

»Ja.«

»Što moraš učiniti?«

STARHAWK

»Postati ona, uzeti je unutra.«

»Kako se osjećaš?«

»Uplašeno. Noževi će me posjeći.«

»Da.«

»Neću imati dovoljno snage.«

»Nije istina.«

»Kako znaš?«

»Zato što znaš njezino ime.«

Ona uzima zrak. Aura joj eksplodira crvenim i ljubičastim varnicama. Tijelo se trese; jeca, vrišti, dahće.

»Ona me davi.«

»Nastavi disati – duboko – opusti se.«

Valerie dahće. Niz lice joj curi znoj. Nježno ga otirem. Iznad njezine glave blješti bijelo svjetlo – uzdiše, opuštajući se. Lice joj je ponovno mirno.

»Gotovo je. Uzela sam je u sebe. Ona je ja.«

»Kako se osjećaš?«

»Jaka. Mirna.«

»Tragači za novim stanjima uma – posvećenici umne kontrole, entuzijasti grupâ podrške, narkomani, vidovnjaci, meditari – svi su na putu u unutarnji kozmos pokušavajući probiti ograničenja društveno uslovljenoga uma. Bilo to prihvatljivo ili neprihvatljivo, moralno ili nemoralno, mudro ili glupo, um čovjeka posize za novom evolucijom«.

Dr. Barbara Brown⁸²

Svijet je ples energijâ, uni-verse, ujedinjena pjesma promjenjivih ritmova i harmonija. Melodija fizičkoga svijeta bogata je međuigra kontrapunkta i teme s varijacijama. Vidimo samo dio orkestra zračenja koja sačinjavaju spektar; čujemo samo mali opseg mogućih zvučnih frekvencija. Obično smo svjesni jedne, izolirane melodije; slušamo samo pikolu od beskonačnoga orkestra. Ući u trans znači proširiti svijest: izabrati udar bubnja, drhtaj violina, naricanje saksofona, saznati kako zvuče isprepletene harmonije odsvirane u novim ključevima i veseliti se samoj simfoniji.

Transna stanja, stanja neuobičajene svijesti, nazivaju se raznim imenima: proširena svijest, meditacija, hipnoza, »napuštenost«. Tehnike transa dio su svake kulture i religije – od

SPIRALNI PLES

ritmičkih pjesama sibirskoga šamana do slobodnih asocijacija na freudovskom analitičkom kauču. Nadilaženje granica društveno uvjetovanog uma čini se duboko usađenom ljudskom potrebom. Postoji beskonačna raznolikost mogućih transnih stanja. Svi doživljavamo lagani trans kad sanjarimo tijekom dana; gledajući predstavu, film, televizijsku emisiju; usmjeravajući pozornost unutra; i zaboravljajući svijet čula. U dubokim stanjima svijesti možemo imati iskustva koja opisuje John C. Lilly:

»Došao sam u područje čudnih životnih oblika, niti iznad niti ispod ljudske razine, čudnih bića, oblika i metabolizama. Ta su me bića podsjetila na neke crteže tibetanskih bogova i boginja, drevne grčke portrete njihovih bogova i neka čudovišta znanstvene fantastike.«⁸³

Dublje razine transa mogu probuditi paranormalna čula, duhovnu svijest, predskazanja. Možemo postati empatični i spojiti se s drugim bićima i životnim oblicima; riječ za *trans* na Baliju znači »postati«.

Okultisti i metafizičari uživaju pokušavajući urediti, definirati i poredati razna stanja svijesti, što ponekad liči na mjerenje oblaka ravnalom. Neću to pokušavati jer mi se čini da to stvara čudan osjećaj da znamo više o tim stanjima no što je istina. Kad nametnemo linearni red lijeve moždane polutke kompleksnim obrascima desne polutke mozga, čini nam se da kontroliramo pojavu – a nismo učinili ništa više doli pokazali na nekoliko zvijezda zrakom *flash* svjetlosti. Klasificiranje svijesti potiče bespotrebno nadmetanje. Ljudi gube energiju pokušavajući definirati u kojem su stanju kao da je svijest kozmička škola, u kojoj treći razred treba brinuti o vrtiću. Poenta nije na kojoj smo razini nego što učimo.

Podjela i poredba transnih iskustava i čitanje opisa promijenjenih stanja svijesti ipak može biti korisno. Jedan od najvažnijih zaključaka je da su transna stanja i subjektivna i objektivna. Postoji kontinuum iskustva, dio kojega je relevantan samo individualnom unutarnjem svijetu, a dio kojega se može podijeliti i usaglasiti s drugima. Ono što počinje u imaginaciji postaje stvarnim – premda je ta stvarnost drukčijega reda od stvarnosti fizičkih čula. To je stvarnost temeljnih energetske struja koje oblikuju svijet.

Obična percepcija je proizvod fizičkih čula. Ono što

STARHAWK

vidimo, čujemo, osjetimo, mirišemo, ili okusimo uvjetovano je jezikom, skupom kulturalnih simbola kojima imenujemo ono što percipiramo. Ime oblikuje amorfan čulni stimulus u nešto prepoznatljivo i poznato – i vodi naš odgovor. No percepcija u stanju transa nije vezana fizičkim čulima. »Astralne boje« se ne vide fizičkim očima; zvukovi se »čuju« jedino u umu. Struje fine energije ne pristaju čulnim modovima. Naš ih jezik ne imenuje niti postoje riječi koje ih adekvatno opisuju.

Transna se percepcija mora prevesti u modove koje poznajemo. U suštini konstruiramo složen svijet metafore da bi predstavili stvarnost onoga što se naziva *astralnim*. Ako smo dovoljno vješti stvaramo metaforička čula koja »vide«, »čuju«, »osjećaju«, »mirišu« i »kušaju«. Te pseudočulne percepcije se zatim dalje interpretiraju u simboličkom sustavu koji odgovara našim očekivanjima. Primjerice, Lilly opisuje susret s dva »vodiča« koji »mogu biti dva aspekta moga funkcioniranja na nadosobnoj razini. Oni mogu biti entiteti u drugim prostorima, drugim univerzumima ili pomoćni konstrukti, pomoćni koncepti koje koristim za svoju buduću evoluciju. Oni mogu biti predstavnici ezoterijske skrivene škole ili koncepti koji funkcioniraju u mojem ljudskom biračunalu na razini iznad razine vrste. Mogu biti članovi civilizacije koja je naprednija od naše za nekoliko stotina tisuća godina.«⁸⁴ Posvećeni kršćanin može iste entitete nazvati »anđelima« ili »blagoslovljenim svecima« i »vidjeti« ih s krilima, aurama i svim prigodnim zamkama. Vještica ih može nazvati dvjema povezanim česticama svijesti unutar Dubokoga jastva i »vidjeti« ih u ženskim i muškim ljudskim oblicima koji imaju plavi sjaj.

Astralna je vizija uvijek spoj subjektivnoga i objektivnog. Čulni oblici i simboličke interpretacije su subjektivni, krinka objektivnih energija i entiteta. Da li su ti entiteti unutarnje sile ili izvanjska bića ovisi kako definirate jastvo. Romantičnije je i uzbudljivije (i vjerojatno istinitije) vidjeti ih barem djelomično izvanjski; psihološki je zdravije i vjerojatno mudrije vidjeti ih kao unutarnje. Nešto može biti unutarnje a ipak objektivno, stvarno. Neurozu ili konflikt drugi mogu potvrditi kao stvarne i prije no što ih jastvo percipira. U psihi se ne može pustiti ništa izvanjsko sve dok to ne priznaju odgovarajuće unutarnje sile. Dušu koja ne dopušta ulaz ne može zaposjesti nijedan »entitet«.

SPIRALNI PLES

Astralne se energije mogu modelirati u oblike koji će trajati i koje će percipirati više osoba. Kolektivna uvjerenja i slike također oblikuju astralne energije i stvaraju »mjesta« i bića. Nebo, pakao i Zemlja mladosti postoje na astralu. Energetski oblici koje kolektivno stvaramo oblikuju nas i svijet u kojemu živimo.

Astralni se oblici mogu »usidriti« u fizičke objekte. Kad su drevni ljudi smatrali da idoli *jesu* bogovi, mislili su da je astralni oblik boga usidren u statuu. Dion Fortune u *Moon Magic* opisuje usidrenje energetskog oblika na mjesto gdje se odvija magijski rad, koji »mora imati astralni hram izgrađen iznad sebe i to je uistinu važan dio; evo kako to činimo – sjednemo i zamišljamo – ništa više – *ali* – to je imaginacija obučenoga uma!

I tako sjedamo, moj prijatelj i ja ... i zamišljamo hram Izide kakav nam je poznat, blizu Kraljevske doline u velikim danima kulta. Zamišljamo ga u općim crtama i zatim detaljno, opisujući što smo vidjeli dok ne vidimo posve jasno. Opisujemo prilaz kroz aveniju sfinji s ovnovskim glavama; velika pilonska vrata u *temenos* zidu; dvorište s bazenom s lotosima; zasjenjene kolonade i veliku dvoranu sa stupovima ... i dok smo to činili, naizmjenice promatrajući i opisujući – zamišljene scene počele su sličiti objektivnoj realnosti i našli smo se u njima – više ne gledajući na njih okom uma, nego hodajući oko njih. Nakon toga nije više bilo napora koncentracije jer je zavladao astralna vizija.«⁸⁵

Svijest može putovati astralom na mnogo različitih načina. »Astralna projekcija« koju opisuju mnogi okultisti znači odvajanje astralnoga tijela od njegova fizičkog pandana, ostavljajući kao povezanost samo uže eteričke energije. Drugim riječima, stvaranje potpunog, živog, čulnog metaforičnog stanja kroz koje se mogu shvatiti sve percepcije. Astralno se tijelo može kretati fizičkim svijetom, premda teško. Najčešće ostaje u području energije i misaonih oblika koje je astral.

Također je moguće projicirati samu svijest, bez konstrukcije »tijela«. Fizička »senzacija« je oslabljena, a da bi se postigla jasnoća i naučile tumačiti percepcije potrebna je znatna praksa, no ova metoda manje uzima vitalnost i manje je opasna.

Astralno se tijelo u projekciji hrani *raithom* i praksa može devitalizirati ako se radi previše često. Uobičajeno je nakon povratka biti krajnje hladan ili iznimno gladan. Kad učite ulaziti u stanja transa važno je zaštititi zdravlje fizičkoga tijela dobro jedući,

STARHAWK

dostatno spavajući i redovno vježbajući.

Trans bilo koje vrste treba raditi samo u sigurnom, privatnom prostoru, gdje vas neće uznemiravati. Kako trans privremeno smanjuje percepcije vanjskoga svijeta i njegovih opasnosti, gradski parkovi, javne plaže, ulice i autobusi gdje vas mogu orobiti, oplijeniti ili napasti nisu dobre lokacije. Uspostavite zaštitni krug oko svojeg tijela prije no što ga napustite, bilo ritualom bilo jednostavnom vizualizacijom. Ovo će stvoriti energetsku barijeru, osiguravajući sigurnost na astralu.

Transna stanja nude mnoge mogućnosti osim astralne projekcije. Trans otključava izraziti potencijal urođen nekorištenoj svijesti. Možemo povećati senzitivnost, rast i kreativnost.

U transu smo sugestibilniji – činjenica koja je u pozadini većine uobičajenih uporaba hipnoze. Sugestibilnost se može činiti strašnom ako je vidimo kao otvaranje prema kontroli i eksploataciji drugih ljudi. No jastvo odbacuje sve sugestije koje su u kontradikciji s duboko urođenim moralnim i etičkim načelima ili osobnim željama. Sugestija neće poštenu osobu učiniti lopovom, niti nekoga ubojicom. Craft uči uporabu sugestije da bi pomogao svjesno usmjeriti naš um, ne um drugih ljudi. Kako razvijamo svijest o funkcioniranju sugestije i učimo je svjesno koristiti, sugestibilnost spram drugih izgleda pada. Nesvjesno više nije odsječeno, nego je u stalnoj komunikaciji sa svjesnim umom i ne može se lako programirati bez svjesnog pristanka.

Svoju sugestibilnost možemo upotrijebiti za fizičko i emotivno iscjeljenje. Um i tijelo su povezani, a naša emotivna stanja pridonose bolesti, i fizičkoj i psihosomatskoj. Sugestija može pomoći u učenju, povećanju koncentracije i kreativnosti. Također može otvoriti nove oblike svijesti i probuditi psihička čula.

Trans stimulira viziju i imaginaciju i otvara nove izvore kreativnosti. Kad se barijera između nesvjesnoga i svjesnoga prebrodi, slobodno se javljaju ideje, slike, planovi i rješenja problema. Kad se holistička vizija desne hemsifere probudi, ona postaje bogati izvor uvida, novih i originalnih pristupa situacijama.

Tijekom transa rastu i psihičke moći. Svi smo mi nesvjesno duhovni. Mlade je jastvo svjesno tijekom energije, komunicira bez riječi, osjeća struje budućnosti i zna kako kanalizirati moć. U transu možemo postati svjesni svijesti i

SPIRALNI PLES

percipirati i oblikovati struje koje pokreću naš život.

Na posljétku u transu dobivamo objave. Mi zazivamo Boginju i Boga, povezani smo sa svime što postoji. Doživljavamo jedinstvo, ekstazu, otvorenost. Granice naših percepcija, fiksacija na jednu notu pjesme, razlažu se: ne samo da čujemo muziku, nego plešemo vrtložni, veseli, spiralni ples postojanja.

Trans može biti opasan iz istoga razloga zbog kojega je vrijedan – jer otvara vrata prema nesvjesnom umu. Da bi prošli kroz njih moramo se suočiti s onim što okultisti nazivaju Čuvarem, ili Sjenkom na Ulazu: utjelovljenjem svih impulsa i kvaliteta koje smo gurnuli u podsvijest jer ih je svjesni um ocijenio neprihvatljivima. Sve ono što jesmo i osjećamo da ne bi trebali biti – seksualni, ljuti, neprijateljski, ranjivi, mazohistični, krivi, puni mržnje prema sebi i čak možda snažni ili kreativni – čuči na ulazu između Mlađega jastva i Jastva koje govori, odbijajući nam prolaz sve dok ga ne pogledamo u lice i spoznamo našu esencijalnu ljudskost. Niti jedan strah nije jači od našega straha od vlastite Sjenke i ništa nije destruktivnije od obrana kojima izbjegavamo konfrontaciju.

Prave opasnosti magije nisu Čuvar, Sjenka niti izvanjski entiteti i sile. One potječu od naših obrambenih strategija koje se mogu pojačati i učvrstiti transom i magijom kao i drogama i fanatizmom. Magija može pomoći razložiti te strategije, suočiti se s Čuvarem – proces koji nikad nije tako zastrašujući u stvarnosti kao što je u mašti – i čisto pobijediti. No sve dok ljudi nisu spremni suočiti se sa strahom i sukobiti se sa svojim negativnim značajkama, porazit će ih ono što je Yaqui mag Don Juan nazvao »prvi od njihovih prirodnih neprijatelja: Strah! Strašan neprijatelj – podmukao i težak za nadići. Ostaje skriven na svakom zavoju, šunja se i čeka.«⁸⁶

Mnogo je načina za bijeg od sjene. Neki je ljudi jednostavno niječu i nikad se ne konfrontiraju. Drugi pokušavaju uništiti sjenu uništavajući se drogama i alkoholom.

Obrambena strategija koju favoriziraju mnogi »spiritualni« ljudi je složeni oblik nijekanja, isticanje da je osoba »nadišla« sjenkine značajke seksualnosti, bijesa, strasti, želje i egocetrije. Mnoge religije priklanjaju se isključivo toj strategiji. Svećenici, guru i »prosvjetljeni majstori« koji imaju stav transcendentne superiornosti jako se sviđaju ljudima sa sličnim obrambenim

STARHAWK

sustavima, koji mogu pobjeći svojim osobnim konfrontacijama identificirajući se sa članovima elite, »prosvjetljene« skupine. Tako se kultovi rađaju i održavaju.

No ovu strategiju izbjegavanja prati velika tjeskoba (nemir). Koliko god nametali našu transcendenciju i nevezanost, sjena ostaje. Možemo pokušati biti više od čovjeka – čak postići veliki uspjeh, gotovo čuda – no ostajemo pogrešivi, ranjivi. Ta ranjivost postaje zastrašujuća i fascinirajuća. Može nas voditi patvorenim činovima samožrtvovanja i mazohizma, ili samoprihvaćenog mučeništva, kao očajnički pokušaj da kontroliramo strah od sjene.

Vilinski svećenik Victor Anderson priča kako je u mladosti i na početku učenja Crafta na astralnoj razini sreo dva sjajna, prekrasna vodiča, koji su mu kazali da mora izabrati. Ako želi veliku magijsku moć mora se odreći nade u trajnu ljubav u životu. Njegov je odgovor bio, »Sile zla, odlazite! Idite u vanjsku tamu! Imat ću i moć i ljubav.«

»Kako si znao da su zle?«, pitala sam ga.

»Niti jedno biće pomagač ne bi tražilo da se odrekneš nečega prirodnoga i prekrasnoga«, rekao je.

»Zli dusi« nisu nužno izvanjski entiteti: oni mogu biti elementi nesvjesnoga uma. Skupine koje pojačavaju osjećaje superiornosti, odvajanje od *mainstreama* života i odmak od svakodnevnih pogrešaka i slabosti pojačavaju obrane svojih članova i kočje njihov osobni rast.

Suprotna od strategije superiornosti je ona bolesti i slabosti. Umjesto nijekanja ili pretvaranja da su sjenine kvalitete transcendirane, ovakva ih osoba može priznati no tumači ih kao fizičku ili mentalnu bolest. Zavodljivost bolesti je u oslobađanju od odgovornosti i luksuzu pasivnosti. Prečesto se vlastita definicija bolesti nameće terapeutu i »profesionalcima koji pomažu«, koji su na posljetku zainteresirani vidjeti druge kao bolesne.

Bolest kao obranu karakterizira krivnja. Takvi se ljudi osjećaju odgovorni za stvari koje uistinu nisu pod njihovom kontrolom. Njihova je sjenka njihova moć koje se plaše, koju percipiraju u napuhanom, svemoćnom obliku. Ova obrana često maskira a može i kočiti veliku kreativnost i inteligenciju. Ako ovi ljudi zloupotrijebe magijsku praksu da bi pojačali osjećaj svemoći mogu imati velike štete.

SPIRALNI PLES

Druga omiljena strategija je projekcija. Kad se osjete negativne Čuvareve kvalitete, lako ih je samo izgnati van i dodijeliti ih drugoj osobi i skupini. Posebna privlačnost ove strategije je da projekcija stvara sukob, koji je dramatičan, uzbudljiv i zbunjuje. U krajnjem slučaju degenerira u paranoju. Takvi ljudi nikad se ne osjećaju potpuno prihvaćeni ili sigurni. Budući da vlastiti bijes i neprijateljstvo projiciraju prema van osjećaju neprijateljstvo svuda oko sebe.

Svi imamo više strategija, no ipak smo posebno skloni određenom modu. Nikoga se ne može prisiliti na susret sa Sjenom niti se proces može ubrzati. Mora se dogoditi prema osobnom timingu. Primjerice, transna konfrontacija na početku ovoga dijela zabilješka je stvarne seanse mene i jedne članice mojeg kovenaa. No bila je kulminacija nekoliko mjeseci rada i vježbe. U ranijim seansama Valerie je uspjela prizvati sjenu, no nije mogla dobiti njezino ime. Nije još bila spremna da se s njom suoči i apsorbira je. Da smo je pokušali prisiliti na konfrontaciju bilo bi krajnje destruktivno ili jednostavno beskorisno. No uz dobar timing mogla je usvojiti kvalitete koje su joj prije izgledale zastrašujuće. Proces je označio duboku integraciju u njezinoj osobnosti i cvjetanje njezine osobne i kreativne moći, toliko da sam bila ponukana »predati joj štap« kovenaa i sad je ona Svećenica Komposta.

Jedna od funkcija kovenaa je podržati i voditi druge kroz konfrontacije s Čuvarem. To se ne radi uvijek tako izravno kao u prethodnom primjeru; u stvari, neobučeni članovi kovenaa ne trebaju tako raditi jedni s drugima, jer može biti opasno kao i amaterska psihoanaliza. Članovi kovenaa najbolje pomažu ako se ne daju zavesti tuđim obrambenim strategijama. »Transcendere« ne treba idealizirati niti stavljati na pijedestal (čak ni ako je riječ o svećenicima). Njima je potrebno da ih se voli zbog njihove slabosti, grešaka i ljudskosti kao i snage.

Projektori se ponekad doslovce moraju konfrontirati s drugim ljudima. Proces može uznemiriti kovenaa ako ga se dobro ne percipira. Članovi grupe ne trebaju zauzimati strane niti se fokusirati na izvanjski uzrok svađe. Isto tako se treba oprijeti napasti da se jedna osoba ili obe izbace iz grupe, osim kao zadnje utočište. U istinskoj borbi sjena emocije će ići puno dublje no što događaji naizgled upozoravaju. Karakteristične su izjave poput »Ne mogu izdržati kako se uz nju osjećam« ili »Ona iz mene iznosi najgore«.

STARHAWK

Grupa ne treba prihvatiti projekcije zavađenih strana. Ako su posvećeni grupi i vlastitom rastu na posljetku će se suočiti sa sjenom vlastita gnjeva. Treba im pružati ljubav tijekom cijele bitke.

Velika je napast voljeti, tješiti i tetošiti ljude koji se definiraju kao bolesni. Također je napast izgubiti strpljenje, goniti ih da živnu, prestanu cendrati i počnu svaki dan sa smiješkom. Niti jedan pristup neće pomoći. Takvi ljudi trebaju prepoznati svoju moć i trebaju znati svoje granice. Treba im podrška da se bore i funkcioniraju, a ne da se povuku u bolest ili obogaljujuću krivnju. Treba ih voljeti zbog njihove moći.

Učenje transa znači učenje »svjesnog mijenjanja svijesti«, što znači kontrolu. Droge koje mijenjaju svijest *ne* koriste se u magiji (barem ih ne koriste mudri) jer uništavaju tu kontrolu. Niti jedna droga ne može prisiliti na konfrontaciju s čuvarem; može u najboljem slučaju otkloniti obranu koja je možda sve što stoji između jastva i čiste strave. Još češće, droga jednostavno osnažuje postojeće obrane na dubljem i destruktivnijem nivou. Superiornost postaje kompleks spasitelja; bolest postaje psihoza; projekcija može postati istinska paranoja. U tradicijskim društvima gdje se droge koriste za postizanje mistične vizije i religijske ekstaze, iskustvo se kontrolira i čvrsto strukturira prema mitologiji. Šamani i svećenici posjeduju duboko razumijevanje mnogih stanja koje um može postići i znaju kako ljude voditi kroz njih. No mi ne živimo u tradicijskom društvu. Živimo u društvu koje se temelji na potrošnoj robi u kojemu se i prosvjetljenje može staviti u kapsulu i kupiti i prodati. No ono što se kupuje i konzumira nije pravo prosvjetljenje, nije prava magija. Magijski rad, poduka i disciplina mogu voditi senzualnom transu sličnom onom uslijed uzimanja marihuane. Cilj rituala je ekstatična vizija i jak osjećaj čuđenja kao u najboljim LSD tripovima. No magija otvara i beskonačno finija uzvišena stanja i uči nas ne samo kako proći kroz vrata nego i kako se vratiti. Svijest nije kako kaže Timothy Leary kemijska pojava. Kemija je pojava svijesti.

Najbolja je zaštita kad učite trans – ili bilo što drugo – smisao za humor. Ništa čemu se možete smijati, bio to demon, duh, UFO, anđel, vodič, guru, učitelj, vizija, bestjelesni entitet ili neki vaš aspekt ne može vas zaposjesti. Nitko tko se ne može

SPIRALNI PLES

smijati sebi ne može biti cjelovit.

Proširena svijest počinje snovima. »To zovemo vratima bez ključa, koja su također vrata snova; Freud ih je otkrio i upotrijebio za iznošenje na svjetlo dana; no mi inicirani koristimo ga za iznošenje na svjetlo noći.«⁸⁷ Napisano je mnoštvo knjiga o »iznošenju na svjetlo dana«: kako podsvjesni materijal iz snova dovesti u normalnu svijest. Ovdje ću se ograničiti na one aspekte koji se odnose na magiju.

Snovi, premda naš najizravniji put u subjektivne procese Mlađega jastva, mogu imati i objektivne elemente. Neki snovi odražavaju u simboličkom jeziku izravnu spoznaju astralnih struja. Mogu otkriti tuđe motive, planove, osjećaje ili informacije o izvanjskim događajima. Lica u snu nisu uvijek aspekt osobe koja sanja: ponekad su stvarne osobe i predmeti, iako općenito postoji nešto u individui što rezonira s izvanjskim silama.

Kad jednom počnemo svjesno raditi s magijskim simbolima i mitologijom, naši ih snovi odražavaju i treba ih tumačiti u tom svjetlu. Zmija je za vješticu primjerice puno više od frojdijanskog falusnog simbola: ona je simbol Boginje, obnove i regeneracije.

Pisanje dnevnika snova, pamćenje snova, razgovor o njima u kovenu i ulaženje u snove u transu ili vođenoj fantaziji načini su otvaranja vrata bez ključa. Učenje kako uzeti aktivnu kontrolu nad snovima, predlagati njihovu temu, mijenjati snove tijekom sanjanja, suočiti se s napadačima i poraziti neprijatelje, načini su »iznošenja na svjetlo noći«.⁸⁸

Mnoge su metode pobuđivanja transa, no sve funkcioniraju prema jednom ili više od četiri povezana načela: relaksaciji, restrikciji čula, ritmu i dosadi. Fizička napetost blokira trans. Većina pobuđivanja počinje svjesnom relaksacijom kao u vježbi 9. Kad nakon transa slijedi neki rad, kao u podizanju stošca moći, relaksacija može prirodno uslijediti.

Restrikciju čula istraživali su u istraživanjima koja je opisao Robert Ornstein u *The Psychology of Consciousness*. Kad su subjekti gledali u fiksnu sliku, ona bi nakon nekog vremena nestajala. Istodobno su se na elektroencefalogramu javljali alfa valovi. Alfa ritam označava meditaciju i duboku relaksaciju. Ornstein zaključuje da je »posljedica strukture središnjega nervnog

STARHAWK

sustava to što nakon ograničavanja svijesti na nepromjenjivi izvor stimulacije slijedi 'gašenje svijesti o izvanjskom svijetu'. Tako se uglavnom odvija meditacijâ.«⁸⁹

O neuropsihologiji svijesti se ne zna dovoljno. No drevne tehnike transa i gledanja u kuglu uvijek su željele ograničiti čulnu svijest, često na jedan nepromjenjiv izvor stimulacije: plamen svijeće, kristalnu kuglu, tamno ogledalo, tamnu posudu s vodom ili svijetao mač.

Ritam, doživljen u kretanju, pjevanju, bubnjanju, pjevanju ili pjesničkim stihovima, također pobuđuje stanja povišene svijesti. Afroameričke religije bubnjanjem i plesanjem pobuđuju transna stanja u kojima štovatelje »zaposjedaju« »orishe«, Bogovi i Boginje. Metrički ritam poezije, prema Robertu Gravesu, pobuđuje trans povećane senzitivnosti. U tradiciji Crafta vjeruje se da određeni ritmovi mogu pobuditi određena emotivna stanja. Bubnjari su prvotno pratili vojske jer njihovi ritmovi mogu natjerati ljude da se bore kao ludi. Ova je tajna čini se bila izgubljena za vojsku i vještije kovene, sve dok ih ponovno nisu otkrili proizvođači disco muzike. Takve indukcije transa su uvijek tihe i ritmičke.

I dosada može dovesti u trans – što su otkrile generacije djece u školi sanjareći tijekom dana. Kad nismo čulno, emotivno ili mentalno stimulirani, svjesnost odlazi drugdje. Ponavljanje je važno za pobuđivanje transa – stvara osjećaj sigurnosti i familijarnosti. Um se »isključuje« od ponavljanih stimulansa i »prilagođava« drugom kanalu.

Transno stanje se najlakše uči u skupini, uz pomoć drugih. Kasnije je lako nasamo ponoviti iste vježbe. Predstaviti ću vježbe kao da vođa govori skupini. Prije početka treba uspostaviti krug a upozorenja treba ponoviti prije no što se svi opuste:

53. VJEŽBA: UPOZORENJA

»Ući ćete u vrlo duboko, vrlo ugodno stanje uma, gdje ćete biti savršeno sigurni i savršeno zaštićeni.

Bit ćete svjesni svake opasnosti u vanjskom svijetu i smjesta ćete se probuditi savršeno budni i sposobni reagirati i funkcionirati.

Stalno ćete biti lucidni i svjesni i moći ćete se potpuno koncentrirati.

Sjetit ćete se svega što ste doživjeli.⁹⁰

U svakome se trenutku možete potpuno probuditi.

Kad se probudite bit ćete osvježeni, obnovljeni i puni energije.

SPIRALNI PLES

Pobuđivanja široko variraju. Upotrijebite metodu koja vam odgovara: ronjenje, spuštanje liftom, spuštanje u Alisinu zečju rupu, spuštanje spiralnim stepeništem ili nešto drugo. Ovo je moje omiljeno pobuđivanje glasom:

54. VJEŽBA: DUGA: POBUĐIVANJE TRANSA

(Počnite s 9. vježbom, relaksacijom. Svi neka leže na podu, ugodno opuštenu.)

»Duboko dišite – lebdite prema dolje ... dolje ... na prekrasnom crvenom oblaku, a cijelo vam je tijelo crveno – dok se spuštate i plutate ... nježno se ljuļajući ... dublje ... i dublje ... dolje...«

(Ponovite, jednom, s narančastim oblakom, zatim žutim, zelenim, plavim i ljubičastim.)

»Prizemite se vrlo nježno ... vrlo blago ... u središte kruga, bijeli biser. Vidite da sjaji, nježno, blago...

»Sad se okrenite prema Istoku ... i zatim Jugu ... i Zapadu ... i sada Sjeveru.

»Otvorite sva unutarnja čula.«

Prva transna vježba je stvoriti unutarnje Mjesto moći, siguran prostor koji služi kao »baza« za sva transna putovanja. Nakon pobuđivanja transa nastavite:

55. VJEŽBA: MJESTO MOĆI

Za trenutak ćete ući u novi prostor, mjesto u kojem ste potpuno sigurni i zaštićeni, gdje imate potpunu kontrolu i dodirujete svoje najdublje izvore snage. Možda se čini da se nalazi izvana a možda iznutra – može sadržavati bilo što ili bilo koga što volite. Ono je potpuno vaše. Gdje god da jeste, u kojem god stanju svijesti, možete se vratiti na vaše mjesto moći, jednostavno ga vizualizirajući.

Okrenite lice u smjeru koji vam je najugodniji. Na stijenki bisera nacrtajte zazivajući pentagram. Ako želite možete upotrijebiti vlastiti simbol, koji će biti vaš tajni ključ za Mjesto moći. Vidite simbol koji sjaji dubokim plavim plamenom. Duboko dišite – udahnite – izdahnite. Vidite otvoreni zid i prođite kroz njega na vaše mjesto moći.

»Sad ste na vašem mjestu moći. Okrenite se i pogledajte prema Istoku. Primijetite ono što vidite i čujete i osjetite i percipirajte. (Stanka).

»Okrenite se i suočite sa Jugom. Primijetite ono što vidite, čujete, osjetite i percipirate. (Stanka).

Okrenite se i pogledajte Zapad. Primijetite ono što vidite, čujete, osjetite i percipirate. (Stanka).

Okrenite se i pogledajte Sjever. Primijetite ono što vidite i čujete i osjetite i percipirate. (Stanka).

Sad istražite vaše mjesto moći. (Barem pet minuta.)

»Sad ste gotovo spremni napustiti vaše mjesto moći. Završite sve što morate završiti.

STARHAWK

»Sad se okrenite prema Istoku i recite zbogom. (Stanka).
»Sad se okrenite prema Jugu i recite zbogom. (Stanka).
»Sad se okrenite prema Zapadu i recite zbogom. (Stanka).
»Sad se okrenite prema Sjeveru i recite zbogom. (Stanka).
»Sad potražite svoj simbol. Vidite kako sjaji. Vidite ga otvorenim. Duboko udahnite – izdahnite – i udite natrag u biser.«

Izazak iz transa jednako je važan kao i ulazak. Izlazite polagano i nježno, ponavljajući suprotnim redosljedom proces pobuđivanja. Okretanje prema smjerovima je važno zato što vas sili orijentirati se spram unutarnjega prostora – *biti* u scenama, a ne samo promatrati ih poput filmova. To također ojačava zaštitni krug a ponavljanje, sa svakim transom, pojačava dubinu stanja.

56. VJEŽBA: DUGA – IZLAZAK

»U biseru se pripremite za buđenje. Kad ste budni osjetite se osvježeni, obnovljeni i puni energije. Sjetit ćete se svega što ste doživjeli. Sad se okrenite i pogledajte prema Istoku ... zatim Jugu ... Zapadu ... i zatim Sjeveru. Duboko udahnite ... izdahnite...

»Plutate uvis ... uvis ... na prekrasnom ljubičastom oblaku a cijelo vam je tijelo ljubičasto dok se nježno uspinjete uvis...

»Na prekrasnom plavom oblaku ... gore ... gore ... a cijelo vam je tijelo plavo i počinjete se nježno buditi i lagano se dižete gore...

»Na prekrasnom zelenom oblaku ... a cijelo vam je tijelo zeleno ... dok se polagano dižete ... gore ... gore...

»Na prekrasnom žutom oblaku ... sve ste budniji ... cijelo vam je tijelo žuto ... dok se nježno dižete ... gore ... gore...

»Na prekrasnom narančastom oblaku ... puni energije i vitalnosti ... tijelo vam je narančasto ... dok se polagano dižete ... gore ... gore...

»Na prekrasnom crvenom oblaku ... gotovo potpuno budni ... a tijelo vam je crveno dok se polagano dižete ... potpuno se prisjećate...

»Sad ćete nabrojati do tri i potpuno se probuditi i biti osvježeni, obnovljeni i puni energije ... duboko udahnite ... udahnite ... i izdahnite ... jedan ... dva ... tri...

»Otvorite oči i probudite se.«

Povremeno ljudi ne izađu iz transa. Ne treba se zbog toga brinuti – to samo znači da su iz transa otplutali u san. Nježno ih probudite dodirnuvši ih ili ih pozovite imenom.

Proricanje budućnosti je viđenje duhovnim okom koje koristi koncentraciju na objekt: kristalnu kuglu, posudu s tintom, tamnu posudu ispunjenu vodom ili ogledalo sa crno pobojanom površinom.

SPIRALNI PLES

57. VJEŽBA: PRORICANJE

Uspostavite krug. Usredite se i uzemljite. Udobno sjednite i gledajte u kristal ili objekt za fokusiranje. Neki ljudi vole da je prostorija potpuno tamna; drugi upale svijeću. Osvjetljenje ne treba biti jako.

Opustite se i mirno čekajte. Ništa nemojte prisiljavati. Mnogi osjećaju nesigurnost i strah – »to meni neće djelovati« – »ne radim dobro«. Spoznajte strahove, opustite se i pustite da se razlože.

Nakon nekog vremena – a to može zahtijevati redovitu praksu od nekoliko seansi – površina kristala mogla bi se zamagliti od *raith* energije. Nekim se ljudima oblaci razbistre i na kristalu se jave slike. Drugi spontano zatvore oči i vide slike unutarnjim okom. Obje metode su dobre – izaberite onu koja vam je najlakša.

Na kraju, neka se oblaci vrate i zatim rasprše. Vidite kristal kao čvrsti objekt. Prekrijte ga i otvorite krug.

58. VJEŽBA: SUGESTIJA

Budući da sugestije djeluju putem Mladega jastva najučinkovitije su putem jezika simbola i imagerije. Sugestiju možete uključiti u trans. Umjesto verbalnih izjava stvorite mentalnu scenu koja pokazuje rezultate onoga što želite. Ako želite nadići sramežljivost, vidite sebe na velikom domjenku, ponašajući se šarmantno i uravnoteženo. Ako želite biti bogatiji, vidite se kako zaradujete novac. Ako želite biti iscijeljeni, vidite se zdravi i aktivni.

Uspostavite krug, udite u trans i odite na vaše mjesto moći. Orijentirajte se spram četiri smjera.

Stvorite sugestiju na vašem mjestu moći. Neka bude živa, stvarna i čulna najviše što možete. Posvetite se tome koliko god dugo trebalo.

Ostavite sugestiju na mjestu moći. Ukoriženit će se i izrasti i postati vaša stvarnost.

Oprostite se sa četiri smjera i izađite iz transa.

59. VJEŽBA: SJEĆANJE

Uspostavite krug, udite u trans i odite se na vaše mjesto moći. Okrenite se prema smjeru koji vam se najviše sviđa.

Ispred sebe vidite put. Potražite put i nađite ga. Sad ga slijedite, gledajući oko sebe, primjećujući što vidite i čujete i osjetite čulima. Slijedite ga dalje.

Put vodi preko grebena. Popnite se na njega i počnite se spuštati, dolje ... dolje ... dolje ... kružeći niz brežuljak.

Na putu prema dolje vidjet ćete ulaz u pećinu koji vodi duboko ... duboko u brežuljak. Nađite pećinu i stanite pred ulaz.

U pećini su sva vaša sjećanja, iz ovoga i iz svih prethodnih života. Ući ćete u pećinu. Moći ćete ići duboko koliko god želite, istražiti svaki tunel, svaku pukotinu koju želite. Ako želite istražiti određeno sjećanje, držite ga u umu i bit ćete dovedeni na dobro mjesto. Ako postoji sjećanje s kojim se niste spremni suočiti, put u njega će biti blokiran.

STARHAWK

Duboko udahnite, izdahnite i dok brojite do tri udite u pećinu vaših sjećanja. Ostanite tamo koliko god je potrebno. (Barem deset minuta).

Sad se pripremite da se vratite iz sjećanja. Uzmite si vremena da ga završite. Vratite se na ulaz pećine.

Duboko udahnite i dok izdišete brojite do tri i izađite iz pećine. Izdahnite – brojite jedan, dva, tri.

Izađite iz pećine i popnite se natrag na brežuljak. Vratite se na brežuljak, preko grebena, slijedeći put natrag na vaše mjesto moći.

Oprostite se s četiri smjera i izađite iz transa.

60. VJEŽBA: IZ TRANSA U SAN

Uspostavite krug, udite u trans i orijentirajte se spram vašega mjesta moći. Okrenite se prema smjeru koji vam je najdraži.

Vidite novi put – zavojiti, tajni put koji vodi dolje na rijeku. Potražite put i nađite ga. Slijedite ga. Pogledajte oko sebe primjećujući što vidite, čujete i osjećate na putu.

Zaustavite se na riječnoj obali. S druge strane rijeke je područje snova. Kad uđete u njega možete istražiti ili izmijeniti san koji želite. Možete se suočiti sa svojim neprijateljima i pobijediti ih i možete učiti od svojih prijatelja. Sad zamislite san u koji želite ući i vidite krajolik s druge strane rijeke.

Duboko udahnite. Dok izdišete zakoračite u rijeku. Osjetite hladnu vodu na vašim stopalima i primijetite kako se kreće i svjetluca.

Drugi put duboko udahnite. Dok izdišete gacajte kroz rijeku. Osjetite kamenje ispod svojih stopala; poslušajte rijeku.

Ponovno duboko udahnite. Dok izdišete zakoračite na dalju obalu u područje snova. Izdahnite. Osjetite čvrsto tlo ispod nogu.

Sad ste u području snova. Posvetite istraživanju dovoljno vremena, promjeni i otkrijte svoje snove.

Sad se pripremite da napustite područje snova. Recite zbogom svim bićima koje ste sreli i završite istraživanje. Vratite se rijeci.

Ponovno, duboko udišući tri puta u tri koraka pređite rijeku. Zakoračite u nju, pregacajte preko i pojavite se na drugoj strani. Osjetite kamenje ispod stopala; čujte i vidite vodu.

Slijedite put natrag na mjesto moći. Pozdravite se s četiri smjera i izađite iz transa.

Snove možete istražiti gledanjem u kuglu ili vodu. Grupa može vizualizirati sliku sna u kristalu ili posudi s vodom i istražiti je. Evo na primjer djelomičnog zapisa grupnoga transa na sliku iz Hollynog sna, u kojemu je grupa starijih žena tražila sliku tuljana u novinama a jedna je rekla, »Tuljan će donijeti vječnu mladost«.

Na plaži smo – valovi – tiha muzika svira iz karnevalskog vrtuljka – Holly je u jezeru – njezin otac kaže da pliva poput ribe...

SPIRALNI PLES

Evo svjetionika – sirena za maglu, pjena šprica po stijenama – glasanje tuljana...

Holly je u vodi, njezina kosa pluta iza nje poput sirenine kose – svi plivamo ispod stijena, voda je kristalno plava – stijene su napravljene od kristala...

Ispod stijena je pećina – Valerie je prepoznaje iz sna kojega je davno sanjala – neki su ljudi željeli roniti u pećinu; ona ih je upozorila da to ne rade, no ipak su to učinili. Nisu mogli izaći ... Pećina je puna kostiju.

Prolazimo kroz nju i ulazimo u stakleni grad. Tornjevi i tornjići sjajnoga kristala uzdižu se pod morem ... mi se krećemo po dugačkom hodniku, kroz gotske dvorane sa čistim svodovima...

Grad se vrti – odbacuje nas, vrtimo se okolo, okrećemo se natrag u pećinu. U pećini je tuljan. Tuljan čuva izvor. »Tuljan će donijeti vječnu mladost«. Pijemo sa izvora.

Kad se upoznate sa tehnikama transa možete stvoriti vlastitu imageriju i upotrijebiti transna stanja za mnoge eksperimente. Možete pozvati svoj negativni dio, kao Valerie na početku ovoga dijela, ili pozvati Duboko jastvo na vaše mjesto moći i dobiti pomoć, učenje i savjet. Možete tražiti odgovore na pitanja, piti s izvora inspiracije, umrijeti i ponovno se roditi.

U ritualima su prisutni svi elementi pobuđivanja transa (osim, nadam se, dosade). Otpuštanje energije sa Stošcem moći stvara opuštanje. Prostor neka bude taman, a pozornost možete fokusirati na plamen svijeće ili središnji kotao. Pjesme, zazivi i kretanje su ritmični i ponavljaju se. Pobuđivanje transa je prirodan i prekrasan element samoga rituala. Često sadrži višestruke glasove čiji je učinak teško ponoviti u pisanom obliku. U sljedećoj vježbi zamislite da se stihovi čitaju simultano, poput muzičke partiture.

61. VJEŽBA: RITUALNO POBUĐIVANE TRANSA

1. glas: Prsti se rastapaju u vodi i vaši
2. glas: (Stanka) Vaši prsti se rastapaju u
3. glas: Duuu-booo-kooo spaaa-vaaaj-tee i

1. glas: nožni prsti se rastapaju u vodi i vaši zglavci
2. glas: vodi i vaši nožni prsti se rastapaju u vodi

STARHAWK

3. glas: saaa-njaaaj-tee o postajanju

1. glas: se rastapaju u vodi i vaši gležnjevi se
2. glas: i vaši zglavci se rastapaju u vodi i
3. glas: saaa-njaaaj-tee duuu-booo-kooo

1. glas: rastapaju u vodi i vaše ruke se rastapaju
2. glas: vaši gležnjevi se rastapaju u vodi i vaše
3. glas: i spaaa-vaaaj-tee

1. glas: u vodi i vaša se stopala rastapaju u vodi,
2. glas: ruke se rastapaju u vodi i vaša stopala se
3. glas: Duuu-booo-kooo spaaa-vaaaj-tee

1. glas: i vaše se podlaktice rastapaju u vodi i
2. glas: rastapaju u vodi i vaše podlaktice se
3. glas: saaa-njaaaj-tee o postajanju

1. glas: vaše se nadlaktice rastapaju u vodi i vaši
2. glas: rastapaju u vodi i vaše nadlaktice se rastapaju
3. glas: duu-boo-koo dii-šii-tee

1. glas: laktovi se rastapaju u vodi i vaša koljena
2. glas: u vodi i vaši laktovi se rastapaju u
3. glas: i spaa-vaaj-tee.

Nastavite s pobuđivanjem transa dok ne opustite čitavo tijelo. Neka drugi glas nastavi voditi trans i kasnije razbudi članove. Kad članovima kovala postane ugodno zajedno raditi, vodstvo može podijeliti nekoliko članova koji rade dio imagerije.

Misterijski rituali, poput vještichjih, slijede obrazac indukcije i otkrovenja. Misterije su učenja koja se ne mogu dosegnuti intelektom, nego dubokim umom koji je dostupan u transu. Mogu se izraziti objektom – klasom pšenice kao u Eleuzinskim misterijama – ključnim izrazom ili simbolom. Tajna je izvan konteksta besmislena; samo u okviru rituala dobiva prosvjetljujuću moć.

Proricanje putem hijeromantije, Tarot karata i astrologije također su metode buđenja dubokoga uma. Ovdje ne mogu niti

SPIRALNI PLES

započeti raspravu koja bi objasnila tako opsežne prakse, no mogu spomenuti da sve tehnike proricanja rade u suštini na fokusiranju svijesti i uporabi povišene intuicije i percepcije koje su moguće u transu. Danas se te tehnike ne koriste za »gatanje« nego kao metode spiritualnoga i psihološkog savjetovanja.

Gozba

Nakon transa počinje proces povratka u svijet i završavanja rituala dijeljenjem hrane. To može biti sok, srpoliki kolači od ječmenog brašna ili keksi s mlijekom. Ponekad se služi potpuni objed; ponekad koven više želi organsko voće i sok od jabuke, a katkad šampanjac i kavijar. Jedino su ograničenje ukusi i novčana spremnost članova.

Svećenik i svećenica (ili drugi članovi) nose pladanj s hranom i pehar i izgovaraju blagoslov koji je jednostavan i često spontan:

BLAGOSLOV KOLAČA I VINA

Sav je život tvoj,
Svi plodovi zemlje,
Svi plodovi tvoje maternice,
Tvoje sjedinjenje, tvoj ples.
Boginjo (i Bože)
Zahvaljujemo ti na blagoslovima i obilju.
Pridruži nam se, slavi sa nama, uživaj sa nama!
Blagoslovljena budi!

Malo vina za ponudu Boginji (Bogu) možete uliti u vatru ili kotao. Pehar pošaljite po krugu, a svaki član zahvaljuje za sve dobro što se dogodilo od prethodnoga sastanka. Članovi se dok jedu opuštaju, smiju, šale i druže ili pričaju o ritualu i planiraju buduće sastanke. Socijalni aspekt rituala je integralni dio jačanja i održavanja grupne veze. Dijeljenje hrane je dijeljenje opipljivih simbola ljubavi i brige. Važno je da je ovaj dio rituala zabavan – nagrada za Mlađe jastvo koje je podnijelo sav ozbiljan rad rituala i magije.

STARHAWK

Od vitalne je važnosti formalno završiti sastanak i raskinuti krug. Kako smo nakon započinjanja rituala zakoračili između svjetova, moramo svjesno i namjerno zakoračiti u običan prostor i vrijeme. Jedino tako možemo sačuvati integritet ritualnoga prostora i vremena. Ljudi nikad ne smiju otići prije no što se krug otvori i izvrši povratak u običnu svijest.

Otpuštanje Boginje i Boga

Moć rituala treba se uzemljiti ako to već nije učinjeno. Svećenica (ili tko je radio zaziv) ide do oltara i stoji ispred kovena u pentagram poziciji. Kaže,

Boginjo i Bože
Zahvaljujemo vam
Za vašu prisutnost,
Za vaš krug,
Za svjetlost i ljubav,
Za noć i promjenu,
Tražimo vaš blagoslov
Dok odlazite.
Pozdrav i zbogom! Blagoslovljeni bili.

Otvaranje kruga

Svećenica ide u sva četiri smjera, crta pentagram za otpuštanje (vidi sliku na str. 56.) i kaže

Čuvari Istoka (Juga, Zapada, Sjevera), moći Zraka (Vatre, Vode, Zemlje) zahvaljujemo vam
Što ste došli u naš krug
i tražimo vaš blagoslov
dok odlazite.
Neka među nama vlada mir
sad i zauvijek. Blagoslovljeni bili.

Ona diže svoj *athame* prema nebu i dodiruje zemlju, zatim

SPIRALNI PLES

širi ruke i kaže,

Krug je otvoren, no nije prekinut,
neka Boginjin mir
ispuni naša srca,
sretni se sastali i sretni se rastali.
I sretni se opet sastali. Blagoslovljeni bili.

10

Inicijacija

Između svjetova

BOGINJA U CARSTVU SMRTI

Boginja je u ovom svijetu Mjesec, svjetlost koja sija u tami, donositeljica kiše, pokretačica plime i Gospodarica Misterija. I kako Mjesec raste i pada i tri noći svojeg ciklusa prolazi u tami, tako je, prema priči, Boginja jednom provela tri noći u Carstvu Smrti.

Budući da Ona u ljubavi uvijek traži svoje drugo jastvo, jednom je zimi, kad je On nestao sa zelene zemlje, poslala za njim i na posljertku došla do vrata iza kojih živi ne idu.

Čuvar vrata ju je izazvao da skine sav nakit i odjeću, jer se u tu zemlju ništa ne može unijeti. Zbog ljubavi bila je vezana kao i svi drugi koji ondje uđu i donijeta pred samu Smrt.

On ju je volio i kleknuo pred njezina stopala. Položivši ispred nje svoj mač i krunu, dao joj je peterostruki poljubac i rekao,

»Ne vraćaj se u svijet živih, nego ostani sa mnom i uživaj u miru i ugodi«.

No Ona je odgovorila, »Zašto zbog Tebe sve što volim i u čemu uživam umire i odlazi?«

»Gospo«, rekao je, »sudbina je svega živoga da umre. Sve prolazi, sve nestaje. Donosim utjehu i okrepu onima koji prođu kroz vrata, da bi se mogli ponovno pomladiti. No Ti si želja mojeg srca – nemoj se vratiti nego ostani ovdje sa mnom.«

I ona je ostala s njim tri dana i tri noći i na kraju treće noći uzela svoju krunu, koja je postala prsten koji je stavila oko vrata, govoreći:

»Ovo je krug preporoda. Kroz tebe sve odlazi iz života, no kroz mene se sve može ponovno roditi. Sve prolazi; sve se mijenja. Ni smrt nije vječna. Moja je misterija maternice, koja ja kotao

SPIRALNI PLES

preporoda. Uđi u mene i spoznaj me i bit ćeš slobodan od svih strahova. Jer kako je život samo putovanje u smrt, tako je i smrt prolaz natrag u život, a u meni se krug uvijek okreće.«

On je u ljubavi ušao u Nju i tako se ponovno rodio. No znade ga se kao Gospodara sjenki, onoga koji tješi i snaži, onoga koji otvara vrata, Kralja u Zemlji mladosti, onoga koji podaruje odmor i mir. A ona je milostiva majka života; iz nje sve potječe i njoj se sve vraća. U Njoj su misterije smrti i rođenja; u Njoj je ispunjenje ljubavi.

Tradicijski vještičji mit

Inicijacija je simbolička smrt i preporod, ritual prijelaza koji svakoga transformira. U vješticarstvu označava ulazak u koven i duboku osobnu predanost Boginji. Ona je poklon moći i ljubavi koji članovi koveni daju jedni drugima: doživljaj unutarnjih tajni koje se ne mogu reći jer su onkraj riječi. Inicijacija je promjena koja donosi otkrovenje i razumijevanje i pojačava daljnji rast i promjenu.

Timing inicijacije je bitan. Tradicionalno se od vještica tražilo da prije inicijacije uče »godinu i jedan dan«. Ovo se korisno pravilo u današnjim kovenima ne poštuje. Magijska se obuka ne može dogoditi preko noći. To je, kao što smo rekli, proces neurološke promjene obrazaca za što je potrebno vrijeme. Sve dok vještica ne može, barem do neke mjere, kanalizirati energiju i ulaziti u promijenjena stanja svijesti, neće imati punu dobrobit od rituala.

Postoji i drugi, suptilniji aspekt timinga. Inicijacija znači »početak«, a ono što počinje je proces suočavanja s Čuvarem ulaza. Inicirani se možda još nije suočio sa Sjenom, no mora se obavezati da će to učiniti. Čuvareva ozbiljna opomena – »Bolje da naletite na moju oštricu i poginete nego da pokušate sa strahom u srcu« – ne znači da inicirani mora biti neustrašiv, nego da je spreman, usprkos straha, nastaviti, ne pobjeći, suočiti se sa svojim obranama premda je proces možda bolan. »Da li ste spremni patiti da bi naučili?« pita se, jer učenje i rast uvijek uključuju bol.

Kad je novak spreman suočiti se s ljudima u grupi, s problemima, preuzeti odgovornost za vlastite osjećaje i djelovanje i istodobno očekivati i željeti da utječe na smjer grupe, vjerojatno je spreman za inicijaciju. Mora tražiti inicijaciju, jer nije spreman

STARHAWK

sve dok ne shvati da on i nitko drugi ne kontrolira smjer njegova napretka u Craftu. Inicijacija stvara snažne emotivne i duboke astralne veze između članova koveni, stoga budite vrlo oprezni koga ćete inicirati.

Tema inicijacije je smrt i preporod. Smrt je korijen najdubljih strahova i istinsko lice Sjene. Ona je teror ranjivosti, strava uništenja za koju se bojimo da će je proizvesti naš bijes i moć. Kao u mitu riskiramo tu konfrontaciju zbog želje i čežnje za našim otcjepljenim dijelovima koji su s druge strane bezdana, a koji nas jedino mogu nadopuniti i osloboditi nas za ljubav. Jer ondje gdje nema hrabrosti nema ni ljubavi: za ljubav je, što je zastrašujuće, nužno poštenje ili je ona samo privid. Potrebna je ranjivost ili je ljubav plitka. Ona mora koristiti našu najdublju moć ili joj nedostaje snage. Ona nam pomaže suočiti se s tugom, gubitkom i smrću.

I tako učimo Misteriju: Sjenka koje se bojimo, Čuvar ulaza, nije nitko doli Bog, Čuvar vrata, u svojem aspektu Smrti.

Moramo skinuti svoje obrane, glumu, maske, uloge, našu »odjeću i dragulje«, sve za što se izdajemo da bi prošli ta vrata i ušli u unutarnje kraljevstvo. Vrata se otvaraju samo nagom tijelu istine, svezanom konopcima, našoj spoznaji smrtnosti.

Smrt je zavodljiva, jer kad se jednom pređe zastrašujući prag nema više straha. Strah i nada nestaju; ostao je samo počinak, odmor, olakšanje, blagoslovljeno ništavilo, praznina. No baš kao što je praznina fizičarima »majka svih stanja«, tako kruna smrti postaje prstenom preporoda, a konopci vezanja postaju pupčana vrpca života. Život uključuje smrt i učimo veliku Misteriju – ne kao doktrinu, ne kao filozofiju, nego kao iskustvo: nema uništenja.

Inicijacijski su rituali tradicionalno tajni – ako ni zbog čega drugoga onda zbog elementa iznenađenja. Imam ponešto pomiješane osjećaje o objavljivanju naših inicijacija, no osjećam da knjiga ne bi bila potpuna bez njih. Izostavila sam tajni vilinski materijal i koncentrirala se na kreativne elemente rituala, koje smo općenito uzevši iznova pisali za svakoga novoga člana. Ovo što slijedi ne smatrajte nepromjenjivom doktrinom nego polazištem za stvaranje novih rituala.

Inicijacija počinje s ciklusom smrti – odglumljenim rastakanjem, simboličkim uništenjem i pročišćenjem. Ponekad se uključuje i neki test. Novake u prirodi možete odvesti na

SPIRALNI PLES

nepoznatu stazu i reći im da sami nađu put. Vodiči u nekim vremenskim intervalima odaju tajne ili pokazuju smjer. Na plaži novaku možete povezati oči i tražiti da nađe put putem mirisa, zvuka i da se na posljepku oslobodi straha i s povjerenjem uđe u valove, gdje će ga zaštitničke ruke izvući natrag. U zatvorenom novaka možete tražiti da bude potpuno tih i tiho legne, dok mu se izradi glinena maska za lice te ga se zatim ostavi da meditira dok se maska suši. U Paulovoj inicijaciji rekli smo mu da zatvori oči i odveli ga u vrt. S vremena na vrijeme dopustili smo mu da otvori oči; upalili smo mu svjetlo i nešto mu otkrili; primjerice, pokazali smo mu zrno kukuruza i rekli, »Evo Kore, Djevice«. Pokazali smo mu ružu i rekli, »Osjećaj cvijet i trn«. Pokazali smo mu čipkasti list kojeg su pojeli insekti i rekli, »Vidi kako se život hrani životom«.

Zatim smo ga ostavili da meditira na nebo, dok smo mi ostali ušli unutra, uspostavili krug i pripremili ritualnu kupku.

Ocean ili voda tekućica idealne su lokacije za ritualnu kupku, no većina ih se odvija u najobičnijoj kadi. Članovi kovena rade pročišćenje slanom vodom; vodi za kupanje dodajte sol i nabijte je s moći pročišćenja i obnavljanja. Dodajte odgovarajuće biljke i ulja: koristim latice ruže, lišće lovora, imelu, sporiš, rutvicu, nekoliko kapi ulja Svećenice ili Boginje i Delphi vodu. Upalite incense i svijeće. Novak povezanih očiju uz pomoć ulazi u kadu, drugi ga članovi kovena peru i pjevaju. Kaže mu se da meditira, da se pročisti, riješi sumnji i potraži novo ime. Zatim ga ostavite samoga.

Članovi kovena završavaju zadnje pripreme za ritual i zazivaju Boginju, Boga i Moćne Crafta. Jedan član kovena, koji je novakov mentor, vraća se novaku i suši ga te osigurava da je spreman ući u krug. Labavo veže tanki pamučni konopac oko novakovih zglobova govoreći, »zavezan je kako moraju biti svi živi, koji će ući u kraljevstvo Smrti«. Također veže konopac oko jednoga gležnja govoreći, »Stopala niti vezana niti slobodna«, shvaćajući da je ulazak u Craft slobodan izbor, no kad se jednom uđe na put pokreću se sile koje će ga tjerati naprijed. Mentor pita novaka njegovo novo ime i vodi ga u krug, gdje su izrezana vrata prema Istoku.

Član kovena izabran da bude izazivač istupa naprijed sa mačem ili *athameom* i pita, »Tko dolazi na vrata?«

STARHAWK

Novak, prije toga podučen, odgovara, »To sam ja, _____ (njegovo novo ime), dijete zemlje i zvjezdanoga neba.«

Izazivač: »Tko govori za tebe?«

Mentor: »To sam ja, _____, koji garantira za njega.«
Izazivač drži oštricu noža uperenu spram novakova srca i kaže,
»Ući ćeš u vrtlog moći, mjesto iza imaginacije, gdje se sreću život i smrt, tama i svjetlo, a užitak i bol i postaju jedno. Ući ćeš između svjetova, iza vremena, iza područja ljudskoga života.

Ti koji stojiš na pragu strašnih Moćnih, imaš li hrabrosti pristupiti ispitu? Jer znaj da je bolje pasti na moju oštricu i umrijeti nego pokušati sa strahom u srcu!«

Novak odgovara, »Ulazim u krug sa savršenom ljubavlju i savršenom vjerom.«

Izazivač uzemljuje vršak oštrice prema zemlji, ljubi ga i dovodi natrag u krug govoreći, »Tako su svi prvo dovedeni u krug.«

Svećenica i/ili Svećenik sad vodi novaka svakom od četiri smjera, u smjeru Sunca i kaže:

»Pozdrav, čuvari promatračnica Istoka (Juga, Zapada, Sjevera) i svi moćni Crafta. Primite _____ (novo ime) koji će sada postati Svećenik i Vještac.«

Novak se dovodi natrag na oltar. Svećenica kleči i daje mu peterostruki poljubac, dijelovima tijela po sljedećem redu i govori:

Blagoslovljena tvoja stopala, koja su te dovela na ove putove.

Blagoslovljena tvoja koljena koja kleče na svetom oltaru.

Blagoslovljen tvoj spol bez kojega nas ne bi bilo.

Blagoslovljene tvoje grudi oblikovane u snazi i ljepoti.

Blagoslovljena tvoja usta koja će govoriti sveta imena.

Novak se zatim mjeri tankim konopcem, od glave do nožnih prstiju. Konopac je presječen; mjeri se oko glave i grudiju. Vežu se čvorovi da bi označili mjere. Svećenica namotava konopac i pita novaka, »Da li si spreman položiti zakletvu?«

Novak: »Jesam.«

Svećenica: »Jesi li spreman patiti da bi naučio?«

Novak: »Jesam.«

Svećenica uzima novakovu ruku i s iglom prethodno pročišćenom vatrom i vodom (tj. steriliziranom) probada njegov

SPIRALNI PLES

prst, istiskujući nekoliko kapi krvi na mjeru.

Svećenica: »Ponavljaj za mnom:

‘Ja, _____, slobodnom se voljom zaklinjem da ću štiti, pomagati i braniti sestre i braću iz Crafta.

Uvijek ću tajiti sve što se ne smije otkriti.

Ovo se zaklinjem na majčinu maternicu i nadu u buduće živote, sa sviješću da su mi mjere uzete u prisustvu Moćnih.’«

Novaku se zatim kaže da klekne, stavi jednu ruku na njezinu glavu a drugu na petu; i kaže,

»Sve između mojih ruku pripada Boginji.«

Kover: »Neka tako bude!«

Članovi koveni ga iznenada zgrabe, podignu ga (ako je moguće) i nose ga tri puta oko kruga, smijući se i vrišteći. Stavljaju mu glavu dolje ispred oltara i pritišću je na tlo. Postepeno pritisak prelazi u gladenje. Pjevaju njegovo novo ime, podižu Stožac moći iznad njega i daju mu moć da otvori svoju svijest i radi magiju. Povez se uklanja i kaže mu se,

»Znaj da su ruke koje te dodiruju ruke ljubavi.«

Izgovara se Boginjin poziv te otkrivaju drugi mitovi, misterije i tajne. Općenito, novaku se daje da gleda u kuglu, da nađe vlastiti izvor moći i inspiracije. Otkrivaju mu imena članova koveni, unutarnje ime i simbole koveni.

Mentor ga posvećuje uljem po grudima i čelu, simbolom koveni. Svećenica vraća mjeru, govoreći:

»Tijekom vremena progona kad je svaki član koveni imao u šaci živote svih drugih ovo bi čuvali da upotrijebimo protiv tebe ako pokušaš ugroziti ostale. No u ovim sretnijim vremenima prevladavaju ljubav i povjerenje, stoga uzmi ovo, zadrži ili spali i slobodno idi ili ostani kako te srce vodi.«

Novi inicijant zatim dobiva skup oruđa, koja su načinili ili sakupili za njega drugi članovi. Daju mu jedno po jedno oruđe, objašnjavaju mu njihovu uporabu i posvećuju ih i pune moći. (Vidi 36. vježbu – premda se proces u inicijacijskom ritualu uvijek skrati.)

Dijele se piće i hrana, svi se opuštaju i zabavljaju. Inicijacija je radosni skup.

Prije otvaranja kruga novi se inicijant posljednji put vodi prema četiri smjera. Svećenica kaže,

»Čuvari Istoka (Juga, Zapada, Sjevera) i Moćni Crafta,

STARHAWK

primite _____, koji je sada Svećenik i vještac i član _____
kovenā.«

Zahvaljuje se Boginji, Bogu i Čuvarima, otpuštaju se te se
otvara krug.

11

Mjesečevi rituali

Između svjetova

ESBATI

Koven se sastaje na mjesečini, za mladaka, punoga ili padajućeg Mjeseca. Rituali su iscjeljujući i magijski, vrijeme rasta, inspiracije i uvida. Stalno se mijenjaju, nikad nisu statični. Obnavljamo ih, ponovno pišemo, rekreiramo, no uvijek prema istom obrascu: stvaranje svetoga prostora, zazivi, uporaba magijskih simbola, uzdizanje stošca moći, trans, dijeljenje hrane i pića te smijeh i formalni povratak u obično vrijeme i prostor. Ritual može biti formalan i neformalan; napisan ili spontan; strukturiran ili slobodan – sve dok je pun života. Sve dok odzvanja pjesmom.

»Prvi i najvažniji učinak živoga mitološkog simbola je buđenje i usmjeravanje životnih energija.«
Joseph Campbell⁹¹

Ritual koji slijede u ovom i u sljedećem poglavlju predložci su koji se mogu mijenjati, preraditi, poboljšati ili upotrijebiti kakvi jesu. Ako koristite napisane riječi bolje ih je zapamtiti nego čitati. Govorenje napamet može samo po sebi pobuditi trans; čitanje zarobljava u lijevoj moždanoj polutci. Ako ne možete zapamtiti, improvizirajte. Ne brinite o književnoj kvaliteti – jednostavno recite što osjećate. Ili još bolje – neka rituali budu bez riječi.

RITUAL RASTUĆEG MJESECA

(Trebalo ga raditi nakon što se pojavio prvi vidljivi mladak).
Stavite na oltar zdjelu sa sjemenjem. Napunite središnji kotao zemljom

STARHAWK

i stavite u središte svijeću.

Kad se koven sakupi, počnite sa meditacijom disanja. Svećenica kaže, »Ovo je vrijeme početaka, sjemensko vrijeme stvaranja, buđenje nakon smrti. Plima je zamijenila oseku; sve je transformirano. Noćas nas je dotaknula Djevica koja se svima predaje premda u nju nitko nije penetrirao. Ona mijenja sve što dodiruje; neka nas otvori za promjenu i rast. Sretni se sastali.«

Pročistite, uspostavite krug i prizovite Boginju i Boga.

Članica kovena izabrana da bude Svećenica sjemena uzima posudu sa sjemenjem s oltara i kaže,

»Blagoslovljena bila zemljana stvorenja, mjesečevo sjemenje promjene, svijetli početku novoga vremenskog ciklusa. Moć počinjanja, moć rasta, moć obnavljanja neka bude u ovom sjemenu. Blagoslovljeno bilo.«

Ide po krugu u smjeru Sunčeva kretanja i nudi zdjelu svakoj osobi pitajući, »Što ćeš posaditi sa Mjesecom?« Svaka osoba odgovara što planira započeti, ili što se nada da će izrasti, u mjesecu koji slijedi. »Blagoslov mladoga Mjeseca neka bude uz tebe«, odgovara Svećenica.

Svatko neka jasno vizualizira ono što želi da raste, puneći sjeme sa vizijom. Jedno po jedno, posadite sjemenje u zemlju u središnjem kotlu.

Zajedno podignite stožac moći da napunite sjeme i zemlju s energijom i ojačate projekte koje predstavljaju. Stožac uzemljite u kotao.

Trans ili gledanje u kuglu možete fokusirati na jasnoću vizije projekata koji sad počinju.

Gostite se i otvorite krug.

RITUAL PUNOG MJESECA

(Treba se raditi na večer punoga Mjeseca.)

Okupite se u krug, radite meditaciju disanja; Svećenica kaže,

»Ovo je vrijeme ponoćne, plime moći, kad Gospa pri punom krugu svjetlosti jaše po Nebu, dižući se dolaskom noći. Ovo je vrijeme sazrijevanja plodova, izvršene promjene. Velika Majka, Njegovateljica svijeta koji je Ona, izliva svoju ljubav i darove u obilju. Lovac se približava Blještećoj, njoj koja budi čežnju u srcu i koja je kraj želje. Mi koji gledamo na njezino sjajno lice puni smo ljubavi. Sretni se sastali.«

Pročistite se, uspostavite krug i pozovite Boginju i Boga.

Jedan član kovena neka dođe u središte kruga i izgovara njezino ime. Drugi ga trebaju ponavljati i pjevati, podižući Stožac moći dok ga dodiruju, uzemljujući ga u njega i ispunjavajući ga sa moći i svjetlošću Mjeseca. On se vraća u krug, drugi član kovena zauzima njegovo mjesto, i tako dok svi nisu bili fokus moći. Dok pjevaju drugi članovi kovena shvaćaju da je svaka individua, uistinu, Boginja/Bog.

Na posljetku možete podići Stožac za koven kao cjelinu. Uzemljite moć, radite trans ili proricanje, zatim svetkujte i otvorite krug.

SPIRALNI PLES

RITUAL PADAJUĆEG MJESECA

(Trebalo raditi tijekom padajućeg Mjeseca. U središte kruga stavite kristalnu kuglu ili posudu s vodom za proricanje.)

Sakupite se i meditirajte na grupni dah. Svećenica kaže,

»Ovo je kraj prije početka, smrt prije novoga života. Sad se tijekom oseke kad se valovi povuku otkrivaju tajne obale. Mjesec je skriven, no i najbliže se zvijezde vide i oni koji imaju oči mogu otkriti sudbine i čitati tajne. Boginja, čije se ime ne može izreći, naga ulazi u Kraljevstvo smrti. U najpraznijoj tišini i miru sve je moguće. Sastajemo se u vremenu Starice, da bi dotaknuli duboku moć tame.«

Pročistite i uspostavite krug, no nemojte na oltaru paliti svijeću. Pozovite Boga i Boginju.

Vođa počinje pjesmu: opetujući duboki stih s između umetnutima spontanim stihovima.

Vođa: »Ona leži ispod svega, Ona sve pokriva.«

Svi: »Ona leži ispod svega, Ona sve pokriva.« (Ponovite nekoliko puta).

Član koven: »Ona je učiteljica misterija.«

Svi: »Ona leži ispod svega, Ona sve pokriva.«

Član koven: »Ona je kretanje iza oblika.«

Svi: »Ona leži ispod svega, Ona sve pokriva.«

Član koven: improvizacija

Svi: »Ona leži ispod svega, Ona sve pokriva.«

Nastavite dok ima energije i inspiracije. (Za ovakvu pjesmu potrebne su senzitivnost i otvorenost spram osobne inspiracije i spram drugih. Iako isprva može biti oklijevanja, u kohezivnoj skupini uskoro će nestati tišina i kolizija. Ovo je važan način otvaranja unutarnjeg glasa.)

Uključite i pjesmu moći bez riječi i uzemljite stožac u posudu ili kuglu. Gledajte zajedno u kuglu i podijelite što ste vidjeli.

Svetkujte i otvorite krug.

12

Godišnji ciklus

Između svjetova

SABATI²²

Zima, proljeće, ljeto, jesen – rođenje, rast, nestajanje, smrt – kotač se okreće i okreće. Radaju se ideje; ostvaruju se projekti; planovi ispadaju nepraktični i umiru. Zaljubljujemo se; patimo zbog gubitka; dovršavamo odnose; rađamo; starimo; propadamo.

Sabati su osam točaka u kojima spajamo unutarne i vanjske cikluse: intervali u kojima se sreće sezonsko, nebesko, društveno, kreativno i osobno. Izvršavajući svaku dramu u njezino vrijeme transformiramo se. Obnovljeni smo; preporođeni smo premda propadamo i starimo. Nismo odvojeni od drugih, od svijeta koji nas okružuje; jedno smo s Boginjom, s Bogom. I dok se uzdiže Stožac moći, dok se mijenjaju godišnja doba, mi budimo moć iznutra, moć iscjeljivanja, moć mijenjanja društva, moć obnavljanja Zemlje.

Yule (Zimski solsticij, 20.-23. prosinac)⁹³

Oltar se ukrašava imelom i božikovinom. Postavlja se vatra od hrastovog korijenja no ne pali se. Prostorija je tamna.

Okuplja se krug. Svi zajedno meditiraju, povezujući dah. Svećenica[†] kaže,

»Ovo je noć solsticija, najduža noć u godini. Sad tama trijumfira; no ipak odlazi i mijenja se u svjetlo. Dah je prirode obustavljen: sve čeka da se Tamni kralj u Kotlu transformira u Djetinje svjetlo. Čekamo dolazak zore, kad Velika majka ponovno rađa Božansko sunčano dijete, donositelja nade i obećanje ljeta. Ovo je mir iza kretanja, kad se i vrijeme zaustavlja; središte koje je ujedno periferija. Budni smo u noći. Okrećemo kotač da bi

SPIRALNI PLES

donio svjetlo. Zovemo Sunce iz maternice noći. Blagoslovljeni bili!«

Pročistite, uspostavite krug, no ne palite svijeće. Pozovite Boginju i Boga. Sjednite i počnite naizmjeničnu pjesmu.

Svž:

Umrijeti i roditi se,
Kotač se okreće,
Što morate izgubiti u noći? (Ponovite.)

Član koveni: »Strah.«

Svž:

Strah se gubi u noći.
Strah se gubi u noći.
Umrijeti i roditi se.
Kotač se okreće, što morate izgubiti u noći?

Nastavite s ubacivanjem stihova i ponavljanjem za drugima, sve dok energija ne zamre. Ustanite i primite se za ruke. Svećenik[†] stoji ispred oltara držeći životinjsku lubanju punu soli. Svećenica vodi polaganu, spiralnu procesiju, koja prvo zavija prema van tako da svaki član licem dođe prema svećenici. Pjevajte,

Svjetlo je rođeno,
i svjetlo je umrlo. (Nastavite ponavljati.)

Druga svećenica šapće,

Sve prolazi,
Sve iščezava.

Svećenik stavlja malo soli na jezik svakoga člana govoreći,

Moje je tijelo sol,
Okusite dah smrti.

Svećenica vodi spiralu prema unutra, dok članovi nisu stisnuti zajedno. Ona vodi improvizirano pobuđivanje transa, blago govoreći da klonu na tlo i padnu u san. I dok svi leže na tlu,

STARHAWK

višeglasnom indukcijom ulaze u dublji trans. Dok riječi iščezavaju svećenica kaže,

»Ulazite u prostor savršene slobode«.

Slijedi vrijeme za trans u stanju suspenzije prije rođenja.

Svećenica pristupa jednom od članova, stane kraj njegove glave raširenih nogu i uvuče ga kroz noge simbolički ga rađajući. On postaje dijelom porođajnog kanala; proces se nastavlja s drugim članovima koveni, a porođajni se kanal povećava. Jedan član koveni uzima novorođene jednog po jednog i stavlja ih natrag na spavanje, govoreći im,

»Spavajte snom novorođenih«.

I dok svi tonu natrag u trans, vođeni su u vizualizaciju nade u dolazak novoga života. Svećenica im stavlja malo meda na jezik, jednom po jednom, i kaže,

»Okusite slatkoću života«.

Tiho počinje novu pjesmu, pojačava je i polagano budi spavače, koji se pridružuju u stihovima koji se ponavljaju:

Odjedrite, odjedrite,
Slijedite sumrak do Zapada,
gdje možete počinuti, gdje možete počinuti.

Odjedrite, odjedrite,
Okrenite lice ondje gdje Sunce postaje magleno,
iza oboda, iza oboda.

Odjedrite, odjedrite,
Jedno postaje drugim,
U Majci, u Majci.

Odjedrite, odjedrite,
Nek' vam srce gori kao vatra,
načinite ga višim, načinite ga višim.

Odjedrite, odjedrite,
brzo prođite kroz otvorena vrata,
ona neće čekati, ona neće čekati.

Odjedrite, odjedrite,
preko tame mora bez Sunca,

SPIRALNI PLES

slobodni ste, slobodni ste.

Odjedrite, odjedrite,
vodeći brod uzdižućeg Sunca,
vi ste jedno, vi ste jedno.

Odjedrite, odjedrite,
U bijesni vjetar i oluju,
Da bi se preporodili, da bi se preporodili.

Odjedrite, odjedrite,
Preko valova gdje pjena postaje bijela,
Da donesete svjetlo, da donesete svjetlo.

Svi:

Budni smo u noći!
Okrećemo kolo, da bi donijeli svjetlo!
Zovemo Sunce iz utrobe noći!

Svećenica: On okreće svoje lice prema Zapadu, no na Istoku se diže!

Svi: Tko je to?

Svećenica: Tko jedri?

Svi: Tko je to?

Svećenica: Obnovitelj.

Svi: Tko je to?

Svećenica: Onaj koji donosi zlatne plodove.

Svi: Tko je to?

Svećenica: Neumrljani.

Svi: Tko je to?

Svećenica: Čije su ruke otvorene!

Svi: Tko je to?

Svećenica: Onaj čije su oči svijetle!

Svi: Tko je to?

Svećenica: Čije lice sjaji!

Svi: Tko je to?

Svećenica: Jutarnja nada!

Svi: Tko je to?

Svećenica: Tko prolazi vratima?

Svi: Tko je to?

Svećenica: Tko se vraća u svjetlu?

STARHAWK

Svi: Tko je to?

Svećenica: Sjaj između dva stupa.

Svi: Tko je to?

Svećenica: Vrisak između bedara!

Svi: »Io! Evohe! Io! Evohe! Io! Evohe!«

Svećenica (vodi, drugi ponavljaju):

Kraljico Sunca!
Kraljico Mjeseca!
Kraljico rogova!
Kraljico vatri!
Donesi nam dijete obećanja!

To je Velika majka
koja njega rađa,
On je Gospodar života,
koji se ponovno rađa!
Tama i suze
ostavljeni su po strani,
kad Sunce ponovno izađe!

Zlatno Sunce,
Brežuljaka i polja,
Osvjetlaj zemlju!
Osvjetlaj nebesa!
Osvjetlaj vode!
Upali vatre! (Tradicijski napjev.)

Svi: »Io! Evohe! Io! Evohe! Io! Evohe!«

Svećenica pali vatru i pokazuje svijeće, a svi počinju pjevati:

Ja koji sam umro danas ponovno živim,
i ovo je Sunčev rodendan! (Ponovite.)

Ovo je rodendan života i ljubavi i krila,
i veselog velikog događaja neograničene zemlje.⁹⁴

Ponovno smo rođeni, ponovno živimo!⁹⁵ (Ponovite.)

Sunčevo dijete, zimi rođen Kralju!

SPIRALNI PLES

Napravite pjesmu moći, fokusiranu na novo buđenje života. Podijelite hranu i piće i družite se, idealno, do zore. Prije kraja Svećenica kaže,

Tamni je Bog prošao Vrata,
Preporodio se kroz majku,
svi smo s njime preporođeni!

Svž

Plima se okrenula!
Svjetlo će ponovno izaći!
U novoj zori, u novom danu,
Sunce se diže!
Io! Evohe! Blagoslovljeni bili!

Otvorite krug.

Brigid (Svijećnica, 2. veljača)

Ovaj je ritual posvećen Brigid, Boginji vatre i inspiracije; u Irskoj trojedinoj Boginji poezije, iscjeljivanja i kovačkog zanata.

Središnji kotao napunite zemljom. Neupaljene svijeće – jednu za svakoga člana koveni i gosta – zabodite pored kotla. Jednu svijeću uspravno zabodite u središte.

Okupite se u krug i radite meditaciju disanja. Svećenica kaže,

»Ovo je blagdan rastućeg svjetla. Ono što je rođeno za solsticija počinje se ispoljavati, a mi primalje mlade godine vidimo kako Sunčevo dijete raste i jača dok se dani produljuju. Ovo je vrijeme individuacije: unutar mjera spirale svatko od nas svjetli svojim svjetlom i postajemo jedinstveno svoji. Ovo je vrijeme inicijacije, početka, kad sjemenje koje će kasnije isklijati i rasti počinje izvirivati iz dubokog sna. Sastajemo se da bi podijelili svjetlo inspiracije, koje će rasti tijekom sljedeće godine.«

Pročistite, uspostavite krug i pozovite Boginju i Boga. Svećenica vodi zaziv i pjesmu odgovora:

STARHAWK

Vatro srca,
Vatro uma,
Vatro srca,
Vatro vjetra,
Vatro umjetnosti,
Vatro bezvremena!

Svr: »Ona sjaji svima, Ona gori u svima!«
(Ponavlja se. Mogu se dodati improvizirani stihovi.)
Nakon podizanja moći upalite središnju svijeću. Počnite spiralni ples pjevajući,

Kružim oko, kružim oko,
granica zemlje.
Nosim svoja duga krila dok letim.⁹⁶

(Spiralni ples: Neka se svi okrenu licem prema van. Voditeljica počinje kretanje u smjeru suprotnom od kazaljke na satu, jednostavnim korakom loze. Dok se krug odvija ona zaokreće, licem prema osobi do sebe i vodi spiralu prema unutra, u smjeru kazaljke na satu. Dok članovi kovena prolaze, licem u lice, neka se poljube.)

Kad se ples odvije natrag u krug, bubnjari se odvajaju i počinju snažniji, divljiji ritam. Jedan po jedan članovi kovena neka izađu iz kruga, uzmu svijeću i upale je na svijeći u središtu te plešu s upaljenom svijećom, podižući moć i fokusirajući se na inspiraciju i kreativnost koje žele u sljedećem razdoblju. Zatim neka jedan po jedan stave svijeće u središnji kotao sa zemljom. Podignite stožac moći i uzemljite ga u kotao.

Omogućite vrijeme za trans i otvaranje spram inspiracije.

Podijelite kolače i piće. Članovi kovena mogu podijeliti kreativni rad – poeziju, pjesme, umjetnička djela, priče, rukotvorine. Oni koji nemaju umjetničkoga talenta neka dadu prilog od svojeg rada – plan koji se materijalizirao, dobru ideju, posebno postignuće. Zahvalite se Boginji na njezinoj inspiraciji.

Otvorite krug.

Svaki član kovena neka odnese kući malo zemlje koju može posuti po vrtu ili držati na oltaru za uzemljenje.

SPIRALNI PLES

Eostar ritual (Proljetni ekvinocij, 20.-23. ožujka)

Ukrasite oltar proljetnim cvijećem. Stavite odgovarajući element na sve četiri strane svijeta: zemlju na Sjever, incens na Istok, vatru na Jug i posudu s vodom na Zapad, a također i cvijeće odgovarajuće boje.

Okupite se i napravite meditaciju disanja. Svećenica kaže, »Ovo je vrijeme povratka proljeća; radosno vrijeme, vrijeme sjemena, kad život buja iz zemlje i lanci su zime slomljeni. Svjetlo i tama su jednaki: ovo je vrijeme balansa, kad se svi elementi u nama moraju dovesti u novi sklad. Princ Sunca proteže ruke a Kora, Tamna Djevica, vraća se iz zemlje mrtvih, umotana u svježju kišu, sa slatkim mirisom želje u svojem dahu. Ondje gdje koračaju javlja se divlje cvijeće; dok plešu očaj se pretvara u nadu, tuga u zadovoljstvo, želja u obilje. Neka se naša srca s proljećem otvore! Blagoslovljeni bili!«

Pročistite, uspostavite krug i pozovite Boginju i Boga.

Svećenik uzima klupko crne vune i ide do svakoga člana koveni. Pita ih: »Što vas veže?«

Kad odgovore – primjerice, »krivnja« – on lagano poveže njihove zglavke odgovarajući, »Krivnja te veže, krivnja te veže.«

Drugi inicijanti počinju Korinu pjesmu.[†] Svi tiho ponavljaju:

Ona mijenja sve što dodirne,
i sve što dodirne mijenja se.

Svećenica, slijedeći svećenika, pita svakog povezanog člana koveni »Gdje moraš ići da bi bio slobodan?« Svatko odgovara s jednom od četiri strane svijeta – onom koja utjelovljuje kvalitetu koja mu najviše nedostaje: primjerice, Istok. Svećenica odgovara: »Idi na Istok i oslobodi svoj um«. (Nastavite, koristeći duh Juga, emocije Zapada, tijelo Istoka.)

Svaki član koveni ide u odgovarajućem smjeru, meditira na njegovu kvalitetu (još uvijek tiho pjevajući) i prolazi vezama kroz dim, vatru, vodu ili zemlju.

Pjesma se polagano pretvara u Stožac moći bez riječi. Na vrhuncu svećenica viče, »Sada!« Svi vičući lome veze i počinju

STARHAWK

slobodno plesati, pjevati ili činiti što su inspirirani.

Kad je sve tiho i krug se ponovno oformio, vrijeme je za trans i meditaciju. Svećenik i svećenica uzimaju cvijeće sa svih strana svijeta te prilaze svakom članu kovena govoreći, »Uzmite što vam treba«.

Svaki uzima boju ili boje smjera koji im najviše nedostaje. Podijelite kolače i piće i otvorite krug.

Beltane: Svibanjska večer

Svibanjski stup, okrunjen cvijećem i okićen višebojnim vrpčama, postavite vani na čistini. Voće, svijeće, okrugle kruhove, kolače i krafne objesite na grane i grmlje. Vatru složite na Jugu, unutar granica kruga.

Sakupite se i uskladite disanje. Svećenica kaže,

»Ovo je vrijeme kad se slatka želja sjedinjuje s divljim užitkom. Djevica proljeća i Gospodar Rastuće godine sreću se u ozelenjelim poljima i zajedno uživaju pod toplim suncem. Osovina života je upletena u spiralnu mrežu i sva je priroda obnovljena. Srećemo se u vrijeme cvjetanja da plešemo ples života«.

Pročistite, uspostavite krug i pozovite Boga i Boginju.

Neka svaki član kovena izabere vrpču odgovarajuće boje, govoreći na glas za što služi:

»Izabirem crveno krvi, za zdravlje«.

»Izabirem nebesko plavo, za let imaginacije«.

»Izabirem zeleno, za rast«. (I tako dalje).

Počinje muzika (ako u kovenu nemate muzičara naučite grupu jednostavni folk napjev koji mogu zajedno pjevati). Članovi kovena neka plešu ples svibanjskoga stupa, zavijajući prema unutra i prema van, koncentrirajući se da ono što su izabrali utkaju u svoj život. Dok se vrpce stežu moć raste, sve dok ne postane Stožac moći bez riječi. Kad je stožac otpušten, članovi kovena mogu nastaviti plesati i skakati preko vatre, svaki put izvikujući na glas svoju želju. Skakanje preko vatre je čin pročišćenja i donosi sreću. Ljubavnici mogu zajedno preskočiti vatru, da bi očistili odnos od sitnih disharmonija. Oni koji se žele nečega riješiti – primjerice nesigurnosti – mogu skočiti, izvikujući, »Ostavljam svoju nesigurnost u vatri!«

SPIRALNI PLES

Kad se uzbuđenje stiša, podignite tiši, ozbiljniji stožac za iscjeljenje, za članove ili prijatelje koji nisu pristuni. Blagoslovite kolače i piće i otvorite krug.

Jedite voće i hranu koja je bila obješena na drveću.

Litha (Ljetni solsticij, 20.-23. lipanj)

Oltar i krug treba ukrasiti ružama i drugim ljetnim cvijećem. Vatru upalite u središtu kruga. Svećenik neka nosi figuru Boga napravljenu od prepletenog šiblja. Štrucu kruha (pažljivo zamotanog u više slojeva aluminijske folije) sakrijte u središtu. Vjenac ruža i šumskoga cvijeća položite na oltar. Članove kovena i goste također okitite cvijećem.

Sakupite se, napravite meditaciju disanja i upalite vatru. Svećenica kaže,

»Ovo je vrijeme ruže, cvijeta i trna, mirisa i krvi. Sad svjetlo u ovom najdužem danu trijumfira i počinje padati u tamu. Odrastao Sunčev kralj grli Kraljicu ljeta u ljubavi koja je smrt jer je toliko potpuna da se sva raspada u ekstatičnoj ujedinjenoj pjesmi koja pokreće svjetove. Gospodar Svjetla umire i jedri preko tamnih mora vremena, tražeći otok svjetla koji je preporod. Mi okrećemo kotač i dijelimo njegovu sudbinu, jer smo posadili sjemenje vlastitih promjena i da bi rasli moramo prihvatiti čak i odlazak Sunca.«

Pročistite se, uspostavite krug i pozovite Boginju i Boga. Plešite spiralni ples pjevajući

Ona je blještava
Ona je bijela
Ona sjaji
Okrunjena svjetlom!
On je sjajan
On je svijetao
On se uzdiže
On leti!

Dok se moć diže pjesma se postepeno mijenja. (Sljedeći stihovi se ponavljaju više puta; članovi kovena istodobno pjevaju

STARHAWK

različite stihove:)

ONA koja je u središtu, ONA KOJA CVIJETA!
Lisnata ZELENA LISNATA ZELENA...
Ona koja je OKRUNJENA, Ona koja grli!

Svećenik neka pleše s figurom Boga u središtu. Još pjevajući članovi kovena neka okite figuru cvijećem, uplicući ga u šiblje, sve dok, kako moć raste, figura nije prekrivena cvijetovima. Krug se otvara: pjesma postaje Stožac moći bez riječi, dok Svećenik i Svećenica šire ruke i zovu: »Meni! Meni!«

Svećenik neka baci figuru na vatru. Svi su tihi, meditirajući na cvijetove koji gore.

I dok cvijetovi gore članovi kovena mogu tiho pjevati, »Odjedrite« (vidite ritual zimskoga solsticija). Član kovena nosi vijenac ukруг, prinoseći ga do lica svake osobe tako da kroz njega mogu vidjeti plamen. On kaže, »Vidite jasnim pogledom«.

Drži visoko vijenac i kaže, »i spoznajte misteriju neprekinutoga kruga!«

Svećenik i svećenica miču kruh s vatre i otvaraju ga. Svećenica ga drži.

Svećenica: »Uzmite, Bog je ušao u žito!«

Svi: »On će nas nahraniti!«

Svećenica: »Sunce je na vodi!«

Svi: »On će utažiti našu žeđ!«

Svećenica: »Bog je u kukuruzu!«

Svi: »Izrast će visok!«

Svećenica: »Bog je na drveću i lozi!«

Svi: »On će sazrijeti u sezoni!«

Svećenica: »Sunce nije izgubljeno!«

Svi: »Ponovno će se uzdići!«

Svećenica: »Sunce je sa nama!«

Svi: »Vidite kako svi sjajimo!«

Svi pjevaju, »Vidite kako mi sjajimo!« dok se kruh i piće dijele po krugu.

Podijelite hranu i otvorite krug.

SPIRALNI PLES

Lughnasad (1. kolovoz)

Ukrasite oltar snopom pšenice i žita. Na oltar položite velikoga Boga od kukuruznog kruha, a male muškarce i žene od kruha stavite u košaru. U druge košare stavite kolače u obliku zvijezde. U središtu kruga upalite vatru.

Okupite se, meditirajte i zajedno dišite. Svećenica kaže,
»Ovo je bdjenje za Lughu, Sunčevog kralja koji umire s padajućom godinom, Kukuruznog kralja koji umire kad je žito požeto. Sad smo između nade i straha, u razdoblju čekanja. Žito je u poljima zrelo, no nije još požeto. Teško smo radili da bi mnoge stvari doveli do ispunjenja. No nagrade još nisu sigurne. Sad Majka postaje žetelica, neumoljiva i hrani se životom da bi novi život mogao rasti. Svjetlo pada, dani se skraćuju, ljeto prolazi. Mi se okupljamo da bi okrenuli kolo, znajući da moramo žrtvovati radi žetve, a toplina i svjetlo moraju postati zimom.«

Pročistite, uspostavite krug i pozovite Boga i Boginju.

Svećenica nosi košare s figuricama od kruha svakom članu koveni, pitajući, »Čega se bojite?« Članovi koveni odgovaraju, primjerice, »neuspjeha«. Svećenica ponavlja odgovor, ohrabrujući člana koveni da pjeva: »Neuspjeh, neuspjeh, neuspjeh...« Pjesma nastaje od svih kolektivnih strahova, dok se kanaliziraju u figurice od kruha.

I dok pjesma jača, svećenica neka vodi ples lančane procesije u obliku zmije, u smjeru suprotnom od kretanja Sunca i kraj vatre. Svaka osoba baca figuricu od kruha u vatru koncentrirajući se na oslobađanje od straha. Svećenica pjeva,

U ovoj vatri, neka ode od mene i moga!
Neka prođe, neka prođe,
neka prođe s plimom koja odlazi
i izgori od crvenoga sunca
dok godina umire
i iščezava
kao što sve nestaje,
kao što sve prolazi,
sve iščezava... (ponovite zadnja dva stiha.)

Kad svi prođu vatru, podignite stožac bez riječi da bi

pročistio grupu od strahova. Članovi koveni neka nose ukrug košare sa zvijezdama, dajući jednu svakoj osobi i pitajući,

»Što želite požnjati?«

Od odgovora neka nastane nova pjesma i podignite novi stožac da napuni zvijezde sa moći koja može ispoljiti nadu. Kad se moć uzemlji, svećenica drži zvijezdu govoreći,

»Neka zvijezda nade bude uvijek u nama«.

Svi jedu zvijezde.

Neka svećenik, koji drži Boga od kruha, govori, »Uzmite žito života!«

Prinosi ga svima i dok svatko odlama komadić i jede ga kaže, »Jedite od života koji uvijek umire i preporuča se.«

Svetkujte i otvorite krug.

Mabon (Jesenji ekvinocij, 20.-23. rujna)

Ukrasite oltar jesenjim voćem, cvijetovima i žitom. Članovi koveni neka donesu ponude izdanaka, žita ili odjeće. Košare s predom, sjemenkama mahune, školjkama, perima i malim češerima stavite kraj oltara. Upalite vatru.

Okupite se, napravite meditaciju disanja. Svećenica neka govori,

»Ovo je vrijeme žetve, zahvale i zadovoljstva, opraštanja i tuge. Sad su dan i noć isto dugi, u savršenoj ravnoteži, i mislimo na ravnotežu i tijek u našim životima. Sunčev kralj je postao Gospodarom sjenki, jedreći na Zapad: slijedimo ga u tamu. Život jenjava; ispred nas je sezona neplodnosti, no zahvaljujemo na onome što smo požnjeli i sakupili. Sastajemo se da bi okrenuli kotač i istkali uže života koje će nas održati kroz tamu«.

Pročistite i uspostavite krug. Pozovite Boginju i Boga.

Počnite ples otpuštanja krećući se suprotno od smjera kazaljke na satu. Član koveni izvikuje nešto što ga je povrijedilo ili kočilo, spriječilo da postane više od onoga što može biti. Drugi nastavljaju i ponavljaju dok moć ne odumre. Tad netko drugi izvikuje frazu, koju nastavljaju drugi. Nastavite sve dok se ne podigne stožac za otpuštanje, pročišćenje i ne uzemlji se.

Svi sjede u krugu, a košare s predom, sjemenjem,

SPIRALNI PLES

školjkama i sl. nose se ukrug. Svaki član kovena isprepliće ili tka konopac, isprepleten s prirodnim simbolima, koncentrirajući se na ono što želi istkati u svoj život. Dok se rad nastavlja svi pjevaju Korinu pjesmu.†

Kad su konopci istkani, Svećenica veže čvorove oko vrata osobe koja ga je napravila govoreći

Evo kruga preporoda,
Užeta života.
Nikad nećeš nestati.

Podignite stožac moći da nabije užad. Slijedi vrijeme za trans i meditaciju. Zatim Svećenica istupa naprijed, diže snop žita i kaže,

»Jesenje zrnavlje je proljetno sjeme«.
Baca ga u vatru i posipa ponudom vode, govoreći,

Blagoslovljena bila Majko života.
Blagoslovljen bio živote koji dolaziš od Nje i vraćaš se

Njoj.

Daje pehar Svećenici, koja kaže,

Posijali smo, brinuli smo,
rasli smo, sakupili smo
Požnjeli smo dobru žetvu.
Boginjo, zahvaljujemo ti na tvojim darovima.
Bože, zahvaljujemo ti na tvojem obilju.
Zahvaljujem ti za _____. (Nešto osobno.)

Ona sipa ponudu i baca ponudu u vatru. Dok pehar kruži okolo svaka osoba zahvaljuje za nešto i pali svoje ponude.

Podijelite hranu i piće i otvorite krug.

Samhain (Veče uoči Svisveta, 31. listopada)

(Završetak godine na veče uoči Svisveta je vještičja Nova godina. I tako završavamo na početku, kako bi i trebali i kotač se

STARHAWK

okreće.)

Prije no što nakon rituala odete kući, neka svaki član koveni postavi tanjur sa kolačima i pićem i upaljenom svijećom, kao ponudu svojim voljenim mrtvima i neka se određeno vrijeme prisjeća prijatelja i rođaka koji su preminuli.

Oltar ukasite jesenjim lišćem. Na oltar stavite jabuku i šipak, a u središte kruga kristalnu kuglu ili posudu s vodom za proricanje.

Okupite se u krug, radite meditaciju disanja, a Svećenica govori,

»Ove je noći veo koji razdvaja svjetove tanak. Ovo je Nova godina u vrijeme smrti godine, kad je žetva sakupljena i polja leže pusta. Jer noćas je Kralj padajuće godine odjedrio preko mora bez sunca koje je Majčina maternica i zakoračuje na obalu Sjajnoga otoka, svjetlećeg jajeta svijeta, postajući sjeme vlastitoga preporoda. Vrata života i smrti su otvorena; začeto je Sunčevo dijete; mrtvi hodaju a živima je otkrivena Misterija: da je svaki kraj novi početak. Srećemo se u vremenu izvan vremena, svugdje i nigdje, ovdje i ondje, da pozdravimo Gospodara smrti koji je Gospodar života i trojedinu Boginju koja je krug preporoda.«

Pročistite, uspostavite krug i pozovite Boginju i Boga.

Neka se svi prime za ruke i počnu naizmjeničnu pjesmu:

Hladno je u noći, mračno je.⁹⁷ (Ponavlja se)

Žena živi, odlazi, umire.

Hladno je u noći, mračno je.

Strah živi, odlazi i umire.

Hladno je u noći, mračno je.

(Nastavite s improviziranim stihovima).

Dok se pjesma nastavlja neka Svećenik i Svećenica svakome članu vežu oči. Članove jednog po jednog trebaju izvesti iz kruga, zavrtjeti ih i od njih oblikovati »brod« – poredati ih u dugom trokutu, s rukama na ramenima drugoga, ljuljajući se natrag i naprijed. Svećenik veže uže oko njihovih zglavaka, vežući ih zajedno. Članovi koveni tiho pjevaju,

Preplićući uže srebrnoga broda

mliječno bijeloga

jedri valovima

SPIRALNI PLES

mora bez sunca
tkaju. (Itđ., ponavlja se).

i dok se svaka osoba ukrcava na »brod«, dobiva jednu riječ ili frazu za ponavljanje: »tkanje, tkanje, tkanje« ili »Jedri valovima, jedri valovima«, tako da nastane složeni, hipnotički ritam. Nastavite sve dok članovi koveni ne počnu ulaziti u trans – tad se pjesma mijenja u:

Biserno-sivi ratniče, sablasna potrago;
Prinče sumraka, koji jedriš na Zapad!

Pobudite moć, čekajte na tišinu. Svećenik neka istupi naprijed i kaže,

Vidimo daleku obalu.
Vidi svjetlo na valovima, put,
Put za slijediti.
Zakoračite u pjenu valova, izađite na obalu.
Odbacite spone i budite slobodni!

Članovi koveni lome spone.

Jer ovdje nema spona,
Odbacite velove koji zamagljuju vid!

Članovi koveni odbacuju poveze.

Jer ovdje su sve oči otvorene!
Vi ratnici – ovdje su vaše bitke svršene.
Vi radnici – ovdje su vaši zadaci izvršeni!
Vi koji ste ranjeni ovdje nađite iscjeljenje!
Vi koji ste umorni ovdje otpočinite.
Vi koji ste stari ovdje se podmladite!
Jer ovo je Zemlja mladosti,
Sjajna zemlja, Otok jabuka.
Ovdje drveće nikad ne propada; ovdje postoji drvo, srce svjetlosti i izvor tišine.
Potonite dolje, potonite u san, kraj toga dubokog, zelenog izvora.

STARHAWK

Članovi kovena neka legnu, gledajući u kristalnu kuglu.
Počnite višeglasni trans dok Svećenica nastavlja:

I slijedite Njega – On je ovdje –
Utješitelj, donositelj okrepe,
zemljina lakoća i kraj tuge.
On je vodič: Vrata su otvorena.
On je vodič: put je jasan.
On je vodič: Smrt nije barijera –
Jer on je Gospodar Plesa sjenki –
kralj u području snova.

Svi zajedno gledajte u kristalnu kuglu, tiho ili međusobno komentirajući. Neka dulje potraje: ovo je najbolja noć za gledanje u kuglu cijele godine.

Kad su se svi vratili Svećenik i Svećenica idu do oltara. Ona uzima šipak i diže ga uvis, govoreći, »Uzmite voće života...«

On ga *athameom* prepolavlja govoreći, »Koji je smrt!«

Hrane jedan drugoga i članove kovena sa sjemenjem govoreći, »Okusite sjemenje smrti.«

On diže jabuku govoreći, »Uzmite voće smrti...«

Prereže ga poprečki govoreći, »Koje je život! Ona je diže da pokaže pentagram koji tvore sjemenke i kaže, »Uzmite petokraku zvijezdu preporoda!«

Svatko dobiva malo jabuke i gutljaj pića dok govore, »Okusite voće preporoda i ispijite čašu pića života.«

Svi se primaju za ruke i dižu ih uvis. Svećenica kaže,

»Ovdje je krug preporoda. Kroz tebe (svećenika) sve odlazi iz života, no kroz mene se sve može ponovno roditi. Sve prolazi, sve se mijenja. Sjeme postaje plod; plod postaje sjeme. Rođenjem mi umiremo; smrću se hranimo. Znajte Mene i budite slobodni od straha. Jer moja je maternica kotao preporoda, u Meni, kolo se uvijek okreće.«

Svi: »Blagoslovljena bila!«

Svetkujte i otvorite krug.

13

Stvaranje religije: prema budućnosti

Između svjetova

SAMHAIN, ZORA

Žene se penju na Twin Peaks koji se uzdižu poput dojki nad San Francisco zaljevom. Oblikuju krug. Njihovi glasovi jašu na vjetru. Na skupu ostavljaju darove za Boginju; pero, školjku, ptičje gnijezdo.

One ponovno osvajaju visine.

NOĆ

Govornici na konferenciji o nasilju i pornografiji stoje ispred slike Boginje noći, koja ima podignute ruke i raspuštenu kosu.

Tri tisuće žena maršira ulicama u kojima neon topless barova i seks dućana stalno agresivno trešti. U parku gdje neona više nema pjevaju, plešu i škrope jedne druge pročišćujućom slanom vodom:

»Oslobodite se obaveza; sanjajte svoj san!«

»Naša su tijela sveta; naše su grudi svetek.«

»Povratite noć; noć je naša!«

One vraćaju noć.

STUDENI 1978.

Vrijeme je godišnje oseke, rastućeg Mjeseca prije zimskoga solsticija. Pišem ovo posljednje poglavlje. Novine su pune leševa; masovna »samoubojstva«, iznenadne smrti. Ubojstvo u City Hallu – pištolj prislonjen uz potiljak, namjerno ispaljen metak. U Guyani,

STARHAWK

čujemo, majke drže čašu s otrovom na ustima djece. Strava slijedi stravu. Jedna po jedna vrste nestaju sa zemlje. Tajna su mjesta razrovana. Razmislite: pesticidi u majčinom mlijeku; neutronska bomba. Razmislite: Pokušavam pisati o stvarima za koje u našem jeziku više ne postoje riječi, a značenja koja koristim su iskrivljena i mogu iskriviti moja značenja. Religija danas znači pokloniti vjeru nečemu izvan sebe, ostati djetinjast i slijediti dugi niz očinskih likova, učitelja, propovjednika, političara. I kako znati, jednom kad smo prestali vjerovati sebi, jesu li oni Bogovi ili psihopati?

Da li smo, kao vrsta, pred ispijanjem otrovnog napitka?

Vještica – wicca – od wic – »saviti, potčiniti«. Možemo li ponovno svinuti značenja riječi? Može li »religija« opet značiti »iznova povezati«? I može li se spiritualnost odnositi na ljudski duh?

»Boginja se ponovno budi«, kažem Laurel, u trenutku vjerojatno mjesečarskog optimizma. »Kako to misliš?« pita ona.

Kažem, »Oblik svijesti koji je spavao tisućama godina sad se budi; počinjemo gledati holistično; model se kozmosa promijenio; počinjemo cijeniti žensko – načelo koje stvara život, ljudskost i postojeći svijet«.

Gledam što sam napisala,

»U krugovima, u gradovima, u strujama u dnevnim i noćnim snovima, u riječima, u kretanju, u tijeku muzike, u poeziji, u umjetnosti, u danu i noći, u borbi, u gladi, u zadovoljstvu, u mlijeku, u vinu, u treptaju oka, u dahu, u ljubavi, sjeme je posađeno«.

No moram postaviti pitanje, »Da li će biti dosta vremena da se zakorijeni i izraste?«

Isprva na to mislim kroz vjeru – da je credo qui absurdum, »Vjerujem jer je apsurdno« vješticearstva vjerovanje u nastavak života i mogućnost istinske kulture koja služi životu.

Psi grebu jer hoće van. Vodim ih preko ulice do praznoga zemljišta i gledam kako se tuku u igri, kotrljajući se trbusima po blatu, a njihovi zubi zveckaju kao čaše šampanjca. Iznenada shvaćam da to nije pitanje vjere nego volje. Ja hoću da se život nastavi.

Mi smo kolektivno stvorili kultove smrti. Možemo kolektivno stvoriti kulturu života.

No da bismo to učinili moramo svjesno iskoračiti,

SPIRALNI PLES

napustiti utjehu tuđeg odlučivanja. Htjeti znači donositi vlastite odluke, voditi život, posvetiti nečemu naše vrijeme, naš posao, našu energiju, djelovati u službi života.

*Htjeti znači povratiti svoju moć, moć vraćanja budućnosti.
Iz moje Knjige sjenki*

»Kažemo vam ovo: mi činimo nemoguće. Učimo sebe kako postati ljudima«.

Martha Courtot⁹⁸

I kad smo pobijedili
moramo se vratiti u krug

vratiti
lov
ritmu plesa.

Diane Di Prima⁹⁹

Kevyn, jedna od članica mojeg koven, nedavno je sanjala san u kojemu se pojavljuje žena i kaže joj, »kad vještica postigne akrostično oko, ona se mijenja«. Obe smo puno razmišljale o značenju riječi »akrostično«. Akrostično je, naravno, premetaljka s puno značenja. Ako na njega normalno gledamo, horizontalno, slova tvore određene riječi – no ako promijemo viziju za pravi kut, sve se mijenja. Suština vještičarstva i političkog feminizma je akrostička vizija: gledamo na kulturu i naše uslovljavanje iz drugoga kuta i imamo potpuno drukčiju viziju. Akrostička vizija nije ugodna; suprotstavlja nas svemu što smo naučili. Prisiljeni smo potvrditi svoje iskustvo, jer niti jedan izvanjski autoritet neće to učiniti za nas.

Razmišljajući o budućnosti religije i kulture sadašnjost moramo pogledati akrostičkim okom. Ta pomalo naherena vizija otkriva one umne obrasce o kojima mislimo kao svrabu svijesti – jer nam uzrokuju krajnju neugodu a obično ih ne možemo vidjeti. Oni su u nama, ispod kože. U ovome poglavlju želim ispitati destruktivne i kreativne sile koje utječu na smjer naše evolucije kao društva. Samo kad shvatimo struje sadašnjosti možemo jasno zamisliti budućnost.

Ako prihvatimo odgovornost za stvaranje budućnosti života, moramo se posvetiti zahtjevnom zadatku novoga stvaranja kulture. Potrebna je duboka i istinska promjena našega stava

STARHAWK

prema svijetu i životu, prema bližnjima i prema koncepcijama ljudskoga. Nekako moramo razjasniti uloge koje smo naučili, ili ograničenja uma i jastva koja se nauče prije govora i koja su tako duboka da se ne mogu vidjeti. Danas žene stvaraju nove mitove, pjevaju novu liturgiju, slikaju nove ikone i izvlače snagu iz novih-starih simbola Boginje, »legitimnosti i dobrohotnosti ženske moći«. ¹⁰⁰

Promjena simbola, međutim, nije sve. Moramo promijeniti i kontekst u kojemu odgovaramo na simbole i način njihova korištenja. Ako se ženske slike samo unesu u stare strukture i one će djelovati kao agenti opresije i to zastrašuje jer će izgubiti svoju današnju oslobađajuću moć.

Vještija je religija uistinu Stara religija, no doživljava toliko promjena i razvoja u sadašnjosti da je, u suštini, ponovno stvarana a ne oživljena. Trenutno se stvara feministička religija budućnosti. Oni od nas koji su uključeni u ovu reformaciju moraju dobro pogledati kulturalni kontekst u kojemu su stvorene naše ideje o religiji i ispitati regresivne tendencije prisutne u današnjem društvu. Inače će nova inkarnacija Boginje biti suptilno oblikovana oblicima koje želimo nadići.

Regresivna tendencija je ono što nazivam »apsolutizmom«, a potječe od netolerancije i neprijateljstva. Naša je kultura jako vezana za simbole i svi nesusvjesno pretpostavljamo da simbolički sustavi *jesu* stvarnosti koje opisuju. Ako je opis stvarnost a opisi se razlikuju, samo jedan može biti istinit. *Ili* je Bog stvorio Adama i Evu, *ili* su evoluirali a la Darwin. *Ili* su neriješeni nesvjesni konflikti krajnji uzrok naše nesreće, ili ekonomski i materijalni uslovi. Možemo promijeniti ideologije no ne propitujemo ideju da postoji samo jedna istina, jedna pravda i jedan način – Naš! – a svi su drugi u krivu.

Apsolutizam dijeli. On uspostavlja lažne konflikte – primjerice, između politike i spiritualnosti. U članku »Radikalni feminizam i ženska spiritualnost: pogledajte prije no što skočite«, Marsha Lichtenstein piše, »kontradikcija koja je sjeme odvojenosti i nevjerice između spiritualnosti i politike je u tome što obje percipiraju svijest *antitetički* (autoričin italik) ... analiza svijesti koja izrasta iz spiritualnosti traži krajnje uzroke a priori u misaonim kategorijama, primjerice arhetipovima, ili u mitologiji Eve kao rasadnika zla ... proces promjene naglašava unutarnje putovanje

SPIRALNI PLES

... Radikalni feminizam analizira historijske materijalne uvjete u kojima se razvijala ženska svijest ... orijentacija spram društvene promjene je usmjerena prema van, usmjerena na transformaciju društvenih uvjeta koji oblikuju naš život.«¹⁰¹

Ključna riječ u ovom odlomku je *antitetički*. Feministička spiritualnost koja se temelji na Boginji imanentnoj u svijetu smatra politiku i spiritualnost komplementarnima, a ne opozicijskima. Obje su istinite. *Naravno*, misaone kategorije a priori utječu na svijest – i, *naravno*, materijalni uvjeti utječu na našu sposobnost da budemo cjeloviti. Treba nam i unutarnja i vanjska promjena.

Judeokršćansko naslijeđe ostavilo nas je sa svjetonazorom koji se sastoji od neprijateljskih opozicija, koje smatramo dobrima ili lošima. One ne mogu koegzistirati. Dragocjen uvid vješticiarstva, kojega dijele mnoge religije koje su okrenute zemlji, je da su polarnosti u ravnoteži, ne u ratu. Energija se kreće u ciklusima. Povremeno teče prema van, potičući nas da promijenimo svijet; ili teče prema unutra, transformirajući nas. Ne može beskonačno funkcionirati u jednom smjeru; mora se uvijek okrenuti i vratiti, gurnuti i povući te tako obnoviti. Ako nazovemo bilo koji kraj ciklusa »krivim« ili nepotrebnim, odvajamo se od mogućnosti obnavljanja ili uporabe kontinuirane moći. Moramo se osloboditi poimanja religije i spiritualnosti kao povlačenja od svijeta i polja djelovanja. Boginja smo mi / svijet – povezati se s njom znači aktivno se uključiti u svijet i sve njegove probleme.

Dualizmi prelaze u ono što ja nazivam »sindrom pravednika«, postojanje samo jedne istine i jednoga puta – Naših! – a svi su drugi u krivu, a u krivu znači zli. Mi sebi dopuštamo ne prepoznati njihovu ljudskost i ne ponašati se prema njima s etikom kojom međusobno postupamo. Općenito, krijeposni se žele pročistiti od kontakata sa nositeljima zla. Kad imaju moć oni instituiraju inkvizicije, progone vještica, pogrome, egzekucije, cenzuru i koncentracijske logore.

I opresirane i bespomoćne grupe mogu sebe vidjeti kao pravednike. Budući da nisu u poziciji da iskorjenjuju nepoželjne iz društva, mogu biti »čisti« jedino uklanjajući sebe iz šire zajednice. U ženskom je pokretu ovo stvorilo separatizam.

Razlikujem separaciju i separatizam. Ženama trebaju ženska mjesta, posebice sad kad se mnoge od nas oporavljaju od povreda koje su nam nanijeli muškarci. U ženskim misterijama

STARHAWK

vlada posebni intenzitet a u ženskim kovenima intimnost bez premca. Žene koje vole druge žene, ili koje žive kao djevice, pripadajući same sebi, imaju posebnu moć. No to nije *jedini* oblik moći urođen feminističkoj spiritualnosti, niti je za svakoga najbolji oblik. Boginja je majka, stara žena, ljubavnica i djevica; povezana je s rođenjem, ljubavlju i smrću i žena i muškaraca. Ako je imanentna u ženama i u svijetu, tada je imanentna i u muškarcima.

Matrifokalna kultura, čija je osnova priroda, slavi raznovrsnost, jer raznovrsnost osigurava preživljavanje i nastavljanje evolucije. Priroda stvara tisuće vrsta; i svaka je različita, prilagođena za drukčiju ekološku okolinu. Kad vrsta postane previše specijalizirana, preuska u svojoj moći prilagodbe, lakše će biti istrijebljena. Kad politički i spiritualni pokreti postanu previše uski i oni mogu izumrijeti. Snaga ženskoga pokreta je u raznovrsnosti, u kojoj stare i mlade žene, lezbijke i heteroseksualne, samohrane majke i predsjednice banaka otkrivaju zajedničke interese, zajedničke potrebe i sestrinstvo. Ako naša kultura u cjelini želi napredovati prema životu, trebamo pojačati raznolikost, stvoriti i održati širok skup razlika u životnim stilovima, teoriji i taktici. Trebamo se osloboditi krijeposti koja dolazi od toga što sebe vidimo kao Izabrane i stvoriti religiju heretika, koji odbijaju pristati uz ideologiju ili pristati na bilo koju ekskluzivnu doktrinu.

Drugi patvoreni konflikt stvoren apsolutizmom je onaj između religije i znanosti. Kad se Bog smatra odvojenim od fizičkoga svijeta, religija se može otcijepiti od znanosti i ograničiti na područje stvari koje se tiču Boga. No Boginja je manifestirana u fizičkom svijetu i što više razumijemo kako on funkcionira bolje poznamo nju. Znanost i religija su potrage za istinom – razlikuju se po metodologiji i simbolima koje koriste da opišu svoja otkrića. Područje istraživanja je isto.

»Razumjeti nešto znači doći do metafore za to zamjenivši ga nečim što nam je poznatije«¹⁰² piše Julian Jaynes (u *The Origin of Consciousness in the Breakdown of the Bicameral Mind*); »Kažemo da razumijemo neki aspekt prirode kad možemo reći da sliči poznatom teorijskom modelu«.¹⁰³ Znanstveno znanje, poput religijskoga, je skup metafora za stvarnost koja se nikad ne može potpuno opisati niti shvatiti. Religija postaje dogmatska kad zamjenjuje metaforu sa samom stvari. Metafore nisu kontradiktorne ili antitetične; mnoge mogu istodobno biti istinite.

SPIRALNI PLES

One ukazuju na nešto iza sebe; one su odvojene zrake koje zrače na isto mjesto.

Znanstvene metafore žele biti konzistentne i provjerljive. One se trebaju slagati s objektivnom stvarnošću. Mitovi i simboli religija orijentiranih prema prirodi također počinju kao metafore za promatranu stvarnost: za kretanje Sunca i Mjeseca, rast i propadanje biljaka, ponašanje životinja i sezonske promjene. One rezoniraju na mnogim razinama, uključujući i verbalno-analitičku svijest i našu holističko-imaginativnu svijest. One dodiruju naše osjećaje, odlučujući ne samo što znamo nego i što osjećamo prema prirodi. Ako vaginu opišemo kao cvijet, različito osjećamo prema njoj nego ako je nazovemo »komadom mesa« ili »genitalnim otvorom«. Ako ocean nazovemo »našom Majkom, maternicom života«, možda ćemo bolje o njemu brinuti nego ako ga smatramo »masom H₂O.«

Želim da Boginjina religija u budućnosti bude čvrsto ukorijenjena u znanosti, u onome što možemo promatrati u fizičkom svijetu. Promatranje je meditacija, što su dobro znali graditelji Stonehengea – hrama, astronomske promatračnice, kalendara i računala. Vješticija je religija uvijek bila empirijska; biljke, čini i prakse se stalno testiraju a rezultati se uspoređuju na okupljanjima u kovenima. Kad uvodimo novi ritual, vježbu ili zaziv pitanje je uvijek »da li djeluje?« Testovi su subjektivniji od onih znanstvenih: Da li išta osjećamo? Da li smo se promijenili? Da li smo dobili rezultate koje smo očekivali? Da li smo bili uzbuđeni? Ekstatični? Nervozni? Bilo nam je dosadno? Zašto?

Stari su simboli dobiveni promatranjem ponavljajućih obrazaca u prirodi. Neki su samo produbljeni rastom našega znanja o tim obrascima. Primjerice, spirala je drevan simbol smrti i preporoda. Sad je prepoznajemo kao oblik DNK molekule, koja uspostavlja obrazac za rast organizma i tako dobiva novu razinu značenja. Galaksija je spirala; »kako gore tako dolje«.

Neki se simboli i mitovi mogu promijeniti da bi odrazili novo znanje. Mnogi stari sezonski mitovi temelje se na iskustvenoj percepciji da se Sunce okreće oko Zemlje. Čak i naš jezik odražava ovu krivu koncepciju; mi kažemo »Sunce izlazi« iako intelektualno znamo da ono to ne čini i nikad nije; umjesto toga okreće se Zemlja. Zbog evolucije naše fiziologije i psihologije prema modelu očito-izlazećeg-i-zalazećeg Sunca, stari mitovi »djeluju« da bi spojili

STARHAWK

unutarnje cikluse s onima izvanjskoga svijeta i ne mogu se samo odbaciti. No ipak možda postoji ezoterijsko značenje u kretanju Zemlje; ne čekamo svjetlost; mi putujemo prema njoj.

U suvremenoj ili budućoj Boginjinom religiji naša mandala može biti fotografija Zemlje iz svemira. Možemo meditirati na strukturu atoma isto kao na ikone drevnih Boginja; i vidjeti godine koje je Jane Goodall provela proučavajući čimpanze kao spiritualnu disciplinu. Fizika, matematika, ekologija i biokemija sve više pristupaju mističnom. Novi mitovi mogu uzeti njihove koncepte i učiniti ih numinoznima, tako da mogu nadahnuti naše stavove i akcije sa čudom i bogatstvom života.

Spiritualnost odlazi ondje gdje znanost još ne može slijediti jer znanost mora uvijek testirati i mjeriti, a veliki je dio stvarnosti i ljudskoga iskustva neizmjerljiv. Bez odbacivanja znanosti možemo spoznati njezine limitacije. Postoje mnogi modovi svijesti koji još nisu potvrđeni zapadnim znanstvenim racionalizmom, posebice ono što nazivam »zvjezdano-svjetlosnom vizijom«, holistički, intuitivan mod percepcije desne moždane hemisfere. Kao kultura doživljavamo zaokret prema intuitivnom i psihičkom, koje je tako dugo nijekano. Astrologija, Tarot, hijeromantija – svi drevni oblici proricanja doživljavaju *revival*. Ljudi traže proširenu svijest u svemu od joge, narkotika do skupih vikend seminara i ne vide vrijednost u religiji koja je samo skup doktrina ili dosadna nedjeljna jutarnja zabava. Svaka živa religija koja se danas razvija neizbježno će se baviti nekim oblikom magije, definirane kao »umjetnost voljnog mijenjanja svijesti«.

Magija je uvijek bila dio vješticih umijeća, no u Craftu su se njezine tehnike prakticirale u kontekstu zajednice i spajanja, kao put u ekstatično jedinstvo sa Boginjinim jastvom – a ne kao same sebi cilj. Fascinacija s duhovnim – ili psihološkim – može na svakom spiritualnom putu biti opasno skretanje. Kad unutarnje vizije postanu način izbjegavanja kontakta s drugima, bolje nam je da jednostavno gledamo televiziju. Kad »proširena svjesnost« ne produbljava vezu s ljudima i životom, više je no beskorisna: to je spiritualna samo-destrukcija.

Da religija Boginje ne bi postala bezumni idiotizam, moramo se riješiti poimanja magije kao sujevjerja. Magija – a u nju ubrajam i psihologiju kad želi opisati i promijeniti svijest – je umjetnost. Poput drugih umjetnosti njezina učinkovitost ovisi više

SPIRALNI PLES

o tome tko je prakticira nego o tome koja je teorija osnova prakse. Egipatske slike u grobnicama organizirane su na prilično različitim strukturalnim načelima od nadrealizma dvadesetoga stoljeća – no obje škole stvaraju snažne slike. Glazba na Baliju ima drukčiju ljestvicu i ritmičku strukturu od zapadne muzike, no nije manje lijepa. Koncepti Freuda, Junga, Melanie Klein i sibirskih šamana mogu podjednako pridonijeti iscjeljenju ili potencirati bolest, ovisno o tome kako se primjenjuju.

Magijski sustavi su vrlo složene metafore, ne istine. Kad kažemo »Zodijak ima dvanaest znakova« ono što mislimo je »sagledavat ćemo beskonačnu raznolikost ljudskih značajki kroz mentalni ekran jer tako možemo dobiti uvid«; upravo kao kad kažemo »u muzičkoj ljestvici postoji osam nota«, mislimo da ćemo se od svih mogućih opsega i varijacija zvukova fokusirati na one koje spadaju u te posebne odnose, jer tako možemo stvoriti muziku. No kad zaboravimo da su znakovi proizvoljne skupine zvijezda i počnemo vjerovati da su na nebu veliki lavovi, škorpioni i rakovi, imamo problem. Vrijednost magijskih metafora je da se putem njih poistovjećujemo i spajamo sa većim silama; učestvujemo u elementima, kozmičkom procesu, kretanju zvijezda. No ako ih upotrijebimo za blagolagoljive opise i jeftine kategorizacije, sužuju um umjesto da ga šire i svode iskustvo na skup formula koje nas odvajaju od drugih i naše vlastite moći.

Čežnja za proširenom svijesću odvela je mnoge od nas na spiritualno »putovanje na Istok«, a hinduistički, taoistički i budistički koncepti donose zapadnoj kulturi nove uvide. Dijalog između Istoka i Zapada glavni je utjecaj u evoluciji novoga svjetonazora. Istočne religije nude radikalno različiti pristup spiritualnosti od židovsko-kršćanske tradicije. One su iskustvene a ne intelektualne; one nude vježbe, praksu i meditaciju, a ne katekizam. Bog nije antropomorfan, bradati Bog-Otac na nebu – nego apstraktno, nespoznatljivo područje same svijesti, praznine, Taoa, tijeka. Njihov cilj nije *znati* Boga, nego biti Bog. Njihove su filozofije u mnogome vrlo bliske vještici.

Žene naravno moraju jako pomno propitati te filozofije i postaviti neugodna, kritička pitanja »Što je u njima za mene? Što taj spiritualni sustav donosi ženama?« Gurui, učitelji i uzašli majstori će nam reći da čak i postavljanjem takvog pitanja samo nastavljamo naše ropstvo Gospodarima uma; da je to jednostavno

STARHAWK

još jedna smicalica ega koji se opire rastakanju u Svemu. Istina je da dok su muškarci, u našem društvu, ohrabreni imati snažan ego i funkcionirati kompetitivno, agresivno i intelektualizirano, ego je za većinu žena fragilna Afrička ljubičica, koja raste tajno iz sjemena, pažljivo uzgajana, gnojena i zaštićena od viška sunca. Prije no što odbacim svoje u kolektivno smeće želim zauzvrat nešto dobiti. Ne osjećam se stručna raspravljati o načinima kako istočne religije funkcioniraju unutar svojih kultura. No ako pogledamo žene na Zapadu koje su usvojile njihove kultove, većinom ih nalazimo u ropstvu. Ekstatično ropstvo, možda, no ipak ropstvo.

Istočne religije mogu pomoći muškarcima da postanu cjelovitiji, da kontaktiraju s intuitivnim, receptivnim, suptilnim osjećajima koje su uslovljeni zanemariti. No žene ne mogu biti cjelovite ako postanu još pasivnije, nježnije i podložnije. Postat ćemo cjelovite ako spoznamo vlastitu kreativnost i snagu, agresiju, seksualnost, afirmiramo Jastvo, ne nijećemo ga. Ne možemo postići prosvjetljenje ako se identificiramo sa Budinom ženom ili Krishninim gopikama. Premda Indija ima snažnu tradiciju Boginje – tantru, štovanje boginje Kali – one su manje popularizirane na Zapadu, jer ne pristaju našim kulturalnim očekivanjima da se istina prenosi kroz muške slike, karizmatične muškarce. Ako dobro pogledamo simbole, hijerarhijsku strukturu, nijekanje seksualnosti i osjećaja koje nameću gurui koji privlače popularne kultove na Zapadu, možemo samo zaključiti da, premda možda koriste različite instrumente, sviraju istu staru pjesmu.

Druga dimenzija apsolutizma je naša tendencija da mislimo da je istina nekako istinitija ako se izrazi u ekstremima; da teorija da bi vrijedila mora objasniti sve. Primjerice, psiholozi otkrivaju da štakore mogu uvjetovati da odgovore na određene stimulanse na predvidiv način i zaključuju da je svo učenje samo uvjetovano odgovaranje. To su zvučne izjave koje stvaraju beskrajne argumente u stručnim časopisima – na posljetku, kako *dokazujemo* ono što iznutra osjećamo – da negdje u provaliji između štakora u njegovom labirintu i Makarove koja uči ples postoje i neki drugi faktori? No ako psiholozi kažu »*neko* je učenje stvar uvjetovanja«, tko će slušati? Ovakva izjava nije impresivna; ne zvuči novo i originalno; ne obećava utemeljenje eksperimentalne utopijske zajednice i ne vodi međunarodnom

SPIRALNI PLES

priznanju niti primamljivim gostujućim predavanjima. Zvuči jasno, očito. Njezina je jedina vrlina da je istinita, što lijepo oblikovano poopćavanje nije.

Apsolutističke su tvrdnje često krajnje privlačne. Nešto u nama želi da se život precizno organizira prema jasnim načelima. No ako nas zanima rješavanje problema a ne manipuliranje lijepim obrascima, moramo prihvatiti da to nije tako. Samo kad smo spremni suprotstaviti se muljevitosti i nejasnosti stvarnosti možemo se nadati da ćemo je transformirati.

U posljednjih nekoliko godina bujica sekularnih gurua trampila se za našu kulturalnu čežnju za jednostavnim organizacijskim načelima života. Osnova mnogih pokreta »rasta« i pokreta za razvoj ljudskih potencijala je apsolutistički koncept »ja stvaram svoju stvarnost«. U nekom smislu tješi vjerovati u to; no u drugome to je zastrašujuća misao. Izgleda da je istina da smo odgovorniji za stvaranje života, mogućnosti i zdravlja no što obično mislimo. Ako za svoju nesreću krivim majku, »sustav« ili lošu sreću, nastavit ću biti nesretan umjesto djelovati da bi promijenio situaciju. Jedino ja mogu sebi stvoriti smisleni rad, novac za život i bitne odnose i ništa izvan mene ne može me spriječiti da to sve imam. Ja sam naravno kao većina članova tih pokreta bijelkinja srednje klase. Da sam druge rase, da sam mentalno retardirana zbog pothranjenosti u djetinjstvu, ili invalid, sumnjam da bi bila tako sublimna spram moje mogućnosti stvaranja realnosti. Da li je žrtva silovanja stvorila napad? Da li su vijetnamska djeca stvorila napalm? Očito nisu.

Većina stvarnosti – sustav države blagostanja, rat, društvene uloge dodjeljene muškarcima i ženama – stvoreni su kolektivno i tako se jedino i mogu promijeniti. Jedan od najjasnijih uvida feminizma je da naše borbe *nisu* samo individualne, niti je naš bol privatn; on je stvoren načinima kojima se naša kultura ponaša prema ženama i klasama. Seksizam, rasizam, siromaštvo i nesreće oblikuju živote a ne stvaraju ih njihove žrtve. Ako spiritualnost uistinu treba služiti životu, mora naglastiti da smo svi odgovorni jedni za druge. Fokus ne treba biti individualno prosvjetljenje nego spoznaja naše međuspojenosti i predanosti jednih drugima.

Feministička religija ne daje lažna obećanja. Noć dolazi nakon dana i protiv toga se ne može učiniti ama baš ništa.

STARHAWK

Paradoks je naravno da smo mi Boginja: svatko je od nas dio međupenetrirajuće, međupovezane stvarnosti koje je Sve. I premda ne možemo spriječiti Zemlju da se okreće, možemo izabrati da doživimo svaku revoluciju tako duboko i potpuno da čak i tama postane svjetlom. *Htjeti* ne znači da će se svijet podrediti našim željama – to znači da *mi* budemo: napraviti ćemo svoje izbore i ponašati se tako da ih izvršimo, premda znademo da možemo pogriješiti. Feministička spiritualnost cijeni hrabrost riskiranja, grijeha, da budemo vlastiti autoritet.

Moramo se osloboditi vjerovanja da samo nekoliko pojedinaca u povijesti ima izravnu vezu s istinom; da su Isus, Buda, Muhamed, Freud ili Werner Erhard znali više o našim dušama od nas. Zacijelo možemo učiti od učitelja, no ne možemo se odreći moći usmjeravanja svojih života. Feministička religija ne treba mesije, mučenike niti svece. Umjesto toga vrednuje nas otkrivajući i dijeleći naša iskustva, unutarnja i vanjska. Njezin cilj morao bi biti nemogući zadatak našega podučavanja – jer nemamo modele i ni jedan nam učitelj ne može pokazati put – da postanemo ljudi, potpuno živi sa svim ljudskim strastima i željama, greškama i ograničenjima i beskrajnim mogućnostima.

Danas mnoge sile oblikuju stvaranje novih mitova. Govorila sam o promjenama koje je znanost donijela religiji i utjecaju dijaloga Istok-Zapad. Naša produbljena svijest o ekologiji i apokalipsa okoliša prisilila nas je shvatiti međupovezanost svih oblika života, što je osnova religije Boginje. Promijenjeni kulturalni stavovi prema seksualnosti također utječu na našu spiritualnost.

Feministkinje su s pravom ukazale da takozvana seksualna revolucija previše često značila otvorenu trgovinu ženskim tijelima i objektivizaciju žena. No ovo je uslijed toga što nismo seksualno slobodni. Pornografija, silovanje, prostitucija, sadomazohizam jednostavno iznose na otvoreno ono što je u pozadini asketizma, celibata i kršćanske čestitosti – da je seks prljav i zao i da su stoga takve i žene. Seksualnost u patrijarhatu daje opravdanje za nasilje nad ženama – kamenovanje preljubnica, spaljivanje vještica, podsmješljivu istragu o ponašanju silovanih žena.

Religija Boginje poistovjećuje seksualnost s izrazom kreativne životne sile u univerzumu. Ona nije prljava, niti je samo »normalna«: ona je sveta, manifestacija Boginje. Na sreću, ovo ne znači da se morate zarediti prije no što to možete činiti. U

SPIRALNI PLES

feminističkoj spiritualnosti ono što je sveto može biti i strastveno, veselo i ugodno. Zabavno ili čisto animalno – »Svi su činovi ljubavi i zadovoljstva Moji rituali«, kaže Boginja. Seksualnost je sveta jer je to dijeljenje energije, u strastvenom predavanju moći Boginje, imanentnoj u našoj želji. U orgazmu sudjelujemo u sili koja pokreće zvijezde.

Najjača današnja mitogenična sila je feminizam. Žene su se usudile pogledati kroz akrostičko oko i kalupi su se narušili. Proces kulturalne promjene je dug i težak. Zakoni, jezik, ekonomija i socijalni sustav još uvijek ne odražavaju našu viziju. Otkrivamo i stvaramo mitove, simbole i rituale koji to čine. Trebamo slike koje nas pomiču iza jezika, zakona i običaja; koje nas odvede iza granica života u prostor između svjetova, gdje možemo jasno vidjeti.

Feministički pokret je magijsko-spiritualni pokret koliko i politički. On je spiritualan jer se bavi oslobođenjem ljudskoga duha, iscjeljenjem fragmentacija, postajanjem cjelovitim. Magičan je jer mijenja svijest, širi svjesnost i daje nam novu viziju. Magičan je i po drugoj definiciji: on je »umjetnost uzrokovanja promjene u skladu s voljom«.

Ako želimo vratiti našu kulturu ne možemo si priuštiti uske definicije. I nakon oslobođenja »moramo se vratiti u krug«. Krug je ekološki krug, krug međuzavisnosti svih živih organizama. Civilizacija se mora vratiti skladu s prirodom.

Krug je također krug zajednice. Stare obiteljske strukture, mreže podrške i njege pucaju. Religija je uvijek bila prvotni izvor zajednice, a vitalna je funkcija feminističke spiritualnosti stvoriti nove mreže uključenosti. Zajednica također znači šira pitanja o tome kako pravično podijeliti moć, bogatstvo i mogućnosti između različitih skupina i kako riješiti pitanja brige za djecu, stare, bolesne i invalide. Kad božansko postane imanentno svijetu ovo su sve spiritualna pitanja.

Krug je također krug Jastva. Naš pogled na Jastvo – što je ono, kako percipira, u kojim modovima funkcionira – jako se promijenio. Feministička spiritualnost je i unutarne putovanje, osobna potraga za vizijom, proces samoiscjeljenja i samoistraživanja.

Vratiti se u krug ne znači neophodno prigrliti vještija znanja. Nadam se da će religija budućnosti biti raznolikija, izrasti

STARHAWK

iz mnogih tradicija. Možda ćemo vidjeti novi kult Djevice Marije i obnavljanje drevne hebrejske Boginje. Tradicija američkih starosjeditelja i afro-američke tradicije mogu procvjetati u atmosferi u kojoj ih se poštuje onoliko koliko zaslužuju. Istočne religije će se neophodno promijeniti dok se razvijaju na Zapadu – a dio te promjene može biti uloga koju dodjeljuju ženama.

Ali postoje i drugi koncepti u vješticiarstvu, iz kojih mogu crpiti feminističke tradicije. Najvažnija je razumijevanje Boginje, božanskoga, kao imanentnog u svijetu, manifestiranog u prirodi, u ljudskim bićima, u ljudskoj zajednici. Sve-Što-Je-Jedno nije i nikad nije bilo odvojeno od postojećega fizičkog svijeta. Ona je ovdje, sada, ona je svatko od nas u vječno mijenjajućoj sadašnjosti; ona nije nitko drugi doli vi, nije nigdje drugdje no ondje gdje ste vi. Štovati nju znači dokazivati, čak i lice u lice s patnjom i često protiv svih razloga, da je život dobar, veliki poklon, stalna mogućnost za ekstazu. Ako vidimo da je nekome postao teretom ili patnjom, imamo odgovornost promijeniti ga.

Kako je Boginja ispoljena u ljudima ne pokušavamo pobjeći od svoje ljudskosti, nego želimo postati potpunim ljudima. Zadatak je feminističke religije pomoći nam naučiti ono što se čini tako jednostavno, no zahtjevnije je od najekstremnijih patrijarhalnih disciplina. Lakše je biti u celibatu nego potpuno seksualno živ. Lakše je povući se od svijeta nego živjeti u njemu; lakše je biti pustinjač nego odgojiti dijete; lakše potiskivati osjećaje nego ih doživjeti i izražavati; lakše meditirati u osami nego komunicirati u skupini; lakše se podvrgnuti tuđem autoritetu nego vjerovati sam sebi. Nije lako biti vještica, ona koja veže, oblikuje, jedna od Mudrih, niti je sigurno, ugodno, nježno ili garancija umnoga mira. Za to je nužna otvorenost, ranjivost, hrabrost i rad. Ne daje odgovore: samo zadatke i pitanja. Da bi istinski transformirali našu kulturu treba nam orijentacija spram života, tijela, seksualnosti, ega, volje, spram avanture bivanja čovjekom.

Vješticiarstvo nudi model poetske religije, ne teologije. On predstavlja metafore, ne doktrine i otvara mogućnost pomirenja znanosti i religije, mnogih načina poimanja. On funkcionira u onim dubljim načinima poimanja koje je naša kultura nijekala i za kojima čeznemo.

Svjetonazor vješticiarstva je cikličan, spiralan. On razlaže dualnosti i vidi opozicije kao komplemente. Raznovrsnost se cijeni;

SPIRALNI PLES

oba pola dualnosti uvijek se cijene jer između njih teče puls polarne energije koja održava život. Taj ciklus je ritam plesa, kojemu se lovac, tragač, uvijek vraća.

Na posljatku, Craft daje strukturalni model: koven, krug prijatelja, u kojemu postoji vodstvo, ne hijerarhija, dovoljno malen da stvori zajednicu bez gubitka individualnosti. Oblik rituala je kružan: gledamo jedni druge, ne oltar, podij niti sveti hram, jer Boginju nalazimo jedni u drugima. Svaka je vještica svećenica ili svećenik: nema magova, nema mesija, nema avatara, nema gurua. Boginja kaže, »ako ono što tražite ne nađete u sebi, nikad ga nećete naći izvan. Jer Ja sam s vama od početka«.

Kad se vratimo u krug, kad se oslobodimo, što ćete biti? Ja imam djeliće vizija; možda su to sjećanja budućih života:

Djeca su se probudila usred noći da vide izlazak Mjeseca. Ništa nisu učili o Mjesecu dok s njime nisu živjeli jedan ciklus, ustajući s njegovim ustajanjem, spavajući kad on zalazi. Nisu ih učili o Suncu sve dok ga nisu promatrali godinu dana, slijedeći njegovo kretanje po obzoru. Učitelji su ih ohrabрили da crtaju slike i pišu priče i pjesme o Mjesecu i Suncu.

Starijima pokazuju model solarnoga sustava. Ne govore im o njemu, nego ih svaki dan ostave da ga promatraju, otvorenoga uma. Neki od njih shvatit će u trenutnoj iluminaciji. Drugi neće. Nema veze. Nakon nekog vremena ohrabruju se da postavljaju pitanja. Nakon nekog vremena na pitanja se odgovara.

Kad su stariji hodočaste do Mjeseca. Neki mogu boraviti u Hramu svjetloga lica, promatrajući kako Zemlja pada i raste. Nekima će se svidjeti Tamna Pećina, koja uvijek gleda u zvijezde.

Put je na mjestima strm, no nije težak. Aradija zna da je uzrok nelagode samo samoća. Ona je poput sve druge djece mnogo puta stopirala i kampirala u ovim planinama. No nikad prije sama.

Za trenutak se zaustavlja na visokoj livadi da užije sunca. Tri dana. Prehranjivat će se radom na zemlji ili postiti. Svetkovina prve krvi, proslava, ceremonijalno jedenje crvene hrane, pokloni omotani u crveni papir koji neće koristiti godinu dana, sjećanja su prošloga života. Napustila je lutke i igračke. Uz dugački greben ona slijedi stazu do Jezera žena.

Anna čeka kraj jezera. Jezero leži u planinskoj kotlini poput

STARHAWK

suze u ruci. Anna pije tišinu: nakon svih godina buke, djece, rada i zahtjeva. Nakon godina izrade planova za građevine, lijepo je promatrati drveće i stijene, uzeti godinu odmora. Kad dođu mlade djevojke ona i druge žene uče ih neke stvari o njihovim tijelima, o vjetru i stijeni, vatri i vodi. Uče prestiti i tkati, upaliti vatru bez šibica, razumjeti govor životinja. Noću, uče misterije i pjesme koje žene znaju. I rade magiju...

Noć je Zimskog solsticija. U San Franciscu su svugdje krijesovi: na plažama, na Twin Peaksu, na svim visokim mjestima. U parkovima i na krovovima, male se skupine okupljaju oko kotla. To nisu masovna okupljanja, samo krugovi.

Počinju sa vrlo starim običajem: šecu i traže papire ili strane objekte. Stariji su raspravljali o prekidanju običaja: već je zastarjeo. Ne može se naći smeće. Ništa se ne radi da bi bilo odbačeno; ništa se ne baca bez veze.

S vrhova brežuljaka grad je mozaik u zelenom. Svugdje su vrtovi. Zadnje sunčane zrake ružičasto svjetle u tisućama solarnih kolektora.

Vještice se drže za ruke oko vatre. Diže se vjetar, huči granama eukaliptusa. U gradu se tisuće veselo pobojanih vjetrenjača okreće životu, bacajući svjetla u boji koja imaju sredinom zime. Svijeće su izgorjele; oltar se prevalio. Nikoga nije briga. Imaju sve što im je potrebno za magiju: glasove, dah, jedni druge.

U dugoj noći pjevaju jedni drugima imena. Pjevaju himne tek rođenom Suncu, vječnoj Boginji. Sipaju ponude i zahvaljuju – posebice oni uistinu stari, koji se sjećaju kad je bilo drukčije:

»Zahvalan sam što u ovom gradu nitko nije gladan«.

»Zahvalan sam što u ovom gradu nitko ne umire sam «.

»Zahvalan sam što u ovom gradu mogu šetati mračnim ulicama ne bojeći se nasilja«.

»Zahvalan sam što je zrak čist, što se život vratio u vodu u zaljevu, što živimo u miru«.

»Zahvalan sam što svi imaju posao«.

Ujutro se odvijaju parade po Market Streetu a grupe i savezi iz susjedstva predstavljaju svoje komplicirane rasvjete, rad najboljih gradskih umjetnika. Prekrasno poredane figure Djevice dolaze iz Mission Districta. Nakon njih slijede sjajni Wheel of Lights Saveza električnih radnika i Sunčevo dijete napravljeno od žutog cvijeća iz gilde porodilja. Tu su i klaunovi, žongleri, bendovi koji marširaju – ljudi se izljevaju iz kuća da bi plesali na ulicama. Kasnije će se odvijati koncerti, domjenci, maskirani balovi i posebne teatarske predstave.

Zadnji dan proslave je tih i miran. Ljudi posjećuju tuđe domove,

SPIRALNI PLES

razmjenjuju hranu i jednostavne poklone. Obitelji i koveni jedu zajedno.

Noću se vraćaju na brežuljke i smiruju vatre. Zajedno uzemljuju moć godišnjega doba i kližu između svjetova. Iznad vremena, u dodiru s prošlošću i budućnošću, sa svim mogućnostima, oni nam govore. Možemo ih čuti. Oni kažu svakome od nas,

»Probudi se! Ti si to! Dio si kruga Mudrih. Nema tajne koja ti već nije otkrivena. Nema moći koju već nemaš. Dio si ljubavi koja već postoji.«

»Kad se vratimo u krug
uspjeli smo.

Vratiti ples ritmu Lova«. ¹⁰⁴

Boginja se budi u bezbrojnim oblicima i s tisuću maski. Nalazimo je ondje gdje najmanje očekujemo, dolazi niotkuda i odasvuda da prosvjetli otvoreno srce. Ona pjeva, viče, tuguje, zvižduče, pjevuši svakome od nas: da budemo budni, da se predamo životu, da budemo ljubavnici svijetu i u svijetu, da pridružimo glasove pjesmi promjene i stvaranja. Jer njezin je zakon ljubav za sve i ona je pehar pića života.

Neka život procvjeta, sad i uvijek!
Krug je uvijek otvoren, nikad prekinut.
Neka se Boginja probudi u našim srcima.
Sretni se sastali i sretni rastali. I blagoslovljeni bili.

Tabele korespondencija

Elementi

ZRAK

Smjer: Istok

Vladavina: Um, mentalno, intuitivan i psihički rad

Vrijeme: Zora

Godišnje doba: Proljeće

Boje: Bijelo, svjetložuto, grimizno, plavo-bijelo, pastelne boje

Znakovi zodijaka: Blizanac, vaga, vodenjak

Oruđa: Athame, mač, kadionik

Duhovi: Silfi kojima vlada kralj Paralda (mnogi su ovi sustavi izrazito muško orijentirani; no uključujem ih radi informacije – ne koristite ih ako vam se ne sviđaju)

Andeli: Mihael

Ime Istočnoga vjetra: Euros

Čulo: Miris

Dragulj: Topaz

Incens: Galban, tamjan

Biljke: Tamjan, jaglac, maćuhica, mirha, sporiš, stolisnik

Drvo: Jasika

Životinje: Ptice, posebice orao i sokol, insekti

Boginje: Aradija, Arianrhod, Nut, Uranija

Bogovi: Enlil, Khepera, Merkur, Shu, Thoth

VATRA

Smjer: Jug

Vladavina: Energija, duh, vrućina, vatra, krv, životna snaga, život, volja, iscjeljenje i uništavanje, pročišćenje, krijesovi, srčana vatra, plamen svijeće, sunce, pustinje, vulkani, erupcije, eksplozije

Vrijeme: Podne

Godišnje doba: Ljeto

Boje: Crveno, zlatno, grimizno, narančasto, bijelo (sunčeva svjetlost u podne)

Znakovi zodijaka: Ovan, lav, strijelac

Oruđa: Kadionik, štap

Duhovi: Salamanderi, kojima vlada kralj Djin

Andeli: Arijel

SPIRALNI PLES

Ime Južnoga vjetra: Notos

Čulo: Vid

Dragulj: Vatreći opal

Incens: Tamjan, kopal

Biljke: Bijeli luk, crvene paprike, crveni luk, crveni makovi, gorušica, hibiskus, kopriva,

Drvo: Badem u cvatu

Životinje: Zmaj koji riga vatru; lavovi; konji; zmije

Boginje: Brigit, Vesta, Pele, Hestija

Bogovi: Agni, Hefest, Horus, Prometej, Vulkan

VODA

Smjer: Zapad

Vladavina: Hrabrost, osjećaji, ljubav, intuicija, izvori i vrela, usuditi se, tuga, ocean, plima, jezera, lokve, struje, rijeke, maternica, nesvjesni um, plodnost, stvaranje

Vrijeme: Sumrak

Godišnje doba: Jesen

Boje: Plavo, plavo-zeleno, zeleno, sivo, indigo, crno

Znakovi zodijaka: Rak, škorpija, riba

Oruđa: Pehar

Duhovi: Undini, kojima vlada kralj Niksa

Andeli: Rafael

Ime Zapadnoga vjetra: Zefir

Čulo: Okus

Dragulj: Akvamarin

Incens: Mirisna smola

Biljke: Paprati, lotos, mahovina, rogoz, morska trava, lokvanji i svo vodeno bilje

Drvo: Vrba

Životinje: Zmaj kao zmija, delfini i pliskavice, riba, tuljani i morski sisavci, zmije koje obitavaju u vodi, sva vodena stvorenja i vodene ptice

Boginje: Afrodita, Izida, Mariamne, Mari, Tiamat, Yemaya

Bogovi: Dylan, Ea, Llyr, Manannan, Oziris, Neptun, Posejdon

ZEMLJA

Smjer: Sjever

Vladavina: Tijelo, rast, priroda, održavanje, materijalni dobitak,

STARHAWK

novac, kreativnost, rođenje, smrt, tišina, ponori, pećine, pukotine

Vrijeme: Ponoć

Godišnje doba: Zima

Boje: Crna, smeđa, zelena, bijela

Znakovi zodijaka: Bik, djevica, jarac

Oruđa: Pentagram

Duhovi: Gnomi, kojima vlada kralj Ghob

Andeli: Gabrijel

Ime Sjevernoga vjetra: Borej, Ophion

Čulo: Dodir

Dragulj: Kameni kristal, sol

Incens: Benzoj, stiraks

Biljke: Gavez, bršljan, žitarice: ječam, zob, kukuruz, riža, raž, pšenica

Drvo: Hrast

Životinje: Krava ili bik, bizon, zmije (koje obitavaju na zemlji), jelen

Boginje: Ceres, Demetra, Gea, Makh, Neftis, Perzefona, Prithivi, Rea, Rhiannon

Bogovi: Adonis, Arawn, Cernunnos, Dioniz, Marduk, Pan, Tamuz

DUH/ETER

Smjer: Središte i periferija, svagdje i naokolo

Vladavina: Transcendencija, transformacija, promjena, svugdje i nigdje, unutar i izvan, praznina, imanencija

Vrijeme: Iza vremena, svo je vrijeme jedno

Godišnje doba: Kotač koji se okreće

Boje: Prozirna, bijela, crna

Oruđa: Kotao

Čulo: Sluh

Incens: Mastiks

Biljke: Imela

Drvo: Badem u cvatu

Životinje: Sfinga

Boginje: Izida, tajno ime Boginje, Shekhinah

Bogovi: Akasha, Iao, JHVH

SPIRALNI PLES

Nebeska tijela

MJESEC

Vladavina: Žena; ciklusi; rođenje; stvaranje; inspiracija; poezija; osjećaji; putovanje; posebice vodom; more i plime; plodnost; kiša; intuicija; psihička sposobnost; tajne; snovi

Mladi Mjesec – Djevica, rođenje i inicijacija, djevičanstvo, počeci, lov

Puni Mjesec – Majka, rast, ispunjenje, seksualnost, zrelost, njega, ljubav

Opadajući Mjesec – Stara žena, žena u menopauzi, starost, duboke tajne, mudrost, proroštvo, gatanje, smrt i uskrsnuće, završeci

Dan: Ponedjeljak

Element: Voda

Boje:

Mladi: Bijelo i srebrno

Puni: Crveno i zeleno

Padajući: Crno

Znakovi zodijaka: Rak

Ton: Ti

Slovo: S

Broj: 3 i 9

Dragulj: Mjesečev kamen, biser, kvarc, kameni kristal

Kabalistička sfera: 9 Jesod – utemeljenje

Incens: Ginseng, jasmin, kokos, mak, mirta, sandalovina,

Anđeo: Gabrijel

Biljke: Banana, kupus, kamilica, mišjakinja, krastavac, lisnato povrće, lotos, dinje, gljive, mirha, opijumski mak, tikva, tušanj, morska božikovina, morska trava, potočarka, divlja ruža, zimzeleno drveće

Drvo: Vrba

Životinje: Kunić, slon, mačka

Boginje: Artemida, Brizo, Ceridwen, Dijana, Hator, Izida, Hekata, Levana, Luna, Mari, Nimuë, Pasifaja, Feba, Selena, Anna

Mladi: Artemida

Puni: Dijana, Mari

Padajući: Hekata, Anna

Bogovi: Khonsu, Sin

STARHAWK

SUNCE

Vladavina: Zadovoljstvo, uspjeh, napredak, vodstvo, prirodna moć, prijateljstvo, rast, iscjeljenje, svjetlo, ponos

Dan: Nedjelja

Element: Vatra

Boje: Zlatno, žuto

Znakovi zodijska: Lav

Ton: Re, D

Slovo: B

Broj: 1,6 i 21

Dragulj: Topaz, žuti dijamant

Kabalistička sfera: 6 Tiphareth – Ljepota

Incens: Klinčić, cimet, tamjan, lovor, tamjan, bagrem

Andeo: Rafael

Biljke: Agacija, kravačac, lovor, kamilica, limun, sunčanica, med, čempres, neven, imela, ružmarin, rutvica, šafran, trava St. Johna, suncokret, loza

Drvo: Agacija, lovor, jasen, breza, žutilovka

Životinje: Dijete, orao, feniks, kobac ptičar

Boginje: Amaterasu, Brigit, Bast, Ilat, Sekhmet,

Bogovi: Apolon, Helij, Hiperion, Lug, Ra, Semesh, Višnu-Krišna-Rama

MERKUR

Vladavina: Komunikacije, inteligencija, bistrina, kreativnost, znanost, pamćenje, poslovne transakcije, krađa, lukavština

Dan: Srijeda

Element: Zrak, voda

Boje: Ljubičasta, mješavina boja

Znakovi zodijska: Blizanac, djevica

Ton: Mi, B

Slovo: C

Broj: 1,4 i 8

Metal: Živa, slitine

Dragulj: Opal, ahāt

Kabalistička sfera: 8 Hod – Slava

Incens: Stiraks, muškat

Andeo: Mihael

Biljke: Kumin, mrkve, kopar, anis, božja travica, bjelušina,

SPIRALNI PLES

lavanda, gospino bilje, mandragora, mažuran, mirha, peršin, šipak, macina trava

Drvo: Lješnjak, jasen i badem

Životinje: Hermafroditne, šakal i dvostruka zmija

Boginje: Atena, Ma'at, Metida,

Bogovi: Anubis, Coeus, Kojot, Elegba, Hermes, Lug, Nabu, Merkur, Thoth, Wodan

VENERA

Vladavina: Ljubav, sklad, privlačnost, prijateljstvo, zadovoljstvo, seksualnost

Dan: Petak

Element: Zemlja, voda

Boje: Zeleno, indigo, roza

Znakovi zodijaka: Bik, vaga

Ton: La, E

Slovo: Q

Broj: 5,6 i 7

Metal: Bakar

Dragulj: Jantar, emerald

Kabalistička sfera: 7 Necak – Sjaj

Incens: Benzoj, jasmin, ruža

Biljke: Cvijet agacije, ulje od badema, aloja, jabuka, breza, narcis, Damaška ruža, plod bazge, povratić, smokva, geranij, menta, ulje od masline, gorska metvica, trputac, malina, ruža, jagoda, vratić, timijan, sporiš, ljubičica

Anđeo: Haniel

Drvo: Jabuka, dunja

Životinje: Golub, ris

Boginje: Afrodita, Belona, Astarta, Freya, Hator, Innana, Izida, Ištar, Mari, Mariamne, Oshun, Tetija, Venera

Bogovi: Eros, Okean, Robin Hood, Pan

MARS:

Vladavina: Snaga, borba, rat, ljutnja, sukob, agresija

Dan: Utorak

Element: Vatra

Boje: Crvena

Znakovi zodijaka: Ovan, neki smatraju i škorpija

STARHAWK

Ton: Do, C

Slovo: T

Broj: 2,3,16 moguće 5

Metal: Željezo, čelik

Dragulj: Hematit, rubin i granat

Kabalistička sfera: 5 Geburah – Snaga, ozbiljnost

Incens: Čempres, bor i duhan

Anđeo: Kamael

Biljke: Aloeje, bosiljak, betonika, kapar, papričice, korijander, zmajeva krv, gorčica, đumbir, češnjak, gorčica, luk, papar, rotkva, tarkanj

Drvo: Božikovina, hrast

Životinje: Bazilisk

Boginje: Anath, Brigit, Diona, Morrigan

Bogovi: Ares, Crius, Heraklo, Mars, Nergal

JUPITER:

Vladavina: Vodstvo, politika, moć, čast, kraljevstvo, javno priznanje, odgovornost, bogatstvo, posao, uspijeh

Dan: Četvrtak

Element: Zrak, vatra

Boje: Tamnoplavo, kraljevski ljubičasto

Znakovi zodijska: Strijelac

Ton: So, A

Slovo: D

Broj: 5 i 4

Metal: Kositar

Dragulj: Ametist, krizolit, safir i tirkiz

Kabalistička sfera: 4 Khesed – Milost

Incens: Cedar, muškato orah

Anđeo: Tzadkiel

Biljke: Anis, jasen, betonij, krvavi korijen, boražina, petoprstica, djetelina, maslačak, velenduh, borovica, lipa, menta, mirha, muškato orah, kadulja

Drvo: Hrast, maslina i terpentinovo stablo

Životinje: Jednorog

Boginje: Izida, Hera, Junona, Temida

Bogovi: Bel, Jupiter, Marduk, Thor, Zeus

SPIRALNI PLES

SATURN:

Vladavina: prepreke, ograničenja, vezanje, znanje, smrt, građevine, povijest, vrijeme, strukture

Dan: Srijeda

Element: Voda, Zemlja

Boje: Crno, plavo

Znakovi zodijska: Jarac

Ton: Fa, G

Slovo: F

Broj: 7 i 3

Metal: Olovo

Dragulj: Biser, oniks i star safir

Kabalistička sfera: Kabalistička sfera

Incens: Cibetka, mirha

Andeo: Tzaphkiel

Biljke: Jedić, repe, lisičji rep, gavez, čempres, kukurijek, kukuta, preslica, konoplja, bunika, mandragora, marihuana, opijumski mak, velebilje, pačuli, Solomonov pečat, timijan, tisa

Drvo: Joha, šipak

Životinje: Vrana, gavran

Boginje: Kibela, Demetra, Hekata, Hera, Izida, Kali, Neftis, Rea

Bogovi: Bran, Kronos, Ninib, Saturn, JHVH

ASPEKTI ŽIVOTA

LJUBAV

Element: Voda, Zemlja

Planet: Venera

Najbolje vrijeme: Petak i ponedjeljak

Mladi ili puni Mjesec u

Biku – zemaljska i senzualna ljubav

Raku – kuća i obitelj

Vaga – idealistična

Škorpija – seksualna!

Boje: Tamnoroza, zeleno, narančasto za privlačnost

Metal: Bakar i srebro

Brojevi: 5 i 7

Incens/Parfem: Benzoj, jasmin, ruža; za senzualnu strast: cibetka, musk, pačuli,

STARHAWK

Biljke: sve Venerine biljke, posebice cvijet bagrema, aloje, melem Gileada (pupoljci ako ih nosite na srcu iscjeljuju slomljeno srce!), ciklame (ako je lončanica u spavaćoj sobi zajednica će biti dugotrajna i sretna), gardenija, jasmin, lavanda, mirha, mirta, ruža, vratić, tuberoza, macina trava, sporiš, ljubičica

Afrodizijaci (navodni): korijander, djetelina, fo-ti-tieng, ginseng, potočarka, zimzelen

Boginje: Afrodita, Astarta, Belona, Branwen (može donijeti zajednicu iz istinske ljubavi i pobuditi strast), Dijana, Freja, Hator, Ištar, Izida, Maja, Mari, Mariamne, Oshun, Venera

Bogovi: Cernunnos, Eros, Adonis, Robin Hood, Pan

NOVAC i POSAO:

Element: Zemlja, Zrak

Planet: Jupiter, Merkur, Sunce

Najbolje vrijeme:

Četvrtak, srijeda i nedjelja

Rastući do puni Mjesec za rast u

zemljanom znaku – materijalni dobitak

zračnom znaku – za ideje, planove

vatreni znak – za energiju, rast

Djevica – za rad koji uključuje detalje

Jarac – za oprez ili nadilaženje prepreka

Lav – za solarnu moć

Strijelac – za ekspanziju, putovanje

Ovan – za početak novih projekata

Boje: zeleno, zlatno i srebrno

Brojevi: 1, 4, 8 i 7

Incens: Cedar, cimet, lovor, muškat, muškato orah

Biljke: balzaminka (»lijepi dečko«), boražina, lavanda, korijen High John the Conqueror, mandragora, lišće hrasta, šafran, kadulja, trava St. Johna, sjemenke suncokreta, valerijan, zimzelen

Boginje: Zemljane boginje, Demetra, Junona, Hera

Bogovi: Zemljani bogovi, Hermes, Lug, Jupiter, Merkur, Zeus

KREATIVNOST:

Element: Svi

Planet: Zemlja, Mjesec (za nadahnuće), Merkur (za komunikaciju), Sunce

SPIRALNI PLES

Najbolje vrijeme:

Ponedjeljak, srijeda i nedjelja

Rastući Mjesec – za početak

Gotovo puni Mjesec – za nadahnuće

Padajući – za samokritiku, preradu

u zračnom znaku – za mentalni rad, posebice s riječima

u zemljanom zraku – za zanate i rad s rukama

vatreni znak – za kreativnu energiju

vodeni znak – za emotivne ekspresije

Boje: Zlatna, srebrna, ljubičasta, žuta, mješavina boja

Brojevi: 1,3,4,6 i 9

Incens: Lovor, cimet, ginseng, muškat

Biljke: Lovor, lavanda, mirta, šišak, valerijan

Boginje: Brigit (trojedina Boginja poezije, iscjeljivanja i kovačkoga zanata), Ceridwen (ona koja čuva kotao nadahnuća), Atena i

Minerva (za znanje, mudrost), Mnemosina (majka Muza)

Trojedine Muze:

Kaliopa: – »prekrasno lice«

Erato – »voljena«

Uranija – »nebeska«

Devet muza:

Kaliopa – epska poezija

Klio – povijest

Euterpa – glazba

Melpomena – tragedija

Terpsihora – ples

Erato – erotska poezija i mimika

Polihimnija – sveta poezija

Uranija – astronomija

Talija – komedija

Svaki oblik trojedine Boginje

Bogovi: Apolon (muzika i poezija); Orfej (muzika); Ogm (poezija); Hermes, Merkur i Thoth (znanje i komunikacija); Creidne, Goibniu i Hefest (za sva umijeća, kovački zanat)

ISCJELJIVANJE:

Element: Svi

Planet: Sunce, Mjesec, Zemlja

Najbolje vrijeme:

STARHAWK

Nedjelja i ponedjeljak

Rastući do puni Mjesec – za bolje zdravlje

Padajući ili tamni Mjesec – za istjerivanje bolesti

U zemljanom ili vodenom znaku

Boje: Plava, zelena, zlatna, narančasta

Brojevi: 1,3,7 i 9

Incens: Lovor, cimet, tamjan, sandalovina, eukaliptus

Biljke: Sve iscjeljujuće biljke

Boginje: Sve boginje Mjeseca, Artemida, Heba, Higija

Bogovi: Asklepije, Apolon, Dian Cecht

ZAKON I PRAVDA:

Element: Zrak, Zemlja

Planet: Jupiter, Sunce, Merkur, Saturn, Mars

Najbolje vrijeme:

Četvrtak – za uspjeh, pobjedu pravde

Nedjelja – za slobodu

Subota – za pobjedu nad kriminalom, ograničenje nečije slobode ili privođenje pravdi, za progon

Utorak – za snagu u sukobu

Boje: Tamnoplavo, kraljevski ljubičasto, crveno, crno, smeđe

Brojevi: 4 i 8

Incens: lovor, cimet, tamjan, bor i sandalovina

Biljke: Biljke odgovarajućih planetarnih moći, koprive i loze (za vezanje), češnjak (za zaštitu), High John the Conqueror korijen i trava St. Johna (za nepovredivost)

Boginje: Atena (posebice za milost), Ma'at, Nemezis (za pravdu protiv tužitelja), Temida, Aradija (za zaštitu siromašnih)

Bogovi: Dagda, Jupiter, Zeus, Oziris, Thoth

ZAŠTITA:

Element: Svi

Planet: Mjesec, Sunce

Najbolje vrijeme:

Ponedjeljak i nedjelja

Rastući do puni Mjesec – za zaštitu

Padajući Mjesec – odagnanje zla

Boje: srebrno, bijelo, plavo

Brojevi: 4,5,3,9,8

SPIRALNI PLES

Metal: Srebro

Incens: Lovor, cimet, ružmarin

Biljke: Bosiljak (za istjerivanje zla), krvavi korijen, vrškovi metle (staviti u vodu za pročišćavanje), čičak, petoprstica, povratić (štiti od bolesti i nesreća), češnjak (nosite česna češnjaka ili objesite na ulazu da odagnate zlo), velenduh, korijen High John the Conqueror, lovor, mandragora, majčina trava, koprive (za vezanje), pačuli, tušanj, ružmarin (posadite kod ulaza da zaštitite kuću), oskoruša (posebice protiv zlih psihičkih sila), Solomonov pečat (koristi se u egzorcizmu), trava St. Johna, jednorogov korijen, sporiš (skuplja se lijevom rukom pri izlasku Pseće Zvijezde, Siriusa)

Boginje: Mjesečeve boginje, posebice Artemida (štiti malu djecu) i Hera, Aradija

Bogovi: Cu Chulainn, Dagda, Jupiter, Thor

DUHOVNI RAZVOJ:

Element: Zrak, Voda, Vatra

Planet: Mjesec

Najbolje vrijeme:

Puni Mjesec – za vrhunac psihičkih moći

Tamni Mjesec – za duboke, skrivene tajne i misterije

Boje: srebrno, bijelo i crno

Brojevi: 3 i 9

Incens: Cimet, šafran, pelin, druge odgovarajuće biljke

Biljke:

Relaksacija: anis, aromatska metvica, kamilica, maslačak, hmelj, lavanda, lipa, menta, peršin, crvena djetelina, kadulja, vrijesak, tarkanj, timijan (divlji), muškato orah (iscijedite ulje tarući ga o hram), valerijan (napunite jastuk s njime), sporiš

Vizualizacija: ginseng, šišak

Jastučići za spavanje: lavanda i lipa

Koncentracija i pamćenje: Vidac, limunov balzam, mažuran, muškato orah, peršun, ružmarin, kadulja

Mentalni rad i postojanost: kamilica, celer i ružmarin zajedno

Energija: kola-stablo, ginseng

Snovi: lišće jasena, pelin; kamilica i šišak (zajedno u čaju piti prije spavanja)

Protiv noćnih mora i zastrašujućih vizija: Kamilica, ružmarin, drvo betonija (stavite malo ispod jastuka)

STARHAWK

Vidovitost i trans: Cvijet agacije, lisičji rep, ginseng, muškatoval orah, šafran (čaj ili incens), pelin (incens, pali se na veče uoči Svisvetih da bi se vidjeli duhovi Moćnih mrtvih), lišće lovora (koje je žvakala svećenica iz Delfija)

Psihodelici: Bolje ih je ne koristiti kad se počnete psihički otvarati. Oni imaju tendenciju prenallog otvaranja psihičkih središta na nekontrolirani način – ponekad s destruktivnim rezultatima.

Boginje: Sve Mjesečeve Boginje, Kibela, Hekata (za gatanje i čini), Ceridwen, Hera (za proroštvo), Neftis, Pasifaja (za predskazanja u snovima)

Bogovi: Gwydion, Hermes, Math, Thoth, Asklepije (za predskazanja u snovima koja se tiču iscjeljivanja)

Bilješke

* *Witchcraft* je u literaturi na hrvatskome jeziku uglavnom preveden kao čarobnjaštvo ili eventualno vješticiarstvo i vještičarenje, no u ovoj knjizi ima puno šire značenje. Ovisno o kontekstu može značiti vještičja umijeća, vještičju religiju, »vještičji zanat«, itd. *Witchcraft* također znači »Umijeće Mudrih« i »Drevna religija.« Ponekad se zamjenjuje sa skraćenim oblikom *Craft* (op. prev.).

* »Uspostaviti krug« znači definirati granice svetoga prostora, obično kruga, u kojemu će se raditi ritual, op. prev.

* »Zaziv« znači pozivanje duha ili božanstva u krug, op. prev.

* Premda postoje koveni koji uključuju samo žene, većina ih uključuje i žene i muškarce. No muškarci su ipak u manjini. (Op. prev.).

¹ Ženska je figura u paleolitičkoj umjetnosti gotovo uvijek prikazana naga. Primjeri: reljefi Laussela, Dordogne, Francuska – vidi Johannes Maringer i Hans-George Bandi, *Art in the Ice Age* (New York: Frederick A. Praeger, 1953.), fotografije str. 84.-85.; nage figure u La Magdaleine i Angles-Sur-Angluin, Dordogne, Francuska, opisao Philip Van Doren Stern u *Prehistoric Europe: From Stone Age Man to the Early Greeks* (New York: W. W. Norton, 1969.), str. 162.; figure u podzemnom svetištu Pech-Merle, Francuska, opisao Stern, str. 174.-75.; i »debele Venere« poput willendorfske, vidi Maringer i Bandi, str. 28. i Lespugue, vidi Maringer i Bandi, str. 29. Primjeri muških »čarobnjaka« oslikani su na zidovima pećine Le Trois Freres, Dordogne, Francuska (Stern, str. 115.), a figure s glavom divokoze u Abu Mege, Teyjat, Francuska (Stern, str. 166.).

Izvori pokazuju opise i ilustracije arheoloških i antropoloških otkrića koja podržavaju usmenu vještičju tradiciju. Tumačenja otkrića i običaja oslikavaju vještičju tradiciju naše povijesti i nikako se ne trebaju smatrati akademski prihvaćenima ili dokazanima. Ako se znanstvenici/e uopće u nečemu slažu, to je da ne znaju što mnogi likovi znače, ili kako su korišteni.

² Vidi opise La Ferassie, Dordogne, Francuska, u Stern, str. 85., 95.; također La Barma Grande, Francuska, u Grahame Clark i Stuart Piggott, *Prehistoric Societies* (London: Hutchinson & Co., 1967.), str. 77.-79. i Grimaldi, Calabria, Italija, u Clark i Piggott, str. 77.-79.

³ Kao u Drachenlochu, Švicarska, opisao Stern, str. 89.

⁴ U Meindorfu i Stellmooru, Njemačka; vidi Alberto C. Blanc, »Some Evidence for the Ideologies of Early Man«, u Sherwood L. Washburn, ur., *The Social Life of Early Man* (Chicago: Aldine Publications, 1961.), str. 124.

⁵ Otkrića Gospodarice mamuta kraj rijeke Desna u Ukrajini opisao je Joseph Campbell, *The Masks of God: Primitive Mythology* (New York: Penguin Books, 1976.), str. 327.

⁶ Annette Laming, *Lascaux*, prev. Eleanor Frances Armstrong

STARHAWK

(Harmondsworth, Middlesex: Penguin Books, 1959.); André, Leroi-Gourhan, »The Evolution of Paleolithic Art«, u *Scientific American*, Vol. 218, br. 17, 1968., str. 58.-68.

⁷ Gerald S. Hawkins, *Beyond Stonehenge* (New York: Harper & Row, 1973.), vidi opis izrezbarenih mamutskih kljova (15 000 pr. n. e.) iz Gontzija u Ukrajini, str. 263.-37.; oker-crvene oznake u Abri de las Vinas, Španjolska (8000-6000 pr. n. e.), str. 232.-33. i crteži na zidu u Canchal de Mahoma, Španjolska (7000 pr. n. e.), str. 230.-31.

⁸ Laussel, Dordogne, Francuska: vidi Maringer i Bandi, str. 84.-85.

* U današnje vrijeme »koven« znači autonomnu grupu vještica koje se regularno sastaju da bi radile magiju; koven se tradicijski sastojao od 13 članica koje su se sastajale za punoga Mjeseca.

⁹ James Mellaart, *Catal Hüyük, a Neolithic Town in Anatolia* (New York: McGraw-Hill, 1967.)

¹⁰ Alexander Thom, »Megaliths and Mathematics«, *Antiquity*, 1966., 40, 121-28.

¹¹ Margaret A. Murray, *The Witch-Cult in Western Europe* (New York: Oxford University Press, 1971.), str. 238.-46.

¹² Murray, str. 49.

* *Wicca* se danas kao pojam odnosi na vještichju religiju u cjelini, premda je historijski ponekad značila samo dio vještichje religije. Danas se u SAD-u ljudi koji prakticiraju vještichju religiju mogu nazivati vješticama ili wiccama. Vještichju religiju ili Wiccu u SAD-u priznaje većina država, savezna vlada i oružane snage. Sudovi priznaju zatvorenicima pravo da ovu religiju prakticiraju jednakopravno drugim religijama (op. prev.).

* Naslov za ženu koja je dobila najviše odlikovanje Reda Britanskog Carstva, op. prev.

¹³ Murray, str. 270.-76.

* U SAD-u, op. prev.

¹⁴ Andrew E. Rothovius, »The Adams Family and the Grail Tradition: The Untold Story of the Dragon Persecution«, *East-West 1977*, 7(5), 24-30; Andrew E. Rothovius, »The Dragon Tradition in the New World«, *East-West 1977*, 7(8), 42.-54.

¹⁵ Carol P. Christ, »Why Women Need the Goddess«, u Carol P. Christ i Judith Plaskow, *Womanspirit Rising: A Feminist Reader in Religion* (San Francisco: Harper & Row, 1979.), str. 278.

¹⁶ Mary Daly, *Beyond God the Father* (Boston: Beacon Press, 1973.), str. 13.

¹⁷ Christ, str. 275.

¹⁸ Anton Ehrenzweig, *The Hidden Order of Art* (London: Paladin, 1967.), str. 190.

¹⁹ Herb Goldberg, *The Hazards of Being Male* (New York: Signet, 1977.), str. 4.

²⁰ Goldberg, str. 39.

SPIRALNI PLES

- ²¹ Usmena predaja vilinske vještije tradicije.
- ²² Lee Bartlett, »Interview–Gary Snyder«, *California Quarterly*, 1975., Vol. 9, str. 43.-50.
- ²³ Carlos Castaneda, *Tales of Power*(New York: Simon & Schuster, 1974.), str. 28.-29.
- ²⁴ M. Esther Harding, *Woman's Mysteries, Ancient & Modern*(New York: Pantheon, 1955.), str. 6.
- ²⁵ Robert E. Ornstein, *The Psychology of Consciousness*(San Francisco: W. H. Freeman, 1972.) str. 51.-52.
- ²⁶ Ornstein, str. 17.
- ²⁷ Ornstein, str. 51.-52.
- ²⁸ Ornstein, str. 79.
- ²⁹ Anton Ehrenzweig, *The Hidden Order of Art*(London: Paladin, 1967.), str. 35.
- ³⁰ Barbara Brown, *New Mind, New Body*(New York: Harper & Row, 1974.), str. 75.
- ³¹ Brown, str. 75.
- ³² Margaret A. Murray, *The Witch-Cult in Western Europe*(New York: Oxford University Press, 1971.), str. 255.
- ³³ John C. Lilly, *The Center of the Cyclone*(New York: Julian Press, 1972.), str. 27.
- ³⁴ Robert Graves, *Food for Centaurs*(New York: Doubleday, 1960.), str. 6.
- ³⁵ Joseph Campbell, *The Masks of God: Creative Mythology*(New York: Viking Press, 1970.), str. 4.
- ³⁶ Robert Graves, *The White Goddess*(New York: Farrar, Straus & Giroux, 1966.), str. 395.
- * Prijevod citata uzet iz *Jeruzalemske Biblije*(Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 1996.), str. 13., op. prev
- ³⁷ Campbell, str. 176.-77.
- ³⁸ Mircea Eliade, *Rites & Symbols of Initiation*, prev. William R. Trask (New York: Harper & Row, 1958.), str. 101.
- ³⁹ Usmena predaja vilinske tradicije.
- * U starom Rimu svećenici koji su proricali po letu i pjevanju ptica, op. prev.
- ⁴⁰ Joseph Campbell, *The Masks of God: Oriental Mythology*(New York: Penguin Books, 1970.), str.160.
- * Beskvasni kruh što ga Židovi jedu u vrijeme pashe, op. prev.
- ⁴¹ Kate Millett, *Flying*(New York: Ballantine Books, 1974.), str. 14.
- * Kozja krv, op. prev.
- ⁴² Tristine Rainer, *The New Diary*(Los Angeles: Tarcher, 1978.), str. 259.-61.
- ⁴³ Ovaj skup zaziva napisala sam i parafrazirala iz tradicijskih vilinskih zaziva.
- ⁴⁴ Mary Daly, *Beyond God the Father*(Boston: Beacon Press, 1973.), str. 40.
- ⁴⁵ Daly, str. 41.

STARHAWK

⁴⁶ Helen Diner, *Mothers and Amazons* (New York: Anchor Press, 1973.), str. 169.

⁴⁷ Goidelic se odnosi na *gaelski* (franc. *gaelique*) jezik (zajednički naziv za tri keltska jezika: irski, manx i erse), op. prev.

⁴⁸ Robert Graves, *The White Goddess* (New York, Farrar, Straus & Giroux, 1966.), poglavlja 10. i 11.

⁴⁹ Kao dobru opću referencu o tradicijskim materijalima i izvrstan izvor za dijaničko vješticarstvo vidi Z. Budapest, *The Feminist Book of Lights and Shadows* (Venice, California: Luna Publications, 1976.) – ponovno izdao Wingbow Press, Berkeley, CA.

⁵⁰ Boginjin poziv napisala je Doreen Valiente. Pojavljuje se u mnogim oblicima; u ovoj inačici neznatno sam promijenila jezik. Vještice je vole zato što savršeno izražava naš koncept Boginje.

⁵¹ Jedan od najboljih povijesnih izvora o Boginji je: Merlin Stone, *When God Was a Woman* (New York: Dial Press, 1976.). Također vidi nadopunjenu bibliografiju za knjige objavljene u deset godina nakon objavljivanja ove knjige.

⁵² Dostupne su mnoge knjige koje povijesno i interkulturalno istražuju religiju Boginje.

Klasik je još uvijek Robert Graves, *The White Goddess* (New York: Farrar, Straus & Giroux, 1966.).

⁵³ Charles Leland, *Aradia, Gospel of the Witches* (New York: Weiser, 1974.).

⁵⁴ » O Boginji s lotusom kao krunom pričalo se u korintskim misterijama, puno prije no što se koristio izraz za idealno dobronamjernog Boga-Oca, 'Njoj služiti je savršena sloboda'« (Graves, str. 485.).

⁵⁵ T.S. Eliot, *The Waste Land, and Other Poems* (New York: Harcourt Brace Jovanovich, 1958.), str. 8.

* Dio prijevoda pjesme »Ljubavna pjesma J. Alfreda Prufrocka« uzet iz *Izabrane pjesme*, T.S. Eliot, prev. Antun Šoljan (Zagreb: Grafički zavod Hrvatske, 1991.), str. 10.

⁵⁶ Herb Goldberg, *The Hazards of Being Male* (New York: New American Library, 1977.), str. 58.

⁵⁷ U San Franciscu neke skupine muških transvestita i transeksualaca smatraju svjesno usvojenu ženskost namjernim političkim poistovjećenjem sa ženskim životnim načelom. Rogato je božanstvo, premda sudjeluje u ženskome, u esenci slika Muškoga, ne nijekanje muškosti u korist ženstvenosti.

⁵⁸ Kao što su istaknuli mnogi crne vođe i mislitelji konstantna identifikacija »crnoga« sa »zlom« ukorijenjena je u rasizmu i održava ju judeokršćanska religija. Vještičja je religija uvijek vrednovala tamno kao i svijetlo: i Boginja i Bog imaju aspekte u kojima su crni, a to su aspekti moći i začudnosti, ne straha.

⁵⁹ Sve tradicije krafted priznaju Boginju i sve, osim nekih lezbijskih feminističkih tradicija koje su osnovane zadnjih nekoliko godina, donekle

SPIRALNI PLES

priznaju Boga. No postoje široke varijacije koliko pozornosti i ritualnog vremena se daje Bogu. U nekim se kovenima Njega nikad ne zaziva; u drugima ga se može zazivati samo za ljetnoga i zimskoga solsticija ili samo za solarnih svetkovina. Druge tradicije, međutim, mu posvećuju jednaku pozornost; on može vladati zimskim mjesecima a Boginja ljetnima, ili se njega može jednostavno prizivati na svakom ritualu. U našoj tradiciji njega se obično priziva na ritualima gdje prisustvuju muškarci i često ali ne i uvijek u ritualima samo sa ženama.

⁶⁰ U sadašnjosti postoje mnogi koveni samo sa ženama koji prakticiraju ženske misterije. Ima vrlo malo koveni samo sa muškarcima; oni koje ja poznajem su homoseksualni i više su posvećeni Boginji no Rogatom božanstvu. Muške misterije obiluju u američkom društvu – ali koncept takvih grupa u spiritualnom kontekstu koji cijeni žensko načelo otvoren je za istraživanje.

⁶¹ Margaret Murray, *The Witch Cult in Western Europe* (New York: Oxford University Press, 1971.), str. 30.

⁶² Murray, str. 15.

⁶³ Nisu sve dijaničke tradicije separatističke: u tradiciji Morgan McFarland na primjer koveni uključuju muškarce, ali Rogato božanstvo smatra se podređenim Boginji i zaziva se samo za ljetnoga i zimskoga solsticija.

* Igra riječima, unus – *lat.* jedan i verse – *engl.* stih, poezija, op. prev.

⁶⁴ Moje poimanje koncepta gubitka potječe od rasprava sa majkom, o njezinu istraživanju i pisanju knjige. Vidi Dr. Bertha Simos, *A Time to Grieve: Loss as a Universal Human Experience* (New York: Family Service Association, 1979.).

⁶⁵ Robin Morgan, *Going too Far* (New York: Random House, 1977.), str. 306.

⁶⁶ Praznici počinju navečer određenoga datuma (osim Svisvetih, za koji sam dala opće poznati datum).

⁶⁷ Postoje mnoge varijacije mita u *Craftu* – po nekima Bog postaje zavađenim blizancima; u drugim tradicijama aspekti transformacije mogu se slaviti drugih datuma. Koje god bile površne razlike ista je poetska istina.

⁶⁸ Potpunije objašnjenje identifikacije Robina Hooda s Rogatim božanstvom daje Margaret Murray u *The God of the Witches* (New York: Oxford University Press, 1970.), str. 41.-42.

⁶⁹ Neki koveni naravno ne primaju muškarce; govorim o *craftu* kao cjelini – osim separatističkih tradicija.

⁷⁰ Murray, *The God of the Witches*, str. 40.

⁷¹ U opisima vremena progona često se javlja kao »Dečko« – očito krivo čuto *Evohe* (vidi Murray, *The God of the Witches*, str. 141.). Istinsko značenje imena spojeno je s ezoteričnim značenjima samoglasnika. Izgovarajte ga – i vidite što se događa.

⁷² Robert Duncan, »The Fire: Passages 13«, u Hayden Carruth, ur., *The Voice That Is Great Within Us* (New York: Bantam Books, 1971.).

STARHAWK

⁷³ Dion Fortune, *Moon Magic* (New York: Weiser, 1972.), str. 117.

⁷⁴ John C. Lilly, *The Center of the Cyclone* (New York: Julian Press, 1972.), str. 218.

⁷⁵ Riječ hex u stvari potječe od latinske riječi za »six« (šest) i poistovjećuje se sa bacanjem čini zbog šestostranih simboličkih oblika korištenih u njemačkoj i pensilvanijskoj nizozemskoj magiji. U tim tradicijama nema negativnu konotaciju nego se u općoj uporabi poistovjećuje s bacanjem uroka ili slanjem negativne energije i lošom srećom.*

⁷⁶ Barry Commoner, *The Closing Circle* (New York: Knopf, 1971.), str. 18.

⁷⁷ Ursula K. LeGuin, *A Wizard of Earthsea* (New York: Bantam Books, 1975.), str. 44.

⁷⁸ Ovo ćete lagano predočiti ako ispitate dječju *slinky* igračku: spiralu oblikovanu metalnim zavojnicama. Rastegnite je i pogledajte sa strane; vidjet ćete valne oblike.

⁷⁹ Osim mene ritual su planirale i izvršavale Hallie Iglehart, Nina Wise, Ann Hershey, Lee Schwing, Helen Dannenberg, Diane Broadstreet, Lennie Schwedinger i Toni Marcus.

⁸⁰ »Familijari« imaju mnoge uporabe. Oni mogu predskazivati; mačka može sa šapom pokazati biljke za čini ili Tarot karte. Oni mogu »uzemljiti« negativnu energiju; mačke su posebno dobre za to i to im ne šteti. Psi luče vitalnost i ne možete ih iscrpiti kao što ih ne možete ni pretrčati. Tijekom rituala i magijskoga rada životinje će često pokušati ući u krug i usisati moć. Životinje često postanu nervozne kad ljudi uđu u trans i napuste svoje tijelo i pokušat će ih »dovesti natrag« skačući na njihov trbuh, grickajući ih za stopalo ili ližući im lice. Životinje moraju biti ili krajnje istrenirane ili isključene iz prostorije tijekom transa.

⁸¹ Neki okultni sustavi postuliraju daljnju hijerarhiju »mentalnih« i »spiritualnih« tijela. Pokušala sam predstaviti konceptualni sustav koji je dovoljno jednostavan da bi ga se lagano shvatilo i koristilo i konzistentan s vještičjom tradicijom i mojim iskustvima. Ponavljam da je to zgodna metafora, ne sveta istina. Ako su vama bolje druge metafore, iskoristite ih!

⁸² Barbara Brown, *New Mind, New Body* (New York: Harper & Row, 1974.), str. 17.

⁸³ John C. Lilly, *The Center of the Cyclone* (New York: Julian Press, 1972.), str. 49.

⁸⁴ Lilly, str. 39.

⁸⁵ Dion Fortune, *Moon Magic* (New York: Weiser, 1972.), str. 81.-82.

⁸⁶ Carlos Castaneda, *The Teachings of Don Juan: A Yaqui Way of Knowledge* (New York: Ballantine Books, 1968.), str. 79.

⁸⁷ Fortune, str. 76.

⁸⁸ Za daljnje istraživanje rada sa snovima vidi Patricia Garfield, *Creative Draming* (New York: Simon & Schuster, 1975.).

⁸⁹ Robert Ornstein, *The Psychology of Consciousness* (San Francisco: W. H.

SPIRALNI PLES

Freeman, 1972.), str. 126.

⁹⁰ Tradicionalno motrište na trans i hipnozu je da subjekt zaboravlja iskustvo, vjerojatno zato što liječnik ili psihijatar može izvući na vidjelo informaciju iz nesusjesnoga s kojom se pacijent možda nije spreman suočiti. Trans u vještičjim ritualima, međutim, uči kako kontrolirati vlastita stanja svijesti te stoga pamćenje postaje iznimno bitno. Ako se subjekt nije spreman suočiti s određenom informacijom, neće je kontaktirati. Zadiranje u tuđe tajne smatra se zlouporabom transnog stanja.

⁹¹ Joseph Campbell, *Myths to Live By* (New York: Bantam Books: 1973.), str. 89.

⁹² Naši se tradicijski rituali stalno mijenjaju i razvijaju. Ponovno ih ispisujemo i stvaramo svake godine, zadržavajući elemente koje volimo i dodajući nove aspekte koji izrastaju iz mitova i godišnjega doba. Nekim festivalima odgovaraju riječi, napjevi i liturgija, a drugima akcija i konkretni simbolizam. Rituali koje sam opisala su nužno zgusnuti, samo kostur na kojemu možete izgraditi ceremonije. Možda želite izvesti rituale ovako kako su napisani, no slobodno ih promijenite, izbacite dio ili dodajte novi.

Ritualima općenito uzevši prisustvuju ljudi koji nisu uvijek upoznati s ritualima niti odgovarajućim odgovorima. Prvo prođemo kroz pregled rituala s gostima i članovima koveni. U kompliciranom ritualu poput ovoga za zimski solsticij učimo ih jednostavne odgovore povezane s natuknicama kao npr. da viknu »Io! Evohe!« i sl. Inicijanti mogu unaprijed zapamtiti kompliciranije odgovore, a drugi se mogu pridružiti i ponoviti. Za naizmjenični napjev unaprijed pripremimo neke »spontane« stihove, dovoljno da bi proces započeo, tako da može zavladata istinska spontanost. Neki ljudi ne vole »rječite« rituale i pamćenje – neka slobodno ignoriraju »utvrđene« napjeve i govore i neka slobodno improviziraju. Iako su zbog jednostavnosti rituali napisani kao da ih izvode Svećenica i Svećenik, razni članovi koveni mogu voditi neki dio rituala – što bitno smanjuje potrebno pamćenje.

⁹³ Datumi solsticija i ekvinocija iz godine u godinu variraju. Provjerite ih pomoću efemerida ili astrološkoga kalendara.

† Riječ svećenica se odnosi na bilo kojeg/u člana/icu koveni.

† Vidi prethodnu bilješku, op. prev.

⁹⁴ e.e. cummings, iz »zahvaljujem ti gospode«, *Poems 1923-1954*. (New York: Harcourt Brace Jovanovich, 1954.).

⁹⁵ Pjesma »Plesa duhova« američkih starosjeditelja. Jerome Rothenberg, ur., *Tehicians of the Sacred* (New York: Doubleday & Co., 1969.), str. 99.

⁹⁶ Pjesma »Plesa duhova« američkih starosjeditelja. Rothenberg, str. 99.

† Vidi Korinu pjesmu na str.

† Vidi prethodnu bilješku, op. prev

⁹⁷ Prilagođeno iz Gabon Pygmy, »Death Rites II«, u Rothenberg, str. 171.

⁹⁸ Martha Courtot, »Tribes«, *Lady-Unique-Inclination-of-the-Night*, Cycle

STARHAWK

2, Ljeto 1977., str. 13.

⁹⁹ Diane Di Prima, »Now Born in Uniqueness, Join the Common Quest«, *Loba*, (Berkeley: Wingbow Press, 1978.), str. 188.

¹⁰⁰ Carol P. Christ, »Why Women Need the Goddess«, u Carol P. Christ i Judith Plaskow, ur., *Womanspirit Raising* (San Francisco: Harper & Row, 1979.), str. 278.

¹⁰¹ Marsha Lichtenstein, »Radical Feminism and Women's Spirituality: Looking Before You Leap«, *Lady-Unique*, Cycle 2, Ljeto 1977., str. 37-38.

¹⁰² Julian Jaynes, *The Origin of Consciousness in the Breakdown of the Bicameral Mind* (Boston: Houghton Mifflin, 1976.), str. 52.

¹⁰³ Jaynes, str. 53.

¹⁰⁴ DiPrima, str. 189.

Bibliografija

- Abbott, Franklin, ur. *New Men, New Minds: Breaking Male Tradition*. Freedom, CA: Crossing Press, 1987.
- Adair, Margo. *Working Inside Out: Tools for Change*. Berkeley, CA: Wingbow Press, 1984.
- Adler, Margot. *Drawing Down the Moon*. Boston: Beacon Press, 1986.
- Allen, Paula Gunn. *The Sacred Hoop: Recovering the Feminine in American Indian Traditions*. Boston: Beacon Press, 1986.
- Allen, Paula Gunn. *The Woman Who Owned the Shadows*. San Francisco: Spinster's Ink, 1983.
- Allione, Tsultrim. *Women of Wisdom*. NY: Routledge, & Kegan Paul, 1986.
- Anderson, Victor. *Thorns of the Blood Rose* (San Leandro, California: Cora Anderson, 1970.).
- Anima, An Experimental Journal*, 1975., 1(2).
- Arthur, Elizabeth. *Binding Spell*. New York: Doubleday, 1988.
- Atwood, Margaret. *The Handmaid's Tale*. Boston: Houghton Mifflin, 1986.
- Baker, Mariam. *Woman as Divine: Tales of the Goddess*. Novato, CA: Crescent Heart Publishing, 1982.
- Bartlett, Lee. »Interview – Gary Snyder«, *California Quarterly* 9 (proljeće 1975.): 43-50.
- Begg, Ean. *The Cult of the Black Virgin*. New York: Routledge & Kegan Paul, 1985.
- Benjamins, Eso. *Dearest Goddess: Translations from Latvian Folk Poetry*. Arlington, VA: Current Nine Publishing, 1985.
- Berger, Pamela. *The Goddess Obscured: Transformation of the Grain Protectress from Goddess to Saint*. Boston: Beacon Press, 1985.
- Besant, Annie i Leadbeater, C. W. *Thought-Forms* (Wheaton, III.: Theosophical Publishing, 1969.).
- Blanc, Alberto C. »Some Evidence for the Ideologies of Early Man«, u Washburn, Sherwood L., ur., *The Social Life of Early Man* (Chicago: Aldine Publishing Co., 1961.), str.124.
- Bolen, Jean Shinoda. *Goddesses in Everywoman: A New Psychology of Women*. New York: Harper & Row, 1984.
- Bonewitz, P. E. I. *Real Magic* (Berkeley, California: Creative Arts Books, 1979.).
- Bradley, Marion Zimmer. *The Mists of Avalon*. New York: Alfred A. Knopf, 1983.

STARHAWK

- Braidwood, Robert J. »The Agricultural Revolution«. *Scientific American*, 203, br. 48 (Rujan 1960.):130-34.
- Braidwood, Robert J. *Prehistoric Men* (Glenview, Ill.: Scott, Foresman, 1964.).
- Breuil, Henri, and Lantier, Raymond. *The Men of the Old Stone Age*. Trans., B. B. Rafter (London: Harrap, 1965.).
- Broker, Ignatia. *Night Flying Woman: An Ojibzway Narrative*. St. Paul: Minnesota Historical Society Press, 1983.
- Brown, Barbara. *New Mind, New Body* (New York: Harper & Row, 1974.).
- Buckland, Raymond. *Witchcraft from the Inside* (St. Paul: Llewellyn, 1971.).
- Budapest, Z. *The Feminist Book of Lights and Shadows* (Venice, California: Luna Publications, 1976.).
- Budapest, Z. *The Holy Book of Women's Mysteries*. Vols. 1 i 2. Berkeley, CA: Wingbow Press, 1986 rev.
- Caldecott, Leonie i Leland, Stephanie, ur. *Reclaim the Earth*. London: The Women's Press, 1983.
- Cameron, Anne. *Daughters of Copper Woman*. Vancouver: Press Gang, 1981.
- Cameron, Anne. *Earth Witch*. Madeira Park, British Columbia, Canada: Harbour Publishing, 1985.
- Campbell, Joseph. *Myths to Live By* (New York: Bantam Books, 1973.).
- Campbell, Joseph. *The Masks of God: Creative Mythology* (New York: Viking Press, 1970.).
- Campbell, Joseph. *The Masks of God: Oriental Mythology* (New York: Penguin Books, 1970.).
- Campbell, Joseph. *The Masks of God: Primitive Mythology* (New York: Penguin Books, 1976.).
- Carruth, Hayden, ur. *The Voice That Is Great Within Us: American Poetry of the Twentieth Century* (New York: Bantam Books, 1971.).
- Carson, Anne. *Feminist Spirituality and the Feminine Divine: An Annotated Bibliography*. Freedom, CA: Crossing Press, 1986.
- Castaneda, Carlos. *A Separate Reality: Further Conversations with Don Juan* (New York: Simon & Schuster, 1971.).
- Castaneda, Carlos. *Tales of Power* (New York: Simon & Schuster, 1974.). Gardner, Gerald B. *Witchcraft*
- Castaneda, Carlos. *The Teachings of Don Juan: A Yaqui Way of Knowledge* (Berkeley and Los Angeles: University of California Press, 1968.)

SPIRALNI PLES

- Chadwick, Nora K. *Celtic Britain* (New York: Praeger, 1963.).
- Chernin, Kim. *In My Mother's House*. New York: Harper & Row, 1984.
- Chernin, Kim. *The Flame Bearers*. New York: Harper & Row, 1986.
- Chernin, Kim. *The Obsession: Reflections on the Tyranny of Slenderness*. New York: Harper & Row, 1981.
- Chesler, Phyllis. *Women and Madness*. New York: Avon, 1972.
- Chicago, Judy. *The Dinner Party: A Symbol of Our Heritage* (Garden City, N.Y.: Anchor Press/Doubleday, 1979.).
- Christ, Carol P. i Plaskow, Judith, ur. *Womanspirit Rising* (San Francisco: Harper & Row, 1979.).
- Christ, Carol. *Diving Deep and Surfacing: Women Writers on Spiritual Quest*. Boston: Beacon Press, 1980.
- Christ, Carol. *Laughter of Aphrodite: Reflections on a Journey to the Goddess*. San Francisco: Harper & Row, 1987.
- Chrysalis, A Magazine of Women's Culture* (Los Angeles: Winter Solstice, 1978.).
- Claiborne, Robert. *Climate, Man and History* (New York: Norton, 1970.)
- Clark, Grahame i Piggott, Stuart. *Prehistoric Societies* (London: Hutchinson & Co., 1967.).
- Commoner, Barry. *The Closing Circle* (New York: Knopf, 1971.).
- Condren, Mary. *The Serpent and the Goddess: Women, Religion, and Power in Celtic Ireland*. San Francisco: Harper & Row, 1989.
- Courtot, Martha. »Tribes«. *Lady-Unique-Inclination-of-the-Night* (New Brunswick, N.J.: Sowing Circle Press, 1977.), Cycle 2, str. 12-13.
- Craighead, Menrad. *The Mother's Songs: Images of God the Mother*. Mahwah, NJ: Paulist Press, 1986.
- Crawford, O. G. S. *The Eye Goddess* (New York: Macmillan, 1958.)
- Crowley, Aleister. *Magick in Theory & Practice* (New York: Dover, 1976.).
- Cummings, E. E. »i thank you God«, *Poems 1923-1954* (New York: Harcourt Brace Jovanovich, 1954.).
- Daly, Mary i Caputi, Jane. *Webster's First New Intergalactic WICKEDARY of the English Language*. Boston: Beacon Press, 1987.
- Daly, Mary. *Beyond God the Father: Toward a Philosophy of Women's Liberation* (Boston: Beacon Press, 1973.).
- Daly, Mary. Gyn/Ecology: *The Meta-Ethics of Radical Feminism* (Boston: Beacon Press, 1978.).

STARHAWK

Daly, Mary. *Gyn/Ecology: The Metaethics of Radical Feminism*. Boston: Beacon Press, 1978.

Daly, Mary. *Pure Lust: Elemental Feminist Philosophy*. Boston: Beacon Press, 1984.

Davis, Angela. *Women, Race and Class*. New York: Vintage, 1983.

Davis, Elizabeth Gould. *The First Sex* (New York: Putnam's, 1971.)

Demetrakopoulos, Stephanie. *Listening to Our Bodies: The Rebirth of Feminine Wisdom*. Boston: Beacon Press, 1983.

Di Prima, Diane. *Loba* (Berkeley: Wingbow Press, 1978.).

Diner, Helen. *Mothers and Amazons* (New York: Anchor Press, 1973.).

Dinnerstein, Dorothy. *The Mermaid & the Minotaur; Sexual Arrangements and Human Malaise* (New York: Harper & Row, 1976.).

Downing, Christine. *The Goddess: Mythological Images of the Feminine*. New York: Crossroad, 1981.

Durbin-Robertson, Lawrence. *God the Mother: The Creatress and Giver of Life*, Ireland: Cesara Publications, 1986.

Ehrenreich, Barbara, and English, Deirdre. *Witches, Midwives, and Nurses: A History of Women Healers* (Old Westbury, N.Y.: The Feminist Press, 1973.).

Ehrenzweig, Anton. *The Hidden Order of Art* (London: Paladin, 1967.).

Eisler, Riane. *The Chalice and the Blade: Our History, Our Future*. San Francisco: Harper & Row, 1987.

Eliade, Mircea. *Rites & Symbols of Initiation*. Prev. William R. Trask (New York: Harper & Row, 1958.).

Eliot, T. S. *The Waste Land and Other Poems* (New York: Harcourt Brace Jovanovich, 1958.).

Eogan, George. »The Knowth Excavations«. *Antiquity* 41 (prosinac 1967.): 302-4.

Evans, Arthur. *Witchcraft and the Gay Counterculture* (Boston: Fag Rag Books, 1978.).

Evans-Wentz, W. Y. *The Fairy Faith in Celtic Countries* (Secaucus, N.J.: University Books, 1966.).

Falk, Nancy Auer i Gross, Rita M. *Unspoken Worlds: Women's Religious Lives in Non-Western Cultures*. San Francisco: Harper & Row, 1980.

Farrar, Janet, and Farrar, Stewart. *The Witches Goddess*. Custer, WA: Phoenix Publications, 1987.

SPIRALNI PLES

- Farrar, Janet i Farrar, Stewart. *Eight Sabbats for Witches*. London: Robert Hale, 1981.
- Fast, Suellen M. *Celebrations of Daughterhood*. Daughter Culture Publications, 1985.
- Forfreedom, Anne, ur. *Women out of History: A Herstory Anthology* (Venice, Calif.: Anne Forfreedom, 1972.).
- Fortune, Dion. *Moon Magic* (New York: Weiser, 1972.).
- Fox, Matthew. *Original Blessing: A Primer in Creation Spirituality*. Santa Fe, NM: Bear & Co., 1983.
- Frazer, Sir James. *The New Golden Bough* (Ur. Theodor H. Gaster.) (New York: Criterion Books, 1959.).
- Freund, Phillip. *Myths of Creation* (New York: Washington Square Press, 1965.).
- Garcia, Jo i Maitland, Sara. *Walking on the Water: Women Talk about Spirituality*. Boston: Virago Press, 1983.
- Gardner Gerald B. *Witchcraft Today* (Cavendish, Suffolk, G.B., Great Britain:
- Gardner, Gerald. *High Magic's Aid* (New York: Weiser, 1975.).
- Garfield, Patricia. *Creative Dreaming* (New York: Simon & Schuster, 1975.)
- Gearhart, Sally Miller. *The Wanderground*. Boston: Alyson Publications, 1984.
- Gearhart, Sally i Renne, Susan. *A Feminist Tarot*. Boston: Alyson Publications, 1981.
- Giles, Mary E. *The Feminist Mystic and Other Essays on Woman and Spirituality*. New York: Crossroad Publishing Company, 1982.
- Gilligan, Carol. *In a Different Voice*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1982.
- Gimbutas, Marija. *The Goddesses and Gods of Old Europe: Myths and Cult Images*. Berkeley and Los Angeles: University of California Press, 1982.
- Gimbutas, Marija. *The Language of the Goddess: Unearthing the Hidden Symbols of Western Civilization*. New York: Alfred van der Marck Editions, 1988.
- Glass, Justine. *Witchcraft, The Sixth Sense* (North Hollywood, Calif.: Wilshire, 1965.).
- Gleeson, Judith. *Oya: In Praise of the Goddess*. Boston: Shambhala, 1987.
- Goldberg, Herb. *The Hazards of Being Male* (New York: New American Library, 1977.).

STARHAWK

Goldenburg, Naomi. *The Changing of the Gods* (Boston: Beacon Press, 1979.).

Gonzalez-Wippler, Migene. *Santeria: African Magic in Latin America*. New York: Original Products, 1984.

Grahn, Judy. *Another Mother Tongue: Gay Words, Gay Worlds*. Boston: Beacon Press, 1984.

Grahn, Judy. *The Queen of Swords*. Boston: Beacon Press, 1987.

Grahn, Judy. *The Queen of Wands*. Freedom, CA: Crossing Press, 1982.

Graves, Robert. *Food for Centaurs* (New York: Doubleday, 1960.).

Graves, Robert. *The Greek Myths*. Vols.1 i 2 (London: Hazell Watson & Viney, 1955.).

Graves, Robert. *The White Goddess* (New York: Farrar, Straus & Giroux, 1966.).

Gray, Louis Herbert, and Moore, George F. *The Mythology of All Races*, Vols. 1, 3, 8 i 10 (New York: Cooper Square, 1964.).

Green, Rayna, ur. *That's What She Said: Contemporary Poetry and Fiction by Native American Women*. Bloomington: Indiana University Press, 1984.

Greer, Mary K. *Tarot Constellations*. North Hollywood, CA: Newcastle, 1987.

Greer, Mary K. *Tarot for Yourself: A Workbook for Personal Transformation*. North Hollywood, CA: Newcastle, 1984.

Greer, Mary K. *Tarot Mirrors: Reflections of Personal Meaning*. North Hollywood, CA: Newcastle, 1988.

Grieve, M. *A Modern Herbal*. Vols 1 i 2 (New York: Dover, 1971.).

Griffin, Susan. *Made from This Earth*. New York: Harper & Row, 1982.

Griffin, Susan. *Pornography and Silence: Culture's Revenge Against Nature*. New York: Harper & Row, 1981.

Griffin, Susan. *Woman and Nature; The Roaring Inside Her* (San Francisco: Harper & Row, 1978.).

Gurdjieff, G. I. *Meetings with Remarkable Men* (New York: Dutton, 1969.).

Hall, Nor. *The Moon and the Virgin: Reflections on the Archetypal Feminine*. New York: Harper & Row, 1980.

Harding, M. Esther. *The Way of All Women* (New York: Harper & Row, 1975.).

Harding, M. Esther. *Women's Mysteries: Ancient and Modern*

SPIRALNI PLES

(New York: Pantheon, 1955.).

Harris Marvin. *Cows, Pigs Wars, and Witches: The Riddles of Culture* (New York: Random House, 1974.).

Harrison, Jane Ellen. *Prolegomena to the Study of Greek Religion* (Cambridge, England: Cambridge University Press, 1922.).

Hartley, Christine. *The Western Mystery Tradition* (London: Aquarian Press, 1968.).

Hawkes, Jaquetta. *The First Great Civilizations* (New York: Knopf, 1973.).

Hawkins, Gerald S. *Beyond Stonehenge* (New York: Harper & Row, 1973.).

Heresies. »The Great Goddess Issue«, Spring 1978. (New York.).

Hitching, Francis. *Earth Magic* (New York: Morrow, 1977.).

Hoyle, Fred. »Stonehenge, An Eclipse Predictor«. *Nature*, 1966., 211, 456-458.

Hurcombe, Linda. *Sex and God: Some Varieties of Women's Religious Experience*. New York: Routledge & Kegan Paul, 1987.

Hurston, Zora Neale. *Dust Tracks on a Road: An Autobiography*. Urbana: University of Illinois Press, 1984.

Hurston, Zora Neale. *Mules and Men*. Bloomington: Indiana University Press, 1978.

Hurston, Zora Neale. *The Sanctified Church*. Berkeley, CA: Turtle Island, 1984.

Iglehart, Hallie. *Womanspirit: A Guide to Women's Wisdom*. San Francisco: Harper & Row, 1983.

Ingalls, John D. *Human Energy: The Critical Factor for Individuals and Organizations* (Reading, Mass.: Addison-Wesley, 1976.).

Jaynes, Julian. *The Origin of Consciousness in the Breakdown of the Bicameral Mind* (Boston: Houghton Mifflin, 1977.).

Johnson, Buffie. *Lady of the Beasts*. San Francisco: Harper & Row, 1988.

Johnson, Sonia. *Going Out of Our Minds: The Metaphysics of Liberation*. Freedom, CA: Crossing Press, 1987.

Judith, Anodea. *Wheels of Life*. St. Paul, MN: Llewellyn Publications, 1987.

Kenyon, Kathleen. »Ancient Jericho«. *Scientific American*, 190, br. 22 (Travanj, 1968.): 76-82.

Krippner, Stanley, and Rubin, Daniel. *The Kirlian Aura: Photographing the Galaxies of Life* (New York: Doubleday, 1974.).

Lacks, Roslyn. *Women and Judaism: Myth, History, and Struggle*. New York: Doubleday, 1980.

STARHAWK

Lady-Unique-Inclination-of-the-Night. Cycle 1 (New Brunswick, N.J.: Sowing Circle Press, 1976.).

Lady-Unique-Inclination-of-the-Night. Cycle 2 (New Brunswick, N.J.: Sowing Circle Press, 1977.).

Laming, Annette. *Lascaux*. Prev. Eleanore Frances Armstrong (Harmondworth, Middlesex: Penguin Books, 1959.)

Leadbeater, C. W. *Man Visible and Invisible* (Wheaton, Ill.: Theosophical Publishing, 1971.).

Lee, Susan/Susanah Libana. *You Said, What Is This For, This Interest in Goddess, Prehistoric Religions?* Austin, TX: Plain View Press, 1985.

Leek, Sybil. *Diary of a Witch* (New York: Signet, 1968.).

LeGuin, Ursula K. *A Wizard of Earthsea* (New York: Bantam Books, 1975.).

Leland, Charles. *Aradia, Gospel of the Witches* (New York: Weiser, 1974.). 1973.).

Lerner, Gerda. *The Creation of Patriarchy*. New York: Oxford University Press, 1986.

Leroi-Gourhan, Andre. »The Evolution of Paleolithic Art«. *Scientific American* 218, Br.17 (1968.): 58-68.

Lichtenstein, Marsha. »Radical Feminism and Women's Spirituality: Looking Before You Leap«. *Lady-Unique-Inclination-of-the-Night* (New Brunswick, N. J.: Sowing Circle Press, 1977.), Cycle 2, str. 36.-43.

Lilly, John C. *The Center of the Cyclone* (New York: Julian Press, 1972.).

Long, Max Freedom. *The Secret Science Behind Miracles* (Santa Monica, Calif.: Devorss, 1954.).

Lorde, Audre. *Sister Outsider*. Freedom, CA: Crossing Press, 1984.

Luke, Helen M. *Woman, Earth and Spirit: The Feminine in Symbol and Myth*.

Mander, Anica Vesel i Rush, Anne Kent. *Feminism as Therapy* (Berkeley, Calif.: Bookworks, 1974.).

Maringer, Johannes i Bandi, Hans-George. *Art in the Ice Age* (New York: Frederick A. Praeger, 1953.).

Maringer, Johannes. *The Gods of Prehistoric Man*. Prev. Mary Ilford (New York: Knopf, 1960.).

Maslow, Abraham H. *Toward a Psychology of Being* (Princeton; N.J.: D. Van Nostrand, 1962.).

Mathers, S. L. MacGregor. *The Greater Key of Solomon* (Chicago: De Lawrence, 1914.).

SPIRALNI PLES

- McAllister, Pam, ur. *Reweaving the Web of Life: Feminism and Nonviolence*. Philadelphia: New Society, 1982.
- Mellaart, James. »Hacilar, Neolithic Village Site«. *Scientific American*. 205, br. 27 (Kolovoz 1961.): 86-97.
- Mellaart, James. *Catal Hüyük, a Neolithic Town in Anatolia* (New York: McGraw-Hill, 1967.).
- Millet, Kate. *Flying* (New York: Ballantine Books, 1974.).
- Monroe, Robert A. *Journeys out of the Body* (New York: Doubleday, 1973.).
- Moon, Sheila. *Changing Woman and Her Sisters*. San Francisco: Guild for Psychological Studies, 1985.
- Moraga, Cherrie i Anzaldua, Gloria. *This Bridge Called My Back: Writings by Radical Women of Color*. Watertown, MA: Persephone Press, 1981.
- Morgan, Robin. *Going Too Far* (New York: Random House, 1977.).
- Murray, Margaret A. *The God of the Witches* (New York: Oxford University Press, 1970.).
- Murray, Margaret A. *The Witch-Cult in Western Europe* (New York: Oxford University Press, 1971.).
- Noble, Vicci. *Motherpeace: A Way to the Goddess Through Myth, Art and Tarot*. San Francisco: Harper & Row, 1983.
- Noble, Vicci. *The Motherpeace Tarot Playbook: Astrology and the Motherpeace Cards*. Berkeley, CA: Wingbow Press, 1986.
- Noteskin, Wallace. *A History of Witchcraft in England* (New York: Crowell, 1968.).
- Ochs, Carol. *Women and Spirituality*. Totowa, NJ: Rowman & Allanheld, 1983.
- Ochshorn, Judith. *The Female Experience and the Nature of the Divine*. Bloomington: University of Indiana Press, 1981.
- Oda, Mayumi. *Goddesses*. Volcano, CA: Volcano Press, 1988.
- Olsen, Carl, ur. *The Book of the Goddess Past and Present*. New York: Crossroad, 1985.
- Orlock, Carol. *The Goddess Letters: The Myth of Demeter and Persephone Retold*. New York: St. Martin's Press, 1987.
- Ornstein, Robert E. *The Psychology of Consciousness* (San Francisco: W. H. Freeman, 1972.).
- Ostrander, Sheila i Schroeder, Lynn. *Psychic Discoveries Behind the Iron Curtain* (New York: Bantam Books, 1970.).
- Paris, Ginette. *Pagan Meditations: The Worlds of Aphrodite, Hestia, Artemis*. Dallas, TX: Spring Publications, 1986.

STARHAWK

- Patai, Raphael. *The Hebrew Goddess* (Philadelphia: Ktav, 1967.).
- Perera, Sylvia. *Descent to the Goddess*. Toronto: Inner City Books, 1981.
- Piercy, Marge. *The Moon Is Always Female*. New York: Alfred A. Knopf, 1985.
- Plant, Judith. *Healing the Wounds*. Santa Cruz, CA: New Society Press, 1989.
- Plaskow, Judith i Carol Christ, ur. *Weaving the Visions: New Patterns in Feminist Spirituality*. San Francisco: Harper & Row, 1989.
- Potts, Billie. *Witches Heal*. Ann Arbor, MI: DuReve, 1988.
- Preston, James J., ur. *Mother Worship: Theme and Variations*. Chapel Hill: University of North Carolina Press, 1982.
- Quest: A Feminist Quarterly* (Washington, D.C.), 1975., 1 (4).
- Rainer, Tristine. *The New Diary* (Los Angeles: Tarcher, 1978.).
- Rakusin, Sudie. *Dreams and Shadows: A Journal*. Brooke: Sudie Rakusin Journal, 1984.
- Ranck, Shirley A. *Cakes for the Queen of Heaven*. Boston: Unitarian Universalist Association, 1986.
- Reed, Ellen Cannon. *The Witches' Quabala: The Goddess and the Tree*. St. Paul, MN: Llewellyn Publications, 1986.
- Renfrew, Colin. »Carbon 14 and the Prehistory of Europe«. *Scientific American* 225, br.12 (listopad 1971.): 63-70.
- Reuther, Rosemary R. *New Woman/New Earth: Sexist Ideologies and Human Liberation* (New York: Seabury Press, 1975.).
- Ringgren, Helmer. *Religions of the Ancient Near East*. Prev. John Sturdy (Philadelphia: Westminster Press, 1973.).
- Rohrlich, Ruby, and Baruch, Elaine Hoffman, ur. *Women in Search of Utopia: Mavericks and Mythmakers*. New York: Schocken Books, 1984.
- Rohrlich, Ruby, and Nash, June. »Patriarchal Puzzle: State Formation in Mesopotamia and Mesoamerica.« *Heresies* 4 (1981.), br.1, Issue 13: 60-63.
- Rohrlich, Ruby. »State Formation in Sumer and the Subjugation of Women«. *Feminist Studies* 6, br.1 (proljeće 1980.): 77-102. Harper & Row, 1985.
- Rose, Jeanne. *Herbs & Things: Jeanne Rose's Herbal* (New York: Grosset & Dunlap, 1973.).
- Rothenberg, Jerome, ur. *Technicians of the Sacred* (New York: Doubleday, 1969.).
- Rothovius, Andrew E. »The Adams Family and the Grail Tradition: The Untold Story of the Dragon Persecution«. *East-West* 7, br. 5

SPIRALNI PLES

(Svibanj 1977.): 24-30.

Rothovius, Andrew E. »The Dragon Tradition in the New World«. *East-West* 7, br. 8 (kolovoz 1977.): 42-54.

Ruether, Rosemary Radford. *Sexism and God-Talk: Toward a Feminist Theology*. Boston: Beacon Press, 1983.

Ruether, Rosemary Radford. *Womanguides: Readings Toward a Feminist Theology*. Boston: Beacon Press, 1985.

Ruether, Rosemary Radford. *Women-Church: Theology and Practice*. San Francisco: Harper & Row, 1986.

Rush, Anne Kent. *Moon, Moon* (Berkeley, Calif.: Moon Books/Random House, 1976.).

Ryder, 1954.).

Scholem, Gershom G. *Major Trends in Jewish Mysticism* (New York: Schocken Books, 1971.).

Scot, Reginald. *The Discoverie of Witchcraft* (New York: Dover, 1972.).

Sheba, Lady. *The Book of Shadows* (St. Paul, Minn.: Llewellyn, 1973.).

Showerman, Grant. *The Great Mother of the Gods* (Chicago: Argonaut, 1969.).

Simos, Bertha. *A Time to Grieve: Loss as a Universal Human Experience* (New York: Family Service Association Press, 1979.).

Sjoo, Monica, and Mor, Barbara. *The Great Cosmic Mother: Rediscovering the Religion of the Earth*. San Francisco: Harper & Row, 1987.

Spretnak, Charlene, ur. *The Politics of Women's Spirituality*. Garden City, NY: Anchor, 1982.

Spretnak, Charlene. *Lost Goddesses of Early Greece* (Berkeley: Moon Books, 1978.).

Spretnak, Charlene. *Lost Goddesses of Early Greece: A Collection of Pre-Hellenic Myths*. Boston: Beacon Press, 1981.

Squire, Charles. *Celtic Myth & Legend* (North Hollywood, Calif.: Newcastle, 1975.).

Starhawk. *Dreaming the Dark: Magic, Sex and Politics*. Boston: Beacon Press, 1982.

Starhawk. *Truth or Dare: Encounters with Power, Authority, and Magic*. San Francisco: Harper & Row, 1987.

Stein, Diane. *The Kuan Yin Book of Changes*. St. Paul, MN: Llewellyn Publications, 1985.

Stein, Diane. *The Women's Book of Healing*. St. Paul, MN: Llewellyn Publications, 1987.

STARHAWK

Stein, Diane. *The Women's Spirituality Book*. St. Paul, MN: Llewellyn Publications, 1987.

Stern, Philip Van Doren. *Prehistoric Europe: From Stone Age Man to the Early Greeks* (New York: W. W. Norton & Co., 1969.).

Stone, Merlin. *Ancient Mirrors of Womanhood*. Boston: Beacon Press, 1979.

Stone, Merlin. *Three Thousand Years of Racism: Recurring Patterns in Racism*. New York: New Sibylline Books, 1981.

Stone, Merlin. *When God Was a Woman* (New York: Dial Press, 1976.).

Swimme, Brian. *The Universe Is a Green Dragon*. Santa Fe, NM: Bear & Co., 1985.

Teish, Luisa. *Jambalaya: The Natural Woman's Book of Personal Charms and Practical Rituals*. San Francisco: Harper & Row, 1985.

Teubal, Savina J. *Sarah. The Priestess: The First Matriarch of Genesis*. Athens, OH: Swallow Press, 1984.

Thom, Alexander. »Megaliths and Mathematics«. *Antiquity* 40 (1966.):121-28.

Torrey, E. Fuller. *The Mind Game, Witchdoctors and Psychiatrists* (New York: Bantam Books, 1973.).

Valiente, Doreen. *An ABC of Witchcraft, Past and Present* (New York: St. Martin's Press, 1973.).

Valiente, Doreen. *Natural Magic*. Custer, WA: Phoenix Press, 1978, 1986.

Valiente, Doreen. *Witchcraft for Tomorrow*. Custer, WA: Phoenix Press, 1978, 1987.

Von Cles-Reden, Sibylle. *The Realm of the Great Goddess* (Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall, 1962.).

Waldo-Schwartz, Paul. *Art and the Occult* (New York: Braziller, 1975.).

Walker, Alice. *In Search of Our Mothers' Gardens*. New York: Harcourt Brace Jovanovich, 1983.

Walker, Alice. *The Color Purple*. New York: Harcourt Brace Jovanovich, 1982.

Walker, Alice. *The Temple of My Familiar*. San Diego: Harcourt Brace Jovanovich, 1989.

Walker, Barbara G. *The Crone: Woman of Age, Wisdom, and Power*. San Francisco: Harper & Row, 1985.

Walker, Barbara G. *The I Ching of the Goddess*. San Francisco: Harper & Row, 1986.

SPIRALNI PLES

- Walker, Barbara G. *The Secrets of the Tarot*. San Francisco: Harper & Row, 1983.
- Walker, Barbara G. *The Skeptical Feminist: Discovering the Virgin, Mother and Crone*. San Francisco: Harper & Row, 1987.
- Walker, Barbara G. *The Woman's Dictionary of Myth and Symbol*. San Francisco: Harper & Row, 1988.
- Walker, Barbara G. *The Woman's Encyclopedia of Myths and Secrets*. San Francisco: Harper & Row, 1983.
- Waskow, Arthur. *Seasons of Our Joy: A Celebration of Modern Jewish Renewal*. Toronto: Bantam, 1982.
- Watkins, Alfred. *The Old Straight Track* (New York: Ballantine Books, 1973.).
- Wedeck, Harry E. *A Treasury of Witchcraft* (Secaucus, N.J.: Stuart, 1972.).
- Weigle, Marta. *Spiders and Spinners: Women and Mythology*. Albuquerque: University of New Mexico Press, 1982.
- Weinstein, Marion. *Earth Magic: A Dianic Book of Shadows*. Custer, WA: Phoenix Publishing, 1986.
- Weinstein, Marion. *Positive Magic: Occult Self Help*. Custer, WA: Phoenix Publishing, 1984.
- Whitmont, Edward C. *Return of the Goddess*. New York: Crossroad Publications, 1982.
- Wolkstein, Diane i Kramer, Samuel Noah. *Inanna, Queen of Heaven and Earth: Her Stories and Hymns from Sumer*. New York: Harper & Row, 1983.
- Womanspirit Magazine* (Wolf Creek, Oregon).
- Worth, Valerie. *The Crone's Book of Words*. St. Paul, MN: Llewellyn Publications, 1986.
- Wynne, Patrice. *The Womanspirit Sourcebook*. San Francisco: Harper & Row, 1988.
- Zahava, Irene. *Hear the Silence: Stories of Myth, Magic, and Renewal*. Freedom, CA: Crossing Press, 1986.